

РЕЙ БРЕДЪРИ НЕЩО ЗЛО СЕ ЗАДАВА

Превод от английски: Любомир Николов, 2010

chitanka.info

С обич в памет на ДЖИН КЕЛИ, чието изпълнение повлия и промени живота ми.

*Човек е влюбен в онова, що чезне.
У.Б. Йейтс*

*Защото те не заспиват, ако не сторят зло,
и сън ги не хваща, ако не доведат някого до
падение, защото те ядат хляб от беззаконие и
пият вино от грабеж.*

Притчи 4:16-17

*Не знам всичко, което ме чака, но каквото
и да е то, ще го посрещна със смях.*

Стъб в „Моби Дик“

ПРОЛОГ

Първо, беше октомври, рядък месец за момчетата. Не че другите месеци не са редки. Ала има добри и лоши, както казват пиратите. Погледнете септември — лош месец, започва училището. Вижте август — хубав месец, училището още не е започнало. Юли... е, юли си е чудесен — изобщо няма и шанс за училище. За юни няма съмнение, той е най-хубав от всички, защото училищните врати се разтварят широко, а до септември има поне милиард години.

Но сега да погледнем октомври. Училището е почнало преди цял месец и вече по-леко влачиш хомота, влязъл си в релси. Имаш време да мислиш какъв боклук ще метнеш на верандата на стария Прикет или как ще се маскираш като космата маймуна на празника в последния ден на месеца. А ако е някъде около двайсети октомври и всичко мирише на дим от изгорели листа, и небето по здрач е оранжево и пепелявосиво, струва ти се, че Все светии никога няма да дойде с размаханите метли и тихото плющене на чаршафи зад ъгъла.

Но през една странна, дива, мрачна и дълга година Все светии подрани.

Една година Все светии дойде на 24 октомври, три часа след полунощ.

По това време Джеймс Найтшейд от Оук Стрийт номер 97 беше на тринайсет години, единайсет месеца и двайсет и три дни. Уилям Холуей беше на тринайсет години, единайсет месеца и двайсет и четири дни. И двамата приближаваха четиринайсетата си година; тя сякаш вече тръпнеше в дланите им.

Това бе октомврийската седмица, през която те пораснаха изведнъж и вече никога не бяха толкова млади...

I. ПРИСТИГАНЕ

1.

Продавачът на гръмоотводи пристигна точно преди бурята. В късния, облачен октомврийски ден той се зададе по улицата на Грийн Таун, Илинойс, като се озърташе крадешком през рамо. НеЙде немного далече могъщи мълнии тъпчеха земята. Никой не можеше да отрече, че неЙде бушува буря като огромен звяр със страховити зъби.

Затова търговецът дрънкаше и звънкаше с грамаданския си кожен калъф, в който като някаква причудлива главоблъсканица лежаха невидими железарии, но макар и невидими, езикът му ги възхваляваше от врата на врата, докато най-сетне стигна до една морава, която беше окосена съвсем неправилно.

Не, не тревата. Търговецът вдигна очи. Далече горе на полегатия склон две момчета лежаха *върху* тревата. Еднакви по ръст и фигура, момчетата дялкаха върбови свирки и говореха за отминали или бъдещи времена, доволни, че са оставили пръстовите си отпечатъци по всеки подвижен предмет в Грийн Таун през миналото лято и стъпките си по всяка открита пътека от тук до езерото и от там до реката откакто започна училището.

— Здравсти, момчета — подвижна мъжът, облечен от глава до пети в цветовете на бурята. — У дома ли са вашите?

Момчетата поклатиха глави.

— А вие пари имате ли?

Момчетата пак поклатиха глави.

— Ами добре...

Търговецът измина около метър, спря и прегърби рамене. Сякаш изведнъж бе усетил, че от къщните прозорци или от студеното небе някой се взира в тила му. Той бавно се завъртя, душейки въздуха. Вятърът разтърсваше опустелите дървета. През малък процеп в облаците се провря слънчев лъч и обагри в злато последните дъбови листа. Но слънцето изчезна, жълтиците бяха похарчени, въздухът посивя; търговецът се изтръгна от унеса.

Бавно тръгна нагоре по моравата.

— Момче — рече той. — Как ти е името?

Първото момче с бледоруса коса, щръкнала като магарешки трън, затвори едно око, килна глава настрани и погледна търговеца с другото око — отворено, ярко и бистро като капка летен дъжд.

— Уил — каза то. — Уилям Холуей.

Продавачът на бури се завъртя.

— Ами *ти*?

Второто момче не помръдна. Лежеше по корем в есенната трева и се чудеше дали може да си измисли име. Косата му беше буйна, гъста, с лъскавия цвят на млад кестен. Очите му, приковани към някаква далечна точка вътре в самото него, бяха прозрачнозелени като планински кристал. Най-сетне то небрежно лапна стръкче суха трева и отговори:

— Джим Найтшейд.

Продавачът на бури кимна, сякаш бе очаквал да чуе точно това.

— Найтшейд. Нощна сянка. Страхотно име.

— И съвсем уместно — каза Уил Холуей. — Аз съм роден една минута *преди* полунощ на трийсети октомври. Джим е роден една минута *след* полунощ, което прави трийсет и първи октомври.

— Все светии — добави Джим.

Гласовете на двете момчета разкриваха историята на целия им живот — те се гордееха с майките си, които живееха врата до врата и едновременно бяха влезли в болницата, за да дадат живот на синовете си с разлика само броени секунди; единият светъл, другият — тъмен. Всяка година Уил палеше свещички на общата торта една минута преди полунощ, Джим една минута след полунощ и двамата ги духаха заедно с началото на последния ден от месеца.

Уил развълнувано разказа всичко това. Джим безмълвно се съгласи. А търговецът, който бягаше от бурята, но все още стоеше неуверено тук, изслуша разказа, гледайки ту единия, ту другия.

— Холуей, Найтшейд. Значи нямате пари, казвате.

Наскърбен от собствената си добросъвестност, мъжът порови в кожената чанта и измъкна някаква желязна машинария.

— Вземете това безплатно. Защо ли? Гръм ще удари една от тия къщи! Без този гръмоотвод — бам! Огън и пепел, свинско печено и жарава! Вземайте!

Търговецът пусна гръмоотвода. Джим не помръдна. Но Уил подхвана желязото и изпъшка.

— Леле, колко е тежко! И чудато. Никога не съм виждал такъв гръмоотвод. Гледай, Джим!

Джим най-сетне се протегна като котка и завъртя глава. Зелените му очи станаха много големи, после съвсем тесни.

Металният предмет бе изкован във формата на нещо средно между кръст и полумесец. Около ръба на основния прът бяха допълнително запоени разни ситни шарки и заврънкулки. По цялата му повърхност имаше изящно гравирани думи на странни езици и имена, които могат да вържат езика на фльонга или да ти строшат челюстта, числа с неразбираеми сборове, пиктограми на насекоми и животни, целите настръхнали с четина, зъби и нокти.

— Това е египетско — Джим приближи нос към един бръмбар, запоен за пръта. — Скарабей.

— Така е, момче!

Джим присви очи.

— А тези тук... финикийски знаци, като следи от кокошка.

— Правилно!

— Защо? — попита Джим.

— Защо ли? — рече мъжът. — Защо е изписано на египетски, арабски, абисински, индиански? Добре де, на какъв език говори вятърът? От каква националност е бурята? От коя страна идват дъждовете? Какъв е цветът на мълнията? Къде отива гръмотевицата, когато заглъхне? Момчета, трябва да сте готови на всеки диалект, с всички форми и очертания, за да хванете в магически шестоъгълник огньовете на свети Елм, топките от синя светлина, които бродят по земята като съскащи котки. Аз имам единствените гръмоотводи на света, които чуват, усещат и отблъскват всяка буря независимо от нейния език, глас или знак. Някоя чуждестранна буря не е тъй гръмогласна, че този гръмоотвод да не я умилостиви с медени приказки!

Но Уил вече гледаше някъде зад гърба на човека.

— Коя? — попита той. — Върху коя къща ще падне?

— Коя? Задръж така. Чакай. — Търговецът изпитателно се вгледа в лицата им. — Някои хора привличат мълнията, засмукват я както котките засмукват дъха на бебетата. Някои хора имат отрицателна полярност, други положителна. Някои сияят в тъмното. Други гасят светлината. Например вие двамата... аз...

— Защо си толкова сигурен, че нейде наоколо ще удари мълния?
— попита внезапно Джим с блестящи очи.

Търговецът почти трепна.

— Та аз имам нос, око, ухо. Онези две къщи, гредите им!
Слушайте!

Вслушаха се. Може би къщите им се накланяха леко под хладния следобеден вятър. Може би не.

— Също като реките, мълнията се нуждае от канали, за да потече. Един от онези тавани е същинско пресъхнало речно корито, копнеещо мълнията да се излее през него! Довечера!

Джим радостно се надигна и седна.

— Довечера?

— Няма да е обикновена буря! — каза търговецът. — Том Ярост ви казва. Ярост, не е ли чудесно име за човек, който продава гръмоотводи? Аз ли избрах името? Не! Името ли изстреля мен към тази професия? Да! Като пораснах, видях как облачните огънове препускат по света, карайки хората да треперят и да се крият. Помислих си: аз ще начертая график на ураганите, карта на бурите, после ще бързам пред тях, размахвайки в юмруци моите железни тояги, моите чудодейни бранители! Аз защитих и дадох уют и покой на сто хиляди — бройте ги, ако щете — богобоязливи домове. Затова, когато ви казвам, момчета, че отчаяно се нуждаете от гръмоотвод, послушайте ме! Изкачете се върху онзи покрив, заковете пръта високо над него, свържете го с добрата земя, преди да е паднала нощ!

— Но коя къща, коя! — попита Уил.

Търговецът отстъпи назад, изсекна се в голяма карирана кърпа, после бавно закрачи по моравата, сякаш някъде там безшумно тиктакеше грамадна бомба със закъснител.

Той докосна колоните по предната веранда на Уил, плъзна длан по парапета, по дъските на пода, после затвори очи и се подпря на къщата, за да остави нейните кости да му проговорят.

После все тъй неуверено и предпазливо се отправи към съседната къща — тази на Джим.

Джим се изправи да гледа.

Търговецът протегна длан да докосне, да погали, да потропа с връхчетата на пръстите си по старата боя.

— Тази е — каза накрая той.

Джим се изпъчи гордо.

Без да поглежда назад, търговецът попита:

— Джим Найтшейд, твоята къща ли е това?

— Моята е — каза Джим.

— Трябваше да го зная — рече мъжът.

— Хей, ами аз? — обади се Уил.

Търговецът отново повлече нозе към къщата на Уил.

— Не, не. Само няколко искри ще заиграят по водостоците. Но истинското представление ще е при съседите Найтшейд! Добре!

Търговецът изтича назад по моравата, за да грабне грамадната си кожена чанта.

— Тръгвам. Бурята иде. Не чакай, Джим, не чакай, момче. Инак — бам! Ще те намерят с разтопени от електричеството монети и остриета от индиански стрели в джобовете. Ейб Линкълн, споен с мис Колумбия, орлите от гербовете, оскубани до голо, и всичко това протекло като живак из джинсите ти. Нещо повече! Ако отвориш черепа на което и да било момче, ударено от мълния, върху очната му ябълка ще се разкрие — Господ ми е свидетел — ясна картинка на последната сцена, която е видяло в живота си! Като старинна фотография, Бога ми, запечатана от онзи огън, дето слиза от небесата да те надуе като панаирджийска свирка и да засмуче душата ти нагоре по бляскавата стълба! Бягай, момче! Закови го високо или на разсъмване ще си мъртъв!

И дрънчейки с калъфа, пълен с железни пръти, търговецът се завъртя и хукна надолу по алеята, примигвайки яростно срещу небето, покрива, дърветата, а накрая затвори очи и продължи да върви, като душеше въздуха и си мърмореше:

— Да, злото идва тук, усещам го, далече е още, но бързо тича...

И човекът в облекло с цвят на буря изчезна, нахлупил ниско над очите си шапката с цвят на облак, дърветата зашумоляха и небето изведнъж стана някак престаряло, Джим и Уил стояха обърнати срещу вятъра, да проверят дали ще усетят дъх на електричество, а гръмоотводът лежеше на земята между тях.

— Джим — каза Уил, — не стой тук. *Твоята* къща, така каза човекът. Ще закоवेश тоя прът, нали?

— Не — усмихна се Джим. — Защо да развалям веселбата?

— Веселба! Луд ли си? Ще донеса стълбата! Ти вземи чук, пирони и жица!

Но Джим не помръдна. Уил побягна и след малко се върна със стълбата.

— Джим. Помисли за майка си. Искаш ли *тя* да изгори?

Уил се изкатери самичък покрай стената на къщата и погледна надолу. Под него Джим бавно тръгна към стълбата и започна да се изкачва.

Нейде далече из заоблачените хълмове тътнеше гръмотевица.

Над покрива на Джим Найтшейд въздухът миришеше свежо и остро.

Дори Джим трябваше да признае това.

2.

Нищо на този свят не може да се сравнява с книгите, разказващи за водни мъчения, бавни екзекуции и изливане на нажежена до бяло лава от крепостните стени върху тролове и прочие вредни чудовища.

Тъй казваше Джим Найтшейд и само това четеше. Ако не как се ограбва Първа национална банка, четеше как се строят катапулти или как от вехт черен чадър да си направиш зловец прилепов костюм за вечерта преди Все светии.

Джим излъчваше всичко това около себе си.

А Уил го попиваше.

След като заковаха гръмоотвода върху покрива на Найтшейдови, Уил се чувстваше горд, Джим малко засрамен от постъпката, която смяташе за съвместна проява на страх, а денят вървеше към края си. Вечерята мина и дойде време за ежеседмичното им тичане до библиотеката.

Както всички момчета, те никога не вървяха, а си определяха цел и хукваха към нея, размахвайки нозе и лакти. Никой не печелеше. Никой не искаше да спечели. Това бе част от тяхната дружба, просто желаеха да тичат вечно като две сенки. Ръцете им падаха заедно върху дръжката на библиотечната врата, гърдите им разкъсваха едновременно лентите на финала, тенисните им обувки очертаваха успоредни дири по ливади, подкастриени живи плетове, дървета с пробягващи катерички, никой не губеше, печелеха двамата и тъй опазваха дружбата си за други времена на победи и загуби.

Тъй се случи тази вечер, че вятърът духаше първо топъл, после студен и го оставиха да ги отвее до центъра точно в осем часа. Летяха с крилете на пръстите и лактите си, после изведнъж се гмурнаха в нови въздушни слоеве и бистрата река на есента ги понесе стремглаво натам, където трябваше да отидат.

Нагоре по стъпалата, три, шест, девет, дванайсет! Пляс! Дланите им удариха вратата на библиотеката.

Джим и Уил се спогледаха с широки усмивки. Беше тъй хубаво в тия ветровити, спокойни октомврийски вечери, когато библиотеката

чака вътре с грейналите зелени абажури и древния папирусов прах.

Джим се вслуша.

— Какво е *това*?

— Кое, вятърът ли?

Джим присви очи към хоризонта.

— Като музика...

— Не чувам никаква музика.

Джим поклати глава.

— Изчезна. Или изобщо не я е имало. Хайде!

Те отвориха вратата и прекрачиха вътре.

Спряха.

Дълбините на библиотеката ги очакваха.

Във външния свят не се случваше кой знае какво. Но тук, в необикновената нощ, в държавата със стени от хартия и кожа, можеше да се случи всичко — и винаги се случваше. Слушай! Ще чуеш как десет хиляди души пицят тъй високо, че само кучетата наострят уши. Милионна тълпа тича, мъкне оръдия, наостря ножовете на гилотини; китайци крачат до безконечност в редици по четирима. Да, невидими и безмълвни, но Джим и Уил бяха надарени не само с езици, но и с уши и носове. Това бе фабрика за подправки от далечни страни. Тук дремеха незнайни пустини. Отпред бе бюрото, където добрата стара мис Уотрис удряше лилави печати на книгите, но навътре в далечините се криеха Тибет, Антарктика и Конго. Натам ходеше през монголските степи другата библиотекарка, мис Уилс, понесла спокойно в ръцете си късчета от Пекин, Йокохама и Целебес. Далече навътре в третия коридор между рафтовете метлата на престарелия чистач тихо нашепваше в полумрака, сбирайки на купчинка разсипаните подправки.

Уил гледаше с широко разтворени очи.

Винаги бе изненада — този старец, неговата работа, името му.

Това е Чарлс Уилям Холуей, помисли си Уил, не дядо, не някакъв чичо от далечно кътче на родословието, както би си помислил някой, а... *моят баща*.

А гледайки от дъното на коридора, дали и тате бе също тъй потресен да види, че притежава син, който посещава този отделен, бездънно дълбок свят? Тате винаги изглеждаше зашеметен, когато Уил се изправяше пред него, сякаш са се срещнали преди цял живот и

единият е остарял, а другият си остава млад, и този факт стоеше помежду тях...

В далечината старецът се усмихна.

Предпазливо се приближиха един към друг.

— Ти ли си, Уил? От сутринта си пораснал с два сантиметра. — Чарлс Холуей измести поглед. — Джим. Още по-тъмни очи, още по-бледи бузи; май не живееш, а гориш, момко?

— По дяволите — рече Джим.

— Тъй си е, няма друго място като при дяволите. Но адът е тук, долу. На буква А, Алигиери.

— Не си падам по алегориите — каза Джим.

— Ама че съм глупав. — Тате се разсмя. — Имам предвид Данте. Я погледнете. Картинки от мистър Доре, представят го във всичките му аспекти. Адът никога не е изглеждал по-добре. Ето душите, затънали до хрилете в слуз. Дяволите нещо са се пообъркали при подреждането, та са турнали някои с главата надолу.

— Ехааа! — Джим огледа страниците от едната страна, после от другата и развълнувано прелисти напред. — А има ли и картинки на динозаври?

Тате поклати глава.

— Те са на съседната редица. — Той ги поведе покрай рафтовете и се пресегна. — Ето: „Птеродактил — смъртоносното хвърчило“! А какво ще речете за „Барабаните на съдбата — сагата на гръмотевичните гущери“? Вдъхновен ли си, Джим?

— И още как!

Тате намигна на Уил. Уил също му намигна. Сега стояха един до друг — момче с пшеничноруса коса и мъж с луннобяла коса, момче с лице като лятна ябълка и мъж с лице като зимна ябълка. Тате, тате, помисли си Уил, защо, защо изглежда... като мен в счупено огледало!

И изведнъж Уил си припомни как понякога му се случваше да стане в два след полунощ, за да отиде до тоалетната, и като хвърляше поглед над нощния град, виждаше една-единствена светлинка във високия библиотечен прозорец и знаеше, че тате пак е останал до късно да си нашепва нещо и да чете сам под тия лампи, зелени като джунглата. Ставаше му тъжно и някак странно да вижда тая светлина, да знае, че старецът — той побърза да се поправи, — че баща му е тук, сред цялата тази сянка.

— Уил — каза старецът, който по една случайност бе също чистач и негов баща, — ами ти?

Уил се опомни.

— А?

— Каква книга ти трябва? За бяла или за черна шапка?

— Шапки? — обърка се Уил.

Бавно тръгнаха напред и тате плъзна пръсти по гръбчетата на книгите.

— Ами, погледни Джим. Той носи грамадна черна каубойска шапка и чете подобаващи книги. Второто ти име е Мориарти, нали, Джим? Чакам го всеки момент да премине от Фу Манчжу към Макиавели — черно бомбе среден размер. Или пък направо към доктор Фауст — свръхграмаден черен цилиндър. Тъй че момчетата с белите шапки остават за теб, Уил. Ето го Ганди. В съседство с него — свети Тома. А на следващото ниво... да речем, Буда.

— Ако нямаш нищо против — рече Уил, — ще си взема „Тайнственият остров“.

— Какви са тия приказки за бели и черни шапки? — навъси се Джим.

— Ами... — Тате подаде Жул Верн на Уил. — Просто някога, много отдавна, трябваше и аз да реша каква шапка ще нося.

— Е, и каква си избра? — попита Джим.

Тате сякаш се изненада. После се разсмя малко смутено.

— Щом се налага да питаш, Джим, почвам и аз да се чудя. Уил, кажи на мама, че скоро ще се прибера. Хайде сега, изчезвайте и двамата. Мис Уотрис! — тихо подвижна той към библиотекарката на бюрото — Задават се динозаври и тайнствени острови!

Вратата се затръшна.

Навън ясни, ветровити звезди блестяха сред небесния океан.

— По дяволите. — Джим подуши въздуха откъм север, Уил откъм юг. — Къде е бурята? Онзи проклет търговец обеща. Просто *трябва* да видя как онази мълния ще изцвърчи надолу по водостока!

Уил остави вятъра да раздърпа и преподреди дрехите, кожата, косата му. После тихо промълви:

— Ще дойде. До сутринта.

— Кой го казва?

— Тръпките по ръцете ми. *Те* го казват.

— Страхотно!
Вятърът понесе Джим.
И Уил полетя подир него — летяха като две хвърчила.

3.

Гледайки как двете момчета изчезват, Чарлс Холуей потисна внезапния порив да изтича след тях, да се включи в тайфата. Знаеше какво прави вятърът с тях, накъде ги води, към всички тайни места, които вече никога нямаше да бъдат тайни в неговия живот. НеЙде в него скръбно помръдна сянка. Такава нощ е сътворена за тичане, тъй че малко печал няма да навреди.

Виж, помисли си той. Уил тича заради самото тичане. Джим тича, защото неЙде отпред го очаква нещо.

Ала колкото и да е странно, те *наистина* тичат заедно.

Какъв е отговорът, запита се той, докато вървеше през библиотеката, гасеше лампите, гасеше лампите, гасеше лампите, дали се крие само в завъртулките по нашите пръсти? Защо някои хора са като скокливи щурци с непрестанно потрепващи антени, като един голям ганглий, който вечно се преплита, заплита, разплита и връзва на двоен възел? Цял живот разпалват пещта, пот тече по лицата им, очите им греят и всичко започва още от люлката. Мършавите и гладни приятели на Цезар. Те се хранят с всичкия онзи мрак, що живее и диша.

Такъв е Джим — целият от къпинак и коприва.

А Уил? Е, той е последната праскова, увиснала най-високо на лятното дърво. Има такива момчета — просълзяваш се, щом минат край теб. Виждаш, че са добри, усещаш, че са добри, и наистина са добри. О, случва им се да пикаят от моста или да задигнат от магазина някоя евтина острилка, не е там работата. Просто, разбираш ли, като ги видиш на улицата, разбираш какви ще бъдат през целия си живот; ще получават удари, болки, рани, синини и винаги ще се чудят защо, защо става така? Как може да се случва *на тях*?

Но Джим — той знае, че ще се случи, очаква да му се случи, вижда го как започва, вижда го и как свършва, лиже очакваните рани и никога не пита защо: той *знае*. *Винаги* е знаел. Някой е знаел преди него, много отдавна — някой с вълци за домашни любимци и лъвове за нощни събеседници. Джим не познава ада с ума си. Но тялото му го

знае. И докато Уил слага лепенка върху най-новата си драскотина, Джим финтира, отскача, дърпа се от съкрушителния нокаут, който неизбежно трябва да дойде.

Ето ги рамо до рамо, Джим тича по-бавно, за да не изпревари Уил, Уил тича по-бързо, за да не изостане от Джим, Джим чупи два прозореца на изоставена къща, защото Уил е до него, Уил се престашава да счупи един, защото Джим го гледа. Господи, как се месим взаимно като грънчарска глина. Това е дружбата, всеки се превръща в грънчар, за да види каква форма ще извае от другия.

Джим, Уил, помисли си той, непознати. Бягайте. Някой ден ще ви догоня...

Вратата на библиотеката ахна, отвори се и се затръшна.

Пет минути по-късно той зави към ъгловия бар за своето вечерно едно-единствено питие и влезе тъкмо когато някакъв мъж казваше:

— ... четох, че когато открили алкохола, италианците си помислили, че най-сетне са изнамерили онова, великото, дето го търсели от векове. Еликсир на живота! Знаеше ли го?

— Не — отвърна барманът с гръб към него.

— Така си е — продължаваше мъжът. — Дестилирано вино. Девети или десети век. Прилича на вода. Но гори. Така де, не само изгаря устата и стомаха, но наистина можеш да го запалиш. Решили, че са успели да смесят вода и огън. Огнена вода, еликсир на живота, Бога ми. Може и да не са сбъркали чак толкова, като си мислели, че е чудодейно лекарство за всички болести. Ще пийнеш ли едно?

— Аз не — каза Холуей. — Но на някого вътре в мен му се пие.

— На кого?

На момчето, което бях някога, помисли си Холуей, което тича като листата по тротоара в есенна нощ.

Но не можеше да каже това.

Затова пи със затворени очи, напрегнал слух да чуе дали онова нещо в него пак ще се размърда, ще зашумоли в грамадата сухи съчки, натрупани за изгаряне, но така и не видели пламък.

4.

Уил спря. Уил погледна града в петък вечер.

Когато големият часовник над сградата на съда започна да бие девет, сякаш светеха всички лампи и в магазините кипеше оживена търговия. Но щом последният звънък удар разтърси пломбите на всичко живо в града, бръснарите смъкнаха чаршафите, напудриха клиентите си и забързано ги изпроводиха; автоматът за газирана вода в дрогерията престана да съска като змийско гнездо, неоновите светулки навсякъде спряха да бръмчат, а необятните блестящи простори на универсалния магазин с неговите десет милиарда чудесии от метал стъкло и хартия, очакващи да бъдат изкупени, внезапно помръкнаха. Плъзнаха щори, затръшнаха се врати, ключове затракаха из ключалките, хората побягнаха, а по петите им като миши орди се втурнаха парченца от скъсани вестници.

Бам! И вече ги нямаше!

— Леле! — провикна се Уил. — Хората бягат, сякаш си мислят, че бурята е дошла!

— Дошла е! — викна Джим. — *Ние* сме бурята!

И двамата полетяха с гръмотевичен грохот по железни решетки и стоманени капаци на шахти, покрай десетки помръкнали магазини, десетки полуосветени и още десетки гаснещи. Градът вече бе замрял, когато заобиколиха магазинчето за цигари и зърнаха как през мрака сам-самичък се носи рекламният дървен индианец.

— Хей!

Собственикът мистър Тетли надникна през рамото на индианеца.

— Уплаших ли ви, момчета?

— Неее!

Но Уил потръпна, усещайки как студен прилив от странен дъжд приижда по прерията като по пуст бряг. Искаше му се, когато чукът на мълнията се стовари над града, вече да е на сигурно място — под шестнайсет завивки и една възглавница.

— Мистър Тетли? — тихо повика Уил.

Защото сега сякаш двама дървени индианци стояха един до друг в мрака с дъх на тютюн. Както се шегуваше, мистър Тетли изведнъж бе застинал и се ослушваше.

— Мистър Тетли?

Той чу нещо далече по вятъра, но не можеше да каже какво е.

Момчетата отстъпиха назад.

Той не ги видя. Не помръдна. Само слушаше.

Те го оставиха. Побягнаха.

На четвъртата пуста пресечка след библиотеката момчетата се натъкнаха на трети дървен индианец.

Застанал пред бръснарницата с ключ в треперещите си пръсти, мистър Крозети не ги забеляза да спират.

Какво ги бе спряло?

Една сълза.

Тя оставяше бляскава диря по лявата буза на мистър Крозети. Той дишаше тежко.

— Крозети, глупако! Плачеш като малко дете за щяло и нещяло!

Мистър Крозети треперливо си пое дъх.

— Нима не усещате *мириса*?

Джим и Уил подушиха въздуха.

— Лакрица!

— Не, по дяволите. Захарен памук!

— Не съм го усещал от години — каза мистър Крозети.

Джим изсумтя презрително.

— Има го навсякъде.

— Да, но кой му обръща внимание? Кога? А сега носят ми казва: дишай! И аз плача. Защо? Защото си спомням как някога момчетата ядяха това нещо. Защо не съм си го спомнял, защо не съм го помирисвал от трийсет години насам?

— Защото сте зает, мистър Крозети — изтъкна Уил.

— Нямате време.

— Време, време. — Мистър Крозети избърса очите си. — Откъде идва този мирис? Никъде в града не продават захарен памук. Само в цирковете.

— Хей — каза Уил. — Точно така!

— Е, Крозети приключи с плакането.

Бръснарят си издуха носа и се обърна да заключи вратата. В това време Уил гледаше как стълбът пред бръснарницата върти червената си серпантина, която изникваше от нищото, водеше погледа в кръг, издигаше се и пак изчезваше в нищото. Безброй следобеди Уил бе стоял тук, опитвайки се да разплете тази панделка, да я види как точно идва, отива си и свършва без край.

Мистър Крозети протегна ръка към електрическия ключ под въртящия се стълб.

— Недейте — помоли Уил. После добави шепнешком: — Не го изключвайте.

Мистър Крозети погледна стълба, сякаш за пръв път забелязваше чудодейните му качества. Лекичко кимна и очите му омекнаха.

— Откъде идва, къде отива, а? Кой знае? Нито ти, нито той, нито аз. О, загадките, Боже мой. Тъй. Ще го оставим включен.

Добре е да знаеш, помисли си Уил, че ще се върти до сутринта, че ще се размотава от нищото и ще се намотава в нищото, докато спим.

— Лека нощ!

— Лека нощ.

И те го оставиха зад себе си сред вятъра с едва доловим дъх на лакрица и захарен памук.

5.

Чарлс Холуей протегна ръка към двойната врата на бара, протегна я колебливо, сякаш прошарените косъмчета по опакото на китката му бяха доловили като антени как отвъд нея нещо се плъзга наблизко из октомврийската нощ. Може би някъде горяха буйни огньове и жаркият им полъх го предупреждаваше да не прекрачва напред. Или над земите надвисваше нов ледников период, може би мразовитото му туловище бе погубило милиарди през последния час. Може би самото Време се изцеждаше в огромна стъклена, където мракът на прах се сипе, за да погребее всичко.

Или може би работата бе само в онзи мъж с тъмен костюм на отсрещния тротоар, когото зърна през прозореца на бара. С големи ролки хартия под мишница, с четка и кофа в другата ръка, мъжът си подсвиркваше много далечна мелодия.

Това бе мелодия от друг сезон, която винаги опечаляваше Чарлс Холуей, колчем я чуеше. Песента бе нелепа за октомври, но невероятно затрогваща, завладяваща, независимо в кой ден и месец се пее:

*Чух на Коледа камбаните да пеят,
песента позната пак да леят,
и буйна, и стара,
тя нежно повтаря:
мир на земята, сред людето воля добра!*

Чарлс Холуей потръпна. Изведнъж усети познатото старо чувство на страх и възторг, желанието едновременно да плаче и да се смее, когато виждаше как невинните на света бродят по снежните улици в навечерието на Коледа сред всички уморени мъже и жени, чиито лица бяха зацапани от вина, неизмити от греха и разбити като прозорчета от живота, който удряше изневиделица, бягаше, криеше се, връщаше се и пак удряше.

*Пеят с глас по-моцнен и дълбок:
Бог не е умрял, не дреме Бог!
Ще си иде злото,
ще цъфти доброто,
мир на земята, сред хората воля добра!*

Подсвиркването заглъхна.

Чарлс Холуей прекрачи навън. Далече напред човекът, който бе подсвирквал, безмълвно и деловито движеше ръце около един телеграфен стълб. След малко изчезна през отворената врата на някакъв магазин.

Без сам да знае защо, Чарлс Холуей пресече улицата и се загледа как човекът лепи един от своите плакати в празното, ненаето помещение.

След още малко човекът излезе навън с четката, кофата лепило и хартиените рула. Очите му със свиреп и страстен блясък се спряха върху Чарлс Холуей. Усмихна се и вдигна разтворена длан.

Холуей се вгледа с разширени очи.

Дланта беше покрита със ситни, копринени черни косъмчета. Приличаше на...

Ръката се сви на юмрук. Помаха му. Човекът зави зад ъгъла. Зашеметен, обгърнат от внезапна лятна жега, Чарлс Холуей залитна, после извърна поглед към празния магазин.

Две дървени магарета бяха поставени успоредно едно на друго под самотен прожектор.

Върху тях, като на погребение от сняг и кристал, лежеше леден блок с дължина два метра. Той мътно сияеше със своя собствена светлина и имаше блед зеленикаво-син цвят. Приличаше на грамаден и хладен скъпоценен камък, намерил покой тук, в сумрака.

Върху малък бял плакат отстрани близо до витрината, в светлината на уличните лампи можеше да се разчете следното изящно изписано послание:

ДЕМОНИЧНОТО СЕНЧЕСТО ШОУ НА КУГЪР И ДАРК

Кукли на конци, марионетен цирк и добре познатият
традиционен панаир на открито.

Пристигахме незабавно!

Вижте тук една от многото ни атракции:

НАЙ-КРАСИВАТА ЖЕНА НА СВЕТА!

Очите на Холуей се стрелнаха към плаката зад витрината.

НАЙ-КРАСИВАТА ЖЕНА НА СВЕТА!

И обратно към студения дълъг блок лед.

Точно такъв леден блок помнеше от представленията на пътуващи фокусници, когато бе още момче, когато местната фабрика за лед доставяше парче зима, в което по цели дванайсет часа лежаха замразени прекрасни девойки, а хората гледаха, на изпънатите бели екрани прожектираха комедии, атракциите идваха и си заминаваха, а накрая уморени и потни магьосници разбиваха с чукове и длета ледените затвори, за да освободят бледите девойки и усмихнати да ги отведат в сянката зад завесите.

НАЙ-КРАСИВАТА ЖЕНА НА СВЕТА!

И все пак това необятно парче зимно стъкло не съдържаше нищо освен замразена речна вода.

Не. Не беше съвсем празно.

Холуей усети как сърцето му подскочи само веднъж, но много странно.

Дали в огромния зимен кристал нямаше особена пустота? Сладострастна кухня, издължена празнина, която се простираше с

извивки от единия до другия край? И дали тази пустота, тази празнина не чакаше да бъде запълнена с лятна плът, дали не беше оформена някак като... жена?

Да.

Ледът. И прекрасните кухни, хоризонталните вълни от пустота вътре в леда. Красивото нищо. Изящните очертания на невидима русалка, предизвикваща леда да я улови.

Ледът беше студен.

Празнотата в леда беше топла.

Искаше да се махне оттук.

Но Чарлс Холуей дълго стоя в странната нощ, гледайки празния магазин, двете дървени подложки и студения, чакащ арктически ковчег, изложен там като огромен диамант в мрака...

6.

Джим Найтшейд спря на ъгъла на главната улица и Хикъри Стрийт. Дишаше леко, а очите му се взираха нежно в мрачните дървесни корони над Хикъри Стрийт.

— Уил?...

— Не!

Уил спря, изненадан от собствената си твърдост.

— То е съвсем наблизо. Петата къща. Само *една* минута, Уил — тихичко се примоли Джим.

— Минута?...

Уил се озърна към улицата.

Която бе улицата на Театъра.

До това лято тя бе най-обикновена улица, където крадяха праскови, сливи и кайсии в зависимост кое е узряло. Но в края на август, докато се катереха като маймунки за кисели и зелени ябълки, се случи „нещото“, което промени къщите, вкуса на плодовете и дори самия въздух сред шушукащите дървета.

— Уил! То ни чака. Може би нещо се *случва* — прошепна Джим.

Може би наистина нещо се случва. Уил преглътна с усилие и усети как Джим хваща ръката му.

Защото това вече не бе улицата на ябълките, сливите или кайсиите. Беше улицата на къщата с прозорец отстрани и Джим казваше, че този прозорец е сцена с вдигната завеса — тоест щора. И в тази стая, на тази странна сцена, имаше актьори, които говореха тайнствени думи, изричаха невероятни неща, смееха се, въздишаха, шепнеха толкова много; толкова *много* от думите им бяха неразбираем за Уил шепот.

— Само за последен път, Уил.

— Знаеш, че няма да е последен!

Лицето на Джим бе поруменяло, бузите му пламтяха, очите му бяха като огън от зелено стъкло. Мислеше си за онази вечер, когато беряха ябълки и той изведнъж тихо извика:

— О, там!

А Уил, увиснал на клоните, притеснен, ужасно възбуден, гледаше към вътрешността на Театъра, тая необичайна сцена, където хората, без да ги забелязват, смъкваха ризи през главите си, захвърляха дрехи по килима, стояха диви и обезумели като животни, голи като тръпнещи коне, протегнали ръце да се докоснат.

Какво *правят*, помисли си Уил. Защо се смеят? Какво им е, какво не е *наред*?

Искаше му се лампите да изгаснат.

Но той стискаше здраво станалите изведнъж хлъзгави клони и гледаше грейналия прозоречен Театър, слушаше смеха и най-сетне вцепенен се изтърва, хлъзна се, падна, лежеше замаян, после стана в тъмното и вдигна поглед нагоре към Джим, който все още се вкопчваше във високия клон. Джим с пламнало лице, с ожарени бузи, с разтворени устни се взираше навътре.

— Джим, Джим, слизай!

Но Джим не чуваше.

— Джим!

И когато най-сетне погледна надолу, Джим видя Уил като някакъв непознат със странни претенции да се откаже от истинския живот и да слезе на земята. Тогава Уил побягна самичък и мислеше прекалено много, но всъщност за нищо не мислеше, не знаеше какво да мисли.

— Уил, моля те!

Уил погледна Джим и библиотечните книги в ръцете му.

— Бяхме в библиотеката. Не ти ли стига?

Джим поклати глава.

— Подръж ги за малко.

Той подаде книгите на Уил и тихичко изтича под съскащите, шушукащи дървета. Отмина три къщи и извика през рамо:

— Уил. Знаеш ли какво си? Гаден, дърт, тъп епископален баптист!

После Джим изчезна.

Уил притисна книгите към гърдите си. Бяха овлажнели от дланите му.

Не поглеждай назад, помисли си той.

Няма! Няма!

И гледайки само към къщи, той тръгна натам. Бързо.

7.

На половината път към вкъщи Уил усети зад себе си една задъхана сянка.

— Затворен ли беше Театърът? — попита Уил, без да поглежда назад.

Джим дълго вървя безмълвно до него, после каза:

— Нямаше никого.

— Чудесно.

Джим плюю.

— Гаден баптистки проповедник, това си ти.

А иззад ъгъла внезапно се изтъркала голяма топка смачкана бледа хартия, която подскочи и потрепвайки, се закачи в краката на Джим.

Уил грабна със смях хартията, дръпна я, пусна я да лети! После спря да се смее.

Гледайки как захвърленият лист шумоли и пърха между дърветата, момчетата изведнъж изстинаха.

— Чакай малко... — бавно изрече Джим.

И изведнъж двамата се развикаха, хукнаха напред, заподскачаха.

— Да не я скъсаш! Внимавай!

Хартията трептеше в ръцете им като кожа на барабан.

НА ДВАЙСЕТ И ЧЕТВЪРТИ ОКТОМВРИ ПРИСТИГА!

Устните им помръдваха, следвайки думите, напечатани с шрифт рококо.

— Кугър и Дарк...

— Панаир!

— Двайсет и четвърти октомври! Това е утре!

— Не може да бъде — възкликна Уил. — Панаирите спират след Деня на труда...

— На кого му пука? Хиляда и едно чудеса! Гледай!
МЕФИСТОФЕЛ ПИЕ ЛАВА! МИСТЪР ЕЛЕКТРИКО!
ЧУДОВИЩНИЯТ МОНГОЛФИЕР?

— Балон — обясни Уил. — Монголфиер е вид балон.

— МАДМОАЗЕЛ ТАРО! — продължаваше да чете Джим. —
ВИСЯЩИЯ МЪЖ. ДЕМОНИЧНАТА ГИЛОТИНА!
ИЛЮСТРОВАННИЯ ЧОВЕК! Хей!

— Това е просто някакъв дъртак с татуировки.

— Не. — Джим дъхна върху хартията. — Той е *илюстриран*.
Специален. Гледай! Покрит с чудовища! Менажерия! — Очите му
прескочиха по-надолу. — ВИЖТЕ! СКЕЛЕТА! Не е ли чудесно, Уил?
Не Кльошавия, не Мършавия, а СКЕЛЕТА! ВИЖТЕ! ПРАШНАТА
ВЕЩИЦА! Какво е Прашна вещица, Уил?

— Някоя мръсна стара циганка...

— Не. — Джим присви очи, сякаш виждаше нещо. — Циганка,
която е родена в Праха, израсла в Праха и някой ден ще се *върне* в
Праха. Ето и още:

ЕГИПЕТСКИ ОГЛЕДАЛЕН ЛАБИРИНТ! ВИЖТЕ
СЕ ДЕСЕТ ХИЛЯДИ ПЪТИ! ХРАМЪТ НА
ИЗКУШЕНИЕТО НА СВЕТИ АНТОНИЙ!

— НАЙ-КРАСИВАТА... — зачете Уил.

— ... ЖЕНА НА СВЕТА — довърши Джим.

Двамата се спогледаха.

— *Може* ли в представление на панаира да се появи най-
красивата жена на света, Уил?

— Ти *виждал* ли си какви са жените по панаирите, Джим?

— По-страшни от диви мечки. Но как може тази листовка да
твърди...

— Я млъквай!

— Сърдиш ли ми се, Уил?

— Не, просто... дръж я!

Вятърът бе изтръгнал хартията от ръцете им. Листовката отлетя
над дърветата, отдалечи се с идиотски подигравателен танц, изчезна.

— Така или иначе не е вярно — изпъшка Уил. — Панаирите не идват толкова късно. Пълна глупост и тъпотия. Че *кой* ще го посети?

— Аз.

Джим стоеше спокойно в тъмното.

Аз, помисли си Уил и видя как проблясва ножът на гилотината, как египетските огледала разпъват акордеони от светлина, а дяволът с кожа от сярра пие спокойно лава все едно е зелен китайски чай.

— Тази музика... — прошепна Джим. — Калиопа^[1]. Сигурно почва *тази вечер!*

— Панаирите почват на разсъмване.

— Добре де, ами какво ще речеш за мириса на лакрица и захарен памук? Усетихме го съвсем наблизно!

И Уил си помисли за миризмите и звуците, прииждащи по реката на вятъра иззад притъмнелите къщи, за мистър Тетли, заслушан заедно със своя дървен приятел, за мистър Крозети със самотната блестяща сълза върху бузата и за бръснарския стълб, плъзгащ безконечно червения си език в кръг и нагоре, от нищото към вечността.

Зъбите му затракаха.

— Да си вървим у дома.

— Та ние *вече* сме си у дома! — възкликна изненадано Джим.

Без да усетят, бяха стигнали до своите къщи и вече вървяха по две отделни пътеки.

От своята веранда Джим се приведе и тихо подвикна:

— Уил. Нали не се сърдиш?

— Не, по дяволите.

— Вече цял месец няма да минаваме по онази улица край къщата с Театъра. Цяла *година!* Кълна се.

— Добре, Джим, добре.

Постояха с ръце върху дръжките на вратите и Уил вдигна очи към покрива на Джим, където гръмоотводът блестеше под студените звезди.

Бурята щеше да дойде. Бурята *нямаше* да дойде. Така или иначе, беше доволен, че Джим сложи горе онази страхотна машинария.

— Лека нощ!

— Лека.

Двете врати се затръшнаха.

[1] Калиопа — малък орган с пара или сгъстен въздух, използван по панаирите. — Б.пр. ↑

8.

Уил отвори вратата и пак я затвори. Този път тихо.

— Така вече е по-добре — каза гласът на майка му.

В рамката на вратата на коридора Уил виждаше единствения театър, който го интересуваше в момента, познатата сцена, където седеше баща му (вече се е прибрал! двамата с Джим *сигурно* са тичали по най-заобиколния път на света!) с книга в ръка, но сякаш четеше празните редове. В креслото до запалената камина майка му плетеше и си шепнеше тихичко като чайник на печката.

Искаше му се да бъде и да не бъде до тях, виждаше ги отблизо и отдалече. Изведнъж те станаха ужасяващо малки в една прекалено просторна стая, в един прекалено голям град и един прекалено необятен свят. В това разградено пространство те изглеждаха беззащитни пред всичко, което би нахлуло откъм нощта.

Включително и пред мен, помисли си Уил. Включително и пред мен.

И заради тяхната дребнота изведнъж ги обикна повече, отколкото когато му се струваха много високи.

Пръстите на майка му потрепваха, устните ѝ отброяваха бримките, по-щастлива жена не бе виждал в живота си. Той си спомни за една оранжерия в зимен ден — как се провря през гъстата тропическа растителност и откри пищна кремава роза, израсла сама сред дивата джунгла. Такава бе майка му, с дъх на прясно мляко, щастлива да бъде дори и сама в тази стая.

Щастлива? Но как и защо? Тук, на няколко крачки от нея, седеше чистачът, мъжът от библиотеката, непознатият, вече без униформа, но все още с лице на човек, който е по-щастлив в късните вечери сам-самичък да върти метлата из ветровитите коридори под високите мраморни сводове.

Уил гледаше и се питаше защо тази жена е тъй щастлива, а този мъж тъй печален.

Баща му се взираше в дълбините на огъня, отпуснал свободната си ръка. В тази ръка се белееше смачкана топка хартия.

Уил примига.

Спомни си как вятърът гонеше бледата листовка, пърхаща из дървесните клони. Сега хартия със същия цвят лежеше смачкана, с невидими букви рококо, в шепата на баща му.

— Хей!

Уил прекрачи във всекидневната.

Мама веднага го озари с усмивка, сякаш пламна втора камина.

Тате изглеждаше замаян и покрусен, като че го бяха заловили в престъпление.

Уил искаше да попита: „Хей, какво мислиш за листовката?...“

Но тате тъпчеше смачканата листовка надълбоко в процепа отстрани на тапицерията.

А мама прелистваше библиотечните книги.

— О, чудесни са, Уили!

Затова Уил задържа на езика си Кугър и Дарк, и каза само:

— Ехаа, на връщане направо *летяхме* по вятъра. Улиците са пълни с хвърчащи хартии.

Тате дори не трепна.

— Нещо ново, тате?

Ръката на тате все още бе пъхната отстрани до тапицерията. Той вдигна към сина си сив, леко тревожен и много уморен поглед.

— Единият лъв отхвъркна от стълбището на библиотеката. Сега броди из града да търси християни. Няма да намери. Единствената християнка е в плен тук, защото умее да готви.

— Глупости — рече мама.

Докато вървеше към горния етаж, Уил чу каквото очакваше да чуе.

Тиха, засмукваща въздишка, сякаш огънят бе получил ново гориво. Мислено видя тате да стои до камината и да гледа как сгърчената хартия се превръща в пепел:

... КУГЪР... ДАРК... ПАНАИР... ВЕЩИЦА...
ЧУДЕСА...

Искаше му се да слезе пак долу, да застане до тате и да протегне длани към топлината на огъня.

Но вместо това бавно се изкачи горе и затвори вратата на стаята си.

През някои вечери, след като си легнеше, Уил притискаше ухо до стената и ако родителите му говореха хубави неща, слушаше, ако ли не — отдръпваше глава. Ако ставаше дума за времето и отминалите години, за него самия, за града или просто за неубедителния начин, по който Бог управлява света, той слушаше топло, спокойно и тайно, защото обикновено говореше тате. Рядко имаше възможност да разговаря с тате където и да било по света, у дома или навън, но това бе различно. Имаше нещо в гласа на тате, което трептеше нагоре-надолу с безгрижие и лекота като ръка, размахана спокойно из въздуха, като бяла птица, чертаеща невидими шарки в небето; то караше ухото да слуша и мисловния взор да вижда.

А най-странното в гласа на тате бе, че превръщаше истината в звучене. Звукът на истината сред един трескав, суетен свят на градски или евтини селски лъжи можеше да омагьоса всяко момче. Често се случваше Уил да задреме така и сетивата му да спрат като часовници много преди да замлъкне онзи напевен глас. Гласът на тате бе среднощно училище, преподаващо в най-дълбоките часове, а темата на урока бе самият живот.

Тъй бе и тази нощ. Уил затвори очи, отпусна глава до хладната мазилка. Отначало гласът на тате барабанеше тихо като конгоански барабан нейде отвъд хоризонта. Маминият глас (нейният бистър като изворна вода сопран често се чуваше в баптисткия хор) все още не пееше, но отговорите й звучаха напевно. Уил си представи как тате се е изпънал в креслото и говори на празния таван:

— ... Уил... ме кара да се чувствам тъй *стар*... един мъж трябва да играе бейзбол със сина си...

— Не е задължително — отвърна сърдечно женският глас. — Ти си добър човек.

— ... само че в лоша възраст. По дяволите, та аз бях на четирийсет, когато той *се роди*! Ами *ти*. Хората питат: как се казва *дъщеря ти*? Господи, когато си легнал, в главата ти става пълна каша. По дяволите!

Уил чу в сумрака как тате се размърда и седна поизправен. Драсна клечка кибрит за лулата. Вятърът трополеше в прозорците.

— ... човек с плакати под мишница...

— ... панаир — каза гласът на майка му. — ... толкова *късно*?!

Уил искаше да извърне глава, но не можеше.

— ... най-красивата... жена... на света — прошепна гласът на тате.

Мама тихичко се разсмя.

— Знаеш, че не съм.

Не, помисли си Уил, това е от листовката! Защо тате *не казва*?!

Защото, отговори си Уил. Нещо става. Ох, нещо става!

Уил видя как онази хартия подмята из дърветата думите **НАЙ-КРАСИВАТА ЖЕНА** и бузите му изтрърпнаха от трескава топлина. Той си помисли: Джим, улицата на Театъра, голите хора на сцената в онзи прозорец, шантаво като китайска опера, адски щуро и смахнато като някаква вехта китайска опера, джудо, джиуджицу, индийски главоблъсканици, а сега гласът на баща му, мечтателен, печален, по-печален, най-печален, много, твърде много, за да го разбере. И изведнъж го обзе страх, защото тате не искаше да говори за листовката, която тайно бе изгорил. Уил хвърли поглед през прозореца. Там! Като валмо тополов пух! Из въздуха танцуваше бяла хартия.

— Не — прошепна той, — никой панаир не идва толкова късно. Невъзможно е!

Скри се под завивките, щракна фенерчето и разгърна книга. Първата картинка, която видя, беше на праисторическо влечуго, полетяло като хвърчило в нощта преди милион години.

По дяволите, помисли си той, взел съм книгата на Джим, а той е взел една от моите.

Но влечугото си го биваше.

И докато политаше към съня, му се стори, че чува долу неспокойния си баща. Външната врата се затвори. Баща му безпричинно се връщаше на работа посред нощ — при метлите, книгите, в центъра, далече... далече...

А мама спеше спокойно, без да знае, че го няма.

9.

Никой друг на света нямаше име, което тъй лесно да се търкулва от езика.

— Джим Найтшейд. Това съм аз.

Джим беше висок (в момента — дълъг, защото се бе изпънал на леглото), жилав като блатна трева и костите му се чувстваха удобно в плътта, плътта удобно обгръщаше костите. Библиотечните книги лежаха неразгърнати до дясната му ръка.

Докато чакаше, очите му бяха тъмни като сумрака, със сенки под тях — майка му казваше, че са от времето, когато на тригодишна възраст едва не умря, той още го помнеше. Косата му беше тъмен есенен кестен, а тръпнещите вени по слепоочията, челото, шията, китките и опакото на изящните му ръце — всички те бяха тъмносини. Жилки мрак го изпълваха целия, такъв бе Джим Найтшейд — момче, което с растежа на годините все по-рядко говореше и се усмихваше.

Лошото беше, че Джим гледаше света и не можеше да извърне очи. А когато през целия си живот никога не извъръщаш поглед, докато навършиш тринайсет години, вече си навъртял цели *двайсет* в пералнята с мръсното бельо на света.

Уил Холуей пък бе твърде млад, тъй като непрестанно гледаше нейде отвъд, отгоре или отстрани. Затова на тринайсет години му се събираха само шест години гледане.

Джим познаваше всеки сантиметър от сянката си, можеше да я изреже от катранена хартия, да я скатае и издигне на стълб като свое знаме.

Уил от време на време се изненадваше, като виждаше как сянката му го следва нанякъде, но не ѝ обръщаше кой знае какво внимание.

— Джим? Буден ли си?

— Здравсти, мамо.

Вратата се отвори и затвори. Той усети тежестта ѝ върху леглото.

— Я, Джим, ръцете ти са ледени. Не бива да отваряш прозореца тъй широко. Пази си здравето.

— Добре де.

— Не ми казвай „добре де“. Не знаеш какво е да имаш три деца и да загубиш всичките освен едно.

— Никога няма да имам деца — каза Джим.

— Само така си говориш.

— *Знам* го. Аз знам всичко.

Тя поизчака.

— Какво знаеш?

— Няма смисъл да се създават хора. Хората умират.

Гласът му беше много спокоен, тих и почти печален.

— Това е всичко.

— Почти всичко. Теб *те има*, Джим. Ако те нямаше, отдавна щях да вдигна ръце.

— Мамо. — Дълго мълчание. — Спомняш ли си лицето на татко? Приличам ли на него?

— Денят, когато си тръгваш, е денят, когато той си отива завинаги.

— Кой си тръгва?

— Ех, Джим, та дори както си лежиш тук, ти тичаш тъй бързо. Никога не съм виждала човек да се движи толкова много. Обещай ми нещо, Джим. Където и да отидеш, когато се върнеш, доведи много деца. Нека да тичат на воля. Нека да ги поглеزيا някой ден.

— Никога няма да имам нещо, което може да ме нарани.

— Ще събираш ли камъни, Джим? Навярно не — нали някой ден може да те наранят.

— Не, няма.

Той я погледна. Нещо я бе ударило по лицето преди много години. Раните около очите така и не бяха изчезнали.

— Ще живееш и ще получаваш рани — каза тя в тъмното. — Но когато времето дойде, кажи ми. Сбогувай се. Иначе може да не те пусна. Нали ще е ужасно — просто да се вкопча в теб.

Изведнъж тя стана и отиде да затвори прозореца.

— Защо момчетата вечно разтварят широко прозорците?

— Топла кръв.

— Топла кръв. — Тя постоя сама до прозореца. — Това е причината за всичките ни беди. И не питай защо.

Вратата се затвори.

Останал сам, Джим отвори прозореца и се надвеси в абсолютно ясната нощ.

Буря, помисли си той, *тук ли си?*

Да.

Почувствай... далече на запад... задава се истински катаклизъм.

Джим вдъхна хладния въздух — издиша го топъл и развълнуван.

Ами защо, помисли си той, защо ли не се изкатери да сваля онзи гръмоотвод, да го захвърля?

И да видим какво ще стане тогава?

Да.

И да видим какво ще стане *тогава!*

10.

Малко след полунощ.

Бавно тътрене на нозе.

По пустата улица със спокойно лице се зададе търговецът на гръмоотводи, подмятайки с ръка в бейзболна ръкавица почти празната кожена чанта. Той зави зад ъгъла и спря.

Хартиено меки бели пеперуди се блъскаха във витрината на празния магазин и надничаха вътре.

А на витрината върху две дървени подпори, като грамаден ковчег от звездоцветно стъкло, лежеше блок лед от „Аляска сноу кърпани“, изсечен като за блестяща украса в пръстен на великан.

И запечатана в този лед лежеше най-красивата жена на света.

Усмивката на търговеца посърна.

Тази жена лежеше в хладната дрямка на леда като жертва, заспала под лавина преди хиляда години и останала вечно млада.

Беше чиста като днешното утро, свежа като утрешните цветя и прекрасна като всяка девойка, когато мъж затваря очи и я пленява съвършена като камей върху раковината на клепачите си.

Търговецът на гръмоотводи се опомни и си пое дъх.

Някога, много отдавна, докато пътуваше сред мраморните дворци на Рим и Флоренция, бе виждал такива жени, пленени в камък наместо лед. Някога, докато бродеше из Лувъра, бе откривал такива жени, обсипани в летни цветове и съхранени върху платна. Някога като малко момче, докато се прокрадваше из хладния лабиринт зад екрана на кинотеатъра да потърси свободно място в салона, бе вдигнал очи и там, извисено и засияло над призрачния мрак, бе зърнал лице на жена, каквото повече не видя никога през живота си — тъй величествено и прекрасно, изградено от млечни кости и лунна плът, че го накара да застине самичък зад сцената, засенчен от движението на нейните устни, от птичето пърхане на очите ѝ, от снежнобялото, мъртвешки искрящо сияние на нейните бузи.

И други образи избликнаха от отминалите години, сляха се и намериха нова същина тук, в леда.

Какъв цвят имаше косата ѝ? Беше руса до бяло, а освободеше ли се веднъж от цвета, можеше да придобие всякакъв цвят.

Колко висока беше?

Може би призмата на леда я увеличаваше или смаляваше, докато заставах тук или там пред празния магазин, пред витрината и тихото нощно потропване на неуморните, деликатно опипващи пеперуди.

Нямаше значение.

Далече над всичко останало — продавачът на гръмоотводи потръпна — той знаеше най-необикновеното.

Ако по някакво чудо очите ѝ се разтвореха в този сапфир и тя го погледнеше, той знаеше какъв цвят ще имат очите ѝ.

Той знаеше какъв цвят ще имат очите ѝ.

Ако човек влезеше в този безлюден нощен магазин...

Ако протегнеше ръка, топлината на тази ръка би... какво?

Би стопила леда.

Продавачът на гръмоотводи дълго стоя с плътно затворени очи.

Въздъхна.

Върху зъбите му дъхът бе топъл като лято.

Ръката му докосна вратата на магазина. Тя се отвори. Облъхна го студен арктически въздух. Той прекрачи навътре.

Вратата се затвори.

Белите пеперуди потропваха по стъклото като снежинки.

11.

После дойде полунощ, а градските часовници продължиха да отброяват един, два, три часа в предутринната тъма и техният тежък звън вдигаше прах от забравени стари играчки из високи тавани, смъкваше сребърни люспици от вехти огледала из още по-високи тавани и пораждаше сънища за часовници във всички легла, където спяха деца.

Уил го чу.

Приглушено далече из прерийните земи — пухтенето на парна машина, бавното драконово тътрузене на влак.

Уил се надигна и седна в леглото.

От другата страна на улицата Джим също се надигна и седна като негово отражение.

Нейде на милион километра самотна и скръбна калиопа засвири тихо, о, колко тихо.

С едно-едничко движение Уил се надвеси през прозореца и Джим стори същото. Без да си кажат нито дума, двамата се загледаха над трептящия прибор на дърветата.

Стаите им бяха нависоко, както се полага на момчешките стаи. От тесните прозорци те можеха да обстрелват с артилерията на погледите си далече отвъд библиотеката, кметството, гарата, краварниците, нивите, чак до пустата прерия!

Там, на ръба на света, като деликатна следа от охлюв минаваха железопътните релси и техният семафор с цвят на зелен лимон или вишна хвърляше към звездите безумни сигнали.

Там, на самия край на света се надигна облаче пара като пръв предвестник на тепърва идваща буря.

Изникна и самият влак, звено по звено, локомотив, тендер, многобройни и номерирани, спящи, дремещи, изпълнени със сън вагони подир кипналия облак светулки, подир унесения, напевен рев на есенен огън. Блясък на адски пламъци обливаше смутените хълмове. Дори и от тъй далече можеше да си представиш как мъже с

могъщи като бизонски бутове ръце сипят с лопати метеорни рояци
въглища в отворените пеци на локомотива.

Локомотивът!

Двете момчета изчезнаха, върнаха се след миг с бинокли пред
очите.

— Локомотивът!

— От гражданската война е! Такива не се произвеждат от края на
деветнайсети век!

— И целият влак, *всичко* е старо!

— Знамената! Клетките! Това е панаирът!

Вслушаха се. Отначало на Уил му се стори, че чува как въздухът
бързо свисти в ноздрите му. Но не — беше влакът и калиопата, която
въздишаше, плачеше в този влак.

— Звучи като църковна музика!

— По дяволите! Защо му е на панаира да свири църковна
музика?

— Недей да говориш за дяволи — прошепна Уил.

— По дяволите! — Джим яростно се приведе навън. — Цял ден
внимавам да не го изрека. Сега всички спят, тъй че — по дяволите!

Музиката се носеше покрай прозорците им. Косъмчетата по
ръцете на Уил настръхнаха.

— Това *наистина* е църковна музика. Изменена.

— Стига си плакал. Замръзнах. Дай да идем да ги видим как
пристигат.

— В три през нощта?

— В три през нощта!

Джим изчезна.

За момент Уил само гледаше как Джим танцува из стаята с риза,
вирната над главата, как вдига панталоните, а в това време през
нощното поле с клокочене и пъхтене се задаваше техният погребален
влак с черни траурни знамена по вагоните, клетки с цвят на лакрица и
обсипана в сажди калиопа, която виеше, кряскаше, пееше три
различни църковни химна — смесени и загубени, може би изобщо
несъществуващи.

— Хайде, потегляме!

Джим се плъзна по водосточната тръба към спящата трева.

— Джим! Чакай!

Уил трескаво навлече дрехите.
— Джим, не отивай *сам*!
И го последва.

12.

Понякога виждаш хвърчило да се рее тъй високо, тъй мъдро, сякаш познава едва ли не целия свят. То пътува, после избира да кацне точно на някое място, а не на друго, и както и да го дърпаш, да тичаш насам или натам, то просто скъсва канапа и тръгва да търси място за почивка, а ти препускаш след него с прехапани устни.

— Джим! Чакай ме!

Сега Джим бе хвърчилото със скъсан канап и някакво незнайно хрумване го отнасяше надалече от прикования към земната твърд Уил, който можеше само да тича подир своя приятел — тъй извисен, тъй мрачно безмълвен и станал изведнъж тъй непознат.

— Джим, ето ме, идвам!

И тичайки, Уил си помисли: Пусто да остане, все същата стара история. Аз говоря. Джим бяга. Аз преобръщам камъните, Джим грабва хладните находки под тях — и дим да го няма! Аз се катеря по хълмовете. Джим крещи от църковните камбанарии. Аз имам банкова сметка. Джим има космите по главата си, вика в устата си, ризата на гърба си и кецовете на краката си. Защо тогава си мисля, че *той* е по-богат? Защото, помисли си Уил, аз седя върху камъните на припек, а нашият Джим се разхожда настръхнал от вълнение под лунната светлина и танцува с нощните жаби. Аз паса крави. Джим укротява чудовища. Аз крещя подир него: Глупак! Той ми отвръща: Страхливец! И ето ни отново — *бегом!*

И те побягнаха от града, прекосиха нивите, застинаха заедно под железопътния мост, а луната чакаше зад хълмовете и ливадите трепереха под кожух от роса.

БАМ!

Панаирният влак прелетя с грохот по моста. Калиопата стенеше.

Джим се вторачи нагоре.

— Никой не свири на нея!

— Джим, не се шегувай!

— Кълна се в майка си, гледай!

Тръбите на калиопата отминаваха, отминаваха и искряха със звездни експлозии, но никой не седеше зад високата клавиатура. Свиреше вятърът, преливащ в тях леден въздух.

Момчетата се втурнаха напред. Влакът зави със звън като камбани на подводно погребение, потънали, ръждясали, зеленясали и все пак непреставаци да бият, да бият. После свирката на локомотива изпусна фонтан нажежена пара и Уил усети как го избива ледена пот.

Късно нощем Уил бе чувал — колко често? — локомотивните свирки да изстрелват стълбове пара по ръба на съня му, изгубени, сами и далечни, независимо колко се приближаваха. Понякога се събуждаше, откриваше сълзи по бузите си и се питаше защо, после пак си лягаше, слушаше и си мислеше: Да! Те ме карат да плача, докато отиват на изток, докато отиват на запад, тия далечни влакове, изгубени из низините, където се давят в езерата от сън, придошли откъм градовете.

Тези влакове и скръбните им звуци чезнеха завинаги между гарите, без да помнят къде са били, без да се досещат къде могат да идат, те издишваха сетния си блед дъх отвъд хоризонта и вече ги нямаше. Тъй ставаше с всички влакове, винаги.

Ала свирката на *този* влак!

Риданията на един цял живот бяха събрани в нея от други нощи в други задрямали години; воят на кучета, които сънуват луната, подухването на речностудени ветрове под вратите през януари, от което ти спира кръвта, плач на хиляда пожарникарски сирени, или още по-лошо — отминалите късчета дъх, протестите на милиарди мъртви или умиращи хора, които не желаят да бъдат мъртви, техните стонове и въздишки, избухнали над земята.

В очите на Уил бликнаха сълзи. Той залитна. Коленичи. Престори се, че си завързва обувката.

Но после видя, че *и Джим* притиска с длани ушите си, че и неговите очи са влажни. Свирката изпищя. Джим изпищя сред писъка. Свирката закрепця. Уил закрепця сред крясъка.

После милиардите гласове замлъкнаха изведнъж, сякаш огнена буря бе отнесла влака от лицето на земята.

Влакът тихо пълзеше напред, черните знамена пърхаха, черни конфети летяха надолу по насипа, понесени от вихрушка със

сладникав дъх, а момчетата тичаха и въздухът бе тъй студен, сякаш при всяко вдишване отхапваха сладолед.

Изкатериха последното възвишение и погледнаха надолу.

— Еха! — прошепна Джим.

Влакът бе спрял сред Лунната ливада на Ролф, наричана тъй, защото понякога градските влюбени идваха тук да гледат изгрева на луната над толкова просторни, толкова необятни равнини, че приличаха на континентално море, изпълнено с трева напролет, със сено в късната есен или със сняг зиме, и беше чудесно да крачиш по свежия му бряг, когато изгряващата луна хвърля из приливите му трепетна светлина.

Е, сега панаирният влак бе застинал там сред есенната трева върху старото железопътно отклонение недалече от гората, а момчетата се промъкнаха, легнаха под един храст и зачакаха.

— Толкова е тихо — прошепна Уил.

Влакът просто стоеше сред сухото есенно поле и нямаше никого в локомотива, в тендера, във вагоните зад тях, всичките до един черни под лунната светлина. Чуваха се само тихите звуци на изстиващ метал и пукот на релси.

— Шшшт — каза Джим. — *Усещам* ги как се *движат* вътре.

Уил усети как полазилите го хладни мравки се умножиха хилядократно.

— Мислиш ли, че имат *нещо против* да ги наблюдаваме?

— Може би — отвърна радостно Джим.

— Тогава защо вдигаха толкова шум с калиопата?

— Когато разбере — Джим се усмихна, — ще ти кажа. Гледай!

Шепот.

Сякаш издишан направо от самото небе, грамаден мъховозелен балон докосна луната.

Той увисна на шейсетина метра над земята и тихичко се понесе по вятъра.

— Кошът под балона, в него има някого!

Но после от товарната платформа на влака се спусна един висок мъж като морски капитан, слизащ да провери приливите и времето на това вътрешно море. Облечен изцяло в черен костюм, той закрачи към центъра на ливадата и ризата му бе също тъй черна, както и ръкавиците върху ръцете, които рязко издигна към небето.

Размаха ги само веднъж.

И влакът оживя.

Изпървом на един от прозорците се надигна глава, после ръка, после още една глава като марионетка в куклен театър. Изведнъж двама мъже в черно понесоха черен стълб за шатра през съскащата трева.

Тишината накара Уил да отдръпне глава, докато Джим се привеждаше нетърпеливо напред с грейнали като луната очи.

Един панаир трябва да започне с ръмжене и грохот на смъквани, пренасяни, търкаляни и хвърляни греди, експлозии на стърготини с лъвски мирис, пламнали от трудова стръв мъже, пукот на отворени бутилки, дрънчене, трепет на конски сбруи, тропот на двигатели и слонове сред порой от пот, докато зебрите цвилят и треперят като клетки, затворени в клетки.

Но това тук бе като в старите филми, безмълвен театър, населен с черно-бели призраци; сребърни устни се разтваряха да изпуснат облачета лунен дим, жестове увисваха сред тъй смълчана тишина, че можеш да чуеш как вятърът гали косъмчетата по бузите ти.

Още сенки се спуснаха от влака, минаха покрай клетките, където мракът дебнеше с незапалени очи, а калиопата стоеше почти онемяла, само вятърът бродеше из тръбите и от време на време изтръгваше едва чути идиотски стон.

Цирковият директор стоеше сред ливадата. Балонът висеше прикован в небето като огромна пита мухлясало сирене. После... дойде мракът.

Последното, което видя Уил, бе как балонът полита надолу, докато облаци закриват луната.

В нощта усети как хората тичат по някакви невидими задачи. Усети как балонът като грамаден тлъст паяк захваща въжета и прътове, издига невидим гоблен в небето.

Облаците отминаха. Балонът се рееше все по-нагоре.

Насред ливадата прътите и въжетата на голямата шатра стърчаха като скелет, очакващ своята брезентова кожа.

Нови облаци заляха бялата луна. Уил потръпна в тяхната сянка. Чу Джим да пълзи напред, сграбчи глезена му, усети го как настръхна.

— Чакай! — пошепна Уил. — Сега изнасят брезента!

— Не — възрази Джим. — О, не...

Защото и двамата някак разбираха, че не става така, че вместо брезент изпънатите по стълбовете възета улавят бързите облаци, изтръгват ги от вятъра на дълги знамена, които, снабдени и защити от някаква грамадна чудовищна сянка, се превръщаха в брезент и още брезент, докато шатрата придобиваше форма. Най-сетне като бистра вода забълбука песента на развяни флагове.

Движението спря. Мракът в мрака застина.

Уил лежеше със затворени очи и чуваше ударите на огромни нефтеночерни криле, докато ударите на барабани заставяха древната чудовищна птица да оживее, да диша, да оцелява сред нощната ливада.

Облаците отлетяха.

Балонът бе изчезнал.

Хората бяха изчезнали.

Шатрите потрепваха като черен дъжд върху стълбовете.

Внезапно градът им се стори безкрайно далече.

Уил инстинктивно се озърна през рамо.

Нищо, освен трева и шепот.

Бавно погледна пак към безмълвните мрачни, привидно пусти шатри.

— Не ми се харесва — каза той.

Джим не можеше да откъсне очи.

— Да — потвърди шепнешком. — Да.

Уил се изправи. Джим лежеше на земята.

— Джим! — повика го Уил.

Джим отметна глава като от плесница. Ето че вече беше на колене и залитайки, се изправи на крака. Тялото му се завъртя, но очите оставаха приковани към черните знамена, към грамадните табели, гъмжащи от смъртно различими криле, рога и демонични усмивки.

Изкряска птица.

Джим подскочи. Джим ахна.

Облачни сенки ги подгониха в панически бяг през хълмовете до покрайнините на града.

Оттам нататък двете момчета бягаха сами.

13.

През широко отворения библиотечен прозорец нахлуваше студен въздух.

Чарлс Холуей стоеше отдавна там.

Внезапно трепна.

Долу по улицата тичаха две сенки, а двете момчета над тях бягаха със съвършено еднаква крачка. Стъпките им тихо се отпечатваха в нощния въздух.

— Джим! — извика старецът. — Уил!

Но не на глас.

Момчетата се отдалечиха към вкъщи.

Чарлс Холуей се загледа в полето.

Докато бродеше сам из библиотеката и оставяше метлата си да му казва неща, които друг не може да долови, той бе чул локомотивната свирка и разпокъсаните химни на калиопата.

— Три — прошепна сега той. — Три часът сутринта...

На ливадата чакаха панаирджийските шатри. Чакаха някой, който и да било, да прегази тревния прибор. Грамадните шатри се издуваха като ковашки мехове. И тихо издишваха въздух, който миришеше на древни жълти зверове.

Но само луната надничаше в кухия мрак и дълбоките пещери. Навън нощни зверове висяха, застинали наред галоп си над въртележката. По-нататък лежах дълбините на Огледалния лабиринт, приютили безкрайна верига от празни огледала, вълна подир вълна, неподвижни, безметежни, посребрени от старост, побелели от времето. Всяка сянка на входа би раздвижила отзвук с цвета на страх, би извлякла от дълбините на лабиринта погребаните луни.

Ако човек застанеше там, щеше ли да се види разгърнат милиард пъти, до вечността? Щяха ли милиард лица да го гледат, и всяко лице, и следващото, и по-следващото да бъдат стари, по-стари, най-стари? Щеше ли да се озове изгубен нейде дълбоко там, сред пустиня от фин прах, вече не на петдесет, а на шейсет, не на шейсет, а на седемдесет,

не на седемдесет, а на осемдесет, деветдесет, деветдесет и девет години?

Лабиринтът не питаше.

Лабиринтът не казваше.

Просто стоеше и чакаше като грамаден арктически айсберг.

— Три часът...

Чарлс Холуей изстина. Кожата му изведнъж стана грапава като на гущер. Стомахът му се изпълни с ръждива кръв. В устата си усещаше вкус на нощна влага.

Ала не можеше да обърне гръб на библиотечния прозорец.

В далечината нещо заблестя сред ливадата.

Беше лунен отблясък по грамадно стъкло.

Може би светлината казваше нещо, може би говореше с шифър.

Ще *отида* там, помисли си Чарлс Холуей. *Няма да отида.*

Харесва ми, помисли си той. Не ми харесва.

След малко библиотечната врата се затръшна.

На път към дома той мина край витрината на празния магазин.

Вътре стояха две изоставени подпори.

Между тях се тъмнееше локва. В локвата плаваха няколко късчета лед. По леда бяха залепнали няколко дълги косъма.

Чарлс Холуей видя, но предпочете да не вижда. Завъртя се и изчезна. Скоро улицата бе също тъй пуста както витрината на железарския магазин.

Далече на ливадата из Огледалния лабиринт се мяркаха сенки, сякаш части от нечий все още нероден живот бяха пленени там и чакаха да бъдат изживени.

А лабиринтът чакаше с хладния си поглед — ако не друго, поне птица да дойде да погледне, да види и да отлети с крясък.

Но не дойде птица.

14.

— Три — изрече нечий глас.

Уил се вслуша; беше измръзнал, но вече се затопляше, доволен, че отгоре му има покрив, отдолу под, а четирите стени наоколо го пазят от прекалено разкриване, прекалено много свобода, прекалено много нощ.

— Три...

Татковият глас — беше се прибрал, вървеше по коридора и си говореше сам.

— Три...

Ха, помисли си Уил, точно тогава пристигна влакът. Нима тате ги бе чул, видял, проследил?

Не, *не бива* да е така! Уил се прегърби. Защо не? Той потръпна. От какво се боеше?

От панаира, връхлитащ като черно стадо от буреносни вълни по брега на градчето? От себе си и Джим, от това, че тате знае, от това, че градът спи и не знае — *това* ли беше?

Да. Уил се зарови дълбоко под завивките. Да...

— Три...

Три часът сутринта, помисли си Чарлс Холуей, седнал на ръба на леглото. Защо влакът дойде в този час?

Защото, помисли си той, това е особен час. Жените никога не се будят тогава, нали? Те имат съня на бебетата и децата. Но мъжете на средна възраст? Те познават добре този час. О, Господи, в полунощ не е страшно, събуждаш се и заспиваш отново; в един или два не е страшно, въртиш се, но пак заспиваш. В пет или шест сутринта има надежда, защото зората вече се задава иззад хоризонта. Господи, три през нощта. Душата е разголена. Кръвта тече бавно. По-близо до смъртта не можеш да стигнеш, без да умреш. Сънят е парченце смърт, но в три сутринта ти си мъртъв приживе, макар и с широко разтворени очи. Сънуваш наяве. Господи, ако имаш сили да се събудиш, ще простреляш мъглявата дрямка с едри сачми! Но не, лежиш прикован на дъното на дълбок кладенец, обгорял и пресъхнал. Луната се търкулва

да надникне към теб с идиотското си лице. Дълъг е пътят назад към залеза, още по-дълъг напред към зората, затова призоваваш всички нелепи неща от своя живот, всички глупави и чудесни неща, вършени някога с тъй безкрайно познати хора, които днес са безкрайно мъртви... А не беше ли вярно, не беше ли чел някъде, че в болниците най-много хора умират в три часа след полунощ?...

Стига, извика беззвучно той.

— Чарли? — промърмори жена му насън.

Той бавно събу другата обувка.

Жена му се усмихна в съня си.

Защо?

Тя е безсмъртна. Тя има син.

Синът е и твой!

Но кой баща някога е вярвал напълно в това? Той не носи товар, не изпитва болка. Кой мъж е лежал в мрака като жена, за да сътвори дете? Нежните, усмихнати същества притежават добрите тайни. О, колко странни, чудесни часовници са жените. Те си свиват гнезда във Времето. Те създават плътта, която крепи и обвързва вечността. Те живеят в подаръка, познават силата, приемат, без да обсъждат. Защо да говориш за Времето, когато *ти си* Времето и преобразяваш отминаващите вселенски мигове в топлина и действие? Как завиждат мъжете, а често и мразят тия топли часовници, тия съпруги, които знаят, че ще живеят вечно. И какво правим? Ние, мъжете, ставаме ужасяващо зли, защото не можем да удържим нито света, нито себе си, нито каквото и да било. Ние сме слепи за непреходното, всичко се разпада, рухва, топи се, спира, гние или бяга. И след като не можем да оформяме Времето, какво ни остава? Безсъние. Празен, изцъклен поглед.

Три след полунощ. Това ни е наградата. Три сутринта. Полунощ на душата. Отливът се оттегля, душата пустее. И един влак пристига в часа на отчаянието... *Защо?*

— Чарли?...

Ръката на жена му посегна към неговата.

— Ти... *добре ли си...* Чарли?

Тя се унесе.

Той не отговори.

Не можеше да й каже как е.

15.

Слънцето изгря жълто като лимон.

Небето беше кръгло и синьо.

Птиците лееха кръшни, кристално бистри песни из въздуха.

Уил и Джим се приведоха през прозорците.

Нищо не се бе променило.

Освен погледа в очите на Джим.

— Снощи... — поде Уил. — Случи ли се или не?

Двамата се загледаха към далечните ливади. Въздухът беше сладък като сироп. Никъде не можеха да открият сенки, дори под дърветата.

— Шест минути! — провикна се Джим.

— Пет!

Четири минути по-късно, с набързо натъпкана закуска в стомасите, те препускаха навън от града и под нозете им есенните листа се превръщаха в ситен червен прах.

С тревожно пърхащо дишане вдигнаха очи от земята, по която стъпваха.

И панаирът бе там.

— Хей...

Защото шатрите бяха лимоненожълти като слънцето, медните части като житните ниви преди няколко седмици. Знамена и плакати, ярки като колибри, плющяха над брезент с лъвски цвят. От павилиони с цвят на захарен памук се носеха по вятъра чудесни съботни миризми на бекон и яйца, хотдог и палачинки. Навсякъде търчаха момчета. Навсякъде подир тях се влачеха сънени бащи.

— Това си е просто един обикновен панаир — каза Уил.

— Друг път — отсече Джим. — Снощи не бяхме слепи. Идвай!

Изминаха по права линия сто метра към средата на панаира. И колкото по-навътре навлизаха, толкова по-ясно ставаше, че няма да открият нощни мъже, пристъпващи на пръсти в сянката на балон, докато наоколо странни шатри набъбват като буреносни облаци. Напротив, погледнат отблизо, панаирът предлагаше мухлясали въжета,

прояден от молци брезент, съсипана от дъждовете и избеляла от слънцето позлата. Рекламните табели висяха на стълбовете си като печални албатроси, плющяха и сипеха люспи стара боя, трепереха и в същото време разкриваха скучните чудеса на мършави хора, дебели хора, иглоглави и татуирани хора, ориенталски танцьорки...

Продължиха да се промъкват, но не откриха тайнствени среднощни сфери със зловещ газ, вързани за кинжали, забити в черната земя, нито пък смахнати разпоредители, кроящи страховити отъмщения. Калиопата до билетното гише не надаваше предсмъртни крясъци, не си тананикаше идиотски песнички. Влакът? Спрял на железопътното отклонение сред затоплената трева, той наистина бе стар и облепен с ръжда, но приличаше на гигантски магнит, който сам се е сглобил от локомотивните гробища на три континента — бутала, комини, колела и евтини, второразредни кошмари. И да искаше, не можеше да предложи черен траурен силует. Не молеше за друго, освен да легне в есенните треви и да издъхне сред облаци пара и ръждив железен прах.

— Джим! Уил!

По централната алея се задаваше мис Фоли, тяхната учителка в седми клас.

— Момчета — попита ги тя, — какво ви става? Изглеждате тъй, сякаш сте загубили нещо.

— Ами... — каза Уил. — Снощи чухте ли онази калиопа?...

— Калиопа ли? Не...

— Тогава защо сте тук толкова рано, мис Фоли? — поинтересува се Джим.

— Обичам панаирите — отговори мис Фоли. Тя беше дребна, лъчезарна женица, изгубена нейде в прошарените години между петдесет и шейсет. — Ще ви купя хотдог да похапнете, докато търся глупавия си племенник. Случайно да сте го *виждали*?

— Племенник ли?

— Робърт. Гостува ми за няколко седмици. Баща му умря, майка му боледува в Уисконсин. Взех го при мен. Рано сутринта хукна насам. Каза, че щял да ме чака. Но нали знаете какви са момчетата! Ама вие наистина изглеждате мрачни. — Тя пхна храната в ръцете им. — Яжте! Ободрете се! Въртележките ще отворят след десет минути. Междувременно мисля да надникна в онзи Огледален лабиринт и...

— Не — прекъсна я Уил.

— Какво не? — попита мис Фоли.

— Не ходете в Огледалния лабиринт.

Уил преглътна. Вгледа се в дълбините на отраженията. Човек можеше да пропадне там и никога да не стигне до дъното. Лабиринтът напомняше зима, очакваща да те убие с един поглед.

— Мис Фоли — каза накрая той и се учуди, като чу устата си да изрича това, — не влизайте там.

— Защо?

Джим се взираше като омагьосан в лицето на Уил.

— Да, кажи ни. Защо?

— Човек може да се загуби — измънка Уил.

— Именно затова. Робърт може да се лута някъде там и да не намери изхода, докато не го хвана за ухото...

— Не се знае... — Уил не можеше да откъсне очи от милионите километри сляпо стъкло — ... какво може да плува там вътре...

— Да плува! — Мис Фоли се разсмя. — Какъв си фантазьор, Уили. Е, да, но аз съм стара риба. Така че...

— Мис Фоли!

Мис Фоли им махна с ръка, спря за миг, прекрачи и изчезна в огледалния океан. Гледаха я как се озърта, блуждае, потъва дълбоко, дълбоко и най-сетне се разтапя като сива сянка в среброто.

Джим сграбчи ръката на Уил.

— Какво беше всичко *това*?

— Божичко, Джим, огледалата са! Само те не ми харесват. Нали разбираш, само те са *като* снощи.

— Леле, съвсем си слънчасал — изхили се Джим. — Онзи лабиринт е...

Той не довърши. Вдъхна студения въздух, появащ между високите отражения като откъм хладилник.

— Джим? Какво казваше?

Но Джим не казваше нищо. След дълго мълчание той се плесна с длан по врата.

— Наистина *ставало*! — възкликна той с леко смайване.

— Какво става?

— Косата! Цял живот го чета. В страшните истории косата настръхва. Сега настръхна и моята!

— Божичко, Джим. Моята също!

Двамата стояха като омаяни от вълшебните хладни тръпки и внезапно настръхналите косъмчета по вратовете си.

Разцъфна букет от светлини и сенки.

Видяха в стените на лабиринта да се блъскат две, четири, десет мис Фоли.

Не знаеха коя е истинската, затова махнаха с ръце на всичките.

Но нито една мис Фоли не ги видя и не им махна в отговор. Тя крачеше като сляпа. И като сляпа почукваше с нокти по студено стъкло.

— Мис Фоли!

Очите ѝ бяха разширени като от магнезиева лампа на фотограф и побелели като очи на статуя. Тя говореше дълбоко под стъклото. Мърмореше. Хленчеше. После извика. После закрещя. Заблъска стъклото с глава, с лакти, килна се пиански като заслепена пеперуда, вдигна ръце със сгърчени пръсти.

— О, Господи! Помощ! — проплака тя. — Помощ, о, Господи!

Докато се хвърляха напред, Джим и Уил видяха в огледалата собствените си бледи лица, собствените си разширени очи.

— Мис Фоли, тук съм! — викна Джим и си удари челото.

— *Насам!* — викна Уил, но откри само студено стъкло.

От пустотата изскочи ръка. Ръка на старица, потъваща за последен път. Готова да сграбчи каквото и да било, за да се спаси. Каквото и да било се оказа Уил. Тя го дръпна към дълбините.

— Уил!

— Джим! Джим!

И Джим го удържа, а той удържа нея и я измъкна на свобода от безмълвните огледала, връхлитащи едно подир друго откъм пустинни морета.

Прекачиха под слънчевите лъчи.

Притискайки с длан синината на бузата си, мис Фоли избъбри, изблея нещо неясно, после бързо се засмя, после ахна и избърса очи.

— Благодаря ви, Уил, Джим, ох, благодаря ви, бях почнала да се давя! Искам да кажа... о, Уил, ти беше *прав!* Боже мой, видяхте ли я, тя е изгубена, удавена там, клетата, ох, горкото изгубено мило момиче... спасете я, ох, трябва да я *спасим!*

— Мис Фоли, здравата сте се ударили. — Уил решително измъкна ръка от вкопчените ѝ пръсти. — Вътре няма никого.

— Видях я! Моля ви! Погледнете! Спасете я!

Уил се хвърли към входа на лабиринта и спря. Касиерът разсеяно му хвърли презрителен поглед. Уил отстъпи към мис Фоли.

— Кълна ви се, госпожо, никой не е влизал преди вас. Аз съм виновен. Пошегувах се за водата и вие от уплаха сте се объркали...

Дори и да го чуваше, тя продължи да хапе opakото на китката си. Гласът ѝ бе глас на човек, най-сетне изплувал от морските дълбини след безкраен ужас без въздух и без надежда за живот.

— Няма ли я? Тя е на дъното! Клетото момиче. Аз я познавах. „Познавам, те!“ — тъй рекох, когато я видях преди минута. Махнах ѝ с ръка, тя също ми махна. „Здравей!“ Изтичах напред — бум! Паднах. Тя падна. Десетки, хиляди „тя“ паднаха. „Чакай!“ — виках ѝ. О, тя изглеждаше тъй чудесна, тъй хубава, тъй млада. Но ме изплаши. „Какво правиш тук?“ — попитах я. Струва ми се, че отговори: „О, аз съм истинска. Ти не си!“ и се разсмя дълбоко под водата. После избяга в лабиринта. *Трябва да я намерим! Преди...*

Все още в прегръдките на Уил, мис Фоли за последен път въздъхна пресекливо и потъна в странно спокойствие.

Джим гледаше дълбоко в студените огледала, взираше се за невидими акули.

— Мис Фоли — попита той, — как изглеждаше тя?

Гласът на мис Фоли бе немощен, но спокоен.

— Всъщност... приличаше на мен преди много, много години. Отивам си у дома — добави тя.

— Мис Фоли, ние ще...

— Не. Останете. Нищо ми няма. Забавлявайте се, момчета. Радвайте се.

Някъде някакво голямо животно бе пугнало вода. Прелитацият вятър изведнъж стана дъвен от дъха на амоняк.

— Тръгвам си! — каза Уил.

— Уил — спря го Джим, — ще останем до залез-слънце, мой човек, до мрачния залез и ще разберем *всичко*. Шубе ли те е?

— Не — промърмори Уил. — Но... кой би пожелал да се гмурне пак в онзи лабиринт?

Джим свирепо се взря в бездънното море, където единствено чистата светлина гледаше сама себе си и изправяше пред очите им пустота подир пустота отвъд пустотата.

— Никой... — Джим изчака сърцето си да удари два пъти — ... предполагам.

16.

По залез-слънце се случи нещо лошо.

Джим изчезна.

През обедните и следобедните часове те изпробваха с крясъци половината въртележки, мятаха топки по мръсни бутилки от мляко, стреляха по евтини кукли и печелеха чинии, душеха, ослушваха се, оглеждаха есенната тълпа, тъпчеща посипаните със стърготини треви.

Сетне най-ненадейно Джим изчезна.

А Уил, без да пита никого освен себе си, мълчаливо и абсолютно твърдо уверен, тръгна решително през късната тълпа под лилавещото небе, докато стигна до лабиринта, плати десет цента, прекрачи вътре и тихо подвикна само веднъж:

— Джим?...

И Джим беше там, наполовина вътре, наполовина вън от студените стъклени приливи, като човек, изоставен на морски бряг, когато най-близкият му приятел е заминал надалече и никой не знае дали някога ще се завърне. Джим имаше чувството, че цели пет минути стои със зяпнала уста, без да мръдне, без дори да мигне, очаквайки следващата вълна да дойде и да му разкрие повече.

— Джим! Махай се оттам!

— Уил... — Джим въздъхна едва доловимо. — Остави ме на мира.

— Друг път!

С един скок Уил сграбчи приятеля си за колана и задърпа. Плъзгайки се заднешком, Джим сякаш не усещаше, че го измъкват от лабиринта, защото продължаваше да повтаря като прехласнат пред някакво невидимо чудо:

— О, Уил, о, Уили, о, Уили...

— Джим, откачалко, ще те отведе у вас!

— Какво? Какво? Какво?

Озоваха се навън, на студеното. Небето притъмняваше, само няколко облака високо горе пламтяха с късни слънчеви отблясъци.

Слънчевият огън обагри трескавите бузи на Джим, откренатите му устни, разширените му и ужасно изразителни блестящи зелени очи.

— Джим, какво видя вътре? Същото като мис Фоли ли?

— Какво, какво?

— Ще ти разбия носа! Идвай!

Уил теглеше, дърпаше, блъскаше, мъкнеше тази треска, този възторг, този приятел, който изобщо не оказваше съпротива.

— Не мога да ти кажа, Уил, няма да ми повярваш, не мога да ти кажа, там вътре, о, вътре, вътре...

— Млъквай! — Уил го удари по ръката. — Уплаши ме до смърт, също както *тя* ни уплаши. Ей! Време е за вечеря. Нашите ще си помислят, че сме мъртви и погребани!

Сега и двамата крачеха широко, прорязваха с кецовете си есенната трева из ухаещите на сено полета отвъд шатрите. Уил гледаше града, Джим се озърташе към високите, вече потъмняващи знамена, докато последните слънчеви лъчи се скриваха под земята.

— Уил, трябва да се върнем. Тази нощ...

— Добре, връщай се сам.

Джим спря.

— Ти не би ме оставил да дойда сам. Винаги ще си до мен, нали, Уил? Да ме защитаваш.

— Гледай ти на кого му притрябвала защита.

Уил се разсмя, после смехът му секна, защото Джим го гледаше, последните заблудени лъчи гаснеха в устата му, чезнеха в теснините на ноздрите му и във внезапно хлътналите му очи.

— Винаги ще бъдеш до мен, нали, Уил?

Джим просто дъхна топлина срещу него и в кръвта му трепнаха познатите стари отговори: да, да, знаеш го, да, да.

И докато завиваха заедно, двамата се препънаха в тъмната, дрънчаща грамада на една кожена чанта.

17.

Дълго стояха над грамадната кожена чанта.

Уил я подритна почти плахо. Тя издаде звук на железни разстроени вътрешности.

— Я — каза Уил. — Ами че това е на продавача на гръмоотводи.

Джим пъкна ръка в кожената уста и повдигна метален прът, обсипан с химери и китайски дракони, с щръкнали зъби, изпъкнали очи и мъховозелени брони, с кръстове и полумесеци; сякаш всички символи на света, създадени да опазват хората, бяха събрани тук и дърпаха надолу момчешките ръце със странна тежест и още по-странен смисъл.

— Бурята така и не дойде. Но той *си отиде*.

— *Къде?* И защо е оставил чантата?

Двамата погледнаха към панаира, където здрачът прихлупваше брезентовите грамади. Звучаха клаксони на уморени хора, бързащи да се приберат у дома. Момчета с раздрънкани велосипеди подсвиркваха на кучетата си да ги последват. Скоро нощта щеше да завладее централната алея, а сенките да плъзнат нагоре по виенското колело, за да забулят звездите.

— Хората — каза Джим — не захвърлят току-така целия си живот. Това е всичко, което притежаваше онзи старец. Нещо важно — Джим издиша мек огън — го е накарало да забрави. Затова просто е тръгнал и е зарязал чантата тук.

— Какво? Кое е толкова важно, та да забравиш *всичко*?

— Ами... — Джим любопитно огледа приятеля си и здрачът попи в лицето му — ... никой не може да ти каже. Сам го разбираш. Загадки и загадки. Търговецът на бури. Чантата на търговеца на бури. Ако не погледнем сега, едва ли някога ще узнаем.

— Джим, след десет минути...

— Знам! Ще е тъмно. Всички ще са си у дома за вечеря. Само ние двамата. Но няма ли да е чудесно? Само *ние*! Ето, връщаме се!

Минавайки покрай Огледалния лабиринт, те зърнаха как две армии — милиард Джимовци, милиард Уиловци — се сблъскват,

разтапят се и изчезват. И също като тези две армии бе изчезнала тълпата реални хора.

Момчетата стояха сами сред бивака на здрача и си мислеха как всички други момчета в града седат на топла вечеря в ярко осветени стаи.

18.

На табелата беше изписано с червени букви:
ПОВРЕДЕНА! НЕ СЕ КАЧВАЙ!

— Тоя надпис виси цял ден. Аз не вярвам на надписи — рече Джим.

Те се вгледаха във въртележката, която лежеше неподвижно под сухия пукот и шумоленето на блъсканите от вятъра дъбове. Пронизани с бронзови копия през гръбнаците, нейните коне, козирози, антилопи и зебри висяха сгърчени като в предсмъртна агония и очите им с цвят на страх сякаш молеха за милост, а оголените им зъби с цвят на паника като че диреха мъст.

— Не ми се вижда счупена.

Джим прекрачи дрънчащата верига и скочи върху необятната като луната кръгла площадка сред изплашените, но навеки омагьосани зверове.

— Джим!

— Уил, това е единствената въртележка, която не сме *огледали*.
Значи...

Джим се люшна. Безумният свят на въртележката се размърда наклонен около мършавото му тяло. Той закрачи през бронзови гори и затаени животни. Преметна крак и яхна един кон със сумрачния цвят на зряла слива.

— Хей, момче, *марш оттук!*

Някакъв мъж се надигна от машинния мрак.

— Джим!

Мъжът се пресегна от сенките сред тръбите на калиопата и барабаните с лунна кожа, сграбчи Джим и го вдигна високо във въздуха.

— Помощ, Уил, помощ!

Уил се хвърли напред през животните.

Мъжът се усмихна безгрижно, протегна приветствено ръка и с един замах го вдигна до Джим. Двамата сведоха очи към буйна

огненочервена коса, блеснали очи с цвят на син пламък и грамадни потръпващи бицепси.

— Не работи — избоботи мъжът. — Не можете ли да четете?

— Остави ги — изрече мек глас.

Увиснали горе във въздуха, Джим и Уил се озърнаха към високия мъж, застанал отвъд веригата.

— Остави ги — повтори той.

След миг те бяха пренесени през бронзовата гора от диви, но безмълвни зверове и оставени долу в праха.

— Ние бяхме... — поде Уил.

— Любопитни?

Този втори мъж беше висок като уличен стълб. Бледото му лице, осеяно с лунни кратери, хвърляше светлина върху стоящите по-долу. Сакото му имаше цвета на прясна кръв. Веждите, косата, костюмът бяха черни като лакрица, а слънчевожълтият камък върху иглата на вратовръзката имаше същия немигащ оттенък и същия кристален блясък като очите му. Но в този миг, бързо и с абсолютна яснота, цялото внимание на Уил се прикова към костюма. Защото той изглеждаше изтъкан от див къпинак, от фини като косъмчета часовникарски пружинки, от четина и някакъв непрестанно трептящ, непрестанно пробляскващ коноп. Костюмът улавяше светлината и помръдваше като леха от черни, ужасно сърбящи тръни, покриваща с движение дългото тяло на мъжа, тъй че той сякаш би трябвало всеки миг да загуби самообладание, да закрепчи и да се изтръгне от дрехата. Ала човекът стоеше спокоен като луната в сърбящия си костюм и гледаше устата на Джим с жълтите си очи. Изобщо не поглеждаше Уил.

— Името ми е Дарк.

Той размахна бяла визитна картичка. Тя стана синя.

Шушши. Червена.

Фъттт. Игрална карта със зелен мъж, увиснал от дърво.

Пляс. Сссс.

— Дарк. А моят червеносок приятел е мистър Кугър. От компания Обединените...

Пляс-пляс-шушши.

Върху бялото картонче се появяваха и изчезваха имена.

— ... сенчести представления...

Цък-пльок.

Вещица със силует на гъба разбъркваше отвари в мухлясали гърненца.

— ... и трансконтинентален демоничен театър на Кугър и Дарк...

Той подаде картичката на Джим. Сега върху нея пишеше:

Нашето призвание: да преглеждаме, смазваме, излъскваме и поправяме бръмбарите „мъртвешки часовник“

Джим я прочете спокойно. Спокойно пхна юмрук в обширните си и богато заредени джобове, разрови се и протегна ръка.

Върху дланта му лежеше мъртво кафяво насекомо.

— Ето — каза Джим. — Поправете *това*.

Мистър Дарк избухна в смях.

— Великолепно! Ще го поправя!

Ярколилави, черни, зелени и светкавичносини змиорки, червеи и латински пергаменти изплуваха изпод ръкава върху opakото на китката му.

— Еха! — възкликна Уил. — Вие трябва да сте Татуирания човек!

— Не — Джим огледа непознатия. — Илюстрирания човек. Има разлика.

Мистър Дарк кимна доволно.

— Как ти е името, момче?

Не му казвай, помисли си Уил и се сепна. Защо не, запита се той, защо?

Устните на Джим дори не трепнаха.

— Саймън — отвърна той.

Усмихна се, за да покаже, че лъже.

Мистър Дарк се усмихна, за да покаже, че е разбрал.

— Искаш ли да видиш още, Саймън?

Джим не му направи удоволствието да кимне.

Съвсем бавно, с нескрита гримаса на задоволство, мистър Дарк нави ръкава си до лакътя.

Джим се облещи. Ръката беше като кобра, която се люшка, надига и снишава, подбирайки мига за удар. Мистър Дарк сви юмрук, размърда пръсти. Мускулите заиграха.

Уил искаше да изтича отстрани и да разгледа отблизо, но можеше само да стои и да си мисли: Джим, о, Джим!

Защото ето го Джим, ето го и високия мъж, и всеки от тях оглеждаше другия, сякаш късно нощем бе зърнал собственото си отражение в стъклото на витрина. Къпиновият костюм на високия мъж хвърляше сенки напред, разпалваше огън по бузите на момчето, нахлуваше като буря в жадните му очи и им придаваше дъждовен оттенък вместо обичайното ярко котешко зелено. Джим стоеше като бегач след дълго тичане, с треска в устата и разперени ръце да приеме всеки дар. А в момента това бе дар от трептящи картини, разиграващи пантомима, докато мистър Дарк караше своите хладни илюстрации да играят над топлия пулс на китката му, а горе изгряваха звезди и Джим гледаше, а Уил не виждаше нищо, и нейде далече последните граждани си отиваха към града в топлите си коли, и Джим глухо прошепна „Божичко...“, а мистър Дарк спусна ръкава надолу.

— Край на представлението. Време е за вечеря. Панаирът се затваря до седем сутринта. Ела пак, „Саймън“, да се повозиш на въртележката, като я поправим. Вземи тази карта. Важи за едно безплатно возене.

Джим се вгледа в невидимата за Уил китка и пъкна картата в джоба си.

— Довиждане.

Джим побягна. Уил побягна.

Джим се завъртя, хвърли поглед назад, подскочи и изчезна за втори път през последния час.

Уил вдигна очи към дървото, където Джим лазеше по един скрит в короната клон. После погледна назад. Мистър Дарк и мистър Кугър стояха с гръб към тях и поправяха въртележката.

— Бързо, Уил!

— Джим?...

— Ще те *видят*. Скачай!

Уил подскочи. Джим го издърпа нагоре. Голямото дърво се разтресе. В небето наоколо с рев прелиташе вятър. Джим му помогна да се закрепил задъхан сред клоните.

— Джим, не ни е мястото тук!

— Тихо! Гледай! — прошепна Джим.

Някъде в машинарията на въртележката се раздаде чукане, бронзово тракане, тихо пискане и свистене на пара от калиопата.

— Какво имаше на ръката му, Джим?

— Картинка.

— Да, но каква?

— Беше... — Джим затвори очи. — Беше... нарисувана... змия... тоест... змия.

Но когато отвори очи, не пожела да погледне Уил.

— Добре, щом не искаш да ми кажеш.

— Казах ти, Уил, змия. После ще го накарам да ти я покаже, искаш ли?

Не, помисли си Уил. Не искам.

Той погледна надолу към милиард отпечатъци от стъпки, оставени по стърготините на пустата алея, и изведнъж усети, че до полунощ е много по-близо, отколкото до пладне.

— Прибирам се...

— Да, Уил, върви си. Огледални лабиринти, стари учителки, загубени чанти с гръмоотводи, изчезнали продавачи на гръмоотводи, танцуващи нарисувани змии, развалени наужким въртележки, а ти искаш да се прибиращ? Дадено, Уил, довиждане, стари приятелю.

— Аз...

Уил понечи да слезе надолу и внезапно застина.

— Готово ли е? — извика глас отдолу.

— Готово! — викна някой откъм другия край на алеята.

Само на петнайсет метра от тях мистър Дарк пристъпи към червеното контролно табло до касата на въртележката. Озърна се във всички посоки. Вдигна очи към дървото.

Уил и Джим прегърнаха здраво клона, свиха се на мънички топчици.

— Започваме!

С тих пукот, гръм, дрънчене на юзди, надигане и падане, слизане и изкачване на бронзови части, въртележката се раздвижи.

Но нали е счупена, помисли си Уил, нали е развалена!

Той стрелна поглед към Джим, който трескаво посочи надолу.

Въртележката се въртеше, да, но...

Въртеше се в *обратна* посока.

Малката калиопа вътре в двигателя на въртележката трополеше с барабанчета, тръпнещи като нервни жребци, дрънчеше с цимбали, кръгли и лъскави като жетварска луна, тракаше с кастанети и дрезгаво, задавено ридаше с тръби, свирки и барокови флейти.

Музиката, помисли си Уил, *и тя* е наопаки!

Мистър Дарк трепна и рязко вдигна глава, сякаш бе чул мисълта на Уил. Вятър разтърси черните грамади на дърветата. Мистър Дарк сви рамене и извърна очи.

Въртележката се въртеше все по-бързо с писъци и подскоци — все назад и назад!

След малко мистър Кугър с пламтящата червена коса и огнените сини очи дотърча по алеята за последна проверка. Спря под тяхното дърво. Уил би могъл да плюе върху него. После калиопата изпищя като заклана и от нейния писък в далечината се разляха кучета, а мистър Кугър се обърна и скочи върху въртящата се наопаки вселена от животни, които се движеха с опашките напред в безконечен нощен кръговрат към незнайна и обречена навеки на неизвестност посока. Потупвайки с длан бронзовите пръти, той се тръшна на една седалка — мълчалив, с щръкнала червена коса, розово лице и невероятно пронизателни сини очи — и се понесе в кръг назад, все по-назад, а забързаната музика пищеше заднешком заедно с него като засмукан дъх.

Музиката, помисли си Уил, каква е? И откъде знам, че е наопаки? Той прегърна клона, опита се да схване мелодията, после да си я изтананика обратно наум. Но бронзовите камбанки и барабаните го блъскаха в гърдите, напрягаха сърцето му тъй мощно, че Уил усети как пулсът му се преобръща, кръвта му тръгва обратно с недопустими тласъци през плътта, той се разтресе цял, едва не падна от дървото и не му оставаше нищо друго, освен да се вкопчва в клона с пребледнели ръце и да попива гледката на въртящата се обратно машина и застаналия напрегнато до табло мистър Дарк.

Джим пръв забеляза, че става нещо ново, и срита Уил. Уил се озърна и Джим трескаво му кимна към човека в машината, когато за пореден път онзи мина покрай тях.

Лицето на мистър Кугър се топеше като розов восък.

Ръцете му се превръщаха в ръце на кукла.

Костите му потъваха под дрехите; после дрехите се свиха, за да паснат на смалената фигура.

Лицето му прелиташе пред момчетата и всеки път изглеждаше още по-разтопено.

Уил видя, че Джим върти глава в кръг.

Въртележката кръжеше заднешком като огромен лунен сън, конете се надигаха и отпускаха, ахкащата музика бързаше да ги догони, а мистър Кугър — простицък като сенките, като светлината, като времето — ставаше по-млад. И още по-млад. И още...

Всеки път, когато прелиташе пред очите им, той седеше насаме с костите си, които омекваха като топли свещи, изгарящи към ранните си години. Гледаше безметежно към огнените съзвездия, към дървесните корони с укрити в тях деца, които бягаха от него, докато и той се отдръпваше от тях, и носът му се смаляваше, а восъчните му уши се преобразяваха в мънички розови раковини.

Мистър Кугър вече не беше на четирийсет, както в началото на пътешествието, а на деветнайсет.

Назад и назад се въртеше обърнатият парад на коне, бронзови пръти, музика и мъж, който се превръща в младеж... младеж, който бързо се преобразява в момче...

Мистър Кугър беше на седемнайсет, шестнайсет...

Още една и още една обиколка под небето и дърветата, Уил тихо шепнеше, Джим броеше кръговете, а междувремежно нощният въздух се загряваше като през лятото от триенето на слънчевоблестящия бронз и страстното преобрънато препускане на животните, топеше восъчната кукла все по-надолу, обливаше я с все по-странна музика, докато най-сетне всичко секна, всичко замря в неподвижност, тръбите на калиопата млъкнаха, железните машиналии спряха със съскане, и с един последен едва доловим стон като на пясък, навяван обратно в арабски пясъчен часовник, въртележката се люшна върху задръстени от водорасли води и повече не помръдна.

Фигурата, седнала в креслото с форма на бяла дървена шейна, беше съвсем дребна.

Мистър Кугър беше на дванайсет години.

Не, беззвучно изрече устата на Уил. Не, повтори тази на Джим.

Дребната фигурка слезе от безмълвния свят; лицето ѝ се криеше в сянка, ала ръцете, розови и сбръчкани като на новородено, се

протегнаха напред под заслепяващите панаирджийски светлини.

Странното момче мъж стрелна поглед нагоре-надолу, надушвайки нейде наблизко страх, ужас и трепет. Уил се сви на топка и затвори очи. Усети как страховитият поглед пронизва листата като рояк стрели и отминава. После дребната фигурка хукна като заек по празната алея.

Джим пръв разгърна листата.

Мистър Дарк също бе изчезнал в стихналата вечер.

Падането към земята сякаш отне на Джим цяла вечност. Уил скочи след него и двамата постояха, разтърсвани от тревога, зашеметени от удара на безмълвната пантомима, потресени от събития, станали още по-потресавачи, защото продължението им чезнеше в нощта и незнайното. И Джим пръв изрази на глас общия им трепет и смут, докато се държаха за ръце и гледаха как дребната фигурка тича, подмамва ги да я последват през ливадата.

— О, Уил, как ми се иска да можехме да се приберем, как ми се иска да можехме да вечеряме. Но е твърде късно, вече видяхме! Трябва да видим още. *Нали?*

— Господи — жално отвърна Уил. — Май така се налага.

И те побягнаха рамо до рамо, следвайки неизвестно какво към незнайно каква посока.

19.

На шосето последните акварелни багри на слънцето бяха изчезнали зад хълмовете, а неизвестното нещо, което преследваха, бе тъй далече напред, че се превръщаше просто в стремителна точкица, ту просветваща в светлината на уличните лампи, ту отново освободена да тича из мрака.

— Двайсет и осем! — изпъхтя Джим. — Двайсет и осем пъти!

— Въртележката, да! — Уил отметна глава. — Двайсет и осем пъти се завъртя назад, броих ги.

Пред тях дребната фигурка спря и се озърна.

Джим и Уил се хвърлиха зад едно дърво и изчакаха нещото да продължи.

„Нещото“, помисли си Уил. Защо го наричам „нещото“? То е момче, мъж... не... то е *нещо* променено, това е то.

Достигнаха и прекосиха градската граница, и Уил подхвърли в движение:

— Джим, сигурно на онази въртележка е имало *двама*, мистър Кугър и това момче, и...

— Не, аз не го изпуснах от поглед нито за миг!

Тичешком минаха покрай бръснарницата. Уил зърна, но не видя надписа на витрината. Прочете го, но не го осъзна. Запомни го и го забрави. Продължи да тича.

— Хей! Той завива по Кълпепър Стрийт! Бързо!

Завиха зад ъгъла.

— Няма го!

Улицата лежеше дълга и пуста под лъчите на уличните лампи.

Вятърът гонеше есенни листа по тротоарите, надраскани с квадрати за игра на дама.

— Уил, мис Фоли живее на тази улица.

— Да, четвъртата къща, но...

Джим заподсвирква безгрижно, пъхна ръце в джобовете си и закрачи напред. Уил го последва. Пред къщата на мис Фоли вдигнаха очи нагоре.

Зад един от меко осветените предни прозорци някой стоеше и гледаше навън.

Момче на не повече и не по-малко от дванайсет години.

— Уил! — тихо възкликна Джим. — Това момче...

— Нейният племенник.

— Племенник, друг път! Не се обръщай натам. Може би умее да разчита по устните. Върви бавно. До ъгъла и назад. Виждаш ли лицето му? Очите, Уил! Това е единственото, което не се променя у човека, бил той млад или стар, на шест години или на шейсет! Да, момчешко лице, но очите са на мистър Кугър!

— Не!

— Да!

Двамата спряха, за да се вслушат с наслада в бързите удари на сърцата си.

— Не спирай.

Отново закрачиха. Джим стискаше здраво ръката на Уил и го водеше напред.

— Ти видя очите на мистър Кугър, нали? Когато ни беше вдигнал и се канеше да ни блъсне челата. Видя и момчето, дето слезе от въртележката. Както се криех в листата, то погледна нагоре към мен — и ужас, все едно се отвори вратата на пещ! Никога няма да забравя тези очи! И сега те ме гледат от прозореца. Завий обратно. Сега дай да се върнем спокойно и бавничко... Трябва да предупредим мис Фоли какво се крие в нейната къща, нали?

— Виж какво, Джим, ти не даваш пет пари нито за мис Фоли, нито за нещо в нейната къща!

Джим премълча. Вървейки ръка за ръка с Уил, той само погледна приятеля си и примига веднъж — спусна клепачите върху блестящите си зелени очи и пак ги вдигна.

А Уил отново изпита към Джим чувството, което открай време изпитваше към едно някогашно, почти забравено куче. Всяка година идваше време, когато след дълги месеци послушание кучето просто хукваше по света и изчезваше за дълги дни, докато накрая се връщаше накуцващо, цялото в репей, измършавяло, вмирисано на блата и буница; беше се търкаляло из боклуците и нечистотиите на света само за да се прибере у дома със странна усмивчица на муцуната. Тате бе нарекъл кучето с името на философа от пущинаците Платон, защото

по очите му се виждаше, че няма нещо, което да не знае. След завръщането си то отново влизаше в правия път, месеци наред живееше в пълна невинност, после изчезваше и всичко започваше отначало. Сега, докато вървеше, Уил имаше чувството, че чува Джим тихичко да скимти. Усещаше го как цял настръхва. Как присвива уши и души мириса на новия мрак. Джим долавяше миризми, които нико́й друг не познаваше, чуваше как тиктакат часовници, отмерващи друго време. Сега дори езикът му беше странен, играеше ту по долната, ту по горната устна, докато двамата пак спираха пред къщата на мис Фоли.

На прозореца нямаше никого.

— Ще се качим да позвъним — каза Джим.

— Какво, да го срещнем очи в очи?

— Не се впрягай, Уил. Трябва да проверим, нали? Да му стиснем ръката, да го погледнем в очите или нещо подобно, и ако *наистина* е той...

— Нали *няма* да предупредим мис Фоли пред него?

— Ще й звъннем после по телефона, глупчо. Хайде, качваме се!

Уил въздъхна и се остави на Джим да го поведе нагоре по стъпалата. Искаше и в същото време не искаше да узнае дали мистър Кугър се спотайва в онова момче в къщата и само от време на време наднича като светулка между миглите му.

Джим натисна звънеца.

— Ами ако *той* ни отвори? — попита Уил. — Олеле, толкова ме е страх, че ми иде да си плюя на петите. Джим, а ти защо не се страхуваш, защо?

Джим огледа двете си ръце. Не трепереха.

— Гръм да ме удари! — ахна той. — Прав си! *Не се страхувам!*

Вратата се разтвори широко.

Огря ги усмивката на мис Фоли.

— Джим! Уил! Колко мило.

— Мис Фоли — прекъсна я Уил, — *добре* ли сте?

Джим го изгледа свирепо. Мис Фоли се разсмя.

— Защо да не съм?

Уил се изчерви.

— Онези огледала на панаира...

— Глупости. Вече съвсем ги забравих. Е, момчета, ще влезете ли?

Тя отвори вратата още по-широко.

Уил провлачи крак и спря.

Зад мис Фоли като пороен дъжд в гръмотевична буря се спускаше тъмносиня мънистена завеса пред вратата на всекидневната.

Там, където цветният дъжд докосваше пода, надничаха чифт малки прашни обувки. Зад пороя се спотайваше злото момче.

Зло? Уил примига. Защо зло? Защото. Защото — и толкоз. Да, момче. Да, зло.

Мис Фоли се завъртя и подвикна към тъмносините, вечно падащи дъждовни мъниста:

— Робърт? — Тя хвана ръката на Уил и лекичко го дръпна навътре. — Ела да се запознаеш с двама от моите ученици.

Дъждовната завеса се разцепи. Свежа розова ръка се подаде навън съвсем сама, сякаш за да провери какво е времето в коридора.

Божичко, помисли си Уил, той ще ме погледне в очите! Ще види въртележката и себе си върху нея, как се върти назад, назад. Знам, че е отпечатано в окото ми, все едно че съм ударен от мълния!

— Мис Фоли — каза Уил.

Сега иззад сумрачните застинали огърлици на бурята се подаде и розово лице.

— Трябва да ви кажем нещо ужасно.

Джим грубо го сръчка с лакът.

Ето че и тялото излезе иззад тъмния воден поток от мъниста. Дъждът тихо зашушна зад малкото момче.

Мис Фоли въпросително вдигна вежди и се приведе към Уил. Джим свирепо го стисна за лакътя. Уил се изчерви, заекна, после изтърси:

— Мистър Крозети!

Изведнъж видя съвсем ясно надписа на витрината на бръснарницата. Онзи надпис, който бе зърнал, без да го види, докато минаваха тичешком:

ЗАТВОРЕНО ПОРАДИ ЗАБОЛЯВАНЕ

— Мистър Крозети! — повтори той и бързо добави: — Той е... мъртъв!

— Какво... бръснарят?

— Бръснарят? — повтори Джим като ехо.

— Виждате ли тая прическа? — Уил се завъртя и вдигна трепереща ръка към главата си. — Той я направи. А преди малко минахме оттам и имаше надпис, и хората ни казаха...

— Колко тъжно. — Мис Фоли посегна да дръпне напред непознатото момче. — Толкова съжалявам. Момчета, това е Робърт, моят племенник от Уисконсин.

Джим протегна ръка. Племенникът Робърт я огледа любопитно.

— Защо ме зяпаш? — попита той.

— Струваш ми се познат — отвърна Джим.

На Уил му се искаше да извика: Джим!

— Приличаш на един мой чичо — добави Джим любезно и съвсем спокойно.

Племенникът стрелна очи към Уил, който бе забил поглед в пода от страх, че момчето ще види как в очите му се върти споменът за въртележката. Обзе го дивото желание да затананика обратната музика.

Сега, помисли си той, погледни го!

Погледна момчето право в очите.

Сетне всичко стана безумно, невероятно и подът изчезна изпод нозете му, защото видя красивата, розова и лъскава карнавална маска на малко момче, ала в нея сякаш бяха изрязани дупки, където блестяха очите на мистър Кугър — стари, стари, стари очи, ярки като хладни сини звезди и светлината от тия звезди бе пътувала милион години, за да стигне дотук. А през малките ноздри, изрязани в лъскавата восъчна маска, дъхът на мистър Кугър влизаше като пара, излизаше като лед. Захарнорозовото езиче потрепваше зад захарнобели зъби.

Някъде зад тия присвити очни цепки мистър Кугър направи *щрак-щрак* с фасетъчните си обективи. Лещите избухнаха като слънца, после прегоряха и пак станаха хладни и безметежни.

Той завъртя поглед към Джим. *Щрак-щрак*. Джим мигновено бе засечен, фокусиран, заснет, проявен, изсушен и картотекиран в мрака. *Щрак-щрак*.

И все пак това бе само момче, застанало в коридора с две други момчета и една жена...

А Джим през цялото време го гледаше настръхнал и също фотографираше Робърт.

— Вечеряли ли сте, момчета? — попита мис Фоли. — Ние тъкмо сядяхме...

— Трябва да си вървим!

Всички погледнаха Уил, сякаш учудени, че не желае да кисне тук до безкрай.

— Джим... — измънка той. — Майка ти е сама вкъщи...

— О, да — неохотно се съгласи Джим.

— Сетих се. — Племенникът помълча, за да привлече вниманието им. Когато извърнаха лица към него, мистър Кугър вътре в племенника беззвучно направи щрак-щрак, щрак-щрак. Слушаше през мъничките уши, гледаше през стъклените очи, облизваше кукленските устни с език като на пекинез. — Защо не дойдете с нас за десерта, а?

— Десерт ли?

— Ще водя леля Уила на панаира.

Момчето погали ръката на мис Фоли, а тя се разсмя нервно.

— Панаирът! — възкликна Уил, после понижи глас. — Мис Фоли, нали казахте...

— Казах, че бях глупава и сама се уплаших — прекъсна го мис Фоли. — Днес е събота вечер, най-хубавата вечер да покажа на племенника си забавленията и гледките.

— Ще дойдете ли с нас? — попита Робърт, без да изпуска ръката на мис Фоли. — По-късно?

— Чудесно! — каза Джим.

— Джим — възрази Уил. — Цял ден не сме се прибирали. Майка ти е болна.

— Забравих. — Джим му хвърли поглед, изпълнен с най-чиста змийска отрова.

Щрак. Племенникът направи рентгенова снимка на двамата. Несъмнено на нея се виждаха студени кости, треперещи в топлата плът. Той протегна ръка.

— Утре тогава. Ще се видим около палатките.

Джим стисна със замах мъничката ръка.

— Бива!

— Довиждане! — Уил изскочи навън, после се завъртя с един последен мъчителен призив към учителката. — Мис Фоли?...

— Да, Уил?

Не ходете с това момче, помисли си той. Не припарвайте до панаира. О, моля ви, стойте си у дома! Но на глас каза:

— Мистър Крозети е мъртъв.

Мис Фоли кимна трогната и го зачака да се просълзи. А докато тя чакаше, Уил издърпа Джим навън и вратата се затръшна пред учителката и малкото розово личице с лещите, които правеха *щрак-щрак*, фотографирайки двете объркани момчета, и двамата вече слизаха неуверено по стъпалата сред октомврийския мрак, а в това време въртележката пак се завъртя вихрено в главата на Уил и листата на дърветата над главите им шушнеха и пращяха от вятъра. Без да извъръца глава, Уил процеди през зъби:

— Джим, ти му стисна ръката! На мистър Кугър! Нали няма да се *срещаш* с него?

— Да, мистър Кугър е, няма грешка. Леле, какви очи. Ако го срещна пак тая вечер, ще си разчистим сметките. Какво те тормози, Уил?

— Какво ме *тормози* ли!

Вече бяха слезли от последното стъпало и започнаха да се препират с яростен, трескав шепот, като се озъртаха нагоре към празните прозорци, където от време на време преминаваше сянка. Уил млъкна. Музиката се въртеше в главата му. Зашеметен, той затвори очи.

— Джим, музиката, която свиреше калиопата, докато мистър Кугър се подмладяваше...

— Да?

— Това беше Погребалният марш! Само *че наопаки*!

— *Кой* Погребален марш?

— Кой ли! Джим, Шопен е написал само един! *Неговият* Погребален марш!

— Но защо наопаки?

— Мистър Кугър не вървеше към гроба, а се *отдалечаваше* от него, нали? Ставаше по-млад, по-малък, вместо да остарее и да се гътне.

— Уили, ти си страхотен!

— Така си е, но... — Уил настръхна. — Той е там. На прозореца, пак. Помахай му. Довиждане! Сега тръгвай и си подсвирквай нещо. Само *не Шопен*, за Бога...

Джим помахаша с ръка. И Уил помахаша с ръка. Дватама заподсвиркваха „О, Сузана“.

Горе на прозореца сянката леко помръдна ръка.

Момчетата бързо се отдалечиха по улицата.

20.

В две къщи чакаха две трапези.

Един родител нахока Джим, двама родители нахокаха Уил.

И двамата бяха пратени да си легнат гладни.

Всичко започна точно в седем. Свърши точно в седем и три.

Затръшнаха се врати. Щракнаха резета.

Тиктакаха часовници.

Уил стоеше до вратата. Телефонът беше заключен отвън. А дори и да позвънеш, мис Фоли нямаше да отговори. Тя сигурно вече беше извън града... божичко! Пък и какво да ѝ каже? Че момчето не е момче? Нима нямаше да се изсмее? И още как. Защото племенникът беше племенник, момчето беше момче, или поне така изглеждаше.

Той се завъртя към прозореца. В стаята си отвъд улицата Джим стоеше пред същата дилема. И двамата се бореха. Беше твърде рано, за да отворят прозорците и да си подвикват шепнешком. Долу родителите им бяха будни, заети да слушат новините или забавните предавания по радиото.

Момчетата се проснаха на двете си легла в двете си къщи, изровиха от дюшеците парченца шоколад, скътани там за черни дни, и унило ги ухапаха.

Тиктакаха часовници.

Девет. Девет и половина. Десет.

Дръжката тихо изтрака, докато тате отключваше вратата.

Тате, помисли си Уил. Влез! Трябва да си поговорим!

Но тате предъвкваше дишането си в коридора. Отвъд вратата можеше да се усети само неговото объркване, неговото вечно озадачено и леко смутено лице.

Няма да влезе, помисли си Уил. Да заобикаля, да увърта, да протака — това да. Но да влезе, да седне, да изслуша? Кога го е правил и дали изобщо някога ще го направи?

— Уил?...

Уил подскочи.

— Уил... — каза тате, — внимавай.

— Внимавай? — възкликна мама, тъкмо задаваща се по коридора. — Само *това* ли ще кажеш?

— Какво друго? — Тате вече слизаше по стълбището. — Той подскача, аз пълзя. Как да събереш тъй различни хора? Той е твърде млад. Аз съм твърде стар. Господи, понякога ми се иска да не бяхме...

Вратата се затвори. Тате се отдалечаваше по тротоара.

Уил искаше да бутне прозореца и да извика. Изведнъж тате му се стори тъй изгубен в нощта. Не за мен, недей да се тревожиш за мен, тате, помисли си той. Ти, тате, остани у дома! Опасно е! Не отивай!

Но не извика. А когато най-сетне тихичко разтвори прозореца, улицата бе пуста и той знаеше, че е само въпрос на време библиотечните прозорци да светнат в другия край на града. Когато реките преливат, когато от небето се сипе огън, нима има по-хубаво място от библиотеката с нейните многобройни зали, с книгите? С малко късмет никой няма да те намери там. И как да те намерят — та ти си в Танганайка през 1898, в Кайро през 1812, във Флоренция през 1492!

— ... внимавай...

Какво искаше да каже тате? Дали бе усетил дъха на паника, дали бе чул музиката, дали се бе прокрадвал близо до шатрите? Не. Не и тате. В никакъв случай.

Уил метна камъче към прозореца на Джим.

Трак. Тишина.

Той си представи как Джим седи самичък в тъмното и тихичко отброява минутите, а дишането му е като фосфор.

Трак. Тишина.

Не, това не беше в стила на Джим. Досега прозорецът винаги се отваряше и отвътре изникваше главата на Джим, заредена с викове, потаен шепот, кискане, бунтове и обвинения в метеж.

— Джим, знам, че си там!

Трак.

Тишина.

Тате е във в града. Мис Фоли е знаем с кого, помисли си той. Божичко, Джим, трябва да сторим нещо! Тази нощ!

Уил метна едно последно мъничко камъче.

... трак...

То падна долу в стихналата трева.

Джим не дойде на прозореца.
Тази нощ, помисли си Уил. Захапа юмрук. Просна се на леглото,
вдървен и изстинал.

21.

На уличката зад къщата имаше грамаден старинен тротоар от чамови дъски. Имаше го откакто се помнеше Уил, откакто нехайната цивилизация бе започнала да излива корави и скучни бетонни тротоари. Неговият дядо — сантиментален и буен мъж, който никога не отстъпваше без свирепа борба — бе взел присърце тази изчезваща забележителност и заедно с десетина помощници бе пренесъл цели дванайсет метра от тротоара в задната уличка, където дъските лежах година подир година като скелет на някакво незнайно чудовище, избеляваха от жаркото слънце и обилно гниеха от дъждовете.

Градският часовник удари десет.

Проснат в леглото, Уил осъзна, че си мисли за този огромен дар на дядо от отминали времена. Чакаше да чуе как тротоарът ще проговори. На какъв език? Е, това е дълга история...

Никога не се е чуло и видяло момчетата да отидат направо до вратата, да позвънят и да повикат приятелите си. Те предпочитат да мятат буци пръст по стените, жълъди по керемидите или да пращат тайнствени бележки с хвърчила, закачени за рамките на тавански прозорци.

Така беше и с Джим и Уил.

Късно нощем, ако трябваше да се прескачат гробове или да се пускат умрели котки в хорските комини, едното или другото момче се измъкваше навън под лунните лъчи и танцуваше като върху ксилофон по глухо кънтящия музикален тротоар.

С годините те *наистина* настроиха тротоара — ту откъртваха дъската „ла“ и я заковаваха другаде, ту вадеха дъската „фа“ и пак я връщаха на място, докато накрая тротоарът стана мелодичен дотолкова, доколкото можеха да го направят времето и два чифта упорити ръце.

По изсвирената мелодия можеше да познаеш какво приключение предстои тази нощ. Ако Уил чуеше Джим да изтропа седем-осем такта от „Далече надолу по река Суони“, измъкваше се навън и знаеше, че по реката са плъзнали лунни пътеки, водещи към речните пещери. Ако

Джим чуеше Уил да подскача по дъските като попарен териер и мелодията смътно напомняше „На поход през Джорджия“, значи извън града сливите, прасковите или ябълките бяха узрели и можеха да се натъпчат до пръсване.

Затова тази нощ Уил чакаше със затаен дъх някоя мелодия да го повика.

Каква ли мелодия щеше да изсвири Джим, за да представи панаира, мис Фоли, мистър Кугър и/или злия племенник?

Десет и петнайсет. Десет и половина.

На Уил никак не му допаднаше, че Джим си седи в стаята и мисли... *за какво?* За Огледалния лабиринт? *Какво* бе видял там? И след като го бе видял, какво планираше?

Не го свърташе на място.

А още по-малко му допаднаше да мисли за Джим без баща между него и панаирджийските шатри, и всичко спотаено из мрака в ливадите. И с майка, която тъй силно го иска до себе си, че просто *трябва* да се махне, да излезе, да вдиша волния нощен въздух, да опознае волните нощни води, бягащи към необятни волни морета.

Джим, помисли си той. Изсвири музиката!

И в десет и трийсет и пет тя прозвуча.

Той чу или му се стори, че чува как под звездната светлина Джим подскача високо и се приземява пружиниращо като котка върху грамадния ксилофон. А мелодията! Наистина ли напомняше преобърнатата погребална жалба на калиопата?!!

За да се увери, Уил посегна да отвори прозореца. Но изведнъж отсреща прозорецът на Джим тихичко се разтвори.

Значи не беше долу на дъските! Просто страстното желание на Уил бе сътворило мелодията! Уил понечи да прошепне, но млъкна.

Защото Джим, без да каже и дума, се плъзна надолу по водосточната тръба.

Джим, помисли си Уил.

Долу на моравата Джим настръхна, сякаш бе чул името си.

Нали няма да тръгнеш без мен, Джим?

Джим бързо хвърли поглед нагоре.

По нищо не пролича да е забелязал Уил.

Джим, помисли си Уил, ние все още сме приятели, усещаме миризми, които никой друг не усеща, чуваме неща, които никой друг

не чува, имаме една кръв, тичаме по един и същ път. Сега за пръв път ти се измъкваш! Зарязваш ме!

Но алеята беше пуста.

Един саламандър се стрелна край живия плет, натам изчезна и Джим.

Уил изскочи през прозореца, спусна се по решетката за цветята, преди да си помисли: *Аз съм сам*. Ако изпусна Джим, за пръв път ще бъда сам в нощта. И къде отивам? Където отива Джим.

Господи, нека не изоставам!

Джим се носеше като черен бухал подир мишка. Уил препускаше като обезоръжен ловец подир бухала. Сенките им пробягваха като хвърчила по октомврийските морави.

А когато спряха...

Пред тях беше къщата на мис Фоли.

22.

Джим се озърна.

Уил се превърна в храст зад храста, сянка в сенките с две проблясващи под звездите стъклени кръгчета — очите му, сбрави образа на Джим, който подвикваше шепнешком към прозорците на втория етаж:

— Хей, ти там... хей...

Божичко, помисли си Уил, той иска да бъде разпорен и натъпкан с натрошено стъкло от Огледалния лабиринт.

Върху мътно осветената завеса горе се надигна сянка. Мъничка сянка. Племенникът бе довел мис Фоли у дома и се бяха прибрали в стаите си или... О, Господи, помисли Уил, дано да се е прибрала жива и здрава. Може би и тя като продавача на гръмоотводи...

— Хей!...

Джим се озърна нагоре с онова странно, топло изражение на задъхано очакване, което често се изписваше по лицето му през топлите летни нощи при представлението на сенките отвъд прозореца на Театъра в онази къща на няколко преки оттук. Гледайки нагоре с обич, с преданост като котка, Джим чакаше някаква особена мрачна мишка да изскочи оттам. Макар и приклепнал, сега той сякаш бавно растеше, като че нещо на прозореца горе, което изведнъж бе изчезнало, притегляше костите му.

Уил стисна зъби.

Усети как сянката се плъзга надолу през къщата като студен дъх. Не можеше повече да изчаква. Хвърли се напред.

— Джим!

Стисна ръката на приятеля си.

— Уил, *ти* какво правиш тук?

— Джим, недей да говориш с *него*! Махай се оттук. Божичко, той ще те сдъвче и ще ти изплюе костите!

Джим издърпа ръката си.

— Уил, прибирай се. Ще развалиш всичко!

— Той ме плаши, Джим, какво *искаш* от него? Днес следобед... в лабиринта *видя* ли нещо?

— Да...

— За Бога, *какво!*

Уил сграбчи Джим за ризата, усети как сърцето му бие под костите на гърдите.

— Джим...

— Пусни ме. — Джим беше ужасяващо спокоен. — Ако той разбере, че си тук, няма да излезе. Уили, ако не ме пуснеш, ще си го спомня, когато...

— Когато *какво?*

— Когато стана по-голям, дявол да го вземе, *по-голям!*

Джим плюю.

Уил отскочи назад като ударен от мълния. Погледна празните си ръце и вдигна едната, за да избърше плюнката от бузата си.

— О, Джим — изстена той.

И чу как въртележката се раздвижва, плъзга се по черни нощни води в кръг, в кръг, и Джим върху черен кон потегля напред, кръжи в сянката на дървото, и Уил искаше да извика: Внимавай! Въртележката! Ти искаш тя да върви напред, нали, Джим? Напред, а не назад! И ти върху нея, един кръг и си на петнайсет, после още един и си на шестнайсет, още три кръга и си на деветнайсет! Музика! Ето че си на двайсет и продължаваш, избуяваш на ръст сред пустата централна алея, и вече не си онзи Джим на тринайсет, почти четиринайсет години, а аз съм малък, млад и изплашен!

Уил отметна ръка и с всичка сила удари Джим по носа.

После се метна върху него, стегна го здраво и с вик го събори, катурна го в храстите. Удари устата на Джим, запуши я, натъпка я с пръсти до пръсване, заглушавайки гневното ръмжене и виковете.

Вратата на къщата се отвори.

Уил изкара въздуха на Джим, просна се върху него с цялата си тежест, продължавайки да запушва устата му с юмрук.

Нещо стоеше на верандата. Мъничка сянка оглеждаше града, търсеше Джим, но не го намираще.

Ала това бе само момчето Робърт, дружелюбният племенник, излязъл почти небрежно навън с ръце в джобовете, с тихичко подсвиркване, да подиша нощния въздух както правят момчета в

търсене на приключения, които се случват толкова рядко, че трябва сами да си ги измислят. Здравно вкопчен за Джим в смъртоносна хватка, Уил вдигна очи и бе още по-потресен да види нормално момче с безгрижен поглед и небрежна стойка — дребничко, спокойно момче, в което уличните лампи не разкриваха и следа от мъж.

Робърт сякаш беше готов всеки момент да нададе вик и да се впусне в игра с тях, да преплетат ръце и крака, да крещат и да се закачат като майски паленца, а накрая да се проснат на моравата и да се смеят до сълзи, когато ужасът е изчерпан, страхът се е разтопил в росата като безсмислен и бързо изчезнал сън, както се случва със сънищата, колчем отвориш очи. Защото там наистина стоеше племенникът с кръгло, свежо и гладко като праскова лице.

И той се усмихваше отвисоко на двете момчета, които вече виждаше да лежат вкопчени на тревата.

После бързо се втурна навътре. Навярно бе изтичал да се разрови на горния етаж и пак бе изхвъркнал навън, защото докато двете момчета яростно се боричкаха, блъскаха, мятаха, по моравата изведнъж се посипа дъжд от звънтящ и трополящ блясък.

Племенникът прескочи перилата на верандата и се приземи на тревата меко като невидима в мрака пантера. В ръцете му бляскаха вълшебни звезди. И той щедро ги разпръсна из въздуха. Те тропнаха, плъзнаха се, запримигваха около Джим. Двете момчета лежах зашеметени под този внезапен дъжд от злато и диамантен огън.

— Помощ, полиция! — изкрещя Робърт.

Уил бе тъй стреснат, че пусна Джим.

Джим бе тъй стреснат, че пусна Уил.

Двамата посегнаха едновременно към студения разсипан лед.

— Божичко, гривна!

— Пръстен! Огърлица!

Робърт замахна с крак. Две кофи за смет се търкулнаха с грохот по тротоара.

В спалнята горе светна лампа.

— Полиция!

Робърт хвърли в нозете им една сетна струйка блясък, после свежата му прасковена усмивка изчезна като експлозия, заключена обратно в кутия, и той побягна по улицата.

— Чакай! — Джим скочи на крака. — Няма да ти сторим зло!

Уил го препъна. Джим падна.

Горе прозорецът се отвори. Мис Фоли се приведе навън. Коленичилият Джим държеше дамски часовник. Уил примигваше над огърлицата в ръцете си.

— Кой е? — извика тя. — Джим? Уил? *Какво* държите?

Но Джим вече бягаше. Уил спря само колкото да види как прозорецът опустява и от него излита стон, докато мис Фоли оглежда стаята си. Когато чу оглушителния ѝ писък, той разбра, че е открила кражбата.

Тичайки, Уил си даде сметка, че върши точно каквото искаше племенникът. Би трябвало да се върне, да събере накитите, да каже на мис Фоли какво е станало. Но трябваше да спаси Джим!

Далече зад гърба му новите писъци на мис Фоли запалиха още лампи! Уил Холуей! Джим Найтшейд! Нощни бегачи! Крадци! Това сме ние, помисли си Уил, Боже мой! Отсега нататък *каквото и да кажем*, никой няма да ни повярва! Нито за панаири, нито за въртележки, нито за огледала, нито за зли племенници, нито за каквото и да било!

И тъй бягаха като три зверчета под звездните лъчи. Черна видра. Котарак. Заек.

Аз, помисли си Уил, аз съм заекът.

Беше бял и много уплашен.

23.

Нахълтаха на панаира с трийсетина километра в час плюс-минус някой и друг километър — племенникът начело, Джим плътно зад него, Уил по-назад, запъхтян и пронизван от изстрели на умора в краката, главата, сърцето.

Бягайки отчаяно, племенникът се озърна през рамо. Вече не се усмихваше.

Измамих го, помисли си Уил, той е разчитал, че няма да го последвам, че ще повикам полиция, ще се забавя и никой няма да ми повярва или ще избягам да се укрива. Сега се страхува да не го смачкам от бой и иска да скочи на онази въртележка, да стане по-стар и по-едър от мен. О, Джим, Джим, трябва да го спрем, да го задържим млад, жив да го одерем.

Но по тичането на Джим личеше, че той няма да помогне. Джим не тичаше подир никакъв племенник. Тичаше към безплатното возене.

Отпред племенникът изчезна зад една шатра. Джим го последва. Докато достигне алеята, въртележката вече оживяваше с шум. Сред пулса, дрънченето, писъка на музиката дребният свежолик племенник се носеше върху грамадната платформа, обгърнат от вихрушка среднощен прах.

На три метра от него Джим гледаше как конете подскачат и погледът му избиваше искри от очите на препускащия жребец.

Въртележката се движеше *напред!*

Джим се *приведе* към нея.

— Джим! — изкрещя Уил.

Племенникът изчезна от поглед, понесен от въртящата се машина. Отново се появи, протегна розови пръстчета и тихо призова:

— Джим?...

Джим трепна, повдигна крак.

— Не!

Уил се хвърли напред.

Блъсна, сграбчи, стисна Джим; залитнаха; паднаха един върху друг.

Изненаданият племенник отново изчезна в мрака, вече една година по-голям. Една година по-голям, помисли си падналият Уил, значи една година по-висок, по-едър, по-зъл!

— О, Боже, Джим, бързо!

Той скочи и изтича към контролното табло — сложна загадка от бронзови ключове, порцеланови капаци и съскащи жици. Дръпна ръчката. Но изотзад Джим изръмжа нещо неясно и блъсна ръцете на Уил.

— Уил, всичко ще развалиш! Недей!

Джим тласна ръчката обратно — докрай.

Уил се завъртя и го зашлеви през лицето. Всеки сграбчи лактите на другия, залюшкаха се, размахаха ръце и крака. Стовариха се върху контролното табло.

Уил видя как злото момче се плъзга край тях в нощта — вече пораснало с още една година. Още пет или шест обиколки и то щеше да е по-едро и от двамата, взети заедно!

— Джим, той ще ни убие!

— Не, мен няма!

Уил усети електрическо жилване. Изписка, отдръпна се, блъсна ръчката на изключвателя. Контролното табло люто изсъска. Към небето подскочи мълния. Отметнати от ударната вълна, Джим и Уил лежаха и гледаха как въртележката побеснява.

Злото момче профуча край тях, вкопчено в бронзово дърво. Ругаше. Плюеше. Бореше се с вятъра, с центробежната сила. Опитваше да се издърпа през конете и прътите към външния край на въртележката. Лицето му прелиташе и изчезваше, прелиташе и изчезваше. Момчето впиваше нокти в дъските. Крещеше дрезгаво. Въртележката подскачаше и се клатеше. Племенникът се подхлъзна. Падна. Стоманеното копито на един черен кон го ритна. Върху челото му цъфна кървав печат.

Джим съскаше, мятеше се, риташе. Уил го бе яхнал жестоко, притискаше го в тревата, отвърщаше на вика с вик, и двамата бяха пребледнели от страх, сърцата им блъскаха като стенобитни машини. Електрически мълнии от превключвателя блъваха нагоре бели звезди като струи на фойерверки. Въртележката се завъртя трийсет, завъртя се четирийсет — „Уил, остави ме да стана!“ — завъртя се петдесет пъти. Калиопата виеше, изкипяваше, пресъхна като древно речно корито,

сетне престана да свири, само клавишите бръщолевеха нещо, докато сетните остатъци от пара извираха през клапаните. Мълнията се размота над потните повалени момчета, пренесе пламък към безмълвния бяг на конете, за да освети техния път все наоколо и наоколо с проснатата фигура върху платформата — вече не момче, а мъж, вече не мъж, а нещо повече от мъж, и още повече, и още повече, много повече от това, в кръг, в кръг.

— Той е, той е, ох, той е, ох, гледай, Уил, той е... — ахна Джим и зариде, защото нямаше какво друго да стори, както беше прикован долу. — О, Боже, Уил, стани. Трябва да я завъртим обратно!

Из шатрите припламнаха светлини.

Но никой не излезе.

Защо, запита се трескаво Уил. Заради експлозиите? Заради електрическата буря? Нима уродите си мислят, че целият свят препуска по алеята? Къде е мистър Дарк? В града? Замислил е нови пакости? Какви, къде, защо?

Стори му се, че чува как сърцето на измъчената фигура, просната върху платформата, барабани свръхбързо, после бавно, бързо, бавно, много бързо, много бавно, невероятно бързо, после съвсем бавно както луната пъпли през небето в бяла зимна нощ.

Някой, нещо върху въртележката глухо проплака.

Слава Богу, че е тъмно, помисли си Уил. Слава Богу, че не мога да видя. Някой си отива. Нещо идва. Ето, каквото и да е то, пак си отива. Ето... ето...

Мътна зловеща сянка върху тръпнещата машина немощно опита да се надигне, но беше късно, късно, още по-късно, много късно, най-късно, ох, много късно. Сянката рухна. Въртележката се въртеше като самата земя, пореше въздуха, светлината, разума и чувствата, оставяйки само мрак, студ и старост.

В един сетен пристъп контролното табло избълва вътрешностите си и се разпадна.

Всички лампи на панаира примигнаха и изгаснаха.

Въртележката забавяше ход през студения нощен вятър.

Уил пусна Джим.

Колко пъти, помисли си Уил, колко пъти се завъртя? Шейсет, осемдесет... деветдесет?...

Колко пъти, питаше и лицето на Джим, и кошмарът се изписа по него, докато гледаше как мъртвата въртележка потръпва и застива сред мъртвата трева — един вече спрял свят, който нищо, дори техните сърца, ръце или глави, не можеше да отпрати обратно накъдето и да било.

Те бавно тръгнаха към въртележката и обувките им шушнеха из тревата.

Сенчестата фигура лежеше на дъсчения под откъм тяхната страна, с извърнато настрани лице.

Едната ръка провисваше от платформата.

Не беше момчешка.

Приличаше на грамадна восъчна ръка, опалена от огън.

Косата на мъжа беше дълга, тънка като паяжина, бяла. Полъхът откъм мрака я развяваше като най-фина коприна.

Наведоха се да видят лицето.

Мумифицираните очи бяха затворени. Носът бе хлътнал върху хрущяла. Устата беше съсухрено бяло цвете с криви листенца, събрани като тънък восъчен калъф върху стиснатите зъби, през които въздишаше немошно бълбукане. Мъжът беше дребен за дрехите си, дребен като дете, но висок, върлинест и стар, толкова стар, много стар, не на деветдесет, не на сто, не на сто и десет, а на сто и дваисет или сто и трийсет невъзможни години.

Уил го докосна.

Мъжът беше студен като жаба албинос.

Миришеше на лунни мочурища и древни египетски бинтове. Беше нещо, което лежи в музеите, омотано с никотинови превръзки, запечатано зад стъкло.

Но беше жив, хленчеше като бебе и се съсухряше към смъртта — бързо, много бързо, пред очите им.

Уил се приведе през ръба на въртележката и повърна.

После Джим и Уил един през друг скочиха от платформата, заблъскаха с изтръпналите си кецове безумните листа, невероятната трева, безплътната земя и побягнаха по алеята...

24.

Пеперудите с тих звън се блъскаха във високата лампа с тенекиен сенник, която се люшкеше забравена над кръстопътя. Долу, на пустата бензиностанция наред селския пуцинак звучеше друг звън. В тясната като ковчег телефонна кабина се бяха натъпкали две пребледнели момчета, които се вкопчваха едно в друго при всяко прелитане на прилеп, при всяко минаване на облак пред звездите. Разговаряха с хора, скрити нейде отвъд нощните хълмове.

Уил остави слушалката. Полицайте и линейката бяха на път.

Отначало двамата с Джим се препираха с дрезгав шепот, докато бягаха и се препъваха: трябва да се приберат у дома, да спят, да забравят — не! трябва да хванат някой товарен влак на запад! — не! защото мистър Кугър, ако е оцелял след онова, което му сториха, този стар, този много, много, много стар мъж ще тръгне подир тях по целия свят, докато ги открие и разкъса на парчета! Спориха, трепериха, накрая се озоваха в телефонната кабина и не след дълго видяха как полицейската кола подскача по пътя с виеща сирена, а отзад се задава линейката. Всички мъже надничаха през стъклата към двете момчета, които тракаха със зъби под изпъстрената от пеперудки светлина.

Три минути по-късно те всички крачеха по мрачната алея. Джим вървеше пръв и говореше трескаво:

— Той е жив. *Трябва* да е жив. Ние не искахме да го направим! Съжаляваме! — Той се вгледа в черните шатри. — Чувате ли? Съжаляваме!

— По-кратко, момче — каза един от полицайте. — Продължавай.

Двамата полицаи в полунощно синьо, двамата санитарии като призраци и двете момчета направиха последния завой покрай виенското колело и стигнаха до въртележката.

Джим изстена.

Застинали в бяг, конете тъпчеха с копита нощния въздух. Звездни лъчи искряха по бронзовите пръти. Това бе всичко.

— *Няма* го...

— Тук беше, кълнем се! — каза Джим. — На сто и петдесет, на двеста години и *умираше* от това.

— Джим — прекъсна го Уил.

Четиримата мъже се размърдаха смутено.

— Трябва да са го отнесли в някоя шатра.

Уил се запъти настрани. Единият полицай го хвана за лакътя.

— На сто и петдесет години ли каза? — попита той. — Защо не на *триста*?

— Може и на толкова да е бил! О, Боже. — Джим се завъртя и извика: — Мистър Кугър! Доведохме *помощ*!

В Шатрата на уродите примигаха светлини. Грамадните знамена отпред тътнеха и плющяха, а електрическите лъчи прозираха през тях. Полицайте се озърнаха нагоре. МИСТЪР СКЕЛЕТ, ПРАШНАТА ВЕЩИЦА, ПРЕМАЗВАЧА, ВЕЗУВИО ПИЕ ЛАВА! — всички те танцуваха меки, едри, всеки изрисуван на отделен флаг.

Джим спря до шумолящия вход на шатрата.

— Мистър Кугър? — подвикна умолително той. — Вие... *там* ли сте?

Входът на шатрата се размърда като уста и навън лъхна топъл въздух с мирис на лъв.

— Какво? — попита единият полицай.

Джим разчете помръдващия брезент.

— Те казват „Да“. Казват „Влезте“.

Джим прекрачи навътре. Другите го последваха.

С присвити очи се взряха през кръстосаните сенки на стълбовете към високите платформи на уродите и застаналите в очакване там причудливи странници с осакатени лица, кости или умове.

Наблизо на паянтова масичка четирима мъже играеха с оранжеви, тревнозелени и слънчевожълти карти, върху които имаше отпечатани лунни зверове и крилати мъже със слънчеви символи. Ето го Скелета с ръце на кръста — човек би могъл да свири на него като на флейта; ето го мистър Дирижабъл, когото можеш да пробиваш с игла всяка вечер и сутрин отново да го напомним; ето го дребосъка, известен като Брадавицата, когото можеш да пратиш като колет на суперизгодна цена; а отстрани още по-невероятна игра на клетките и времето — едно тъй дребно джудже, седнало тъй прегърбено, че

лицето му не се виждаше зад картите, стиснати пред него с треперещи, подути от артрит пръсти.

Джуджето! Уил трепна. Нещо в тия ръце! Познато, познато. Къде? Кой? Кога? Но очите му сами се стрелнаха по-нататък.

Там стоеше мосю Гийотен с черно трико, черни дълги чорапи, черна качулка на главата и скръстени на гърдите ръце, изпънат като стълб до своята кръвожадна машина, вдигнала високо под брезентовото небе острието си — алчен нож, целият в проблясъци и метеорно сияние, жадуващ да разцепи пространството. Долу, в прореза за шията, лежеше проснат манекен в очакване на бърза гибел.

Там стоеше Премазвача, цял във въжета и сухожилия, цял в стомана и желязо, готов да хруска кости, да мачка челюсти и да троши подкови.

А ето го и пияча на лава Везувио с опърления език, с обгорелите зъби, зает да подмята нагоре десетки огнени топки, чиято пламтяща верига разтегляше дълги сенки по свода на шатрата.

От околните сепарета още трийсетина уроди гледаха полета на огньовете, докато накрая пиячът на лава се озърна, видя натрапниците и остави вселената си да рухне. Слънцата потънаха в корито с вода.

Надигна се облак пара. Всичко замръзна като в картина.

Уил бързо вдигна очи.

Там, на най-голямата сцена, стоеше мистър Дарк, Илюстрования човек, стиснал в мазолестата си розова ръка игла за татуировки, сякаш се готвеше да зарежда въздушна пушка.

По плътта му прииждаха тълпи от картинки. Разголен до пъпа, той се бодеше с тази машинария, напомняща водно конче, добавяйки върху лявата си длан нова рисунка. Но Уил се вгледа зад него и извика:

— Ето го! Ето го мистър Кугър!

Полицайте и санитарите трепнаха.

Зад мистър Дарк се издигаше електрическият стол.

На този стол седеше един съсипан човек — същият, когото за последен път бяха видели да хъхри, проснат като купчинка смачкани кости и белезникав восък върху строшената въртележка. Сега седеше изправен, подпрян, пристегнат в това устройство, пълно с мощта на мълнията.

— Това е той! Той... умираше.

Мистър Дирижабъл стана на крака.

Скелета се завъртя, висок и изпънат.

Брадавицата скочи като бълха долу в стърготините.

Джуджето пушна картите и завъртя ту безумен, ту идиотски поглед напред, наоколо, нагоре.

Познавам го, помисли си Уил. О, Боже, какво са му сторили!

Търговецът на гръмоотводи!

Той беше. Стегнат, смачкан, смален, сгърчен от някаква ужасяваща сила до размерите на дребно човече, свито като юмрук...

Продавачът на гръмоотводи.

Но в този момент с удивителна бързина се случиха две неща.

Мосю Гийотен се изкашля.

И горе в брезентовото небе ножът на гилотината полетя надолу като пикиращ ястреб. Шепот-съскане-свистене-тътен-рев-бам!

Отсечената глава на манекена се търкулна.

И падайки, заприлича на главата на Уил, на лицето на Уил — унищожени.

Той искаше и не искаше да изтича, да вдигне главата, да види дали е с неговия профил. Но как би дръзнал да стори това? Никога, никога, дори и за милиард години не би посегнал да изпразни онази ракитова кошница.

Случи се второто нещо.

Механикът, който работеше зад нещо средно между телефонна кабина и изправен ковчег със стъкло отпред, пушна една изпъната корда. Някакво колелце прещрака в машинарията под надписа МАДМОАЗЕЛ ТАРО, ПРАШНАТА ВЕЩИЦА. Восъчната женска фигура в стъклената кутия кимна и острият ѝ нос проследи момчетата, докато те водеха мъжете покрай нея. Студената ѝ восъчна ръка плъзна по Праха на съдбата върху лавицата в ковчегата. Очите ѝ не виждаха; те бяха защити с черна вдовишка дантела и черен конец. Беше си най-обикновено восъчно плашило и като я видяха, полицаите се усмигнаха и продължиха напред, усмигнаха се и на мосю Гийотен за представлението, после отминаха, вече бяха започнали да се успокояват и сякаш нямаха нищо против, че толкова късно вечер са ги викнали на весело приключение в света на репетиращи акробати и мрачни магьосници.

— Господа! — Мистър Дарк и неговата тълпа от илюстрации се втурнаха напред по чамовата платформа; под двете му мишници

тъмнееха джунгли, около двата му бицепса се виеха египетски усойници. — Добре дошли! Идвате тъкмо навреме! Репетираме всичките си нови номера!

Мистър Дарк размаха ръка и странни чудовища разтвориха зъбати челюсти по гърдите му; приличаше на циклоп с едно-единствено идиотски присвито око вместо пъп, което примигваше при всяка негова крачка.

Господи, помисли си Уил, той ли води тая тълпа със себе си, или тълпата го дърпа за кожата?

Уил усети как от всички скърцащи платформи, от безмълвните стърготини уродите се обръщат и заедно с полицаите и санитарите отправят омаяни погледи към тази илюстрирана навалица, която с едно събирателно движение завладя и изпълни околния въздух и брезентовото небе с беззвучни викове за внимание.

Една част от татуираното с отровно жило население заговори. Беше устата на мистър Дарк над тази калиграфична експлозия, тази железопътна катастрофа на чудовища, гъмжащи по запотената му кожа. Мистър Дарк изтръгна от гърдите си звуци на орган. Личните му електрически, синьо-зелени поданици потрепериха, както потрепериха и истинските уроди върху посипания със стърготини под на шатрата; а Джим и Уил, чувайки звука с мозъка на костите си, също потрепериха и се почувстваха по-уродливи от уродите.

— Господа! Момчета! Току-що привършихме подготовката на новия номер! Вие ще го видите първи! — провикна се мистър Дарк.

Първият полицаи с небрежно отпусната ръка върху кобура вдигна присвити очи към необятното стълпотворение от зверове и същества.

— Това момче каза...

— *Каза?! —* Илюстривания човек избухна в дрезгав смях. Стреснатите уроди панически заподскачаха, после се успокоиха, когато собственикът на панаира продължи съвършено спокойно, галейки и укротявайки илюстрациите си, което някак укроти и уродите. — *Каза?* Но какво е *видяло?* Момчетата вечно се плашат на панаирджийските представления, нали? Бягат като зайци, когато уродът изскача на сцената. Но тази вечер, особено тази вечер!

Полицаите погледнаха покрай него към жалката фигура от смачкан картон и парцали, стегната в електрическия стол.

— Кой е този?

— Той ли? — Уил видя как сред димните облаци в очите на мистър Дарк припламна огън и как той веднага го изгаси. — Това е новата ни атракция. Мистър Електрико.

— Не! Погледнете стареца! Вижте го! — изкрещя Уил.

Полицаите се обърнаха, изненадани от демонския му крясък.

— Не виждате ли? — настоя Уил. — Той е мъртъв! Само ремъците го държат!

Санитарите вдигнаха очи към грамадната зимна снежинка, захвърлена в черния стол и задържана от него.

О, божичко, помисли Уил, ние си въобразявахме, че ще е съвсем просто. Старецът мистър Кугър умира, затова ние довеждаме доктори да го спасят и може би той ни прощава, може би панаирът вече не ни мисли злото и ни пуска да си вървим. Но сега стана това, а какво ли още ни чака? Той е мъртъв! Късно е! Всички ни мразят!

И Уил стоеше сред другите, усещайки как студеният въздух полъхва откъм изровената мумия, откъм студената уста и студените очи, заключени в замръзнали клепачи. В замръзналите ноздри не трепваше нито един бял косъм. Под провисналата риза ребрата на мистър Кугър бяха застинали като камък, а зъбите под глинените му устни бяха студени като сух лед. Изкараш ли го навън по пладне, ще се обгърне в бяла мъгла.

Санитарите се спогледаха. Кимнаха.

Виждайки това, полицаите направиха крачка напред.

— Господа!

Ръката на мистър Дарк плъзна като тарантула по медното електрическо табло.

— Сега сто хиляди волта ще изгорят тялото на мистър Електрико!

— Не, не му позволявайте! — викна Уил.

Полицаите направиха още една крачка. Санитарите отвориха уста да проговорят. Мистър Дарк хвърли бърз въпросителен поглед към Джим. Джим извика:

— Не! Всичко е наред!

— Джим!

— Да, Уил, наред е!

— Отдръпнете се! — Паякът се вкопчи в ръчката на превключвателя. — Този човек е в транс! Като част от новата ни атракция аз го хипнотизирах! Може да пострада сериозно, ако внезапно го изтръгнете от това състояние!

Санитарите не проговориха. Полицайте спряха.

— Сто хиляди волта! И все пак той ще остане жив, със запазен разсъдък и здраво тяло!

— Не!

Единият полицай сграбчи Уил.

Илюстрования човек и всички трескаво разпънати върху него хора и зверове сграбчиха и блъснаха ръчката.

Светлините в шатрата помръкнаха.

Полицаи, санитарии, момчета подскочиха и настръхнаха.

Ала сега в бързо обгърналия ги среднощен мрак електрическият стол се превърна в огнище и върху него старецът пламтеше като синьо есенно дърво.

Полицайте отскочиха назад, санитарите се приведоха напред, приведоха се и уродите със син пламък в очите.

С прилепнала върху превключвателя ръка, Илюстрования човек гледаше стария, престарял мъж.

Да, старецът беше мъртъв като кремък, но го обгръщаше живо електричество. То се роеше по студенияте раковини на ушите му, припламваше в ноздрите му, дълбоки като изоставени кладенци. То разпращаше сини змиорки от енергия по пръстите, сгърчени като богомолки, и по сухите колене на скакалец.

Устните на Илюстрования човек се разтвориха широко, може би той крещеше, но никой не го чу сред оглушителния пукот, рев, грохот и съсък на силата, дебнеща в него, около него, над него, под него и пленилия го стол. Оживей! — крещеше бученето. Оживей! — крещяха бушуващите цветове и светлини. Оживей! — крещеше устата на мистър Дарк, но не я чуваше никой, само Джим четеше по устните, четеше с гръмотевична сила в ума си... и Уил също. Оживей! — някаква могъща воля заповядваше на стареца да живее, да се задейства, да затиктака, да събере жизнени сокове, слюнка, да размрази духа, да разтопи восъка, душата...

— Той е мъртъв!

Но никой не чуваше Уил, колкото и да се бореше с гръмотевичния грохот.

Жив! Устните на мистър Дарк близваха и предвкусваха. Жив. Оживей. Той тласна ръчката до предел. Живей, живей! НеЙде отзад генераторите запротестираха, ревнаха, изпищяха, застанаха със зверска енергия. Светлината стана зелена като бирена бутилка. Мъртъв, мъртъв, помисли си Уил. Но жив, жив! — крещяха машините, крещяха пламъците и огънят, крещяха тълпите от бледи зверове по илюстрираната плът.

Косата на стареца щръкна сред струйки лютив пушек. Искри излетяха от пръстите му, посипаха тлеещ дъжд по чамовите дъски. Зеленикаво блещукане сновеше под мъртвите му клепачи.

Илюстрирания човек яростно се приведе над старата, прастара, мъртва, съвсем мъртва твар; горделивите му зверове се къпеха в пот, десницата му властно блъскаше въздуха: Живей, живей.

И старецът оживя.

Уил закрепця до прегракване.

И никой не чу.

Защото съвсем бавно, сякаш разбуден от гръмотевица, сякаш електрическият огън беше нова зора, единият мъртъв клепач се разтвори съвсем бавно.

Уродите зяпнаха.

НеЙде безкрайно далече в бурята Джим също крещеше, защото Уил здраво стискаше лакътя му и усещаше как крясъкът се лее през костите, докато устните на стареца се разтвориха и ужасяващи ситни мълни прелитаха на зиг-заг между тях и редките зъби.

Илюстрирания човек изключи енергията и генераторите замряха с вой. После се завъртя, падна на колене и протегна ръка.

Далече горе на платформата нещо потрепна под ризата на стареца едва доловимо, като есенен лист.

Уродите ахнаха.

Старият, престарял мъж въздъхна.

Да, помисли си Уил, те дишат вместо него, помагат му, карат го да живее.

Вдишване, издишване, вдишване, издишване... ала всичко приличаше на някакво представление. Какво можеше да каже или да стори?

— ... Дробовете тъй... тъй... тъй... — прошепна някой.

Прашната вещица в стъклената кутия?

Вдишване. Уродите си поеха дъх. Издишване. Раменете им се отпуснаха.

Устните на стареца затрепериха.

— Пулс... едно... две... тъй... тъй...

Пак ли Вещицата? Уил не смееше да погледне.

Върху гърлото на стареца една вена трептеше като пружинка на часовник.

Съвсем бавно дясното око на стареца се разтвори докрай, втренчено и изцъклено като строшен фотоапарат. Беше като да надникнеш през дупка в пространството — безкрайна бездна. Старецът се затопляше.

Момчетата долу изстиваха.

Сега старото и изпълнено със страховита кошмарна мъдрост око бе тъй широко, тъй дълбоко и тъй живо само по себе си сред лицето от натрошен порцелан, че някъде от дъното му злият племенник надникна навън към уродите, санитарите, полицаите и...

Уил.

Уил видя себе си, видя Джим, две малки картинки, застинали в отражение върху това самотно око. Ако старецът мигнеше, двата образа щяха да бъдат *смазани* от клепача му!

Коленичилият Илюстрирован човек най-сетне се завъртя и озари всички с усмивката си.

— Господа, момчета, това *наистина* е човек, който живее с мълниците!

Вторият полицай се разсмя и движението свали ръката му от кобура.

Уил лекичко запристъпва надясно.

Слузестото старческо око го следваше, засмукваше го с пустотата си,

Уил се отдръпна наляво.

Старческият взор го гонеше като хрчка, а студените устни се разтвориха широко, за да оформят, да преоформят кънтящо, трепетно ахване. Неиде от дълбините старецът метна гласа си и той заподскача отвътре по влажните каменни стени на тялото, докато най-сетне се отрони от устата.

— ... Добре дошли... ммммммм...

Думата се търкулна обратно навътре.

— Добре дошшш... шшшш...

Полицайте се спогледаха с еднакви усмивки.

— Не! — извика внезапно Уил. — Това не е представление! Той беше мъртъв! Ако спрете тока, пак ще умре!...

Уил запуши устата си с длан.

О, Боже, помисли си той, какво правя? Искам да е жив, за да ни прости, да ни остави на мира! Но, Господи, още повече ми се иска да бъде мъртъв. Искам всички да са мъртви, плашат ме толкова много, че в стомаха ми сякаш подскачат котки!

— Извинявайте... — прошепна той.

— Не се извинявай! — извика мистър Дарк.

Уродите се размърдаха, запримигваха, взряха се. Какво да очакват от статуята в студения цвърчащ стол? Единственото око на стария, престарял мъж отново залепна. Устата хлътна като мехур от жълта кал в серен извор.

Свирепо ухилен, Илюстрования човек тласна ръчката една степен по-нагоре. Пъхна стоманен меч в старческата ръка, отпусната като ръкавица.

Поток електричество бликна от грапавата четина по брадясалите старчески бузи. Онова дълбоко око се разтвори светкавично като дупка от куршум. То алчно намери Уил и погълна образа му. Устните засъскаха, забълбукаха:

— Азсс... видяххх... момчетата... да сссе... вмъкват... в шшшатрата... в шшш...

Съсухрените мехове се напълниха пак, сетне блатният въздух с глухи стонове излетя от цепнатините им:

— ... Ние... репетирахххме... затова решиххх... да изиграя... номер... да се прессторя... на мъртъв...

Нова пауза, за да отпие кислород като бира, електричество като вино.

— ... Паднаххх... всссе едно... че... умирам... Момчетата с писсъщи... *избягаха!*

Старецът извличаше сричка след сричка.

— Ха. — Пауза. — Ха. — Пауза. — Ха.

Електричеството запои съскащите устни.

Илюстрования човек тихичко се изкашля.

— Този фокус *изморява* мистър Електрико...

Единият полицай трепна.

— О, разбира се. Извинявайте. — Той докосна фуражката си. — Чудесно представление.

— Чудесно — повтори единият санитар.

Уил бързо се завъртя да види как изглежда устата на санитаря, докато изрича това, но Джим я закриваше.

— Момчета! Дузина безплатни билети! — Мистър Дарк протегна ръка. — Заповядайте!

Джим и Уил не помръднаха.

— Е? — рече единият полицай.

Уил покорно посегна към билетите с цвят на пламък, но спря, когато мистър Дарк каза:

— Имената ви?

Полицаите си намигнаха.

— Кажете му, момчета.

— Саймън — каза Джим. — Саймън Смит.

Пръстите на мистър Дарк се стегнаха около билетите.

— Оливър — каза Уил. — Оливър Браун.

Илюстрования човек мощно си пое дъх. Всички уроди *вдишаха!* Мощната дружна въздишка сякаш разклати и мистър Електрико. Мечът му трепна. Върхът се стрелна да жилне с искри рамото на Уил, после изцвърча към Джим с малки синьо-зелени експлозии. Мълния удари рамото на Джим.

Полицаите се разсмяха.

Широко разтвореното самотно око на стареца лумна.

— Кръшшштавам ви... глупци и безззумци... кръщавам ви... мистър Болнав и мистър Бледен!...

Мистър Електрико замълча. Мечът потупа раменете им.

— Къссс... жжжалък живот... и за двама ви!

После процепът на устата му се затвори, възпаленото око пак залепна. Той задържа дъха си в дълбоките мрачни подземия и остави простичките искри да кипнат из кръвта му като черно шампанско.

— Билетите — прошепна мистър Дарк. — Безплатно возене. Безплатно возене. Елате, когато искате. Заповядайте пак. Заповядайте пак.

Джим грабна, Уил грабна билетите.

Подскочиха и хукнаха навън.

Полицаяите се усмихнаха, помахаха с ръце и ги последваха, без да бързат.

Санитарите тръгнаха подир тях като призраци в белите си престилки. Не се усмихваха.

Завариха момчетата сгушени върху задната седалка на полицейската кола.

Изглеждаше, че много искат да се приберат у дома.

II. ПРЕСЛЕДВАНЕ

25.

Тя усещаше как огледалата я чакат във всяка стая също както човек усеща, без да отваря очи, че първият зимен сняг току-що е паднал зад прозореца.

Преди няколко години мис Фоли за пръв път бе забелязала, че къщата е изпълнена с нейни собствени пъстри сенки. Значи по-добре да не обръща внимание на студените плочи от декемврийски лед в коридора, над писалищата, в банята. По-добре да се плъзга леко по тънката му повърхност. Спреш ли, тежестта на вниманието ти може да пропука опората. Пропаднеш ли през ледената кора, може да потънеш из дълбини тъй студени, тъй далечни, че цялото Минало лежи там, изсечено върху надгробен мрамор. Ледената вода ще се влее във вените ти. Прикован в рамката на огледалото, ще стоиш вечно, неспособен да вдигнеш поглед от гробницата на Времето.

Ала тази вечер, докато в далечината заглъхваше ехото от бягащите нозе на трите момчета, тя непрестанно усещаше как из огледалата на нейната къща се сипе сняг. Искаше да протегне ръка през рамките, за да провери как е времето там. Ала се боеше, че ако го стори, това някак ще накара всички огледала да се съберат в милиардно повторение на самите себе си — армия от жени, които се отдалечават, за да станат момичета; момичета, които се отдалечават, за да станат безкрайно дребни дечица. Да се натъпчат толкова много хора в една къща, би довело до задушаване.

Тогава какво да прави с огледалата, с Уил Холуей, Джим Найтшейд и... племенника?

Странно. Защо не каза: *моя племенник?*

Защото, помисли си тя, още от първия миг, когато застана на прага, мястото му не беше тук, доказателствата му не бяха доказателства, тя непрестанно чакаше... какво?

Тази вечер. Панаира. Музика, каза племенникът, която *трябва* да се чуе, въртележки, на които *трябва* да се качиш. Стой настрани от лабиринта, където спи зимата. Плавай в кръг с въртележката, където се е настанило веселото лято, сладко като детелина, здравец и дива мента.

Тя погледна навън към нощната морава, откъдето още не бе прибрала разпръснатите накити. Нещо ѝ подсказваше, че племенникът е измислил това, за да се отърве от двете момчета, които можеха да ѝ попречат да използва билета, оставен върху лавицата над камината. Тя посегна натам.

ВЪРТЕЛЕЖКА. ВАЖИ ЗА ЕДИН ПОСЕТИТЕЛ.

Дълго бе чакала племенника да се върне. Но времето минаваше и трябваше да действа сама. Трябваше да стори нещо — не за да нарани някого, в никакъв случай, но да не позволи на Джим, Уил и другите като тях да ѝ попречат. Никой не биваше да застава между нея и племенника, между нея и въртележката, между нея и прекрасното, плавно пътешествие около лятото.

Племенникът ѝ го бе казал без думи, просто като я хвана за ръцете и дъхна в лицето ѝ аромат на прясно изпечен ябълков пай от мъничката си розова уста.

Тя вдигна телефонната слушалка.

Виждаше в другия край на града светлината в каменната библиотечна сграда, както целият град я виждаше от години. Набра номера. Отсреща отговори тих глас. Тя каза:

— Библиотеката? Мистър Холуей? Обажда се мис Фоли, учителката на Уил. Ако обичате, елате след десет минути да се видим в полицейския участък... мистър Холуей?

Пауза.

— *Чувате ли ме?*...

26.

— Бих се заклекл — каза единият санитар. — Когато влязохме... онзи старец беше мъртъв.

Линейката и полицейската кола бяха спрели едновременно на кръстопътя. Връщаха се в града. Единият санитар заговори полицаите. Един от полицаите му отвърна:

— Шегувате се!

Санитарите седнаха в линейката. Свиха рамене.

— Да. Ясна работа. Шегуваме се.

Подкараха напред, а лицата им бяха също тъй спокойни и бели като униформите.

Полицаите ги последваха. Джим и Уил се бяха сгушили отзад и се опитваха да кажат нещо повече, но полицаите се разсмяха и взеха да си припомнят всичко станало, тъй че накрая Уил и Джим трябваше пак да излъжат, да повторят измислените имена и да кажат, че живеят на една пряка от полицейския участък.

Оставиха полицаите да ги свалят пред две тъмни къщи недалече от участъка, изтичаха по стъпалата на верандите, хванаха дръжките на вратите и изчакаха колата да завие зад ъгъла, после слязоха долу, последваха я и спряха да погледат жълтите светлини на участъка, грейнал като среднощно слънце, и Уил се озърна и видя как цялата вечер идва и отминава по лицето на Джим, а Джим се взираше в прозорците на полицията сякаш чакаше всеки момент мракът да нахлуе из стаите и завинаги да загаси светлините.

На връщане към града, помисли си Уил, аз изхвърлих моите билети. Но... гледай...

Джим още стискаше своите.

Уил потрепери.

Какво мислеше, искаше, планираше Джим сега, след като мъртъвците възкръсваха и живееха само чрез огъня на нажежени до бяло електрически столове? Още ли обичаше панаирите? Уил се вгледа. Да, слаби отзвуци идваха и отминаваха в очите на Джим,

защото в края на краищата Джим си беше Джим, дори както стоеше тук и спокойната светлина на закона огряваше скулите му.

— Началникът на полицията — каза Уил. — Той ще ни изслуша.

— Ами — възрази Джим. — Ще се събуди само колкото да позвъни в лудницата. По дяволите, Уилям, по дяволите, дори *и аз* не вярвам какво стана през последните двайсет и четири часа.

— Но ние трябва да намерим някого по-нагоре, да не се отказваме, след като вече знаем каква е играта.

— Добре де, каква е играта? Какво толкова лошо стори панаирът? Че подплаши една жена в огледалния лабиринт? Сама се е изплашила, ще рекат полицаите. Че извърши кражба? Добре, къде е крадецът? Че се крие в кожата на старец? Кой ще ни повярва? Кой ще повярва, че един престарял мъж някога е бил дванайсетгодишно момче? Какво друго? Че е изчезнал един търговец на гръмоотводи? Вярно, изчезна и си заряза чантата. Но може да е напуснал града...

— Онова джудже в шатрата...

— Аз го видях и ти го видя. Вярно, малко прилича на търговеца, но и тук същият въпрос — можеш ли да докажеш, че някога е бил голям? Не, както не можеш да докажеш и че Кугър е бил малък, значи пак тъпчем на място. Уил, дай да си говорим открито, няма други доказателства освен онова, което видяхме, а ние сме просто хлапета, нашата дума срещу думата на панаира, а полицаите добре се забавляваха там. Божичко, каква каша. Ех, ако само *все още* имаше някакъв начин да се извиним на мистър Кугър...

— Да се извиним? — викна Уил. — На един крокодил човекоядец? Мили Боже! Ти още не си разбрал, че няма как да се спогодим с тия пънари и сбръчове!

— Пънари? Сбръчове?

Джим го изгледа замислено, защото момчетата наричаха с тия думи създанията, които се тътреха, люшкаха и трополяха в техните сънища. В кошмарните сънища на Уилям „пънарите“ стенеха, бръцолевеха и нямаха лица. В също тъй кошмарните сънища на Джим „сбръчовете“, както той ги наричаше, растяха като чудовищни гъби от захарна глазура и се хранеха с плъхове, които се хранеха с паяци, които на свой ред — защото бяха много големи — се хранеха с котки.

— Пънари! Сбръчове! — повтори Уил. — Какво още ти трябва, за да проумееш? Виж какво стана вече с двама души — мистър

Електрико и онова ужасно лудо джудже! Всичко може да сполети хората върху оная проклетата машина. Знаем, видяхме го. Може би нарочно са смачкали така търговеца на гръмоотводи или пък нещо се е объркало. В едно няма съмнение — така или иначе въртележката го е смачкала като винарска преса, като валяк и дотолкова се е смахнал, че дори не ни *познава*! Това не ти ли стига, за да се побъркаш от страх, Джим? Може би дори мистър Крозети...

— Мистър Крозети е в отпуск.

— Може би да, може би не. Ето я бръснарницата му. Там виси надпис: ЗАТВОРЕНО ПОРАДИ ЗАБОЛЯВАНЕ. *Какво* заболяване, Джим? Прекалил е със захарния памук на панаира? Призляло му е на любимата въртележка?

— Стига толкова, Уил.

— Не, сър, не стига. Вярно, тая история с въртележката изглежда страхотна. Да не мислиш, че *на мен* ми се иска все да бъда на тринайсет години? Нищо подобно! Но хайде, Джим, признай си — *всъщност* ти не искаш да бъдеш на два̀йсет!

— Че за какво *друго* говорихме цяло лято?

— Да, говорихме. Но да се хвърлиш с главата напред в онази шантава машина, та да ти разтегли костите... Джим, тогава просто няма да знаеш какво да правиш с костите си!

— Ще знам — проговори в нощта Джим. — Ще знам.

— Да, бе. Просто ще си тръгнеш и ще ме изоставиш, Джим.

— От къде на къде? — възрази Джим. — Няма да те изоставя, Уил. Ще бъдем заедно.

— Заедно? Когато стърчиш с половин метър над мен и обикаляш да си изпробваш новите кокали? Ще ме гледаш от горе надолу, Джим, и за какво ще си приказваме? Аз с моите джобове, пълни с канап за хвърчила, топчета и жабешки очи, а ти с чистички, празни джобове и твои си забавления — ето, за това ще си говорим, а ти ще можеш да бягаш по-бързо и ще ме зарежеш...

— Никога няма да те зарежа, Уил...

— Моментално ще ме зарежеш. Добре, Джим, остави ме и продължавай, защото аз си имам джобно ножче и няма нищо лошо да седя под някое дърво и да се целя в нарисуван кръг на земята, докато ти се побъркваш от всичките онези коне, дето препускат в кръг, но слава Богу, вече не препускат...

— По твоя вина! — кресна Джим и веднага млъкна.

Уил настръхна и сви юмруци.

— Искаш да кажеш, че трябваше да оставя онова младо страшно зло да стане старо страшно зло, та да ни отхапе главите? Да го оставя да се върти и да ни плюе в очите? А може би и ти да стоиш до него и да ми махаш? Още една обиколка и хайде пак чао! А аз само да ти махам с ръка, това ли искаш, Джим?

— Шшшт — изшътка Джим. — Както сам каза, вече е твърде късно. Въртележката се развали.

— А като я поправят, ще завъртят дъртото чудовище Кугър назад, та да се подмлади, да може да говори и да си спомни нашите имена, а после ще ни погнат като канибали... или само мен ще погнат, ако пожелаеш да се сдобриш с тях и им кажеш как ми е името и къде живея...

Джим го докосна.

— Не бих го сторил, Уил.

— О, Джим, Джим, ти *разбираш*, нали? Всяко нещо с времето си, както каза свещеникът едва преди месец, едно по едно, а не две по две, помниш ли?

— Всяко нещо — повтори Джим — с времето си.

После откъм полицейския участък долетяха гласове. В една от стаите отдясно на входа говореха една жена и неколцина мъже.

Уил кимна на Джим и двамата тихичко изтичаха през храстите да надникнат.

Вътре седеше мис Фоли. До нея седеше бащата на Уил.

— Не разбирам — говореше мис Фоли. — Никога не бих повярвала, че Уил и Джим ще се вмъкнат в къщата ми, ще откраднат, ще избягат...

— Видяхте ли лицата им? — попита мистър Холуей.

— Когато извиках, те се озърнаха точно под лампата.

Не споменава за племенника, помисли си Уил. Естествено, че няма да го спомене.

Искаше му се да извика: виждаш ли, Джим, било е капан! Племенникът е чакал да се промъкнем там. Искал е да ни забърка в такава каша, че каквото и да разправяме на родителите си, на полицията, на когото и да било за панаири, нощни часове и въртележки, никой да не повярва, защото не може да ни се вярва!

— Не искам да подавам жалба — каза мис Фоли. — Но ако момчетата нямат вина, то къде са?

— Тук! — извика някой.

— Уил! — възкликна Джим.

Твърде късно.

Защото Уил бе подскочил и вече се прекатерваше през прозореца.

— Тук — изрече простичко той, когато стъпи на пода.

Тримата мълчаливо вървяха към вкъщи по огрените от луната тротоари — двете момчета и между тях мистър Холуей. Когато стигнаха, бащата на Уил въздъхна.

— Джим, не виждам причини да тормозя майка ти посред нощ. Ако обещаеш на закуска да ѝ разкажеш всичко, ще те оставя да си вървиш. Можеш ли да влезеш, без да я събудиш?

— Разбира се. Вижте какво си имаме.

— Какво?

Джим кимна, поведе ги настрани и се разрови сред гроздовете от дебел мъх и бръшлян по стената, докато разкри железните скоби, които тайно бяха заковали, за да направят скрита стълба към неговата стая. Мистър Холуей се засмя някак болезнено и странна, дива печал разтърси главата му.

— Откога е така? Не, не ми казвайте. И аз го правех на вашата възраст. — Той погледна покрай бръшляна към прозореца на Джим. — Забавно е да излизаш нощем, волен като вятъра. — После се опомни и млъкна. — Нали не стоите навън до късно?...

— Тази седмица за пръв път се прибрахме след полунощ.

Тате се позамисли.

— И сигурно едно разрешение ще развали цялата работа. Важното е да се измъквате тайно в летните нощи до езерото, до гробището, до железопътната линия и овощните градини...

— Леле, мистър Холуей, да не би и вие някога...

— Да. Само да не се изпуснете пред жените, че съм ви казал. — Той посочи нагоре. — Качвай се. И един месец *никакво* излизане нощем.

— Тъй вярно, сър!

Джим се изкатери като маймуна по стъпалата, стрелна се през прозореца, затвори го и дръпна завесите.

Тате се загледа в потайните скоби, слизаци от звездната светлина към волния свят на тротоарите, който подканва за спринт на

триста метра, бягане с препятствия през тъмните храсти и овчарски скок през гробищната ограда...

— Знаеш ли кое мразя най-много, Уил? Че вече не мога да тичам като теб.

— Да, сър — отвърна синът му.

— Хайде да сме наясно — каза тате. — Утре иди още веднъж да се извиниш на мис Фоли. Провери моравата. Може да сме пропуснали нещо от... крадените вещи... докато търсехме с фенерчета и кибрит. После иди при началника на полицията. Имаш късмет, че сам се яви. Имаш късмет, че мис Фоли не подаде жалба.

— Да, сър.

Минаха отстрани на своята къща. Тате плъзна длан по бръшляна.

— И тук ли?

Ръката му откри скоба, която Уил бе заковал между листата.

— И тук.

Той извади кесията за тютюн и напълни лулата си, докато стояха край бръшляна, край скритите стъпала, водещи към топли легла и безопасни стаи, после запали лулата и каза:

— Познавам те. Ти *не се държеше* като виновен. Не сте откраднали нищо.

— Не сме.

— Тогава защо каза в полицията, че сте откраднали?

— Защото мис Фоли — кой знае защо? — *иска* да сме виновни. Щом тя казва, значи е така. Нали видя колко се изненада, когато влязохме през прозореца? Не е предполагала, че ще си признаем. Е, ние пък си признахме. Имаме предостатъчно врагове, не ни трябва и неприятности със закона. Предположих, че ако не отричаме, ще ни простят. Така и стана. А и мис Фоли спечели, защото сега сме престъпници. Каквото и да кажем, никой няма да ни повярва.

— Аз ще повярвам.

— Наистина ли? — Уил се взря в сенките по лицето на баща си, видя белота на кожа, очи и коса. — Тате, онази нощ в три сутринта...

— Три сутринта...

Момчето видя как тате се сви като от студен вятър, сякаш надушваше и знаеше цялата история, но просто не можеше да помръдне, да се пресегне, да докосне Уил и да го потупа по рамото.

И разбра, че не може да каже. Утре — да, някой друг ден — да, защото може би с изгрева шатрите щяха да изчезнат, уродите да си заминат по света, знаейки, че не е нужно да прекаляват, че са ги изплашили достатъчно, за да не казват никому, просто да си държат езика зад зъбите. Може би всичко щеше да се размине, може би... може би...

— Да, Уил? — каза с усилие тате, а лулата в ръката му гаснеше. — Продължавай.

Не, помисли си Уил, нека да изядат Джим и мен, но да не закачат другите. Който знае, ще пострада. Затова никой друг не бива да знае.

А на глас изрече:

— След два дни, тате, ще ти кажа всичко. Кълна се. Кълна се в мама.

— На такава клетва — заяви тате след дълго мълчание — не мога да не повярвам.

28.

Нощта бе изпълнена със сладкия прах на есенни листа, който миришеше тъй, сякаш фините пясъци на древен Египет се сипят по дюни нейде извън града. Как изобщо, помисли си Уил, мога в такова време да си мисля, че прахът на хора отпреди четири хилядолетия се носи по света, и да съм тъжен, защото никой не забелязва освен мен и може би тате, а дори и ние не смеем да си го кажем.

И наистина бе настанало онова междинно време, когато мислите ту препускат като развълнуван териер из къпинаците, ту се излягат като задрямал копринен котак. Беше време за лягане, ала те все още се колебаеха като деца, не искаха да зарежат всичко и да се отправят към възглавниците и нощните мисли. Беше време да кажеш много, но не всичко. Беше времето след първите, но не и последни открития. Беше време, когато желаеш да знаеш всичко и да не знаеш нищо. Беше новата сладост между двама мъже, започващи да говорят както трябва да говорят мъжете. Беше възможната горчивина на разкритието.

Затова, макар че трябваше да се качват горе, те не можеха да се откъснат от този момент, предвещаващ други моменти в не много далечни нощи, когато мъжът и момчето, което се превръщаше в мъж, можеха едва ли не да запяят заедно. Накрая Уил предпазливо попита:

— Тате, аз добър човек ли съм?

— Така смятам. Да, *знам*, че е така.

— А това... ще помогне ли, когато играта наистина загрубее?

— Ще помогне.

— Ще ме спаси ли, ако се нуждая от спасение? Нали разбираш, ако съм сред лоши хора и на километри наоколо няма нито един добър — тогава какво?

— Ще помогне.

— Това не е достатъчно, тате.

— Доброто не е гаранция за тялото ти. То е главно за душевен покой...

— Но понякога, тате, не си ли така изплашен, че дори...

— ...душата не намира покой?

Бащата кимна и лицето му стана угрижено.

— Тате — изрече Уил съвсем тихичко. — А *ти* добър човек ли си?

— За теб и майка ти — да. Старая се. Но никой не е герой пред самия себе си. Цял живот живея със себе си, Уил. Знам всичко, което си струва да се знае за мен...

— И като теглиш чертата?...

— Какво излиза ли? Ами, като знам какви ги има, излиза, че съм от свестните.

— Тогава, тате — попита Уил, — защо не си щастлив?

— Предният двор в... чакай да видим... един и половина сутринта не е най-подходящото място за философски...

— Просто исках да знам, това е.

Настана дълго мълчание. Тате въздъхна. Хвана Уил за ръка, настани го на стъпалата на верандата и запали отново лулата. Изпухтя два-три пъти и заговори:

— Добре. Майка ти спи. Не знае, че сме се изнизали навън като котараци. Можем да поговорим. Виж сега, откога смяташ, че да бъдеш добър значи да си щастлив?

— Открай време.

— Значи е време да разбереш, че грешиш. Понякога човекът, който изглежда най-щастлив в града, с най-широка усмивка, носи най-тежкия товар от грехове. Има усмивки и усмивки; научи се да различаваш мрачните от светлите. Онзи, дето се киска гръмогласно като тюлен, най-често прикрива нещо. Позабавлявал се е и се чувства виновен. А хората *обичат* греха, Уил, о, как го обичат, изобщо не се съмнявай. Обичат го във всичките му форми, размери, разцветки и миризми. По някое време вече не ни задоволява обикновена паница, търсим свинска копаня. Чуеш ли някого гръмогласно да хвали другите, сто на сто преди малко се е измъкнал от кочината. А онзи нещастен, блед, смачкан човечец, дето минава край теб и изглежда греховен и гузен, често тъкмо той е добрият човек с главно Д, Уил. Защото да бъдеш добър е *наистина* страховито занимание; то претоварва хората и понякога ги пречупва. Неведнъж съм го виждал. Свинарят се труди два пъти повече от прасето. Навярно от мислене как да бъдеш по-добър някоя нощ се прекършваш. Пък и човекът с високи изисквания към себе си понякога може да се пречупи от товара на един косъм. Той не

може да си даде покой, защото мръдне ли и крачка встрани от правия път, вече няма измъкване. О, би било чудесно, ако имаше начин просто да бъдеш добър, да *постъпваш* добре, без да мислиш през цялото време. Но е трудно, нали? Когато последното парче от тортата те чака в хладилника — не е твое, но лежиш буден и се обливаш в пот, а? Трябва ли да ти казвам? Или горещ пролетен ден, пладне, и ти си прикован към чина, а нейде там тече реката, прохладна и свежа под водопада. Момчетата умеят да чуват такава бистра вода от километри. И тъй е минута подир минута, час подир час, цял живот, няма край, няма спиране, правиш избора в тази секунда, после в следващата и в следващата, да бъдеш добър, да бъдеш лош, това движи часовника, това ти говори тиктакането му. Да изтичаш да плуваш или да търпиш жегата, да изтичаш до хладилника или да лежиш гладен. И ти оставаш, но останеш ли веднъж, Уил, вече знаеш тайната, нали? Недей да мислиш повече за реката. Или за тортата. Защото помислиш ли пак, ще се побъркаш. Събери всички реки, в които не си плувал, всички неизядени торти, и когато станеш на моята възраст, Уил, откриваш колко много си изтървал. После се утешаваш, че си прескочил цял куп рискове да се удавиш или да глътнеш накриво парче глазура. Но от друга страна, като си помислиш, същата работа върши и тъпото малодушие — може би просто си се страхувал и си се въздържал, за да играеш на сигурно. Погледни мен — женен на трийсет и девет години, Уил, на трийсет и девет! Но след три връзки, две от които неуспешни, мислех, че не бива да се женя преди раните да заздравеят веднъж завинаги. Твърде късно разбрах, че не бива да чакаш съвършенството, просто трябва да събереш кураж и да тръгнеш с някого. Една вечер откъснах очи от непрестанната борба със самия себе си и точно тази вечер майка ти дойде в библиотеката да търси книга, а вместо това намери мен. И аз веднага разбрах, че ако вземеш един наполовина лош мъж и една наполовина лоша жена, и събереш добрите им половинки, ще получиш един изцяло добър човек, когото да споделят. Това си ти, Уил, поне така вярвам. А странното, синко, а и печалното е, че макар ти винаги да търчеше по ръба на моравата, а аз в това време седях горе на покрива и използвах книги вместо керемиди, сравнявах живота с библиотеката, скоро видях, че ти си по-мъдър, по-зрял и по-добър, отколкото аз ще бъда когато и да било...

Лулата на тате бе изгаснала. Той помълча, докато я изтръскваше и отново я пълнеше.

— Не, сър — каза Уил.

— Да — настоя баща му. — Бих бил глупак, ако не видя, че съм глупак. Единствената ми мъдрост е тази: ти си мъдър.

— Странно — каза Уил след дълго мълчание. — Тази нощ ти ми каза повече, отколкото аз на теб. Трябва да си помисля. Може да ти разкажа всичко на закуска. Бива ли?

— Ще съм готов, стига и ти да си.

— Защото... искам да бъдеш щастлив, тате.

Мразеше сълзите, които бликнаха в очите му.

— Аз съм добре, Уил.

— Ако мога да кажа или да сторя нещо, за да бъдеш щастлив, непременно ще го направя.

— Уили, Уилям. — Тате пак запали лулата и се загледа как нежните струйки дим бавно се разсейват из въздуха. — Само кажи, че ще живея вечно. Повече не ми трябва.

Гласът му, помисли си Уил. Никога не бях забелязвал, че има същия цвят като косата му.

— Тате — каза той, — недей да говориш толкова тъжно.

— Аз ли? Та на тоя свят няма по-тъжен човек от мен. Чета книга и се натъждавам. Гледам филм — същата работа. Ами пиесите? Е, те направо ми разказват играта.

— Има ли нещо — попита Уил, — което *не те* натъжава?

— Едно нещо. Смъртта.

— Леле! — трепна Уил. — А аз си мислех, че *точно тя* е най-тъжна!

— Не — каза мъжът с глас като косата. — Смъртта прави тъжно всичко останало. Но самата тя може единствено да ни плаши. Ако нямаше смърт, всичко друго щеше да загуби цвят.

И тук, помисли си Уил, идва панаирът, със Смъртта като кречетало в едната ръка, с Живота като захарен памук в другата; разтръсква едното, за да те уплаши, предлага другото, за да те подмами. Ето го, идва представлението — *пълни* са и двете му ръце!

Той скочи на крака.

— Тате, слушай! Ти ще живееш вечно! Повярвай ми, инак потъваш! Вярно, преди няколко години беше болен... но това отмина.

Вярно, на петдесет и четири си, ама това е направо младост! И още нещо...

— Да, Уили?

Баща му чакаше. Уил се поколеба. Прехапа устни, после изгърси:

— Не припарвай до панаира.

— Странно — каза баща му. — Точно същото се канех и аз да ти кажа.

— Не бих се върнал там и за милион долара!

Но това, помисли си Уил, няма да попречи на панаира да претърси града и да дойде *при мен*.

— Обещавах ли, тате?

— Защо не искаш да ходя там, Уил?

— Това е едно от нещата, които ще ти кажа утре, или другата седмица, или догодина. Просто трябва да ми повярваш, тате.

— Вярвам ти, сине. — Тате протегна ръка. — Обещавам.

Сякаш по сигнал двамата се обърнаха към къщата. Времето бе изтекло, часът бе късен, бяха си казали достатъчно и усещаха, че наистина трябва да се прибират.

— Както си излязъл — каза тате, — така ще влезеш.

Уил мълчаливо отиде да докосне железните скоби, скрити под шумолящия бръшлян.

— Тате. Нали няма да ги *махнеш*?...

Баща му опипа с пръсти една от скобите.

— Като ти омръзнат някой ден, сам ще ги махнеш.

— Никога няма да ми омръзнат.

— Така ли ти се струва? Да, на твоята възраст човек просто не вярва, че нещо може да му омръзне. Добре, сине, качвай се.

Уил видя как баща му гледа нагоре покрай бръшляна и тайния път.

— Искаш ли и ти да минеш отгук?

— Не, не — бързо отговори баща му.

— Защото — изгъкна Уил — винаги си добре дошъл.

— Благодаря. Качвай се.

Но той все още гледаше как бръшлянът потрепва в мътната предутринна светлина.

Уил подскочи нагоре, хвана първата, после втората, после третата скоба и погледна надолу.

От това разстояние тате сякаш се смаляваше долу на земята. Никак не му се искаше да го изостави така в нощта, като че е зарязан от някого — с вдигната ръка към скобата, но без да помръдва.

— Тате! — прошепна той. — Не ти *стиска!*

Кой го каза!? — безмълвно изрева устата на тате.

И той подскочи.

И с беззвучен смях момчето, мъжът се закатериха по стената на къщата без да спират, ръка след ръка, крак след крак.

Уил чу как тате се подхлъзна, задраска с пръсти, вкопчи се.

Дръж здраво! — помисли си той.

— Ах!...

Мъжът се задъха.

Уил се молеше със затворени очи: дръж се... *хайде...* сега!...

Старецът изпъхтя, пое си дъх, изруга с яростен шепот и продължи да се катери.

Уил отвори очи, продължи изкачването и нататък всичко мина съвсем гладко — нагоре, още по-нагоре, добре, чудесно, великолепно, готово! Преметнаха се вътре, седнаха на перваза — еднакви на ръст и тегло, оцветени еднакво от звездната светлина — и поседяха отново прегърнати, изпълнени с чудесна умора, задъхани от едва сдържан смях, който разтърсваше костите им, и от страх да не събудят Господ, съседите, съпругата, мама и дявола, те запушваха устата си с длани, усещаха кипналото вътре топло веселие, и поседяха още миг, а очите им бяха грейнали и влажни от обич.

Сетне с една последна мощна прегръдка тате си тръгна, вратата на спалнята се затвори.

Опиянен от делата на дългата нощ, замаян от разкритието на нещо ново, по-хубаво, по-голямо у тате, Уил смъкна меко падащите дрехи с несръчни ръце и сладко наболяващи крака, после рухна в леглото като отсечен дънер.

29.

Спа точно един час.

После, сякаш от спомена за нещо смътно видяно, той се събуди, седна в леглото и хвърли поглед към покрива на Джим.

— Гръмоотводът! — ахна Уил. — *Няма го!*

Така си беше.

Откраднат? Не. Джим го е свалил? Да! Защо? Ами просто така. Изкатерил се е усмихнат да смъкне желязото, предизвиквайки всяка буря да удари *неговата* къща! Дали се е страхувал? Не. Страхът беше нов костюм с електрическа мощ, който Джим непременно трябваше да премери.

Джим! Уил искаше да строши затворения прозорец отсреща. Бягай да закоवेश гръмоотвода! Преди утрото, Джим, преди проклетият панаир да прати някого да разбере къде живеем, не знам как ще дойдат и как ще изглеждат, но Господи, твоят покрив е толкова *празен!* А облаците се движат толкова бързо, бурята връхлита към нас и...

Уил застина.

Какъв шум издава балонът в полет?

Никакъв.

Не, не е съвсем вярно. Той шумоли, въздиша като вятъра, който поклаща завеските на прозореца като купчинки бяла пяна. Или издава звук като звездите, които се въртят в твоя сън. Или го чуваш като изгрева и залеза на луната. Да, това е най-точно: както луната плава из вселенските дълбини, тъй лети и балонът.

Как го чуваш, какво те предупреждава? Чува ли го ухото? Не. Но космите по тила, ситният мъх по ухото ти — *те* го чуват, и косъмчетата по ръцете ти пеят като крачетата на щурец, разтъркани и потрепващи от странна музика. Затова, докато лежиш в леглото, знаеш, усещаш, сигурен си, че в небесния океан нахлува балон.

Уил долови раздвижване в дома на Джим; навярно и Джим с неговите изящци, мрачни антени бе усетил как високо над града небесните вълни се разтварят, за да сторят път на Левиатан.

Двете момчета усетиха как върху алеята между къщите пада грамадна сянка, едновременно се хвърлиха към прозорците, подадоха глави навън и зяпнаха от смайване пред тази винаги приятна дружеска едновременност, тази чудесна пантомима на интуиция, на предчувствие, родена от дълги години на съвместни действия. После с посребрени лица, защото луната изгряваше, двамата вдигнаха очи нагоре.

А балонът прелетя над тях и изчезна.

— Ама че работа, за какво му е да минава *оттук!*? — попита Джим, но не искаше отговор.

Защото надничайки навън, и двамата знаеха, че балонът е най-добрият следотърсач; без шум на автомобилен двигател, без свистене на гуми по асфалта, без стъпки по тротоара, само вятърът разчиства път през облаците за величавото пътешествие на плетения кош и издутото кръгло платно.

Момчетата не затвориха прозорците, не спуснаха завесите, те просто *трябваше* да стоят неподвижни и да изчакват, защото пак *чуха* онзи шум като шепот в нечий чужд сън...

Температурата спадна с петнайсет градуса.

Защото сега издутият като буреносен облак балон слизаше с неуловим шепот, плавно като перце, и колосалната му сянка охлаждаше обсипаните в росни перли морави и слънчеви часовници долу, а те отправяха изумен взор нагоре през тази сянка.

И видяха нещо застинало и настръхнало в провисналата върбова колесница. Глава и рамене ли бяха това? Да, а луната се вееше отзад като сребърен плащ. Мистър Дарк! — помисли си Уил. Премазвача! — помисли си Джим. Брадавицата! — реши Уил. Скелета! Пияча на лава! Обесника! Мосю Гийотен!

Не.

Прашната вещица.

Вещицата, която можеше да рисува череп и кости в праха, после да ги изтрива с кихане.

Джим погледна Уил, Уил погледна Джим; и двамата прочетоха по устните си: *Вещицата!*

Но защо точно восьмачната старица са пратили с нощен балон да търси, помисли си Уил, защо не някой от другите, дето имат гущерова отрова, вълчи огън, плюещи змийски очи? Защо пращат една смачкана

статуя с клепачи на сляп тритон, плътно защити с черна вдовишка дантела?

После погледнаха нагоре и разбраха.

Защото вещицата, макар и восьчна, бе странно жива. Сляпа, да, но протягаше надолу пръсти с петна от ръжда, които опипваха, галеха кранчетата на въздуха, режеха и пресяваха вятъра, белеха слоеве пространство, заслепяваха звездите, висяха и танцуваха, после застиваха и посочваха също като носа ѝ.

Момчетата разбраха и още нещо.

Разбраха, че тя е сляпа, но с особена слепота. Можеше да потапя надолу ръце, за да опипва неравностите на света, да докосва покриви, да проверява тавански капандури, да загребва прах, да изследва въздушни течения из коридори и човешки души, онзи полъх, изтласкван от дробовете, за да тупти из китки, шии и слепоочия, за да се върне обратно в тях. Също както те усещаха балона да слиза надолу като есенен дъжд, така и тя усещаше душите им ту да се вселяват в тръпнещите ноздри, ту да изскачат навън и пак да се връщат. Всяка душа беше като голям, топъл отпечатък от пръст, имаше различно усещане, и тя можеше да я меси в дланта си като топче глина; имаше различен мирис и Уил я чу как души живота му отдалече; имаше различен вкус, тя ги вкусваше с беззъбите си венци и разцепения си змийски език; имаше различно звучене, тя натъпкваше душите им в едното си ухо и ги вадеше като кърпички от другото!

Ръцете ѝ танцуваха из въздуха — една за Уил, една за Джим.

Сянката на балона ги обля с паника, изплакна ги с ужас.

Вещицата издиша.

Освободен от нищожния баланс на нейния кисел дъх, балонът се издигна нагоре. Сянката отмина.

— О, Боже! — въздъхна Джим. — Сега знаят къде живеем!

Двамата ахнаха. Някакъв чудовищен багаж застърга и се провлачи по керемидите над Джим.

— Уил! Тя ме хвана!

— Не! Мисля...

Влаченето, стърженето, шумоленето пробяга от долния до горния ръб на покрива. После Уил видя как балонът вихрено се издигна и полетя към хълмовете.

— Тя си отиде, ето я, отива си! Джим, сторила е нещо на твоя покрив. Подай пръта насам!

Джим избута към него дългия тънък прът от простора за пране. Уил го закрепил на своя перваз, после увиснал на ръце и започнал да се прехвърля напред, докато Джим го издърпа през прозореца и двамата изтичаха боси да скрият пръта в гардероба, после се изкатериха на тавана, който миришеше на дъскорезница — стара, мрачна и прекалено тиха. Потръпвайки, Уил се измъкна на покрива и извика:

— Джим, *ето го!*

Личеше си съвсем ясно в лунната светлина.

Беше следа, каквато оставя охлюв по тротоара. Лъщеше. Беше сребриста и гладка. Но подобна следа би могъл да остави само охлюв с тегло поне петдесет килограма, ако изобщо съществуват такива. Сребърната панделка беше широка цял метър. Започваше от запълнената с листа водосточна тръба, искреше нагоре до върха на покрива и на зиг-заг се спускаше от другата страна.

— Защо? — ахна Джим. — Защо?

— По-лесно е, отколкото да търсят улица и номер. Тя беляза покрива ти така, че да се вижда от километри и нощем, и денем!

— Божичко. — Джим се приведе да докосне следата. По пръста му полепна тънък слой зловонна слуз. — Уил, какво да правим?

— Имам предчувствие — прошепна Уил, — че няма да се върнат до сутринта. Не могат просто да ни нападнат. Имат някакъв план. Засега... *ето* какво ще направим!

Градинският маркуч ги чакаше долу, навит на моравата като грамаден питон.

Уил бързо се спусна надолу, без да събори нещо или да събуди някого. Само след миг смаяният Джим го видя отново да се катери задъхан през зъби, стиснал в юмрук пръскащия маркуч.

— Уил, ти си гений!

— То се знае! Бързо!

Двамата помъкнаха маркуча да намокрят керемидите, да измият среброто, да заличат злата живачна боя.

Докаато работеха, Уил се озърташе през рамо към чистия цвят на нощта, преливаща в утро, и виждаше как балонът се колебае кой вятър да избере. Дали усещаше, щеше ли да се върне? Дали щеше пак да

бележи покрива, а те пак да мият, после отново и отново, чак до разсъмване? Да, ако се наложеше, щяха да го направят.

Ех, ако имаше начин да спра вещицата веднъж завинаги, помисли си Уил. Те не знаят нито имената ни, нито къде живеем. Мистър Кугър е тъй близо до смъртта, че не може да си припомни и да им каже. Джуджето — ако *наистина* става дума за търговеца на гръмоотводи — е лудо и дай Боже да не се осъзнае! А на мис Фоли не биха се осмелили да досаждат преди разсъмване. Затова, скърцайки със зъби там сред ливадите, са пратили Прашната вещица да ни търси...

— Аз съм глупак — тъжно изрече Джим, докато миеше мястото, където бе стоял гръмоотводът. — Защо не го оставих?

— Мълнията още не е ударила — каза Уил. — И ако действаме бързо, няма да удари. Сега... ето тук!

Водната струя обля целия покрив.

Долу някой затвори прозорец.

— Мама. — Джим се разсмя мрачно. — Мисли си, че вали.

30.

Дъждът спря.

Покривът беше чист.

Пуснаха гумената змия да тупне в нощната трева на хиляда километра под тях.

Извън града балонът още се колебаеше между безнадеждната полунощ и изпълнения с надежди, очакван изгрев.

— Защо чака?

— Може би е *надушила* какво правим.

Слязоха долу през тавана и скоро всеки беше в своята стая и своето легло след многото тревоги и развълнувани разговори. Сега тихичко лежаха сами и слушаха как сърцата им и часовниците твърде бързо отмерват времето до разсъмване.

Каквото и да направят, мислеше си Уил, ние *трябва* да ги изпреварим. Искаше му се балонът да долети пак, вещицата да се досети, че са измили нейния белег, и да слезе, за да бележи отново покрива. Защо?

Защото.

Погледът му спря върху скаутския комплект за стрелба по мишени — големият, красив лък и колчанът със стрели върху източната стена на стаята.

Съжалявам, тате, помисли си той, после се усмихна и седна. Този път ще изляза сам. Не искам *тя* да се върне там и да докладва. Искам да се забави с часове, може би с дни.

Грабна от стената лъка и колчана, позамисли се, сетне тихичко отвори прозореца и подаде глава навън. Не, нямаше смисъл да крещи шумно и продължително. Достатъчно бе просто да напегне мисъл. *Те* не могат да четат мислите, знам това, иначе нямаше да пратят нея, и *тя* също не може да чете мисли, но *може* да усеща телесната топлина, и особените температури, миризми и вълнения, и ако заподскачам нагоре-надолу, ако със самата си радост ѝ разкрия, че сме я измамили, може би, може би...

Четири часът сутринта, обяви звън на часовник, долетял от някаква далечна страна.

Вещице, помисли си той, *върни се*.

Вещице, помисли той по-силно и остави кръвта си да запулсира волно, покривът е чист, чуваш ли?! Ние сами си направихме дъжд! Трябва да се върнеш и да го бележиш отново! Вещице?...

И вещицата се раздвижи.

Той усети как земята под балона се завъртя.

Добре, вещице, идвай, тук съм само аз, момчето без име, ти не можеш да прочетеш мислите ми, но ето ме, плюя на теб! Ето ме, крещя, че те измамихме, и общият смисъл стига до теб, затова идвай! Предизвиквам те! Предизвиквам те както никого досега!

На километри от него нещо ахна, разбра и започна да се приближава.

Ама че работа, помисли внезапно Уил. Тя не бива да се върне при *тази* къща! Бързо! Той трескаво навлече дрехите.

Стиснал здраво оръжията, Уил се спусна като майmunка по скритите бръшлянови стъпала и скочи в мократа трева.

Вещице! Насам! Той тичаше и оставяше диря, тичаше и се чувстваше безумно добре, див като заек, който е гризал някакъв таен, вкусен, сладко-отровен корен и сега бяга до изнемогване. Коленете му докосваха брадичката, кецовете му мачкаха мокри листа, прелетя над нечий жив плет, ръцете му бяха пълни с оръжия, настръхнали като таралеж, страх и радост се търкаляха из устата му като шепа смесени топчета.

Озърна се. Балонът приближаваше! Сякаш сам се вдишваше и издишваше от дърво до дърво, от облак до облак.

Къде *отивам*? — помисли си той. Чакай! Къщата на Редман! Необитаема от години! Само още две пресечки!

Бързо шушнеха нозете му сред листата, мощно шушнеше странната твар в небето, а луната обсипваше всичко със сняг и звездите блещукаха.

В дробовете му сякаш горяха факли, в устата си усещаше вкус на кръв, когато спря пред къщата на Редман и извика безмълвно: ето! Това е моята къща!

Усети как в небето някаква огромна река променя посоката си.

Добре! — помисли си Уил.

Ръката му завъртя дръжката на старата врата. О, Боже, помисли си той, ами ако *те* са вътре и ме чакат?

Вратата се разтвори към мрака.

Из този мрак прелитаха пращинки, паяжини потрепваха като струни на арфа. Нищо друго.

Прескачайки през две стъпала, Уил тичешком изкатери порутеното стълбище, заобиколи и изскочи на покрива, където скри оръжията си зад комина и се изправи в цял ръст.

Балонът, зелен като тиня, изрисуван с грамадни изображения на крилати скорпиони, древни феникси, пушеци, огньове и буреносни облаци, спусна с хъхрене ракитовия си кош.

Вещице, помисли си Уил, *насам!*

Усойната сянка го блъсна като прилепово крило.

Уил залитна. Размаха ръце. Сянката беше почти като черна плът, готова за нов удар.

Той падна. Вкопчи се в комина.

Сянката го обгърна, слизайки все по-надолу.

Сред този облачен мрак беше студено като в морска пещера.

Но изведнъж вятърът сам промени посоката.

Вещицата изсъска от безсилен гняв. Балонът се понесе в широк кръг.

Вятърът! — трескаво помисли момчето. Той е на *моя* страна!

Не, не си отивай! — помисли то. Върни се.

Защото се боеше, че тя е надушила плана му.

И наистина беше така. Тя изгаряше от нетърпение да докопа замисъла му. Сумтеше, жадно гълташе въздух. Уил видя как пръстите ѝ играят из въздуха, сякаш изследват формите на застинал восък. Вещицата извърташе длани ту надолу, ту нагоре, като че той бе малка печка, горяща далече в долния свят, и тя идваше да се сгрее на топлината му. Когато кошът се люшна нагоре като махало, Уил видя нейните слепи, здраво защити очи, ушите с мъх в тях, бледата, сбръчкана като кайсия уста, мумифицираща въздуха, който вдишваше, опитвайки да усети на вкус какво нередно има в цялата работа, в мислите на момчето. Това момче беше прекалено добро, прекалено рядко, прекалено чудесно, прекалено достъпно! Значи нещо не беше наред и тя го знаеше!

Разбирайки това, вещицата затаи дъх.

Коего накара балона да застине неподвижно, увиснал между вдишване и издишване.

Трепетно, неуверено, вещицата събра смелост да вдиша. Натовареният балон слезе надолу. Издиша — в дъха ѝ нямаше и следа от водна пара — и балонът се издигна!

Настана миг на изчакване, влажният кисел дъх се затаи в съсухрените тъкани на нейното дребничко тяло.

Уил вдигна разперена длан, опря палец в носа си и размърда пръсти.

Тя засмука въздух. Тежестта на въздишката повлече балона надолу.

По-близо! — помисли си той.

Но тя предпазливо описа нов кръг, усещайки острия мирис на адреналин, извиращ от порите му. Уил се въртеше, без да изпуска от поглед балона. Олюля се. Ти! — помисли си той. Искаш да ми призлее! Затова ме въртиш, нали? Да ми се завие свят?

Оставаше само една последна възможност.

Уил застана съвсем неподвижен, с гръб към балона.

Вещице, помисли си той, не можеш да устоиш.

Усещаше звука на зеления тинест облак, на завързаната торба с прокиснал въздух, мишето поскръцване на ракитови клонки, а хладната сянка пълзеше по краката му, после по гърба, по шията.

Близо!

Вещицата си пое дъх, тегло, нощен товар, баласт от звезди и студен вятър.

По-близо!

Слонската сянка погали ушите му.

Той побутна оръжията си.

Сянката го обгърна.

Паяк докосна косата му — нейната *ръка*?

Задържайки крясъка в гърлото си, Уил се завъртя.

Вещицата се пресягаше от коша само на крачка от него.

Той се наведе. Грабна.

Вещицата се опита да изпусне дъха си с вик, когато надуши, усети, разбра какво е стиснал в ръце.

Но от ужас тя се обърка, ахна навътре, засмука тегло, натовари балона. Кошът се провлачи по покрива.

Уил изпъна тетивата, изпълнен с една-единствена жажда — за унищожение.

Лъкът се пречупи на две. Уил гледаше неизстреляната стрела в ръцете си.

Вещицата изпусна мощна въздишка на облекчение и триумф.

Балонът се стрелна нагоре. Сухо шумолящият, натоварен кош блъсна Уил.

Вещицата нададе нов крясък на безумна радост.

Вкопчен в ръба на коша, Уил отметна свободната си ръка и с всичка сила запрати стрелата нагоре, към плътта на балона.

Вещицата се задави. Замахна с нокти към лицето му.

В този миг острието, сякаш след цял час полет, проряза мъничка дупка в балона. Стрелата бързо потъна навътре, като в грамадна пита зелено сирене. Повърхността продължи да се цепи, разтвори се като широка усмивка през цялата ширина на гигантската круша, а сляпата вещица бръщолевеше, стенеше, хапеше устни, пищеше отчаяно; Уил риташе с крака и висеше, вкопчил здраво ръце в преплетените пръти; а балонът виеше, пъхтеше, хълцаше, жалеше собствената си бърза газова смърт, защото въздухът от подземията излиташе с рев навън, драконовият дъх изтичаше и торбата се свиваше все повече и повече.

Уил разтвори пръсти. Пространството засвистя около него. Той се завъртя, блъсна керемидите, плъзна се по наклонения стар покрив надолу към водосточната тръба, където краката му изхвъркнаха в пустотата, той впи пръсти в тръбата, задържа се, усети я как стене, поддава, и в същото време огледа небето, за да види как балонът свисти, сбръчква се, лети нагоре като ранен звяр да скрие ужасените си въздишки сред облаците — прострелян мамут, който не желае да издъхне, ала въпреки това блъва в страховит поток зловонните си ветрове.

Всичко това стана за миг. После Уил размаха ръце и крака в пространството и нямаше време да се зарадва на изникналото отдолу дърво, което го блъсна, одраска го, но прекрати падането с пружинираща плетеница от вейки и клони. Той увисна като пленено хвърчило с лице нагоре, към луната, и изтощен, вече без да бърза, чу последните жалби на вещицата докато балонът с нечовешки ридания я носеше по спирала все по-далече от къщата, улицата, града.

Разкъсаната усмивка на балона вече бе станала необятна и с нея той бродеше обезумял из небесата, за да умре на ливадата, откъдето бе литнал, падайки далече от спящите в неведение къщи.

Дълго време Уил не помръдна. Висеше в прегръдката на клоните и се боеше, че може да пропадне и да се пребие на черната земя долу, затова първо изчака парният чук в главата му да престане да блъска.

Ударите на сърцето му го разтърсваха, готови да го изтръгнат от несигурната опора, ала той се радваше да ги чува, да знае, че е жив.

Накрая се успокои, раздвижи много внимателно ръце и крака, мислено изрече молитва и слезе надолу по дървото.

31.

През останалата част от нощта не се случи нищо особено.

32.

Призори огромна колесница изгромоля по каменните небесни пътища с тътен и искри. Дъждът тихичко се посипа по градските покриви, разсмя се из водостоците и заговори на странни подземни езици под прозорците, зад които Джим и Уил сънуваха разпокъсани сънища, измъкнаха се от един, пробваха друг, ала откриваха, че всички те са скроени от едно и също черно, мухлясало сукно.

Сред монотонното трополене на капките се случи и още нещо:

Насред разкаляния панаир въртележката изведнъж се разтърси и оживя. Калиопата изпусна облак зловонни музикални изпарения.

Може би само един човек в града чу и се досети, че въртележката работи отново.

Вратата на мис Фоли се отвори и затвори; забързаните ѝ стъпки се отдалечиха по улицата.

После дъждът заплющя с пълна сила, а светкавици заиграха нескопосан танц над ту напълно разкритите, ту навеки изчезващи околности.

В дома на Джим, в дома на Уил настана час за закуска и дъждът потропваше по прозорците, а зад тях имаше тихи разговори, малко викове и пак тихи разговори.

В девет и петнайсет Джим се измъкна навън под неделния дъжд с дъждобран, качулка и галоши.

Той постоя, загледан към покрива, където вече нямаше помен от следата на грамадния охлюв. После впи поглед във вратата на Уил, за да я накара да се отвори. Вратата се подчини. Уил изникна на прага. Последва го гласът на баща му:

— Искаш ли да дойда и аз?

Уил решително поклати глава.

Под поройния дъжд двете момчета крачеха сериозно и бавно към полицейския участък, където трябваше да поговорят с мис Фоли и да се извинят още веднъж, но засега просто вървяха с ръце в джобовете и мислеха за вчерашните страховити загадки. Накрая Джим наруши мълчанието:

— Снощи, след като измихме покрива и най-сетне успях да заспя, сънувах погребение. То се задаваше по главната улица като делегация.

— Или... като цирков парад?

— Точно така. Хиляда души, всичките с черни палта, черни шапки, черни обувки и един ковчег, *дълъг дванайсет метра!*

— Стига бе!

— Точно така! Помислих си: кое е дълго дванайсет метра и трябва да се погребва?! И в съня изтичах и надникнах в ковчегата. Не се смей.

— Не ми е до смях, Джим.

— В дългия ковчег лежеше нещо голямо, дълго и сбръчкано като слива или като грамаден грозд, изсъхнал на слънце. Като изсушена кожа от великанска глава.

— *Балонът!*

— Хей! — Джим спря. — Ти сигурно си сънувал същия сън! Но... балоните не умират, нали?

Уил мълчеше.

— И не им правят погребения, *нали?*

— Джим, аз...

— Проклетият балон, проснат като хипопотам, на който някой е изпуснал въздуха...

— Джим, снощи...

— Размахват се черни пера, оркестърът удря с палки от черна слонова кост по барабани, покрити с черно кадифе, леле, леле! И отгоре на всичко тая сутрин трябваше да стана и да кажа на мама, не всичко, но достатъчно, за да се разплаче, после да вика и пак да плаче, жените страшно обичат да плачат, нали? И ме нарече малолетен престъпник, но... ние *не сме* сторили нищо лошо, нали, Уил?

— *Малко остана* някой да се повози на въртележката.

Джим закрачи напред под дъжда.

— Мисля, че вече изобщо не ми се иска.

— *Мислиш?! След всичко това?!* Божичко, чакай да ти кажа. Вещицата, Джим, балонът! Снощи аз съвсем сам...

Но не успя да разкаже.

Не успя да каже как прониза балона и той отлетя да умре сред пустото поле, мъкнейки сляпата старица със себе си.

Не успя, защото, както вървяха под студения дъжд, двамата чуха печален звук.

Минаваха покрай един празен терен, в дъното на който се извисяваше грамаден дъб. Под него се спотайваха дъждовни сенки... и звукът.

— Джим — каза Уил, — някой... плаче.

— Не.

Джим продължи напред.

— Там има малко момиченце.

— Не. — Джим не желаше да погледне. — Какво ще търси малко момиченце под дърво в тоя дъжд? Идвай.

— Джим! Чуваш я!

— Не! Не чувам, не чувам!

Но тогава плачът се раздаде по-силно над мъртвата трева, полетя през дъжда като тъжна птица и Джим трябваше да се обърне, защото Уил крачеше през купчинките камъни и чакъл.

— Джим... този глас... познавам го!

— Уил, не отивай!

И Джим не помръдна, но Уил продължи да се препъва през камъните докато стигна до сянката на дъждовното дърво, където небето падаше, потъваше в есенните листа и се процеждаше на лъскави поточета по клони и дънер, и клекнало там едно малко момиченце закриваше лицето си с шепи и плачеше, сякаш градът бе изчезнал заедно с всички хора, а то самото се бе изгубило в някаква страшна гора.

А Джим най-сетне се приближи неохотно, спря до ръба на сянката и попита:

— Коя е?

— Не знам — каза Уил, но усети как в очите му напират сълзи, защото една част от него вече се досещаше.

— Не е Джени Холдридж, нали?

— Не.

— Джейн Франклин?

— Не. — Устата му беше безчувствена като от упойка, езикът му едва се превърташе зад изтръпналите устни. — Не...

Като ги усети наблизко, момиченцето зарида още по-силно, но все още не вдигаше очи.

— Аз... аз... помощ... никой няма да ми помогне... аз... това не ми харесва...

После малката събра сили, поуспокои се и вдигна лице. Очите ѝ бяха подути от плач. Отначало се стресна, като видя двете момчета, после възкликна:

— Джим! Уил! О, Боже, това сте вие!

Тя сграбчи ръката на Джим. Той се задърпа назад с вик:

— Не! Не те познавам, пусни ме!

— Уил, помогни ми, Джим, о, не си отивайте, не ме оставяйте!
— хълцаше задавено тя и от очите ѝ бликнаха нови сълзи.

— Не, не, недей! — изкрещя Джим, изскубна се, падна, скочи на крака с юмрук, вдигнат за удар. Спря разтреперан и отпусна ръка. — О, Уил, Уил, да се махаме отгук. Съжалявам, о, Боже, Боже.

Момиченцето в сянката на дървото отскочи назад, разшири очи, за да разгледа двете момчета сред влагата, хвана лактите си и ги разклати напред-назад, сякаш утешаваше невидимо бебе... скоро можеше да запее тихичко и да продължи да пее така, самичко под мрачното дърво, завинаги, и никой не би могъл да се присъедини към тази песен или да я спре.

— Някой трябва да ми помогне... някой трябва да помогне на нея... — плачеше детето като за мъртвец, — някой трябва да ѝ помогне... никой не иска... никой не помага... ако не на мен, помогнете на нея... страшно... страшно...

— Тя ни познава! — каза Уил, приведен към момиченцето, но обърнат към Джим. — Не мога да я оставя!

— Лъже! — отвърна яростно Джим. — Лъже! Не ни познава! Никога не съм я виждал!

— Тя си отиде, върнете я, тя си отиде, върнете я — плачеше момиченцето със затворени очи.

— Кого да намерим?

Уил се отпусна на коляно и събра смелост да докосне детето. Момиченцето се вкопчи в ръката му. Почти веднага то разбра, че е сбъркало, защото Уил опита да се изтръгне, затова го пусна и зариде, докато той чакаше, а по-настрани Джим стоеше сред мъртвата трева и подвикваше, че трябва да си вървят, че това не му харесва и трябва, трябва да си вървят.

— О, тя се загуби — хълцаше момиченцето. — Избяга на онова място и повече не се върна. Ще я намерите ли, моля ви, моля ви?...

Треперейки, Уил докосна бузата на детето.

— Хайде, стига — прошепна той. — Всичко ще бъде наред. Ще намеря помощ — нежно добави той. Детето отвори очи. — Аз съм Уил Холуей, помниш ли? Честна дума, ще се върнем. Десет минути. Но не бива да ходиш никъде. — Момиченцето поклати глава. — Ще ни чакаш ли тук под дървото?

Детето безмълвно кимна. Уил се изправи. Това простичко движение изплаши момиченцето и то се сви. Затова Уил поизчака, после каза:

— Знам коя си. — Видя как познатите големи сиви очи се разтварят широко върху малкото измъчено личице. Видя дългата, намокрена от дъжда черна коса и бледите бузи. — Знам коя си. Но трябва да проверя.

— Кой ще повярва? — проплака детето.

— Аз вярвам — каза Уил.

И тя пак се отпусна до дървото с ръце в скута, разтреперана, съвсем слабичка, съвсем преbledняла, съвсем изгубена, съвсем малка.

— Сега може ли да тръгна? — попита той.

Тя кимна.

И той тръгна.

На края на терена Джим потропваше смаяно, почти не на себе си от възмущение и категоричност.

— Не може да бъде!

— *Истина е* — каза Уил. — Очите. По тях си личи. Както беше с мистър Кугър и злото момче... Има един начин да се уверим. Идвай!

Той поведе Джим през града и накрая двамата спряха пред къщата на мис Фоли, огледаха тъмните прозорци в утринния сумрак, изкачиха се по стъпалата и натиснаха звънеца един, два, три пъти.

Тишина.

Вратата изстена и съвсем бавно се завъртя на пантите.

— Мис Фоли? — тихо подвикна Уил.

Нейде навътре в къщата дъждовни сенки потрепваха по далечни прозорци.

— Мис Фоли?...

Двамата стояха в антрето пред вратата с мънистения дъжд и слушаха как мощните тавански греди въздишат под пороя.

По-високо:

— Мис Фоли!

Но само мишките в топлите си гнезда зад стените отвърнаха с тихичко стържене.

— Излязла е да пазарува — каза Джим.

— Не — възрази Уил. — Знаем къде е.

— Мис Фоли, знам, че сте тук! — изкрещя Джим с внезапна ярост и се втурна нагоре по стълбището. — Излезте веднага!

Уил го изчака да претърси навсякъде и бавно да се върне долу. Докато Джим слизаше от последното стъпало, двамата чуха през отворената врата да долита музика с дъх на свеж дъжд и стара трева.

Сред хълмовете калиопата на въртележката свиреше Погребалния марш наопаки.

Джим отвори по-широко вратата и застана под музиката както понякога човек застава под дъжда.

— Въртележката! Поправили са я!

Уил кимна.

— Тя навярно е чула музиката и е излязла на разсъмване. Нещо се е объркало. Може въртележката да не е била съвсем поправена. Може би непрекъснато стават злополуки. Както с търговеца на гръмоотводи, дето е преобърнат наопаки и съвсем смахнат. Може би панаирът обича злополуките заради тръпката. Или пък нарочно са й сторили нещо. Може би са искали да узнаят повече за нас, имената ни, къде живеем, или пък са искали да им помогне да ни причинят зло. Кой знае какво? Може би тя е взела да подозира нещо или се е уплашила. Тогава просто са й дали повече, отколкото е поискала.

— Не разбирам...

Но сега, на прага, под студения дъжд, имаха време да си помислят за страха на мис Фоли от Огледалния лабиринт, за това как съвсем неотдавна е била сама на панаира, и може би е крещяла, когато най-сетне са й сторили нещо, въртяла се е в кръг, и още, и още, твърде много години, повече, отколкото е мечтала, и тия години са я изтрили докрай, оставили са я разголена, мъничка, сама и обърквана, защото дори сама себе си не познава, и продължава да се върти, да се върти, докато изтекат всички години и въртележката се разтърси и спре като

колело на рулетка, и няма печалба, няма загуба, и няма къде да отиде, няма как да разкаже за странното, и няма какво да стори, освен... да плаче сама под дървото и есенния дъжд...

Уил си мислеше за това. Джим си мислеше за това и каза:

— Ох, клетата... клетата...

— Трябва да ѝ помогнем, Джим. Кой друг ще повярва? Ако каже на някого: „Аз съм мис Фоли!“, ще отвърнат: „Я се махай! Мис Фоли напусна града, изчезна! Махай се, момиченце!“ О, Джим, бас държа, че тази сутрин е тропала на десет врати да търси помощ, плашила е хората с писъците и крясъците си, после се е предала и е избягала да се скрие под онова дърво. Полицайте сигурно вече я търсят, но каква полза? Тя е просто едно объркано и разплакано момиченце, ще я затворят и ще полудее. Онези от панаира знаят как да те смачкат, та да не можеш да им отвърнеш на удара. Просто те разтръскват и променят дотолкова, че никой никога да не те познае, а после те пускат на свобода — хайде, върви, приказвай, само че хората така се плашат от теб, че изобщо не слушат. Само *ние* я чуваме, Джим, само ти и аз, и в момента се чувствам като че току-що съм глътнал суров плужек.

За последен път се озърнаха към сянката на дъжда, плачещ по прозорците на всекидневната, където учителката неведнъж им бе поднасяла курабийки и топъл шоколад, и им махаше за довиждане от прозореца, и крачеше из града с високо вдигната глава. После прекрачиха навън, затвориха вратата и изтичаха към празното място.

— Трябва да я укрием, докато измислим как да помогнем...

— Да помогнем? — изпъхтя Джим. — Та ние не можем дори да помогнем *на себе си*!

— Трябва да има оръжия — тук, под носа ни, просто не ги виждаме...

Двамата спряха.

През туптенето на сърцата си чуваха някакво помощно туптене. Стенеха медни тръби. Блехеа тромбони. Стадо туби връхлиташе в слонска атака, подплашено от неznайно какво.

— Панаирът! — ахна Джим. — Как не се сетихме! Той може да дойде *направо в града*. Парад! Или онова погребение на балона, което сънувах?

— Не е погребение и само *прилича* на парад, всъщност търсят нас, Джим, нас или мис Фоли, ако искат да си я върнат! Могат да

маршируват по която си искат улица, натруфени и изпъчени, да шпионират в движение под звуците на тръби и тъпани! Джим, трябва да я измъкнем преди...

И двамата хукнаха по уличката, ала внезапно спряха и отскочиха да се укроят в храстите.

В края на уличката, между тях и празното място с голямото дърво, се нижеше шумно и тържествено шествие — оркестърът на панаира, каруците със зверове в клетки, клоуните, уродите и тъй нататък.

Навярно изтекоха пет минути, докато парадът отмина. Дъждът и облаците сякаш го последваха. Пороят престана. Громоленето на барабани заглъхна. Момчетата притичаха по уличката, прекосиха главната улица и спряха пред изоставения терен.

Под дървото нямаше момиченце.

Обиколиха го от всички страни, вгледаха се нагоре, но не посмяха да повикат детето по име.

После ужасно изплашени побягнаха да се скрият нейде в града.

33.

Телефонът иззвъня.

Мистър Холуей вдигна слушалката.

— Тате, обажда се Уили, не можем да отидем в полицията, днес може да не се приберем, кажи на мама, кажи и на майката на Джим.

— Уили, къде си?

— Трябва да се скрием. Те ни търсят.

— *Кои* са те, за Бога?

— Не искам да се замесваш, тате. Трябва да повярваш, че ще се крием само един ден, най-много два, докато си отидат. Ако се приберем, те ще ни проследят и ще наранят теб или мама, или майката на Джим. Трябва да тръгвам.

— Уили, недей!

— О, тате — каза Уил. — Пожелай ми късмет.

Щрак.

Мистър Холуей погледна навън към дърветата, къщите, улиците и чу далечна музика.

— Уили — каза той на мъртвия телефон. — Късмет.

Сложи си шапката и палтото, и излезе в странните, ярки, дъждовни слънчеви лъчи, които изпълваха студения въздух.

34.

В този неделен предобед, когато камбаните на всички църкви кънтяха и мощните им звуци се сблъскваха и обсипваха от небето целия град вместо отминалия вече дъжд, дървеният индианец чероки пред магазинчето за тютюн гордо изправяше глава — по украсата му от пера блестяха росни перли, — без да обръща внимание нито на католическите камбани, нито на баптистките, нито на упорито приближаващите слънчевоярки цимбали — тътнещото езическо сърце на панаирджийския оркестър. Тържествените удари на барабаните, бабешкият писък на калиопата, сенчестото тътрене на създания, далеч по-странни от него, не отклониха жълтия орлов поглед на индианеца. Ала все пак барабаните разбуниха църквите и отвътре наизскачаха тумби момчета, любопитни и жадуващи за всяка кротка или щура промяна, тъй че когато църковните камбани прекратиха своя дъжд от сребро и желязо, вдървените от седене тълпи се превърнаха в развеселени, волни тълпи, докато край тях с пърхащи знамена, с лъвска походка и тромава слонска стъпка се изнизваше карнавалното шествие — демонстрация на излъскана мед и пищно кадифе.

Дървената томахава на индианеца хвърляше сянка върху желязна решетка, вградена в тротоара пред магазинчето за тютюн. Година след година хората минаваха с тих метален екот по тази решетка, изхвърляйки тонове опаковки от ментова дъвка, златни пръстенчета от пури, изгорели кибритени клечки, угарки и дребни монети, които завинаги изчезваха долу.

Сега, по време на шествието, стотици нозе дрънчаха и се трупаха по решетката, докато карнавалът минаваше на кокили, придружаван от лъвски рев, вулканични гърмежи и цветове.

Два силуета трепереха под решетката.

Горе шествието крачеше по асфалт и тухли като огромен бароков паун, уродите отваряха широко очи, вираха се, претърсваха с погледи покривите на канцеларии, църковните камбанарии, четяха табелките на зъболекарски и оптически кабинети, проверяваха магазинчетата за евтини стоки, а тъпаните разтърсваха стъклата на витрините и

восьчните фигури кряскаха, имитирайки страх. Сбрал множество от пламнали и невероятно ярки, свирепи очи, парадът се движеше, изпълнен с желание, ала не можеше да го задоволи.

Защото онова, което най-силно желаше, бе скрито в мрака.

Джим и Уил се спотайваха под решетката на тротоара пред магазина за тютюн.

Клекнали, притиснали коляно в коляно, с вирнати глави и тревожни очи, те засмукваха въздуха като желязна близалка. Над тях хладният вятър развяваше женски рокли. Над тях минаваха мъже, сякаш килнати настрани на фона на небето. Мощните сблъсъци на цимбалите тласкаха малките деца към коленете на майките им.

— Ето го! — възкликна Джим. — Парадът! Сега е точно пред магазина! Какво *правим* тук, Уил? Да се махаме!

— Не! — дрезгаво викна Уил и сграбчи Джим за коляното. — Това е *най-очевидното* място, под носа на всички! Никога няма да им хрумне да проверят тук! Млъквай!

Тррруммммм...

Решетката над тях звънна от удара на мъжка подметка и протритите налчета по тази подметка.

Tate! — едва не извика Уил.

Надигна се, прехапа устни и пак се сниши.

Джим видя как мъжът горе се върти ту насам, ту натам, търси, толкова близо и все пак тъй далече, на цял метър от тях.

Само да се пресегна... помисли си Уил.

Но тате, нервен и преbledнял, бързо се отдалечи.

И Уил усети как душата му се свива от студ и се превръща в тръпнещо в гърдите му бяло желе.

Бам!

Момчетата подскочиха.

Топче сдъвкана розова дъвка бе паднало върху купчинка стари хартии до крака на Джим.

Горе някакво петгодишно хлапе клечеше на решетката и отчаяно се взираше подир изчезналото си съкровище.

Марш! — помисли си Уил.

Момчето опря длани в решетката и коленичи.

Махай се! — помисли Уил.

Обзе го безумното желание да грабне дъвката и да я натъпче обратно в устата на хлапето.

Тъпанът на парада удари със страховита сила, после — тишина.

Джим и Уил се спогледаха.

Парадът, помислиха си и двамата, той *спря!*

Хлапето пъкна наполовина дланта си през решетката.

Горе на улицата Илюстрования човек мистър Дарк се озърна към своя поток от уроди и клетки, към блесналите под слънцето туби и навитите като питони медни рогове. Кимна.

Парадът се разпадна.

Половината уроди изтичаха към единия тротоар, половината към другия, смесиха се с тълпата, почнаха да раздават листовки, а очите им бяха като огнен кристал, бързи, нападащи като змии.

Хладната сянка на хлапето докосна бузата на Уил.

Парадът свърши, помисли си той, сега започва издирването.

— Виж, мамо! — Хлапето посочи надолу през решетката. —

Там!

35.

В нощния клуб на Нед, на половин пресечка от магазинчето за тютюн, изтощеният от безсъница, прекалено много мислене и прекалено много ходене Чарлс Холуей допи второто си кафе и тъкмо се канеше да плати, когато внезапната тишина на улицата отвън го изпълни с тревога. Той не толкова видя, колкото усети кротката суматоха, докато парадът се смесваше с тълпата по тротоара. Без сам да знае защо, Чарлс Холуей прибра парите.

— Дай още едно, Нед.

Нед наливаше кафето, когато вратата се разтвори широко, някой влезе откъм улицата и леко докосна тезгяха с разперена длан.

Чарлс Холуей се вгледа.

И ръката се вгледа в него.

Върху опакото на всеки пръст имаше по едно татуирано око.

— Мамо! Там, долу! Виж!

Хлапето викаше и сочеше през решетката.

Минаха още сенки. Задържаха се.

Включително... Скелета.

Висок като мъртво дърво през зимата, същинско плашило от череп и преплетени кости, мистър Череп по прякор Скелета свиреше със сянката си като с ксилофон по скритите под него неща — студени стари хартии и топли тръпнещи момчета.

Махай се! — помисли си Уил. Махай се!

Пухкавите пръстчета на хлапето сочеха през решетката.

Махай се.

Мистър Череп се отдалечи.

Слава Богу, помисли си Уил, после ахна:

— О, не!

Защото изведнъж с провлачена походка се зададе джуджето и защитите по мръсната му риза звънчета тихо дрънчаха, жабешката му сянка се тътреше под него и очите му бяха като строшени късчета от

кафяво стъклено топче, ту съвсем открито и явно безумни, ту безумни с дълбока скръб и безнадеждна, погребана загуба; тия очи диреха нещо, което не може да се намери, някакво загубено „аз“, в един миг търсеха изчезнали момчета, в следващия отново се озъртаха за изгубената самоличност, и двете части на дребния, смачкан човечец се бореха да завладеят шарещите очи — насам, натам, наоколо, нагоре, надолу, едното се ровеше в миналото, другото в настоящето.

— Мамо! — каза хлапето.

Джуджето спря и се вгледа в момчето, не по-едро от него.

Уил се отметна назад, опита се да прилепи тялото си в бетона. Усети как Джим прави същото, без да се движи реално, но движейки ума си, душата, тласкайки ги към мрака, за да се скрие от малката драма горе.

— Идвай, момче! — раздаде се женски глас.

Нечия ръка дръпна детето настрани.

Твърде късно.

Защото джуджето гледаше надолу.

И в очите му трепкаха изгубените късчета и разхвърляните парченца от един мъж на име Фюри, който бе продавал гръмоотводи преди незнайно колко дни и години, през дългото, леко, безопасно и чудесно време, докато още го нямаше този страх.

О, мистър Фюри, помисли си Уил, какво са ви сторили. Хвърлили са ви под парен чук, смачкали са ви в стоманена преса, изстискали са сълзите и писъците от вас, затворили са ви като дяволче в кутия, притиснат отвсякъде, докато не е останало нищо от вас, мистър Фюри... нищо освен това...

Джудже. И лицето на джуджето сега беше още по-малко човешко, почти като машина; всъщност приличаше на фотоапарат.

Невиждащите очи се свиха, разтвориха се към мрака. Щрак. Две леци се разшириха — свиха се с течна бързина: моментална снимка на решетката.

Може би снимка и на това под нея?

Метала ли гледа, помисли си Уил, или пролуките между метала?

За един дълъг миг съсипаната и смачкана глинена кукла на име Джудже приклепна, макар че оставаше права. Обективите на очите бяха изцъклени и широко разтворени, може би още фотографираха?

Тия камери в очите на джуджето всъщност изобщо не виждаха Уил и Джим, само улавяха техните форми, цветове и размери. Всичко това се запазваше в мрачната кутия на черепа. По-късно — колко по-късно? — образът щеше да бъде проявен от безумния, мъничкия, разсеяния, заблудения и загубен гръмоотводен ум. Тогава наистина щеше да се види какво има под решетката. А после? Разкритие! Мъст! Погибел.

Цък-трак-щрак.

Нейде наблизо със смях притичаха деца.

Повлечено от тичащата им радост, джуджето дете се понесе подир тях. После безумно се изтръгна, опомни се и тръгна да дири нещо, без само да знае какво.

Заоблаченото слънце лееше светлина из цялото небе.

Стегнати в прорязвания от ивици светлина кладенец, двете момчета тихичко дишаха през стиснати зъби.

Джим сграбчи с всичка сила ръката на Уил.

Двамата чакаха още очи да дойдат и да претърсят стоманената решетка.

Петте синьо-червено-зелени татуирани очи едновременно се отдръпнаха от тезгяха.

Отпивайки глътка от третото си кафе, Чарлс Холуей лекичко се завъртя на табуретката.

Илюстрирания човек го гледаше.

Чарлс Холуей кимна.

Илюстрирания човек не кимна, не мигна, само го зяпаше втренчено, докато на чистача му се прииска да извърне глава, но не го стори, само гледаше колкото се може по-спокойно наглия натрапник.

— Какво ще поръчат? — попита собственикът.

— Нищо. — Мистър Дарк се взираше в бащата на Уил. — Търся две момчета.

Кой ли не ги търси? Чарлс Холуей стана, плати и излезе.

— Благодаря, Нед.

Мимоходом забеляза, че човекът с татуировките вдига ръце към Нед с дланите напред.

— Момчета? — попита Нед. — Колко големи?

Мистър Дарк гледаше как Чарлс Холуей се отдалечава зад витрината.

Нед заговори.

Но Илюстрования човек не го чуваше.

Навън бащата на Уил тръгна към библиотеката, спря, тръгна към сградата на съда, спря, изчака някакъв прилив на здрав разум да го упъти, опипа джоба си, не откри цигари и тръгна към магазинчето за тютюн.

Джим погледна нагоре, видя познати крака, бледо лице, прошарена коса.

— Уил! Татко ти! Обади му се. Той ще ни помогне!

Уил не можеше да проговори.

— Аз ще му се обадя!

Уил блъсна ръката на Джим и яростно поклати глава. Не!

— Защо не? — произнесе Джим само с устни.

— Защото — отвърнаха устните на Уил.

Защото... той погледна нагоре... сега тате изглеждаше още по-дребен, отколкото снощи, когато го гледаше отвисоко. Все едно да повикат на помощ някое минаващо момче. Не им трябваше още едно момче, трябваше им генерал — не просто генерал, а пълководец! Той се помъчи да види лицето на тате пред гишето на магазина и да разбере дали наистина изглежда по-старо, по-твърдо, по-силно, отколкото снощи, обляно в млечните цветове на луната. Но видя само как пръстите на тате нервно потрепват и устата му се криви, сякаш не смееше да поиска от мистър Тетли каквото му трябва...

— Една... тоест... една пура от двацет и пет цента...

— Божичко — изрече горе мистър Тетли. — Тоя човек е богат!

Чарлс Холуей много бавно измъкна пурата от целофана, чакайки някакъв намек, някакъв ход на вселената да му покаже накъде отива, защо се е върнал насам за пура, която всъщност не искаше. На два пъти му се стори, че чува да го викат по име, бързо се озърна към навалищата, видя клоуни да раздават листовки, после запали пурата, която не искаше, от вечното синкаво газово пламъче, бликащо от сребрилата тръбичка на тезгяха, духна облаче дим и със свободната си

ръка пусна книжното пръстенче, видя го как отскочи от металната решетка и изчезна, проследи го с очи по-надолу, където...

То падна в нозете на неговия син — Уил Холуей.

Чарлс Холуей се задави от пушека.

Да, там имаше две сенки! И очи, гледащи с ужас нагоре от тъмния кладенец под улицата. Той беше готов да се наведе с вик и да сграбчи решетката.

Но вместо това само избъбри тихо и смаяно сред навалищата, под избистреното небе:

— Джим? Уил! Какво става, по дяволите?

В този момент на трийсет метра от него Илюстрования човек излезе от нощния клуб на Нед.

— Мистър Холуей... — обади се Джим.

Илюстрования човек, същинска тълпа сред тълпите, бавно се завъртя, после тръгна към магазинчето за тютюн.

— Тате, не можем! Не гледай към нас!

Илюстрования човек беше на двайсет и пет метра.

— Момчета — поде Чарлс Холуей. — Полицията...

— Мистър Холуей — каза дрезгаво Джим, — не вдигнете ли глава, мъртви сме. Ако Илюстрования човек...

— *Кой?* — попита мистър Холуей.

— Човекът с татуировките!

В паметта на мистър Холуей пет електриковосини мастилени очи го гледаха от тезгяха.

— Тате, гледай към часовника над сградата на съда, докато ти разказваме какво стана...

Мистър Холуей се изправи.

И Илюстрования човек пристигна.

Спря и огледа мистър Холуей.

— Сър — заговори го Илюстрования човек.

— Единайсет и петнайсет. — С пура в устата Чарлс Холуей се втренчи в часовника над съда, после нагласи ръчния си часовник. — Моят закъснява с една минута.

— Сър — повтори Илюстрования човек.

Уил здраво прегръщаше Джим, Джим здраво прегръщаше Уил в ямата, пълна с обвивки от дъвка и стари угарки, докато над тях четирите обувки мърдаха, наместваха се, пристъпваха.

— Сър — каза мъжът на име Дарк, пронизвайки с поглед лицето на Чарлс Холуей, за да сравни костите му с костите на други подобни лица, — обединената трупа Кугър-Дарк избра две местни момчета — две! — за почетни гости на юбилейното ни представление!

— Ами, аз...

Бащата на Уил се мъчеше да не поглежда към тротоара.

— Тези две момчета...

Уил гледаше как остриите кабари по подметките на Илюстрования човек проблясват, избиват искри от решетката.

— ... тези момчета ще се возят на всички въртележки, ще видят всички представления, ще се ръкуват с всеки изпълнител, ще се приберат у дома с вълшебни хвърчила, бейзболни бухалки...

— И кои — прекъсна го мистър Холуей — са тези щастливи момчета?

— Избрахме ги по снимки, направени вчера на панаира. Разпознайте ги, сър, и ще споделите късмета им. *Ето* момчетата!

Той ни *вижда* тук долу! — помисли си Уил. О, Боже!

Илюстрования човек протегна ръце напред.

Бащата на Уил залитна.

От дланта на дясната ръка го гледаше лицето на Уил, татуирано с яркосиньо мастило.

Бродирано с мастило върху лявата длан, лицето на Джим беше отчетливо и естествено като живота.

— Познавате ли ги? — Илюстрования човек видя как гърлото на мистър Холуей се стегна, клепачите му трепнаха, костите му отекнаха като от удар на чук. — Имената им?

Тате, внимавай! — помисли Уил.

— Аз не... — каза бащата на Уил.

— Познавате ги.

Протегнатите напред ръце на Илюстрования човек се разтресоха, накараха лицето на Джим върху плътта и лицето на Уил върху плътта, лицето на скрития Джим под улицата и лицето на скрития Уил под улицата да треперят, да се кривят и гърчат.

— Сър, нали не искате те да пропуснат?...

— Не, но...

— Но, но, но? — Мистър Дарк се извиси по-наблизо, великолепен с картинната си плът, и очите му, очите на всички негови

зверове и злощастни създания пронизваха ризата, самото, панталоните, приковаваха стария мъж, блъскаха го с огън, фиксираха го с хиляди антени. Мистър Дарк тласна длани напред. — *Но?*

Търсейки спасителна сламка, мистър Холуей захапа пурата.

— За момент си помислих...

Дива радост обзе мистър Дарк.

— Какво си помислихте?

— Едното от тях приличаше...

— На *кого?*

Няма търпение, помисли си Уил. Виждаш го, тате, нали?

— Господине — каза бащата на Уил, — какъв е тоя зор заради някакви си момчета?

Усмивката на мистър Дарк се стопи като захарен памук.

Джим се сви до размерите на джудже, Уил се смачка като дребосък, двамата гледаха нагоре и чакаха.

— Сър — обиди се мистър Дарк, — *така* ли наричате моя ентузиазъм? *Зор?*

Бащата на Уил забеляза как мускулите по ръцете му се изпъват и стягат като корабни въжета, как се гърчат, сякаш отвътре имаше татуирани усойници и гърмящи змии.

— Една от тия картинки — изрече провлачено мистър Холуей — прилича на Милтън Блумкуист.

Мистър Дарк сви юмрук.

Ослепителна болка проряза главата на Джим.

— Другата — добави със скупчен глас бащата на Уил — прилича на Ейвъри Джонсън.

О, тате, помисли Уил, велик си!

Илюстрования човек сви другия юмрук.

Желязно менгеме стегна главата на Уил и той едва се удържа да не изкрещи.

— И двете момчета — довърши мистър Холуей — се преселиха в Милуоки преди няколко седмици.

— Вие — изрече студено мистър Дарк — лъжете.

Бащата на Уил искрено се потресе.

— Аз? И да съсипя радостта на победителите?

— Истината е — каза мистър Дарк, — че преди десет минути узнахте имената на двете момчета. Просто исках да проверя още

веднъж.

— Е? — попита недоверчиво бащата на Уил.

— Джим — каза мистър Дарк. — Уил.

Джим се сгърчи в тъмното. Уил затвори очи и сви глава между раменете си.

Лицето на бащата на Уил бе като езеро, в което двете имена потънаха като черни камъчета, без да оставят кръгове.

— Само малките имена? Джим? Уил? Много Джимовци и Уиловци има тук, трябва да са поне двеста в град като нашия.

Свит, сгърчен, Уил се запита: кой им е казал? Мис Фоли? Но нея я нямаше, опустялата ѝ къща бе пълна с дъждовни сенки. Само още един човек...

Момиченцето, което приличаше на мис Фоли и плачеше под дървото? Момиченцето, което така ни изплаши? — запита се той. През последния половин час тия от шествието са я открили, а тя, след като е плакала с часове, би сторила всичко, би казала всичко, стига само да може с музика, с подскачащи коне, с вихрено въртене на целия свят отново да я състарят, да я направят висока, да спрат сълзите, да спрат целия този ужас и да я направят каквато беше. Дали панаирът е дал лъжливи обещания, когато са я открили под дървото и тичешком са я отвели? Или разплаканото момиченце не е казало всичко, защото...

— Джим, Уил — повтори бащата на Уил. — Само малките имена. А фамилии?

Мистър Дарк не знаеше фамилиите.

Неговата вселена от чудовища бълваше по кожата му фосфоресцираща пот, изливаше киселина под мишниците, вонеше, бльскаше се между нозете му с железни сухожилия.

— Вижте сега — продължи бащата на Уил със странно, съвсем ново и невероятно приятно за него спокойствие, — мисля, че лъжете. Не знаете фамилиите. Но защо един чужденец от панаира ще лъже точно мен на тая уличка сред някакво си затънтено градче?

Илюстрирания човек яростно стисна два изрисувани юмрука.

Бащата на Уил с пребледняло лице се взираше в тия зловни, сплетени пръсти, кокалчета, нокти, забити в дланите, където яростта пазеше лицата на двете момчета, стегнати в мрачно менгеме, здраво притиснати в затвора от плът.

Долу две сенки се гърчеха в агония.

Илюстрования човек изтри от лицето си всяко чувство, остана единствено безметежност.

Но тъмна капка се отрони от десния му юмрук.

Тъмна капка се отрони и от левия му юмрук.

Капките изчезнаха през стоманената решетка на тротоара.

Уил ахна. Нещо влажно улучи лицето му. Той притисна към него длан, после погледна.

Влагата върху лицето му беше яркочервена.

Той се озърна към Джим, който сега също лежеше неподвижно, защото белязването им — реално или въображаемо — изглеждаше приключило и двамата вдигнаха очи нагоре, където обувките на Илюстрования човек избиваха искри от решетката с глухо стържене на стомана върху стомана.

Бащата на Уил видя как кръвта се стича от стиснатите юмруци, но се застави да гледа само лицето на Илюстрования човек, докато изричаше:

— Съжалявам, не мога да ви помогна.

Откъм ъгъла зад Илюстрования човек с неясно бръщолевене се зададе гадателката, Прашната вещица, облечена в пъстри цигански цветове, със сновящи из въздуха пръсти, восъчно лице и тъмносини очила пред очите.

Миг по-късно Уил погледна нагоре и я видя. Не е мъртва! — помисли си той. Отнесена, натъртена, паднала, да, но сега се връща и е озверяла. Господи, да, озверяла е и търси *специално мен!*

Бащата на Уил я видя. Кръвта му инстинктивно забави хода си, разля се като желе в гърдите му.

Хората весело ѝ правеха път, смееха се и коментираха нейния пъстър, макар и дрипав костюм, мъчеха се да запомнят какво бръщолеве, та да го разкажат по-късно. Тя се движеше и пръстите ѝ опипваха града като някакъв невероятно сложен и пищен гоблен. И напяваше:

— Знам за кого ще се омъжите. Знам за кого ще се ожените. Знам ви целия живот. Вижте ме, аз знам. Чакам ви на панаира. Ще ви кажа цвета на очите му. Ще ви кажа цвета на лъжите ѝ. Ще ви кажа цвета на целта му. Ще ви кажа цвета на душата ѝ. Хайде, не бягайте. Вижте ме, вижте ме на панаира.

Изумени деца, впечатлени деца, доволни родители, крайно развеселени родители, всички я гледаха — а циганката от праха на живота продължаваше да пее. Времето крачеше в нейния дрезгав шепот. Тя създаваше и разкъсваше между пръстите си микроскопични паяжини, та с тях да усеща прелитащите пращинки, отлитащия човешки дъх. Докосваше крилцата на мухите, душите на невидимите бактерии, всички петънца, буболечки и слюдения слънчев дъжд, пропит с движение и още много потайни вълнения.

Костите на Уил и Джим тихо изпукаха, когато двете момчета се свиха долу, чувайки нейния глас:

— Сляпа, да, сляпа. Но виждам каквото виждам. Виждам къде съм — тихо каза вещицата. — Ето един мъж, дето носи сламена шапка през есента. И... я, ето го мистър Дарк и... някакъв старец... някакъв старец...

Не е толкова стар! — извика мислено Уил, примигвайки нагоре към тримата, където вещицата спря и сянката ѝ падна върху скритите момчета като влажна, студена жаба.

— ... старец...

Мистър Холуей се разтърси, сякаш в корема му един подир друг се впираха хладни ножове.

— ... старец... старец... — повтаряше вещицата. После млъкна за миг. — А... — Космите в ноздрите ѝ настръхнаха. Тя зяпна да усети вкуса на въздуха. — А...

Илюстрирания човек трепна.

— Чакай!... — въздъхна вещицата.

Пръстите ѝ драскаха по невидима черна дъска във въздуха.

Уил усети, че е готов да скимти, да лае, да хленчи като сритано куче.

Пръстите ѝ бавно слизаха надолу, опипваха спектри, претегляха светлината. Само след миг показалецът можеше да посочи решетката на тротоара, подсказвайки: там! там!

Тате! — помисли си Уил. *Направи нещо!*

— Сега...

Пръстите на вещицата затрептяха.

— Сега! — изрече високо бащата на Уил.

Вещицата подскочи.

— Сега да ви кажа аз, *това* е чудесна пура! — провикна се бащата на Уил и тържествено се завъртя към гишето.

— Тихо — рече Илюстрования човек.

Момчетата гледаха нагоре.

— Сега...

Вещицата душеше вятъра.

— А, тя изгаснала! Трябва да я запаля пак!

Мистър Холуей пъкна пурата във вечното синкаво пламъче.

— По-тихо... — помоли мистър Дарк.

— А вие пушите ли? — попита тате.

От удара на тия мощно изригващи и прекомерно сърдечни думи вещицата измъчено отпусна ръка край себе си, избърса потта от нея както човек бърше антена за по-добро приемане, после отново я вдигна. Ноздрите ѝ ловяха вятъра.

— Ах!

Бащата на Уил издуха плътна струя тютюнев дим. Пушекът обгърна старицата като буреносен облак.

— Гъх! — задави се тя.

— Тъпа твар! — кресна Илюстрования човек, но момчетата долу така и не разбраха дали има предвид мъжа или жената.

— Хайде да ви черпя една!

Мистър Холуей духна още дим и подаде на мистър Дарк пура.

Вещицата кихна гръмогласно, отдръпна се, залитна назад. Илюстрования човек сграбчи ръката на тате, разбра, че е прекалил, пусна го и не му остана нищо друго, освен да последва циганката след това позорно и напълно неочаквано поражение. Но зад гърба си чу бащата на Уил да казва:

— Желая ви *приятен* ден, сър!

Не, тате! — помисли си Уил.

Илюстрования човек се върна назад.

— Името ви, сър? — прямо попита той.

Не му казвай! — помисли си Уил.

Бащата на Уил се поколеба за момент, извади пурата от устата си, изтръска пепелта и тихо отвърна:

— Холуей. Работя в библиотеката. Наминете някой път.

— Непременно, мистър Холуей. Ще намина.

Вещицата чакаше на ъгъла.

Мистър Холуей близна пръст, провери накъде духа вятърът и прати към нея нов буреносен облак.

Тя панически размаха ръце, отскочи назад и изчезна.

Илюстрования човек настръхна, завъртя се и се отдалечи с широка крачка, стиснал здраво в железните си юмруци портретите на Джим и Уил.

Тишина.

Под решетката беше толкова тихо, че мистър Холуей се запита дали двете момчета не са умрели от страх.

А долу Уил гледаше нагоре с влажни очи и зяпнала уста, и си мислеше: Божичко, защо не съм го видял досега?

Тате е висок. Тате е много висок.

Чарлс Холуей все още не поглеждаше към решетката, а само към малките, разплискани червени комети оставени по тротоара пред гишето от стиснатите юмруци на изчезналия мистър Дарк. Гледаше с изненада и самия себе си, приемайки изненадата, новата цел, съставена наполовина от отчаяние и наполовина от безметежност, след като подвигът вече беше извършен. Нека никой не пита защо бе казал истинското си име; той сам не би могъл да изпробва и предаде истинската му тежест. Сега можеше само да се вглежда в цифрите на градския часовник и да му говори, докато момчетата долу слушаха:

— О, Джим, Уил, *наистина* става нещо. Можете ли да се затаите, да се укриете до края на деня? Трябва ни време. Откъде се започва с тия неща? Няма нарушени закони, във всеки случай не и от писаните. Но се чувствам мъртъв и погребан след месец. Плътта ми трепери. Скрийте се, Джим, Уил, скрийте се. Ще кажа на майките ви, че сте си намерили работа на панаира, добър повод да не се приберете. Крийте се, докато притъмнее, а в седем елате в библиотеката. Междувременно аз ще проверя полицейските сведения за панаирите, вестникарските досиета в библиотеката, книги, стари афиши, всичко, което може да има връзка. Ако е рекъл Господ, когато се появите по тъмно, вече ще имам план. А дотогава карайте по-кратко. Бог да те пази, Джим. Бог да те пази, Уил.

Дребничкият баща, който изведнъж беше станал много висок, бавно се отдалечи.

Не усети как пурата падна от ръката му и сред дъжд от искри се промуши през решетката.

Остана да лежи в тясната правоъгълна шахта, гледайки Джим и Уил с единственото си огненорозово око, те също я гледаха, докато най-сетне се пресегнаха да изгасят окото.

36.

Понесло безумните си, диво блестящи очи, джуджето вървеше на юг по главната улица.

Изведнъж спря, прояви фотографската лента в главата си, огледа я, извреця и хукна назад през гората от човешки нозе, за да се пресегне и да дръпне Илюстрования човек надолу, където беше все едно дали ще шепне или ще крещи. Мистър Дарк се вслуша, после побягна, изоставяйки джуджето далече зад себе си.

Като стигна до дървения индианец, Илюстрования човек падна на колене. Вкопчи се в стоманената решетка и впи поглед в шахтата.

Долу лежах пожълтели вестници, съсухрени обвивки от бонбони, дъвки и угарки от пури.

Мистър Дарк нададе глух вик на ярост.

— *Изгубихте ли нещо?*

Мистър Тетли примигваше иззад гишето.

Илюстрования човек стисна решетката и рязко кимна.

— Веднъж месечно чистя отдолу заради падналите пари — каза мистър Тетли. — Колко изгубихте? Десет цента? Двайсет и пет? Половин долар?

Дрън!

Илюстрования човек свирепо погледна нагоре.

В прозорчето на касовия апарат подскочи малък червен надпис:

НЯМА ПРОДАЖБА.

37.

Градският часовник удари седем.

Ехото на мощния звън блуждаеше из сумрачните коридори на библиотеката.

Нейде в тъмното падна крехък есенен лист.

Не. Просто някой прелисти страница.

Дълбоко в една от катакомбите, приведен над масата под тревнозелен абажур, с подвити устни и присвити очи седеше Чарлс Холуей, ръцете му премятаха страници, повдигаха и подреждаха книги. От време на време изтичваше да надникне към есенната нощ, да огледа внимателно улиците. После пак се връщаше да скрепва с кламери събраните листове, да вмъква нови документи, да записва цитати и тихичко да си шепне. Гласът му разбуждаше мимолетно ехо под библиотечните сводове.

— Я гледай тук!

— ... тук...! — казваха нощните коридори.

— Тази снимка...!

— ... снимка...! — казваха залите.

— Ами *това*!

— ... това... — слягаше се прахът.

Не помнеше да е имал по-дълъг ден през живота си. Беше се смесвал със странни и не чак толкова странни тълпи, беше търсил търсачите, тръгнали по течението на разпръснатия парад. Бе устоял на желанието да каже на майките на Джим и Уил повече, отколкото е потребно да знаят за една щастлива неделя, а междувременно кръстоса сенки с джуджето, кимна на Карфичената глава и Огнядеца, внимателно заобиколи тъмните улички и овладя паниката, когато се върна, видя празната шахта под решетката пред магазинчето за тютюн и разбра, че момчетата играят на криеница нейде наблизо или — дай Боже — нейде много далече.

После заедно с навалищата отиде към панаира, но не влезе в шатрите, не се качи на въртележките, само наблюдаваше, гледаше как слънцето пъпли надолу, а точно по здрач надникна в студените

стъклени води на Огледалния лабиринт и видяното на брега бе достатъчно, за да отскочи назад, преди да се удави. Облян в пот, изстинал до мозъка на костите, преди да го догони нощта, той остави тълпата да го закриля, топли и носи към града, към библиотеката и най-важните книги... които той подреди като широк литературен циферблат върху масата, сякаш за пръв път се учеше да разпознава цифрите на часовника. Сега обикаляше и обикаляше в кръг около грамадния часовник и оглеждаше с присвити очи пожълтелите страници, като че бяха криле на мъртви пеперуди, приковани за дървото с карфици.

Ето портрет на Принца на мрака. До него — серия фантастични скици от „Изкушението на свети Антоний“. После извадки от „Странности“ на Джованбатиста Брачели, описващи комплект странни играчки, човекоподобни роботи, използвани в различни алхимически ритуали. На позиция дванайсет без пет лежеше „Доктор Фауст“, на два часа — „Окултна иконография“; на шест часа, където в момента бе отпуснал пръсти мистър Холуей — история на цирковете, панаирите, театрите на сенките, куклените менажери, обитавани от шарлатани, трубадури, магьосници на кокили и техните марионетки. Още: „Описание на въздушните кралства (ИСТОРИЯ НА НЕЩАТА, КОИТО ПАДАТ НАДОЛУ)“. Точно на девет часа — „Обладани от демони“, сложена върху „Египетски еликсири“, тя пък сложена върху „Мъките на прокълнатите“, която на свой ред смазваше с тежестта си „Огледалното заклинание“. В най-късните часове на литературния часовник се мяркаха „Локомотиви и влакове“, „Тайната на съня“, „Между полунощ и зората“, „Вещерски сборища“ и „Договори с демони“. Всичко бе подредено. Той виждаше циферблата.

Но часовникът нямаше стрелки.

Мистър Холуей не можеше да определи кой час от нощта на живота е настанал за него, за момчетата и нищо неподозиращия град.

Защото в крайна сметка с какво разполагаше?

Пристигане в три след полунощ, причудлив огледален лабиринт, неделен парад, висок мъж с гъмжило от електриковосини картинки по потната кожа, няколко капки кръв, паднали през решетка на тротоара, две изплашени момчета, гледащи нагоре от земните дълбини, и самият той, седнал да сглобява пъзела сред гробовна тишина.

Какво имаше в тези момчета, та го караше да повярва и на най-простичката им дума, прошепната през решетката? Самият страх бе доказателство, а той бе видял през живота си достатъчно страх, за да го разпознае, също като мирис откъм касапница в летен здрач.

Какво имаше в илюстрирания собственик на панаира, та всяко негово мълчание изричаше хиляди жестоки, покварени и осакатяващи думи?

Какво имаше в онзи старец когото днес следобед бе зърнал през входа на една шатра да седи на стол под транспарант с надпис МИСТЪР ЕЛЕКТРИКО, докато електрическата енергия пъпли и лази по кожата му като стадо зелени гущери?

Всичко, всичко, всичко имаше. А сега тези книги. Тази. Той докосна „Физиогномия. Тайните на човешкия характер, разкрити по лицето“.

Дали Джим и Уил имаха ангелски чисти, невинни лица, надничаци изпод тротоара към прииждащия ужас? Дали момчетата олицетворяваха идеала за превъзходна стойка, цвят, уравновесеност и лятно настроение на свършения мъж, жена и дете?

А от друга страна... Чарлс Холуей прелисти страницата... дали онези припкащи уроди и илюстрираното чудо имаха челата на гневливия, жестокия, завистливия, устните на лукавия и лъжовния, зъбите на коварния, нестабилния, дръзкия, суетния и кръвожадния звяр?

Не. Книгата се захлопна. Ако се съдеше по лицата, уродите не бяха по-лоши от мнозина, които през дългата си кариера бе виждал да се измъкват от библиотеките късно вечер.

Само едно беше сигурно.

Казваха го два реда на Шекспир. Би трябвало да ги изпише по средата на часовника от книги, за да изразят същината на неговите тревоги:

*Чуствам, палци ме сърбят —
значи злото е на път.*

Тъй смътно и все пак тъй грандиозно.
Той не искаше да живее с това.

Ала знаеше, че ако не изживее тази нощ много достойно, може да му се наложи да живее с това до края на дните си.

Спря до прозореца, погледна навън и си помисли: Джим, Уил, идвате ли? Ще *стигнете* ли дотук?

Чакаше, а плътта му попиваше белота от костите.

38.

И тъй библиотеката в седем и петнайсет, седем и трийсет, седем и четирийсет и пет в неделя вечер, задръстена с огромни преспи от тишина и неподвижни лавини от книги, увиснали като клинописни плочи на вечността върху лавици тъй високи, че невидимите снегове на времето валят там цяла година.

Навън градът вдишваше и издишваше с ритъма на панаира, стотици хора минаваха край мястото, където Джим и Уил лежаха проснати в храстите отстрани на библиотеката, ту надигайки глави, ту отново забивайки носове във влажната земя.

— Внимавай!

Двамата се снишиха в тревата. От другата страна на улицата минаваше нещо, което можеше да е момче, можеше да е джудже, можеше да е момче с ум на джудже, можеше да е какво ли не, понесено от вятъра като съсухрено листо по тротоарите, блестящи със слюдена слана. Ала каквото и да бе, то отмина; Джим се надигна и седна, Уил остана да лежи, притиснат към добрата, спасителна пръст.

— Стига де, какво има?

— Библиотеката — каза Уил. — Сега се боя дори от нея.

Всички книги, помисли си той, струпани там, вековни, с олющена кожа, подпрени една на друга като десет милиона лешояди. Тръгнеш ли покрай мрачните рафтове, всички златни заглавия те гледат с блестящи очи. Всичко бе старо — и библиотеката, и панаирът, и баща му...

— Знам, че тате е там, но дали е *наистина* тате? Разбираш ли, ами ако *те* са дошли да го променят, да го направят лош, да обещаят нещо, което не могат да му дадат, но той вярва, че могат, и ако влезем там, и някой ден след петдесет години някой разгърне книга и ние с теб се изръсим от нея на пода като изсъхнали крилца на пеперуда, Джим, защото някой ни е смачкал и скрил между страниците, и никой не е разбрал къде сме изчезнали...

Това бе прекалено за Джим, който трябваше непременно да върши нещо, за да поддържа духа си. Преди Уил да се опомни, Джим

вече блъскаше с юмруци по вратата на библиотеката. После заблъскаха и двамата, гонени от трескавото желание да избягат от тази нощ в другата, по-топла нощ с дъх на книги. Ако трябваше да избират някакъв мрак, този бе най-добър — като в стара фурна, пълна с мирис на книги, и ето, вратата се отвори и тате застана на прага с призрачната си бяла коса. Тръгнаха на пръсти по пустите коридори и Уил едва потискаше безумното желание да заподсвирква, както често правеше, когато минаваше покрай гробището по залез-слънце, а тате питаше защо са се забавили, и те се мъчеха да си припомнят всички места, където се бяха крили през този ден.

Бяха се крили в стари гаражи, бяха се крили в стари хамбари, бяха се крили на най-високите дървета, които можеха да изкатерят, но ги налегна скука и скуката беше по-лоша от страха, затова слязоха и отидоха да се явят пред полицейския шеф, поговориха си чудесно с него и това им осигури двайсет минути пълна безопасност в участъка, после Уил предложи да обиколят църквите, и те се изкатериха на всички камбанарии в града и подплашиха безброй гълъби, без да знаят дали в църквите е по-безопасно или не, особено горе, при камбаните, никой не можеше да им каже, но там *се чувстваха* в безопасност. Ала и там скуката ги догони, втръсна им от еднообразие и бяха готови едва ли не да се предадат на панаира просто за да се намират на работа, когато за тяхно щастие слънцето залезе. След залеза всичко стана просто чудесно — промъкваша се към библиотеката като към някогашна приятелска крепост, която може да е превзета от арабите.

— Ето ни тук — прошепна Джим и се сепна. — Защо шепна? Работното време отдавна е свършило. По дяволите!

Той се разсмя, после млъкна.

Защото му се стори, че чува тихи стъпки нейде из подземния мрак на библиотеката.

Но това бе само собственият му смях, притичващ с котешки стъпки обратно по лавиците.

В крайна сметка всички преминаха на шепот. Гъстите гори, мрачните пещери, здрачните църкви, сенчестите библиотеки, всички те са еднакви — приглушават гласовете, гасят устрема, карат те да говориш и възкликаваш тихо, за да не разбудиш призрачни двойници на гласа си, които да витаят из коридорите дълго след твоето отминаване.

Стигнаха до малката стаичка и обкръжиха масата, върху която Чарлс Холуей бе натрупал книгите и където бе чел дълги часове. Сега за пръв път погледнаха лицата си, видяха как ужасно са пребледнели и предпочетоха да не коментират.

— Да започнем от самото начало. — Бащата на Уил придърпа столове. — Моля.

И тъй, момчетата заразказваха един през друг за пътуващия продавач на гръмоотводи, предсказанието му за идващи бури, среднощния влак, внезапно оживялата ливада, огрените от луната шатри, недокоснатата, ала ридаеща калиопа, после лъчите на яркото пладне, обсипващи обикновената панаирджийска алея със стотици надошли християни, но без лъвове, на които да бъдат хвърлени, само лабиринтът, където времето чезне назад и напред сред огледалните водопади, само въртележката с надпис ПОВРЕДЕНА, стихналият час за вечеря, мистър Кугър и момчето с очи, които са виждали блестящите вътрешности на света, изтъкани от провиснали мокри грехове, и всички грехове са навързани, червясали и прогнили, момчето с очи на мъж, който живее открай време, видял е твърде много и може би иска да умре, ала не знае как...

Момчетата млъкнаха да си поемат дъх.

Мис Фоли, пак панаирът, обезумялата въртележка, древната мумия Кугър пъхти и вдишва лунно сияние, издишва сребърен прах, умира, после възкръсва на стол, където зелени мълнии блъскат и подпалват скелета му като истинска буря, само че без дъжд, карнавалното шествие, шахтата пред магазинчето за тютюн, дългото криене и накрая ето ги тук, вече приключили с разказа.

Бащата на Уил дълго седя, гледайки унесено средата на масата. После устните му потрепнаха.

— Джим, Уил — каза той. — Вярвам ви.

Момчетата с облекчение се отпуснаха на столовете.

— На всичко?

— На всичко.

Уил избърса очи.

— Леле — дрезгаво каза той. — Сега ще се разрева.

— Няма време за това! — рече Джим.

— Наистина няма време.

Бащата на Уил се изправи, натъпка лулата с тютюн, порови из джобовете си за кибрит, извади очукана устна хармоника, джобно ножче, развалена запалка и бележник, в който все се канеше да записва велики мисли, но така и не успяваше да го стори, и подреди всички тия оръжия за миниатюрна война, която можеше да бъде загубена още преди да започне. Прерови целия този жалък боклук, поклати глава, най-сетне откри кутия кибрит, запали лулата и замислено закрачи из стаята.

— Изглежда, ще трябва доста да си поговорим за един конкретен панаир. Откъде идва, къде отива, какво е замислил? Мислехме, че никога не е връхлитал нашия град. Но, Бога ми, вижте тук.

Той почука с пръст един пожълтял вестник с дата 12 октомври 1888 и плъзна нокът под следното заглавие:

ДЖ. К. КУГЪР И ДЖ. М. ДАРК ПРЕДСТАВЯТ МЕЖДУНАРОДНАТА КОРПОРАЦИЯ
„ДЕМОНИЧЕН ТЕАТЪР, КОМБИНИРАНИ АТРАКЦИИ И МУЗЕИ НА НЕЕСТЕСТВЕННОТО“.

— Дж. К. и Дж. М. — каза Джим. — Същите инициали като листовките из града тази седмица. Но... не може да са *същите* хора...

— Не може ли? — Бащата на Уил разтърка лакти. — Тръпките по кожата ми говорят обратното.

Той разгъна още стари вестници.

— 1860-а. 1846-а. Същата обява. Същите имена. Същите инициали. Дарк и Кугър, Кугър и Дарк, идват и си отиват, но само веднъж на двайсет, трийсет, четирийсет години, та хората да забравят. Къде са били през всички тия години? На път. Но *не само* на път. Винаги през октомври: октомври 1846, октомври 1860, октомври 1888, октомври 1910 и сегашния октомври. — Гласът му стана унесен и тих. — Пази се от есенните хора...

— Какво?

— Стар религиозен трактат. От пастор Нюгейт Филипс, ако не греша. Четох го в детството си. Чакай, как беше...

Той се опита да си припомни. Облиза устни. Припомни си.

— За някои хора есента идва рано и остава до късно в живота, където октомври идва подир септември и ноември докосва октомври,

ала сетне няма Витлеемска звезда, няма радост, а вместо декември и Рождество Христово пак идват септември и старият октомври, и все тъй през годините, без зима, без пролет или възраждащо лято. За тези същества есента е единственият нормален сезон, единственото време и друг избор нямат. Откъде идват? От праха. Накъде отиват? Към гроба. Кръв ли тупти във вените им? Не — нощният вятър. Какво цъка в главите им? Червеят. Какво говори от устата им? Жабата. Какво гледа през очите им? Змията. Какво чува с ушите им? Бездната между звездите. Те пресяват човешката буря в търсене на души, изяждат плътта на разума, пълнят гробовете с грешници. Трескаво препускат напред. Като ято насекоми притичват, лазят, промъкват се, бързат, помрачават всяка луна и непременно размътват бистрите води. Паяжината ги чува, трепери — къса се. Такива са есенните хора. Пази се от тях...

След кратко мълчание двете момчета ахнаха едновременно.

— Есенните хора — повтори Джим. — Това са те. *Няма грешка!*

— Тогава... — Уил преглътна — ... значи ние сме... *летните хора?*

— Не съвсем. — Чарлс Холуей поклати глава. — О, вие сте поблизо до лятото, отколкото аз. Може някога и да съм бил от чудесните летни хора, само че много отдавна. Повечето от нас са и тъй, и иначе. Августовското пладнe в нас се бори да разтопи ноемврийския мраз. Оцеляваме с натрупаните скромни запаси от Четвърти юли. Но има времена, когато всички ставаме есенни хора.

— Не и ти, тате!

— Не и *вие*, мистър Холуей!

Той бързо се завъртя и видя как го оглеждат изпитателно — бледо момче до друго бледо момче, опрели ръце в коленете си, сякаш готови да хукнат.

— Само така си приказвам. Спокойно, момчета. Трябват ми само фактите. Уил, наистина ли *познаваш* татко си? Не трябва ли вие двамата да познавате мен и аз вас, щом ще се изправяме срещу тях?

— Вярно — тихо прошепна Джим. — *Кой* сте вие?

— *Знаем* кой е, по дяволите! — възрази Уил.

— Наистина ли? — попита бащата на Уил. — Хайде да видим. Чарлс Уилям Холуей. Нищо особено няма в мен, само дете съм на петдесет и четири, а това винаги е особено за потърпевшия. Роден в

Суит Уотър, живял в Чикаго, оцелял в Ню Йорк, тъгувал в Детройт, нагазвал къде ли не, пристигнал тук късно, след живот в библиотеки из цялата страна през всичките тия години, защото обичах да бъда сам, обичах да сравнявам с книгите видяното по пътищата. И наред онова вечно бягство, което наричах пътуване, през трийсет и деветата ми година майка ти ме спря с един-единствен поглед и оттогава съм тук. Все още се чувствам най-добре нощем в библиотеката, далеч от човешките тълпи. Дали това е за мен последната спирка? Възможно. Защо изобщо съм тук? В момента си мисля, че е за да ви помогна.

Мистър Холуей помълча и се вгледа в чудесните млади лица на двете момчета.

— Да — каза той. — Много късно влизам в играта. За да ви помогна.

39.

Слепите нощни прозорци на библиотеката трополяха от студ.
Мъжът и двете момчета чакаха вятърът да отмине.

После Уил каза:

— Тате. Ти винаги си помагал.

— Благодаря, но не е вярно. — Чарлс Холуей огледа безкрайно празната си ръка. — Аз съм глупак. От ония, които вечно се озъртат през рамо да видят какво идва, вместо да погледнат напред към онова, което *имат*. Но пък се утешавам, че всеки е повече или по-малко глупак. Което означава, че трябва цял живот да си нащрек, да изгребваш водата от лодката, да замазваш, да кърпиш, да се здрависваш, да прегръщаш, да се смееш, да плачеш, да се погаждаш чак до деня, когато се оказваш по-глупав от всички глупаци и почваш да викаш: „Помощ!“ Тогава ти трябва да отговори само един-единствен човек. Тази вечер тъй ясно виждам из цялата страна градове, градчета и малки селца, препълнени с глупаци. А панаирът минава, разтърсва всяко дърво — и отгоре се сипят тъпацы. Бързам да уточня: самотни тъпацы, отделни хора, на чийто зов за помощ няма кой да отвърне. Глупаци без близки — за такава жътва идва със свирепа усмивка вършачката на панаира.

— Божичко — възкликна Уил. — Безнадеждно е!

— Не. Самият факт, че ние тук размишляваме каква е разликата между лятото и есента, ми вдъхва увереност, че има изход. Не си длъжен да *остава*ш глупав, не си *длъжен* да бъдеш неправ, зъл, греховен, наречи го както щеш. Възможностите за избор не са една и две. Онзи Дарк и неговите приятели не държат всички козове. Да знаете, днес пред магазинчето за тютюн се страхувах от него, но виждах, че и той се страхува от мен. Значи страхът е и от двете страни. Остава въпросът: *как* да използваме това в наша полза?

— Как?

— Всичко по реда си. Нека първо да сглобим историята. Ако хората искаха да остават винаги лоши, няма какво да им попречи. Така ли е? Така е. Нима сме останали из пущинака при зверовете? Не.

Във водата при баракудите? Не. По някое време сме се отдръпнали от горещата лапа на горилата. По някое време сме скрили кучешките си зъби и сме почнали да дъвчем стръкчета трева. Безброй поколения земеделието е измествало лова в нашата философия. Оттогава извисяваме ръст над маймуните, но до ангелите не сме дорасли. Чудесна нова идея, и за да не я изгубим, ние сме я записали на хартия, а около хартията сме изградили здания като това тук. Днес влизаме в тези здания, предъвкваме това ново, свежо стръкче, мъчим се да разберем как е започнало всичко, кога сме направили крачката, кога сме решили да бъдем различни. Вероятно някоя нощ преди стотици хиляди години, Е пещерата край нощния огън, когато един от онези рунтави хора се е събудил да погледне над догарящата жарава към жена си, децата си, и е помислил, че могат да бъдат студени, мъртви, навеки загубени. И е протегнал в нощта ръка към жената, която трябвало някой ден да умре, и към децата, които трябвало да я последват. И на другата сутрин за малко се отнасял към тях мъничко по-добре, защото виждал, че и те като него носят в себе си семето на нощта. Усещал това семе като слуз в кръвта си — как се дели, как се множи и ще се множи до деня, когато ще разпръсне тялото му из мрака. Този човек пръв разбрал онова, което знаем днес: времето ни е кратко, вечността е дълга. С разбирането дошли жалостта и състраданието и ние сме почнали да щадим другите, за да стигнем след време до други, по-сложни и по-тайнствени дарове на обичта. И тъй, в крайна сметка кои сме ние? Ние сме същества, които знаят твърде много. Това е такъв товар, че се налага да избираме между смеха и плача. Никое друго животно не плаче, никое не се смее. Ние правим и двете в зависимост от времето и потребностите. Някак усещам, че панаирът дебне да види дали плачем, или се смеем, и защо, и ще ни връхлети, когато усети, че сме узрели.

Чарлс Холуей млъкна, защото момчетата го гледаха тъй възторжено, че той неволно се изчерви и извърна глава.

— Еха, мистър Холуей — тихо възкликна Джим. — Страхотно е. Продължавайте!

— Тате — каза смаяно Уил, — не знаех, че умееш така да говориш.

— Да можеше да ме чуеш как говоря тук късно вечер! — Чарлс Холуей поклати глава. — Само да можеше да ме чуеш. Някой ден ще

ти разкажа повече. По дяволите. Докъде бях стигнал? Мисля, че стигнах до любовта. Да... любовта.

Уил направи отегчена гримаса, Джим като че малко се стресна от думата.

Лицата им накараха Чарлс Холуей да замълчи.

Какво можеше да им каже, та да разберат? Можеше ли да каже, че в крайна сметка любовта е общо дело, съвместно преживяване? Че тя е циментът на живота, нали така? Можеше ли да каже какво изпитва от това, че тази вечер са се събрали в този безумен свят, препускащ около огромно слънце, което пада през още по-огромно пространство, летящо през необятните простори на космоса и може би се стреми към Нещо или бяга от Нещо? Можеше ли да каже: ние сме заедно в това пътешествие с милиард километра в час. Ние имаме обща кауза срещу нощта. Отначало започваме със съвсем малко общи каузи. Защо обичаме едно момче на мартенското поле, чието хвърчило храбро се бори с небето? Защото и нашите пръсти горят от нагорещената връв, прорязваща дланите ни. Защо обичаме едно момиче, когато го зърнем от влака как се привежда над селския кладенец? Защото езикът помни прохладата на вода в желязна кофа през някое отдавна забравено пладне. Защо плачем за чужденеца, умрял край пътя? Защото ни напомня за приятели, невиджани от четирийсет години. Защо се смеем, когато торта улучи клоуна? Защото вкусваме крема, вкусваме живота. Защо обичам жената, която е моя съпруга? Нейният нос вдишва въздуха на свят, който познавам, затова обичам този нос. Нейните уши чуват музика, която мога да пея цяла вечер, затова обичам ушите ѝ. Нейните очи се радват на сезоните из полето, затова обичам тези очи. Нейният език познава дюлята, прасковата, цариградското грозде, ментата и лимона, обичам да го чувам как говори. Нейната плът познава жегата, мраз, страдание, затова аз познавам огъня, снега и болката. Споделено и пак споделено преживяване. Милиарди мъхести, грапави повърхности. Отрежеш ли едно сетиво, отрязваш част от живота. Отрежеш ли две сетива, животът мигновено се смалява наполовина. Ние обичаме онова, което познаваме, обичаме онова, което сме. Обща кауза, обща кауза, обща кауза на уста, око, ухо, език, ръка, нос, плът, сърце и душа.

Но... как да го каже?

— Вижте — опита се той, — да вземем двама мъже в железопътен вагон, единият войник, другият фермер. Единият говори за война, другият за пшеница; скоро и двамата се отегчават до смърт. Но нека единият спомене за бягане на дълги разстояния, и ако другият някога се е надбягвал, тия мъже цяла нощ ще тичат като хлапета, а спомените ще разпалят дружбата помежду им. А всички мъже имат една обща тема — жените — и могат да говорят на нея чак до разсъмване, та и до другата вечер, по дяволите.

Чарлс Холуей млъкна и отново се изчерви, усещайки смътно, че нейде напред има цел за постигане, но без да знае как да стигне дотам. Той прехапа устни.

Тате, не спирай, помисли си Уил. Когато говориш, тук е чудесно. Ти ще ни спасиш. Продължавай.

Мъжът разчете посланието в очите на сина си, видя същия поглед у Джим и бавно заобиколи масата, докосвайки ту някой нощен звяр, ту сборище дрипави вещици, ту звезда, полумесец, антично слънце или пясъчен часовник, отмерващ времето с костен прах вместо пясък.

— Казах ли за доброто всичко, което исках? Господи, не знам. На улицата застрелват непознат и ти не си мръдваш пръста да му помогнеш. Но ако преди половин час си бил само десет минути с този човек и знаеш нещичко за него и за семейството му, може да се хвърлиш пред убиеца и да се опиташ да го спреш. Да познаваш — това е добро. Да не познаваш или да отказваш да познаваш — това е зло или поне неморално. Не можеш да действаш, без да знаеш. Действието без знание те води право в пропастта. Мили Боже, с тия приказки сигурно ще речете, че съм се побъркал. Сигурно си мислите, че трябва да излезем на лов, да стреляме по балони като теб, Уил, но най-напред трябва да знаем всичко за тия уроди и за човека, който ги води. Не можем да бъдем добри, ако не знаем кое е зло, и колко жалко, че трябва да се надбягваме с времето. Панаирът ще затвори и хората ще се приберат рано в неделя вечер. Усещам, че тогава есенните хора ще ни посетят. Значи разполагаме с около два часа.

Сега Джим стоеше до прозореца и гледаше през града към далечните черни шатри и калиопата, задвижвана от въртенето на света към нощта.

— *Наистина* ли е зъл? — попита той.

— Зъл? — гневно възкликна Уил. — Зъл! И още питаш?!

— Спокойно — каза бащата на Уил. — Добър въпрос. Част от онова представление изглежда чудесно. Но тук наистина важи старата поговорка: всичко се плаща. Всъщност от тях получаваш нещо безплатно. Обсипват те с празни обещания, докато протегнеш шия и... бам!

— Откъде идват? — попита Джим. — Кои са те?

Уил пристъпи до прозореца заедно с баща си, загледаха се навън и Чарлс Холуей изрече към онези далечни шатри:

— Може би някога, още преди Колумб, само един такъв човек е бродил из Европа със звънчета на глезените, лютня на рамо и гърбава сянка зад себе си. А може би преди милион години човек с маймунска козина е скитал и се е хранил с нещастията на другите, по цял ден е дъвкал тяхната болка като ментова дъвка заради сладкия вкус, а после е тичал по-бързо, ободрен от личните им несгоди. Може би след него синът му е усъвършенствал бащините капани, вълчи ями, костотрошачки, главоболизми, месомелачки и кождодерници за душата. От тинята на потайни блата е отгледал мушици винарки, та да дразнят човешките ноздри, комари да яздят човешката плът в лятна нощ, да жилият и да оставят пъпки, по които панаирджийските гадатели уж могат да предсказват съдбата. И тъй, един човек тук, друг — там, неуловими и бързи като лукавите им погледи, постепенно се сбрали в глутница от хора кучета, просещи дарове или неприятности, разнасящи страдания, дирещи стоножки под килимите, дебнещи нощните страхове, подслушващи край вратите на спалните, за да чуят как хората бълнуват своите угризения или радостите на своите топли сънища. Кошмарът е за тях хляб насыщен. А отгоре го мажат с болка. Свверяват времето си по бръмбарите „мъртвешки часовник“ и се радват на вековете. С кожени бичове в ръцете са се изкачвали по пирамидите, за да ги посолят с потта и разбитите сърца на други хора. Кръстосвали са Европа на бели коне през чумните времена. Нашепвали са на Цезар, че е смъртен, после на голямата мартенска разпродажба предлагали кинжали на половин цена. Някои трябва да са били придворни клоуни, шутове на императори, принцове и епилептични папи. Сетне съдбата ги изхвърляла вън на пътя като цигани на времето, броят им постепенно нараствал, появили се по-изтънчени болки за тяхна наслада. Влакът им дал колела и те потеглили по дългия път през

барока и готиката; виж фургоните им, изваяни са като средновековни гробници и всичко това някога е било теглено от коне, мулета или може би хора.

— През всичките тия години? — Джим се задави. — *Същите* хора? Мислите, че мистър Кугър и мистър Дарк са на двеста-триста години?

— С въртележката могат да смъкват годините, когато си пожелаят, нали?

— Ами тогава... — пред краката на Уил сякаш зейна бездна. — ... значи могат да живеят *вечно!*

— И да причиняват *болка* на хората. — Тази мисъл се въртеше в главата на Джим отново и отново. — Но защо, защо е цялата тази болка?

— Защото — отвърна мистър Холуей — им трябва гориво, бензин, нещо, което да движи панаира напред, нали? Жените живеят от клюки, а какво са клюките освен размяна на главоболия, стомашни киселини, ревматични кости, разкъсана и излекувана плът, недискретни подробности, бури от лудост и затишия след бурите? Ако някои хора нямат нещо сочно за предъвкване, челюстите им ще хлътнат, а заедно с тях и душите им. Събери *тяхната* радост на погребения, кискането им над сутрешната страничка с некролози, добави всички съсипани бракове, в които хората цял живот дерат един от друг късчета кожа и после ги зашиват наопаки, прибави пишман-докторите, дето кълцат хората, за да гадаят по вътрешностите им като на кафе, после ги зашиват с нечисти конци, повдигни цялата тази експлозивна смес на степен десет квадрилона и ще разбереш каква мощ има черният пламък на този панаир. Те черпят с пълни шепи от сърцата ни всяка дребнава злоба. Надушват страданията, угризенията и болестите милиард пъти по-силно от обикновения човек. Ние подправяме живота си с греховете на другите. За нас човешката плът е сладникава. Но панаирът не се интересува дали грее луна или слънце, стига да може да се натъпче до пръсване със страх и болка. Това е горивото, това е парата, която движи въртележката — чистата същност на ужаса, мъчителните страдания на вината, писъците заради реални или въображаеми рани. Панаирът засмуква този газ, запалва го и продължава напред по пътя.

Чарлс Холуей въздъхна, затвори очи и добави:

— Откъде знам това? Не го знам! *Усецам* го. *Вкусвам* го. То е като дъх на горели листа отпреди две нощи. То е като мирис на погребални цветя. Чувам онази музика. Чувам каквото ми казвате и половината от онова, което *не казвате*. Може би винаги съм мечтал за такъв панаир и просто съм чакал да дойде, за да го видя веднъж и да кимна. Сега представленията в онези шатри свирят на костите ми като на маримба.

Скелетът ми знае.

Той казва на мен.

Аз казвам на вас.

40.

— А те могат ли?... — попита Джим. — Искам да кажа... те... купуват ли души?

— Защо да купуват, като могат да ги получат бесплатно? — отвърна мистър Холуей. — Повечето хора сами се натискат да бъдат измамени. А всъщност разиграваме такъв фарс около безсмъртните си души. Освен това ти намекваш, че е замесен дяволът. Аз казвам само, че някакво същество се е научило да се храни с нещо около душата, но не със самата душа. Това винаги ме е тревожило в старите митове. Питам се, за какво му е на Мефистофел душа? Какво ще *прави* с нея, като я получи, за какво ще я използва? А сега се пазете, хвърлям моята бомбастична теория. Тия същества искат пламтящия газ на душите, които не могат да спят нощем, а денем ги мъчи треска заради стари престъпления. Мъртвата душа не става за подпалка. Но една жива и кървяща душа, разранена от угризения — о, това е същински деликатес за такива като тях. Откъде знам? Наблюдавам. Панаирът е като хората, само че още повече. Един мъж и една жена вместо да се разделят или взаимно да се убият, предпочитат цял живот да се мъчат, да си скубят косите, да си изтръгват ноктите, и болката на единия е наркотик, разведряващ живота на другия. Панаирът усеща от километри разранените самочувствия и хуква да натопи пръсти в болката. Той усеща момчетата, изгарящи от нетърпение да станат мъже, напирани болезнено като зъб мъдрец в незряла челюст, бързаци да прескочат двайсет хиляди километра и да си легнат през лятото със зимната нощ. Усеща мъката на застаряващи мъже като мен, които напразно копнеят за отдавна отминали августовски следобеди. Нужда, потребност, желание — ние изгаряме всичко това в своята кръв, окисляваме го в душите си и то излита на струи от нашите устни, ноздри, очи, уши, а пръстите го излъчват като антени, един Господ знае дали на дълги или на къси вълни, но господарите на уродите долавят сърбежа и се струпват да го почешат. Техният керван пътува отдавна и без затруднения, на всеки кръстопът чакат хора, готови щедро да го захранват с литри сладко страдание. Може би панаирът се изхранва с

отровата на нашите грехове едни спрямо други и с маята на най-ужасните ни съжаления.

Чарлс Холуей изсумтя.

— Божичко, колко много неща изприказвах през последните минути, и то предимно на себе си.

— Много говорите — вметна Джим.

— На какъв език, дявол да го вземе? — извика Чарлс Холуей.

Защото изведнъж го обзе чувството, че не е сторил нищо повече от предишните вечери, увлечен да броди в изискана самота и с радост да поверява мислите си на кънтящите коридори, които ги повтарят веднъж и сетне ги поглъщат завинаги. Цял живот бе писал невидими книги върху въздуха на просторни зали в просторни сгради и всяка дума отлиташе през вентилационните шахти. Сега всичко това приличаше на фойерверк, запален заради цвят и звук, претруфена архитектура от думи, създадена, за да смае момчетата, да напудри самочувствието му, но без да остави следа в окото или ума, когато звукът заглъхне и цветовете помръкнат; най-обикновено упражнение по самоизтъкване.

— Какво успяхте да разберете? — унило попита той. — Едно изречение от пет, две от осем?

— Три от хиляда — каза Уил.

Чарлс Холуей неволно се разсмя и в същото време въздъхна.

После Джим се намеси:

— Да не би... да е... Смъртта?

— Панаирът? — Старецът запали лулата, пусна облаче дим и сериозно се вгледа в прозрачните синкави шарки. — Не. Но мисля, че използва Смъртта като заплаха. Смърт няма. Никога не е съществувала и няма да съществува. Но ние толкова години сме рисували толкова много нейни изображения, опитвайки да си я изясним, да я разберем, че сме започнали да мислим за нея като за нещо конкретно, странно живо и алчно. Всъщност обаче тя не е нищо повече от спрял часовник, загуба, край, мрак. Нищо. А панаирът мъдро разбира, че ние повече се боим от Нищото, отколкото от Нещото. С Нещото можеш да се бориш. Но... с Нищото? Къде да го удариш? Има ли сърце, душа, задник, мозък? Не, не. И панаирът разтръсква насреща ни грамадна чаша с Нищо, а ние хукваме презглава и предаваме позициите без бой. О, в действителност той ни показва Нещо, което може евентуално да

доведе до Нищото. Онези лъскави огледала наред ливадата са си чисто Нещо, дума да няма. Достатъчно, за да катурне душата ти от седлото. Удар под пояса е да се видиш след деветдесет години, когато изпаренията на вечността се надигат над теб като студена мъгла над сух лед. А след като смрази от ужас, панаирът засвирва онази сладка, задушевна музика, която има дъх на току-що изпрани женски рокли, танцуващи на простора в задния двор през май, звучи като шумолене на копа сено, мелодия като синьо небе и лятна нощ край езерото, докато главата ти бръмне от барабаните, които приличат на пълни луни около калиопата. Простота. Господи, възхищавам се на прекия им подход. Удари стареца с огледала и гледай как образът му се разпада на парчета от ледена мозайка, която само панаирът може да сглоби отново. Как? С танц назад върху въртележката под звуците на „Красивият Охайо“ или „Веселата вдовица“. Но те много внимават да не кажат едно нещо на хората, които се возят с тяхната музика.

— Какво? — попита Джим.

— Че ако си жалък грешник под една форма, то и под другата ще бъдеш пак жалък грешник. Промяната на размера не променя мозъка. Ако утре станеш на двайсет и пет години, Джим, мислите ти пак ще бъдат момчешки и ще си личи! Или ако ей сега ме превърнат в десетгодишно момче, мозъкът ми пак ще е на петдесет и това момче ще постъпва по-странно и необичайно от всяко друго. Освен това времето излиза от релси и по друг начин.

— Какъв? — попита Уил.

— Ако стана отново млад, всичките ми приятели ще бъдат на петдесет или шейсет, нали така? Ще се откъсна от тях завинаги, защото не бих могъл да им кажа какво е станало, нали? Иначе ще завиждат. Ще ме намразят. Техните интереси вече няма да бъдат мои, нали? Особено тревогите им. Болести и смърт за тях, нов живот за мен. Къде на този свят има място за човек, който изглежда на двайсет, но е по-стар от Матусал; кой би издържал потреса от подобна промяна? Панаирът няма да те предупреди, че това е равносилно на следоперационен шок, но Бога ми, обзалагам се, че е още по-страшно. И какво става? Получаваш си наградата — лудост. От една страна — промяна на тялото, промяна на личната среда. От друга — вина, че изоставяш съпругата или съпруга и приятелите да умрат както всички хора... Господи, само това е достатъчно, за да се гърчиш от срам.

Значи още страх, още страдания за пиршеството на панаира. Тогава, обгърнат от зелените изпарения на разранената съвест, казваш, че искаш отново да бъдеш както преди. Панаирът кима и слуша. Да, обещават, че ако постъпваш както ти кажат, скоро ще ти върнат твоите петдесет или колкото са там години. И със силата на обещанието за връщане към нормална старост онзи влак обикаля по света, а сцените му са населени от безумци, които чакат да бъдат освободени от робство и междуременно обслужват панаира, осигуряват гориво за пещите му.

Уил промърмори нещо.

— Какво?

— Мис Фоли — скръбно изрече Уил. — Горката мис Фоли, хванали са я точно както казваш. Щом получи каквото искаше, то я уплаши, никак не го харесваше и плачеше толкова силно, тате, толкова силно; бас държа, сега ѝ обещават, че ако слуша, някой ден пак ще стане на петдесет години. Чудя се какво ли правят с нея в момента. О, тате, о, Джим!

— Бог да ѝ е на помощ. — Бащата на Уил плъзна натезжала ръка по старите панаирджийски портрети. — Вероятно са я хвърлили при уродите. А какво представляват те? Грешници, които са пътували твърде дълго с надеждата за освобождение и постепенно са възприели формата на първоначалните си грехове? Какъв е бил някога Дебелака? Ако правилно се досещам за иронията на панаира, някога той е бил страстен търсач на всевъзможни удоволствия и наслади. Ала сега живее в плен на изпънатата си до пръсване кожа. Скелета, Мършавия, или както там го наричат — дали е измъчвал жена си и децата си не само с физически, но и с духовен глад? Джуджето? Дали е бил вашият приятел, търговецът на гръмоотводи, вечно на път, без трайни връзки, вечно бързащ да изпреварва мълниите и да продава гръмоотводи, но оставяйки другите да стоят срещу бурите, тъй че по случайност или нарочно, когато се хванал в капана на въртележката, той се смалил не като малко момче, а като грозна, зла топка от егоизъм. А циганката гледачка, Прашната вещица? Може би вечно е живеела с утрешния ден, оставяйки също като мен днешния да се изниже, и затова е била наказана да се досеща за безумните изгреви и печалните залези на другите хора. Вие ми кажете, нали сте я видели *отблизо*. Карфичената глава? Момчето овца? Огняедеца? Сиамските близнаци... мили Боже,

какви ли са били те? Може би близнаци, обвързани от съвместния си нарцисизъм? Никога няма да разберем. Те никога няма да кажат. През последния половин час изказахме предположения за стотици неща — най-вероятно погрешни. Сега ни трябва план. Какво ще правим оттук нататък?

Чарлс Холуей разгъна картата на града и с тъп молив очерта мястото на панаира.

— Дали да продължим да се крием? Не. Просто не можем, след като вече са замесени мис Фоли и още мнозина други. Добре тогава, как да атакуваме, та да не ни видят сметката от самото начало? Какво оръжие...

— Сребърни куршуми! — провикна се изведнъж Уил.

— Не, по дяволите! — изсмя се Джим. — Те не са вампири!

— Ако бяхме католици, можехме да вземем от църквата малко светена вода и...

— Дрън-дрън — възрази Джим. — Трикове от старите филми. В истинския живот не става така. Греша ли, мистър Холуей?

— За жалост не грешиш, момко.

Очите на Уил пламнаха свирепо.

— Добре. Тогава остава само едно: да изтичаме до ливадата с две туби керосин и кутия кибрит...

— Това е незаконно! — възкликна Джим.

— Намери се *кой* да го каже!

— Чакай малко!

Но в този момент всички застинаха.

Шепот.

Едва доловим ветрец се понесе по библиотечните коридори и стигна до тяхната стая.

— Входната врата — прошепна Джим. — Някой току-що я отвори.

Тихо щракване в далечината. Течението, което за миг бе разлюляло крачолите на момчетата и косата на мъжа, престана.

— Някой току-що я *затвори*.

Тишина.

Остана само огромната мрачна библиотека с нейните лабиринти и зидове от задрямали книги.

— Някой е *вътре*.

Момчетата се надигнаха от столовете, в гърлата им напираше вик.

Чарлс Холуей изчака, после тихо изрече една дума:

— Скрийте се.

— Не можем да те оставим...

— Скрийте се.

Момчетата побягнаха и изчезнаха в мрачния лабиринт.

Вдишвайки и издишвайки бавно, Чарлс Холуей се застави да седне вдървено на стола, да впери поглед в пожълтелите вестници и да чака, да чака, а след това... пак да чака.

41.

Сянка се движеше между сенките.

Чарлс Холуей усети как душата му потъва в тъмни води.

Мина дълго време, докато сянката и човекът, когото тя придружаваше, застанаха пред вратата на стаята. Сянката сякаш нарочно се бавеше, за да накара плътта му да настръхне, а самообладанието му да се разклати из основи. А когато най-сетне стигна до вратата, тя доведе със себе си не един, не сто, а хиляда човека да надникнат вътре.

— Името ми е Дарк — изрече гласът.

Чарлс Холуей издиша две шепи въздух.

— По-известен като Илюстрования човек — добави гласът. —
Къде са момчетата?

Бащата на Уил най-сетне се завъртя да огледа високия мъж, който стоеше до вратата.

— Момчета ли?

Илюстрования човек подуши жълтия пращец, лъхащ откъм книгите, и точно в същия миг бащата на Уил осъзна, че ги е оставил да лежат на открито. Хвърли се напред, спря и започна да ги затваря с подчертана небрежност.

Илюстрования човек се престори, че не забелязва.

— Момчетата не са си у дома. Двете къщи са празни. Колко жалко, че ще изтърват безплатните въртележки.

— Ех, ако знаех къде са... — Чарлс Холуей тръгна да разнася книгите по лавиците. — Дявол да го вземе, ако знаеха, че сте тук с безплатни билети, щяха да подскачат от радост.

— Тъй ли? — Мистър Дарк остави усмивката си да се стопи като розово-бяла играчка от парафин, която вече не му е интересна. После тихо изрече: — Мога да ви убия.

Чарлс Холуей кимна и продължи бавно напред.

— Чухте ли какво казах? — кресна Илюстрования човек.

— Да. — Чарлс Холуей поразклати книгите в ръцете си, сякаш по теглото им можеше да прецени събеседника. — Но сега няма да

убивате. Твърде сте хитър. С тази хитрост удържате панаира на път толкова време.

— Значи прочетохте няколко вестника и си мислите, че знаете всичко за нас?

— Не, не всичко. Само колкото да се изплаша.

— Значи трябва още да се изплашите — изрече през тънките устни тълпата от лазещи нощни илюстрации, заточени под черния костюм. — Една моя приятелка отвън може да ви очисти така, че да изглежда съвсем нормален сърдечен удар.

Кръвта подскочи в сърцето на Чарлс Холуей, заблъска в слепоочията, на два пъти се обади в китките.

Вещицата, помисли си той.

Устните му навярно бяха оформили думата.

— Вещицата — кимна мистър Дарк.

Чарлс Холуей подреди книгите по лавиците. Задържа само една.

— Е, какво имате тук? — Мистър Дарк присви очи. — Библия? Колко чаровно, детинско и трогателно старомодно.

— Чели ли сте я някога, мистър Дарк?

— Да съм я чел! *Върху мен* можете да прочетете всяка страница, всеки стих и всяка дума от нея, сър! — Без да бърза, мистър Дарк запали цигара и духна дима първо към табелката ТУК НЕ СЕ ПУШИ, после към бащата на Уил. — Наистина ли си въобразявате, че книгите могат да ми навредят? Нима наивността е вашата *истинска* броня? Ето, вижте!

И преди Чарлс Холуей да помръдне, мистър Дарк пъргаво изтича към него и взе Библията. Стисна я с две ръце.

— Изненадан ли сте? Гледайте, докосвам я, държа я, дори *чета* от нея.

Прелиствайки страниците, мистър Дарк духна дим върху тях.

— Нима очаквате да се разпадна пред очите ви като вехт свитък от Мъртво море? За жалост митовете са просто митове. Животът — а под тази дума разбирам безброй чудесни неща — продължава, проправя си път, оцелява по безброй невероятни начини и аз далеч не съм най-невероятният сред тях. Вашият крал Джеймс и неговият литературен вариант на някои леко мухлясали поетични текстове заслужава само *толкова* от вниманието и времето ми...

Мистър Дарк пушна Библията в кошчето и повече не я погледна.

— Чух колко бързо бие сърцето ви — продължи мистър Дарк. — Ушите ми не са тъй фино настроени като на циганката, но чуват добре. Погледът ви подскача над рамото ми. Значи момчетата се крият нейде из тая бърлога? Добре. Не бих желал да избягат. Не че някой ще повярва на техните дрънканици, всъщност това е добра реклама за нашите представления — хората тръпнат, сънуват кошмари, после тайничко се измъкват от града да ни видят, облизват устни и се чудят дали да не вложат пари в нашите специални предложения. Вие дойдохте, огледахте и не беше само от любопитство. На колко години сте?

Чарлс Холуей стисна устни.

— На петдесет? — измърка мистър Дарк. — Петдесет и една? — прошепна той. — Петдесет и две? Искате ли да се подмладите?

— Не!

— Няма смисъл да викате. По-любезно, моля. — Мистър Дарк си затананика и тръгна из залата, плъзгайки пръсти по книгите, сякаш отброяваше години. — О, наистина е приятно да бъдеш млад. Не би ли било чудесно да сте отново на четирийсет? Четирийсет е с десет години по-хубаво от петдесет, а трийсет — с дваисет години по-хубаво. Толкова хубаво, че просто не може да се опише.

— Няма да слушам!

Чарлс Холуей затвори очи.

Мистър Дарк отметна глава, засмука цигарата и подхвърли:

— Странно, затваряте очи, за да не слушате. По-добре ще е да притиснете ушите си с длани...

Бащата на Уил вдигна ръце към ушите си, но гласът проникваше и през тях.

— Знаете ли какво — каза мистър Дарк, размахвайки небрежно цигарата. — Ако ми помогнете до петнайсет секунди, ще получите като подарък четирийсетия си рожден ден. Десет секунди и ще празнувате трийсет и пет години. Много рядка младежка възраст. В сравнение с вашата — едва ли не детска. Засичам по часовник и, Бога ми, ако приемете да помогнете, като нищо ще ви смъкна трийсет годинки. Сделката на века, както казват в рекламите. Помислете си! Да започнете отначало, всичко да е ново, свежо и великолепно, да ви чакат толкова много дела, мисли и радости. Последен шанс! Започваме. Едно. Две. Три. Четири...

Чарлс Холуей се прегърби, притисна се със свити колене към библиотечните рафтове и заскърца със зъби, за да заглуши броенето.

— Губите, драги ми стари приятелю — подчерта мистър Дарк. — Пет. Губите. Шест. Много губите. Седем. Наистина губите. Осем. Прахосвате си късмета. Девет. Десет. Боже мой, колко сте глупав! Единайсет. Холуей! Дванайсет. Почти не остана. Тринайсет! Свършва! Четиринайсет! Губите! Петнайсет! Край, няма връщане!

Мистър Дарк отпусна ръката с часовника.

Задъхан, Чарлс Холуей се бе извърнал, за да зарови лице в мириса на старинни книги, в утешителното докосване на стара кожа, във вкуса на погребален прах и засъхнали цветя между страниците.

Мистър Дарк вече бе до вратата, канеше се да излезе.

— Стойте тук — нареди той. — Слушайте сърцето си. Ще пратя някого да се погрижи за него. Но първо момчетата...

Тълпата от незаспиващи създания, яхнала плътта на високия мъж, тихо закрачи през мрака, който носеше със себе си мистър Дарк. Техните крясъци, писъци и възгласи на неопределена, но мъчително досадна възбуда звучаха в дрезгавия му зов:

— Момчета? Тук ли сте? Където и да сте... обадете се.

Чарлс Холуей се хвърли напред, сетне усети как стаята се люшна и го завъртя, а мекият, спокоен и удивително приятен глас на мистър Дарк продължаваше да подвиква из мрака. Чарлс Холуей се блъсна в един стол и си помисли: Чуй сърцето си! Падна на колене и си каза: Чуй сърцето си! То избухва! О, Боже, изтръгва се на свобода!

И не можа да продължи.

Илюстрования човек крачеше с мека котешка стъпка през лабиринта от лавици с мрачно чакащи книги.

— Момчета?... Чувате ли ме?...

Тишина.

— Момчета?...

42.

Някъде в самотната пустош, сред неподвижното гъмжило от милиони книги, загубени след два̀сет завоя надясно, трийсет наляво, по проходи, коридори, към задънени улици, заключени врати, полупразни лавици, нейде в опушения Лондон на Дикенс или в Москва на Достоевски, или в степите отвъд нея, нейде в пелюрения прах на атласите или „Нашънъл Джиографик“, стегнати в капана на неудържимо желание да кихнат, две момчета стояха, клечаха, лежаха и се обливаха в студена пот.

Скрит нейде, Джим си мислеше: *Той идва!*

Скрит нейде, Уил си мислеше: *Той е наблизо!*

— Момчета?...

Мистър Дарк се зададе, понесъл своята менажерия от приятели, своята съкровищница от изящно изрисувани влечуги, които лежаха и се припичаха в полунощ върху кожата му. Заедно с него крачеше татуираният тиранозавър, вливащ в бедрата му мощ на старинна, добре смазана стенобойна машина. Както крачеше гръмотевичният гущер — високомерен, с очички като блестящи мъниста, — тъй крачеше и мистър Дарк, брониран с картинки на мълнии, хищници и овце, пометени от гръмотевица и бягащи пред буря от безмилостна, всепобеждаваща плът. Татуираният птеродактил и татуираната коса издигаха ръцете му в полет към мраморните сводове. А заедно с мастилените символи на смазана или посечена съдба по всеки крайник се роеше обичайната тълпа от зяпачи и наблюдатели, седнали върху плешките, надничачи от джунглите по гърдите, увиснали с главата надолу на милионни микроскопични множества в убежищата под мишниците и крецящи пискливо като прилепи, готови за лов, а при нужда и за убийство. Като черен прилив по мрачен бряг, като тъмен облак, изпълнен с фосфоресциращи прелести и страховити кошмари, мистър Дарк тласкаше напред нозете, тялото и остро̀то си лице.

— Момчета?...

Безкрайно търпелив бе този глас като най-скъп приятел на клетите, треперещи създания, заровени в скривалищата си сред сухите

книги; и той подтичваше, пролазваше, пробягваше, дебнеше, прокрадваше се, полъхваше, застиваше съвършено неподвижно сред приматите, египетските паметници на богове животни, докосваше черни истории от мъртва Африка, спираше се за малко в Азия, после се втурваше към нови земи.

— Момчета, знам, че ме чувате! На табелата пише ПАЗЕТЕ ТИШИНА! Затова ще прошепна: един от вас все още иска каквото предлагаме. Нали? *Нали?*

Джим, помисли си Уил.

Аз, помисли си Джим. Не! О, не! Вече не! Не и аз!

— Излезте — измърка през зъби мистър Дарк. — Гарантирам награди! Който се предаде пръв, печели *всичко!*

Бам-туп-дранг!

Сърцето ми! — помисли си Джим.

Аз ли съм? — помисли си Уил. — *Или е Джим?*

— Чувам ви. — Устните на мистър Дарк трепнаха. — Уил? Джим? Нали Джим беше *умникът?* Идвай, момче!...

Не! — помисли си Уил.

Нищо не знам! — отчаяно си помисли Джим.

— Джим, да... — Мистър Дарк се завъртя в нова посока. — Джим, покажи ми къде е твоят приятел. — Тихичко. — Ще го затворим, после ще те качим на въртележката, където трябваше да е той, ако беше по-умен. Нали така, Джим? — Гласът стана мек като гукане на гургулица. — Близо съм. Чувам сърцата ви да подскочат!

Спри! — заповяда безмълвно Уил към гърдите си.

Спри! — Джим стисна дъха си зад зъбите. — *Спри!*

— Чудя се... дали не сте в тази ниша?...

Мистър Дарк се остави притеглянето на една или друга купчина книги да го тегли напред.

— Тук ли си, Джим?... Или... там отзад?...

Той небрежно блъсна една количка с книги и тя се търкулна в нощта на гумените си колелца. Неjde далече се преобърна с трясък и разсипа съдържанието си като куп мъртви черни гарвани.

— Бива си ви в криенето и двамата — каза мистър Дарк. — Но има и по-умни от вас. Чухте ли калиопата тази вечер? Знаете ли, че скъп за вас човек се качи на въртележката? Уил? Уили? Уилям. Уилям Холуей. Къде е майка ти тази вечер?

Тишина.

— Возеше се с нощния вятър, Уили. Уилям. В кръг. Ние я качихме. Завъртяхме я. Не я свалихме. Нека се върти. Чуваш ли, Уили? Една обиколка — една година, после още една обиколка, и още, и още!

Tate! — помисли Уил. *Къде си?*

В далечната стая Чарлс Холуей седеше с разтуптяно сърце, чуваше и си мислеше: Няма да ги намери. Ако не ги намери, няма да мърдам оттук, а той няма да ги намери, те няма да го послушат! Няма да му повярват! Той ще си отиде!

— Майка ти, Уил — тихо подвикна мистър Дарк. — Тя се върти и познай в коя посока. Уили?

Мистър Дарк завъртя тънката си призрачна ръка из топлия въздух между рафтовете.

— Обиколка след обиколка, а когато пуснахме майка ти и я вкарахме в Огледалния лабиринт да се види, да беше чул само *какъв* звук издаде. Като котка, дето се е задавила с валмо лепкави косми и не може нито да го изкашля, нито да изкреци покрай космите, които изскачат през ноздрите, ушите, очите, момче, и е стара, стара, стара. Когато я видях за последно, Уили, бягаше от онова, което видя в огледалата. Ще блъска с юмруци по вратата на Джим, но щом майка му види някаква двестагодишна твар да хленчи отвън и да моли за милостива смърт, ще се задави с косми досуц като нея и ще я изпъди да проси по улиците, където никой няма да ѝ повярва. Уил, никой не ще повярва, че онази торба с плюнка и кокали е била росна красавица и твоя най-близка роднина! Тъй че, Уил, от нас зависи да изтичаме, да я намерим, да я спасим, защото знаем коя е... точно така. Така, Уил. Така, така, Уил, *нали така?*!

Гласът на черния човек изсъска и стихна.

Нейде в библиотеката някой хълцаше едва доловимо.

А...

Илюстрирания човек доволно издиша въздуха от мрачните си дробове.

Даааааа...

— Тук... — промърмори той. — Къде ли са подредени? На буква М — момчета? На буква П — приключения? На буква С — скрити? На буква Т — тайна? На буква У — ужас? Или пък са ги сложили на Д за Джим или Н за Найтшейд? У за Уилям, Х за Холуей? Къде са тия две

скъпоценни живи книжлета, та да ги поразлистя, а? — Той разчисти с ритник място за крака си върху първата лавица на един висок рафт.

Пъхна там десния си крак, подпря се с цяла тежест и отлепи левия от пода.

— Така.

Левият му крак ритна отсрещната лавица, освободи място. Той започна да се катери. Десният му крак изби дупка на третата лавица, изхвърли книгите назад и мистър Дарк продължи да се изкачва нагоре към четвъртата лавица, петата, шестата, опипваше мрачното библиотечно небе, ръцете му се вкопчваха в дъските, после посягаха по-нагоре да разлистят нощта и да открият момчетата, ако случайно са се пъхнали между страниците.

Дясната му ръка пробяга като тарантула с гирлянд от рози, блъсна един каталог за гоблени и книгата се запремята надолу към непрогледната бездна. Сякаш мина цяла вечност, докато гоблените изтрещяха на пода и се разхвърчаха като лавина от златни, сребърни и небесносини нишки.

Запъхтян, той протегна лявата си ръка към деветата лавица, ала пръстите му срещнаха само празно пространство — нямаше книги.

— Момчета, тук ли сте? На Еверест?

Тишина. Само приглушеното хълцане вече се чуваше по-близо.

— Студено ли е тук? По-студено? Най-студено?

Очите на Илюстрования човек се изравниха с единайсетата лавица.

Само на десет сантиметра от него Джим Найтшейд лежеше по очи, вцепенен като труп.

Една лавица по-нагоре в катакомбата лежеше Уилям Холуей с треперещи, насълзени очи.

— Чудесно — каза мистър Дарк.

Той протегна ръка да погали Уил по главата.

— Здравей.

43.

За Уил приближаващата длан бе като лунен изгрев.
Върху нея сияеше със син пламък собственият му портрет.
Джим също видя длан пред лицето си.
Собственият му образ го гледаше от дланта.
Ръката с портрета на Уил сграбчи Уил.
Ръката с портрета на Джим сграбчи Джим.
Писъци, крясъци.
Илюстрования човек напрегна ръце.
Извъртя се и скочи на пода.

Ритайки и пиццейки, момчетата паднаха заедно с него.
Приземиха се на крака, залитнаха и щяха да се строполят, но юмруците на мистър Дарк здраво ги стискаха за яките.

— Джим! — каза той. — Уил! Какво правехте горе, момчета?
Книжки ли четяхте? Не ми се вярва.

— Тате!

— Мистър Холуей!

Бащата на Уил излезе от мрака.

Илюстрования човек грижливо подхвана момчетата под мишница като два снопа съчки, после с добродушно любопитство се вгледа в Чарлс Холуей и посегна към него. Бащата на Уил нанесе само един удар, преди лявата му ръка да бъде хваната, задържана и смачкана. Пред очите на крещящите момчета Чарлс Холуей изпъшка и се подпря на коляно.

Мистър Дарк стисна с лявата ръка още по-силно и в същото време бавно, уверено притисна момчетата с другата си ръка, смачка ребрата им тъй жестоко, че въздухът излетя през устните им.

В очите на Уил нощта се спускаше на огнени вихри, напомнящи огромни отпечатъци от пръсти.

Размахвайки безсилната си дясна ръка, бащата на Уил рухна на колене.

— Проклет да си!

— Проклет съм, и то отдавна — спокойно отвърна собственикът на панаира.

— Проклет да си! Проклет да си!

— Не думи, старче — каза мистър Дарк. — Не думи от книгите или от устата ти, а истинска мисъл, истинско действие, бърза мисъл, бързо действие — това е залог за победата. И тъй!

За последен път той стисна юмрука си с всичка сила.

Момчетата чуха как пръстите на Чарлс Холуей изпращяха. Той нададе един последен вик и падна в несвяст.

С едно церемониално танцово движение Илюстрования човек заобиколи рафтовете, мъкнейки под мишница момчетата, чиито ритаци нозе събаряха книги от лавиците.

Уил усети как стени, книги, подове се мяркат край него, а през главата му прелетя нелепата мисъл: Гледай ти, мистър Дарк мирише на... пара от калиопата!

Изведнъж двете момчета бяха пуснати на земята. Преди да помръднат или да си поемат дъх, две ръце ги сграбчиха за косите и ги повдигнаха като марионетки срещу някакъв прозорец към улицата.

— Момчета, четете ли Дикенс? — прошепна мистър Дарк. — Критиците мразят съвпаденията. Но ние знаем, че целият живот е едно съвпадение, нали? Смъртта и случайностите се сипят от него като бълхи от заклан вол. Гледайте!

Двете момчета се сгърчиха в желязната хватка на гладни динозаври и настръхнали маймуни.

Уил не знаеше дали да заплаче от радост или от ново отчаяние.

Долу по отсрещния тротоар се задаваха откъм църквата майка му и майката на Джим.

Не беше на въртележката, не беше стара, луда, мъртва или в затвора, а съвсем свежа и бодра в приятния октомврийски въздух. Навярно през последните пет минути е била само на стотина метра от нас, в църквата, помисли си той.

Мамо! — опита се да изкрещи Уил през ръката, която предвидливо запуши устата му.

— Мамо — изкиска се подигравателно мистър Дарк. — Ела, спаси ме!

Не, помисли си Уил. *Спасявай се, бягай!*

Но майка му и майката на Джим просто крачеха спокойно през града след църковната служба.

Мамо! — изкрещя пак Уил, но изпод потната длан излетя само глухо блеене.

На хиляда километра от него майка му спря на тротоара.

Не може да е чула! — помисли си Уил. И все пак...

Тя вдигна очи към библиотеката.

— Добре — въздъхна мистър Дарк. — Чудесно, превъзходно.

Насам! — помисли си Уил. Виж ни, мамо! Бягай да извикаш полиция!

— Защо ли да не погледне към този прозорец? — тихо попита мистър Дарк. — И да ни види как сме застанали като за снимка. Нека погледне. После да дотърчи. Ще я пуснем да влезе.

Уил преглътна риданието. Не, не.

Погледът на майка му бавно плъзна от входа към прозорците на първия етаж.

— Тук — каза мистър Дарк. — На втория етаж. Идеално съвпадение, хайде да го осъществим.

Майката на Джим говореше нещо. Двете жени стояха на тротоара.

Не, помисли си Уил, о, не.

Жените се обърнаха и тръгнаха през вечерта на неделния град.

Уил усети как Илюстрования човек мъничко се разочарова.

— Няма съвпадение, няма криза, няма погубени и спасени. Жалко. Е, нищо!

Влачейки момчетата подир себе си, той отида да отвори входната врата.

Някой чакаше в сенките.

Нечия студена ръка пробяга като гущерова лапа по брадичката на Уил.

— Холуей — пошушна гласът на вещицата.

Хамелеон пипна носа на Джим.

— Найтшейд — изсъска сухо гласът.

Зад нея тревожно и мълчаливо пристъпваха от крак на крак джуджето и Скелета.

Момчетата искаха да използват случая и дълбоко си поеха въздух за вик, но Илюстрования човек пак разбра тутакси намеренията им и

спря звука, преди да изскочи навън. После рязко кимна на прашната старица.

Вещицата рязко приведе напред черните си, плътно защити гущерови очи от черен восък, кривия щръкнал нос с ноздри като опушени вежди лули, дългите костеливи пръсти, които бродираха върху ума цокъл от безмълвни символи.

Момчетата гледаха с разширени очи.

Ноктите ѝ пърхаха, стрелкаха се, разливаха из въздуха облачета зимен хлад. От киселия ѝ жабешки дъх ги побиха тръпки, когато тихо запя, замяука, заразказва на скъпите си приятели за лъскавата следа по покрива, за стрелата и погубения балон.

— Игличке като водно конче, заший тези устни, та да не говорят!

Боц-шев, боц-шев, нокътят на палеца ѝ пробиваше, мушкаше, дърпаше, пробиваше, мушкаше, дърпаше, танцуваше по горната и долната устна, докато накрая невидимата нишка ги стегна плътно една за друга.

— Игличке като водно конче, заший тези уши, та да не чуват!

Студен пясък се посипа в ушите на Уил и погребя гласа ѝ. Все по-приглушено, все по-отдалече вещицата продължаваше да припява и да пляска с костеливите си ръце.

В ушите на Джим порасна мъх и бързо ги запълни докрай.

— Игличке като водно конче, заший тези очи, та да не виждат!

Нажежените ѝ до бяло пръсти извъртяха очните ябълки назад и спуснаха клепачите с трясък като на затръшната тенекиена порта.

Уил видя как милион електрически крушки избухват и потъват в мрак, докато нейде навън невидимата игла-насекомо танцуваше и бръмчеше като муха, привлечена към затоплен от слънцето буркан с мед, а прашният глас зашиваше сетивата им за вечни времена и отвъд тях.

— Игличке като водно конче, приключвай с тези очи, уши, устни и зъби, свършвай с тях, зашивай мрак, сипвай прах, трупай непробудна дрямка, а сега вържи спретнати възелчета и разпръсни из кръвта им безмълвие като пясък в дълбока река. Тъй. Тъй.

Нейде извън момчетата вещицата отпусна ръце.

Момчетата стояха безмълвни. Илюстрования човек ги пусна и отстъпи назад.

Старицата от Праха подуши двойния си шедьовър, за сетен път плъзна любящи пръсти по неподвижните статуи.

Джуджето безумно се щуреше в сенките на момчетата, лекичко хапеше ноктите им, тихо ги викаше по име.

Илюстрования човек кимна към библиотеката.

— Часовникът на чистача. Спри го.

Вещицата зяпна широко да се наслади на вкуса на съдбата и затътри нозе из мраморните коридори.

Мистър Дарк заповяда:

— Леви-десни. Раз-два.

Момчетата тръгнаха надолу по стъпалата. Джуджето вървеше до Джим, Скелета до Уил.

Безметежен като смъртта, Илюстрования човек ги последва.

44.

Някъде наблизко ръката на Чарлс Холуей лежеше в нажежена до бяло пещ и от нея бяха останали само нерви и болка. Той отвори очи. В същия миг чу как входната врата се затвори с мощна въздишка и по коридора долетя напевен женски глас:

— Старче, старче, старче, старче?...

На мястото на лявата му ръка имаше само подпухнал кървав пудинг, който пулсираше с тъй рафинирана болка, че привличаше целия му живот, цялата му воля, цялото му внимание. Опита се да седне, но болката го повали като чука.

— Старче?...

Не съм стар! Само на петдесет и четири съм, помисли яростно той.

И ето че тя се зададе по протрития каменен под, пръстите ѝ пърхаха като нощни пеперуди, опипваха заглавията на книги, изписани с Брайлова азбука, а ноздрите ѝ засмукваха сенките.

Затискайки болката с език, Чарлс Холуей се затътри, запълзя към най-близкия рафт. Трябваше да се изкатери на недостъпно място — там, където хвърлените книги могат да се превърнат в оръжия срещу нощната преследвачка...

— Старче, чувам те как дишаш...

Тя се носеше по течението на неговата следа, оставяше тялото си да следва всяко болезнено пъшкане.

— Старче, усещам *болката* ти...

Ако можеше да изхвърли през прозореца ръката заедно с болката! И там да лежи, пулсирайки като сърце, за да подмамва вещицата с този ужасен огън. Той си представи как старицата броди прегърбена по улицата и напипва под дланите си само тръпка, захвърлено късче бълнуване.

Но не, ръката си стоеше на място, гореше, тровеше въздуха, привличаше забързаното куцукане на циганката и тя алчно мляскаше с беззъбата си уста.

— Проклета да си! — извика той. — Приключвай! Ето ме тук!

Вещицата светкавично се въртна като манекен с черни дрехи на гумени колелца и надвисна над него.

Той дори не я погледна. За вниманието му се бореха такива тежести на отчаяние и изтощение, че можеше да освободи очите си само колкото да погледнат към вътрешната страна на клепачите, където танцуваха и се кривяха безбройни, безкрайно променливи и ужасяващи фигури.

— Много просто — изшумоля тих шепот. — Спри сърцето.

Защо пък не, помисли си замаяно той.

— Бавно — прошепна тя.

Да, помисли си той.

— Бавно, много бавно.

Сърцето му, което преди малко биеше лудо, сега се поддаде на някаква странна болест — безпокойство, после спокойствие, после стана почти приятно.

— Много по-бавно, бавно... — съветваше тя.

Уморени сме, да, чуваш ли, сърце? — попита той.

Сърцето чуваше. Започна да се отпуска като стегнат юмрук, пръст подир пръст.

— Спри веднъж завинаги, забрави веднъж завинаги — шепнеше тя.

Е, защо пък не?

— По-бавно... най-бавно...

Сърцето му се препъна.

И тогава, без друга причина, освен може би за един последен поглед наоколо, защото той *наистина* искаше да се отърве от болката, а сънят бе най-добрият начин да постигне това... Чарлс Холуей отвори очи.

Видя вещицата.

Видя нейните пръсти, танцуващи по въздуха, по лицето му, по тялото му, по сърцето в това тяло и душата в сърцето. Блатното ѝ дишане го заливаше, а той с огромно любопитство гледаше как отровата ръми от устните ѝ, броеше бръчките около защитите очи, сбръчканата змийска шия, мумифицираните уши, челото като пясъчно дъно на отдавна пресъхнал поток. Никога през своя живот не се бе съсредоточавал толкова върху някого — сякаш тя беше мозайка, която веднъж сглобена може да разкрие най-големите тайни на живота.

Решението се криеше в нея, всичко щеше да стане кристално ясно още в този момент, не, в следващия, не, в следващия, трябваше само да гледа как пръстите ѝ играят като скорпиони, да я слуша как тананика докато бърника из въздуха, да, точно така, бърника, гъделичка, гъделичка.

— Бавно! — шепнеше тя. — Бавно!

И покорното му сърце дърпаше юздите. Гъди-гъди, правеха пръстите ѝ.

Чарлс Холуей изпръхтя. Немощно се изкиска.

Това го смая. Защо? Защо се... кискам... в такъв момент?!

Вещицата се отдръпна, макар и само с половин сантиметър, сякаш някаква непозната, скрита фасунга бе разтърсила с електрически ток влажните ѝ пръсти.

Чарлс Холуей и видя, и не видя нейната тръпка, долови, но не успя да размисли над нейното отдръпване, защото почти незабавно тя премина в атака, хвърли се напред, без да го докосва, но размахвайки мълчаливо ръце към гърдите му, сякаш се опитваше да омагьоса старинен стенен часовник.

— Бавно! — извика тя.

Без да осъзнава, той остави някаква идиотска усмивка да изплува и нехайно да се лепне под носа му.

— Съвсем бавно!

Нейната нова треска, нейната тревога, прерастваща в гняв, бе като нова играчка за него. Една скрита досега част от съзнанието му се приведе напред да огледа всяка пора по злокобната маска на вещицата. И неудържимо се наложи главната мисъл: нищо няма значение. В крайна сметка животът е просто шега, една тъй необятна шега, че можеш само да стоиш в края на коридора и да се дивиш на безсмислената му дължина и съвършено ненужната височина — планина, издигната до тъй нелепи размери, че нейната сянка те превръща в джудже и започваш да се надсмиваш на високомерието ѝ. Застанал пред прага на смъртта, той си мислеше замаяно, но съвсем ясно за милиард суетни постъпки, пристигания, отпътувания, идиотски постъпки на едно момче, един юноша, един мъж, един дърт козел. Беше събрал и струпал на куп всевъзможните слабости, хитрини, играчки на своя егоизъм и сега играчките на живота му се полюшваха из нелепите коридори от книги. А сред тях нямаше по-нелепа, по-

смешна от тази играчка, наречена циганка-вещица-гадателка по праха, която гъделичкаше — да, точно така! — просто *гъделичкаше* въздуха! Глупачка! Не вижда ли какво *върши*!

Той отвори уста.

И от нея самичък, като дете, родено от неподозираща майка, излетя дрезгав смях.

Вещицата залитна назад.

Чарлс Холуей не видя. Беше твърде зает да пресилва смешката като пясък през пръстите си, да лежи с плътно затворени очи и да пропуска през гърлото си веселието, кипнало сякаш по своя воля; ето го — излетя, избухна и разпрати шрапнели във всички посоки.

— Ти! — провикна се той, без сам да знае към кого — към всички, към себе си, към нея, към тях, към всичко на този свят. — Смешно е! Ти!

— Не е — възрази вещицата.

— Стига си ме гъделичкала! — изпъшка той.

— Не! — Тя трескаво се хвърли напред. — Не! Спи! Бавно! Много бавно!

— Не, наистина ме гъделичкаш, няма грешка! — изрева той. — Ох, ха! Ха, спри!

— Да, *спри*, сърце! — изписка тя. — *Спри*, кръв.

Нейното сърце сигурно се тресеше като дайре, ръцете ѝ трепереха. Тя застина напред жестовите и се вторачи в смешните си пръсти.

— О, Боже мой! — От очите му се лееха прекрасни, радостни сълзи. — Не ми пипай ребрата, ох, ха, махай се, ох, сърцето ми!

— *Сърцето* ти, дааааа!

— Господи! — Той широко разтвори очи, жадно вдъхна въздух и го издиша като сапунена пяна, която обля всичко и то стана бистро, невероятно чисто. — Играчки! Ключето стърчи от гърба ти! Кой те е навил!?

И изригналият срещу жената бурен смях сякаш обгори ръцете ѝ, опърли лицето ѝ, или поне така изглеждаше, защото тя се сгърчи като пред полъх от доменна пещ, омота изпържените си ръце в египетски парцали, сви ги пред мършавата си гръд, отскочи назад, спря, после започна бавно да се оттегля, тласкана, блъскана, избутвана сантиметър по сантиметър, стъпка по стъпка, търсейки пипнешком опора в

книжните лавици, в книгите, които с трясък се срутواха под ръцете ѝ. По челото ѝ се сипеха древни истории, непотвърдени теории, цели дюни от време и обещани, ала отнети години. Гонена, натъртена, пребитата от този смях, който кълтеше, звънеше, набъбваше да изпълни мраморните сводове, тя най-сетне се завъртя, раздра с нокти побеснелия въздух и хукна да се търкулне по стълбището.

Няколко мига по-късно тя успя някак да се измъкне навън и вратата се *затръшна* зад нея!

От нейното падане и затръшнатата врата го разтърси такъв взрив от смях, че тялото му беше готово да се разпадне.

— О, Господи, Господи, моля те, спри, спри! — умоляваше той.

И смехът чу молбата му.

Най-сетне гръмогласният рев спадна до обикновен смях, доволен кикот, тихичко кискане, после бавно и със задоволство отстъпи място на дишането, поклащайки уморената и доволна глава. Приятната болка на натоварването в гърлото и ребрата бе изместила болката от смазаната ръка. Чарлс Холуей лежеше до рафтовете, опрял глава на някаква книга като върху рамото на скъп приятел, сълзите от смях засъхваха по бузите му и той изведнъж разбра, че вещицата е изчезнала.

Защо? — запита се. Какво направих?

С един сетен пристъп на смях бавно стана на крака.

Какво стана? О, Боже, трябва да си го изясниш! Най-напред до аптеката, да успокоиш болката за час с пет-шест аспирина, а после *мисли*. През последните пет минути ти спечели нещо, *нали*? Какъв е вкусът на победата? Мисли! Опитай да си припомниш!

И хвърляйки нова усмивка към нелепата лява ръка, подпряна като мъртво зверче върху сгънатия лакът на дясната, той закрачи бързо по нощните коридори и излезе в града...

III. ОТПЪТУВАНЕ

45.

Малкото шествие мина безшумно покрай вечно въртящата се, свършваща и несвършваща серпантина пред бръснарницата на мистър Крозети, покрай гаснещите магазини и опустяващите улици, където хората вече се бяха прибрали от църква или отиваха на панаира за последното представление — да видят как дръзкият акробат скача от шеметна височина като семенце от глухарче в нощта.

Някъде далече долу краката на Уил блъскаха по тротоара. Раз-два, помисли си той, някой ми казва леви-десни. Водното конче нашепва: раз-два.

Дали и Джим е в шествието? За миг очите на Уил се стрелнаха настрани. Да! Но кой е другият дребосък? Побърканото джудже, дето всички се натискат да го пипнат, а после отскачат като от нажежено желязо! И Скелета. Ами отзад? Кой са тия стоици, не, хиляди хора, следващи по петите ни?

Илюстрования човек.

Уил кимна и изхленчи тъй високо и тъй безмълвно, че биха го чули само кучетата, които не можеха нито да говорят, нито да му помогнат.

И като се озърна, той наистина видя не едно, не две, а три кучета, които бяха решили да се включат в шествието и тичаха ту отпред, ту отзад, размахвайки опашки като флагчета на армейски регулировчици.

Лайте! — помисли си Уил. Лайте като във филмите! Викнете полицията!

Но кучетата само подтичваха и душеха.

Съвпадение, ела, молеше се Уил. Поне мъничко съвпадение!

Мистър Тетли! Да! Слепият поглед на Уил видя мистър Тетли! Прибираше дървения индианец, канеше се да затваря!

— Глави надясно! — прошепна Илюстрования човек.

Джим завъртя глава. Уил завъртя глава.

Мистър Тетли се усмихна.

— Усмивка — прошепна мистър Дарк.

Двете момчета се усмихнаха.

— Здравейте! — каза мистър Тетли.

— Кажете „здрасти“ — прошепна някой.

— Здравсти — каза Джим.

— Здравсти — каза Уил.

Кучетата залаяха.

— Безплатни билети за панаира — промърмори мистър Дарк.

— Безплатни билети — повтори Уил.

— За панаира! — отсече Джим.

После като послушни машини изключиха усмивките.

— Да се позабавлявате! — подвикна мистър Тетли.

Кучетата залаяха радостно.

Шествието продължи.

— Ще се позабавлявате — каза мистър Дарк. — Безплатно. След половин час, когато тълпата се разотиде. Ще повозим Джим. Нали още *искаш*, Джим?

Чувайки, без да чува, заключен вътре в себе си, Уил помисли: Джим, не го слушай!

Очите на Джим се плъзнаха нагоре-надолу. И не беше ясно дали са влажни, или просто са добре смазани.

— Ти ще пътуваш с нас, Джим, и ако мистър Кугър не оцелее (в момента виси на косъм, още не сме го спасили, но пак ще опитаме), ако той не оцелее, Джим, какво ще речеш да станем съдружници? Ще ти подаря чудесна, силна възраст, бива ли? Двайсет и две? Двайсет и пет?! Дарк и Найтшейд, Найтшейд и Дарк, чудесни имена за такива като нас, бродещи с представлението по целия свят! Какво ще речеш, Джим?

Зашит в съня на вещицата, Джим не каза нищо.

Не го слушай! — плачеше най-добрият му приятел, който не чуваше нищо и все пак чу всичко.

— Ами Уил? — продължи мистър Дарк. — Хайде да го завъртим назад, а? Да го превърнем в пеленаче и джуджето да го носи на шествията като мъничко клоунче, всеки ден в близките петдесет години. Как ти се струва, Уил? Завинаги да си бебе, да не можеш да говориш и да разкажеш всички чудесни неща, които знаеш. Да, мисля, че така ще е най-добре за Уил. Играчка, мъничко подмокрено приятелче за джуджето!

Навярно Джим изпищя.

Но не на глас.

Защото само кучетата се разляяха от ужас; заквичаха и побягнаха, сякаш ги замеряха с камъни.

Изад ъгъла излезе човек.

Полицай.

— Кой е това? — промърмори мистър Дарк.

— Мистър Колб — каза Джим.

— Мистър Колб — каза Уил.

— Игличке — прошепна мистър Дарк. — Водно конче.

Болка проряза ушите на Уил. Мъх запълни очите му. Смола залепи зъбите му. Усети как нещо снове, лъкатуши, потупва лицето му и то отново изтръпна.

— Поздравете мистър Колб.

— Здравейте — каза Джим.

— ... Колб... — промълви сънуващият Уил.

— Здравейте, момчета. Господа.

— Сега завийте — нареди мистър Дарк.

Без барабани и музика, малкото шествие пое през ливадите, все по-далече от топлите светлини, добрия град и безопасните улици.

46.

Разтеглено на километър и половина, шествието се движеше в следния ред:

Вече съвсем близо до панаира, Джим и Уил тъпчеха тревата с мъртвешки нозе, а приятелите им вървяха до тях и коментираха колко чудодейна е помощта на водното конче.

Почти на цял километър зад тях, циганката се опитваше да ги догони. Беше наранена по някакъв тайнствен начин и често спираше да нарисува в праха символите на вихрушката.

А най-отзад идваше портиерът баща, който ту забавяше крачка, защото си спомняше за възрастта, ту крачеше пъргаво като младеж, мислейки за победата в краткия първи сблъсък. Притискаше лявата си ръка към гърдите и дъвчеше аспириин в движение.

В покрайнините на панаира мистър Дарк се озърна назад, сякаш някакъв вътрешен глас му бе казал кои са останалите участници в неговите маневри. Но гласът заглъхна и той се поколеба. Рязко кимна и джуджето, Скелета, Уил и Джим се втурнаха през тълпата.

Джим усети как ярко осветени хора го обкръжават като река, ала не го докосват. Уил чу тук и там да се леят водопади от смях, а той вървеше под техните пръски. Взрив от светулки разцъфна в небето; под тях се ширеше виенското колело, ликуващо като титаничен фойерверк.

Сетне стигнаха до Огледалния лабиринт и се запромъкваха, заблъскаха, запрепъваха през ледените езера, където унили, ухапани от паяк момчета досущ като тях изникваха и изчезваха хилядократно.

Това съм аз! — помисли си Джим.

Но аз не мога да си помогна сам, помисли Уил, колкото и да се множа!

И тълпата момчета заедно с тълпата отразени илюстрации на мистър Дарк, защото той бе свалил самото и ризата, си проправи път към Восъчния музей в края на лабиринта.

— Седнете — нареди мистър Дарк. — Не мърдайте.

Сред въсърчните фигури на убити, застреляни, обезглавени, удушени мъже и жени двете момчета седяха като египетски котки — без да мигат, без да помръдват, без да преглъщат.

Със смях минаха неколцина късни посетители. Те си разменяха коментари за всички въсърчни фигури.

Не забелязаха тънката струйка слюнка, плъзнала под устата на едното „въсърчно“ момче.

Не видяха колко ярко блестят очите на второто „въсърчно“ момче и как от тях по бузите му изведнъж се отрониха бистри капки.

Навън вещицата куцукаше през лабиринта от въжета и колчета между шатрите.

— Дами и господа!

Последните нощни посетители — триста или четиристотин души — се обърнаха като един.

Гол до кръста, цял покрит с кошмарни усойници, саблезъби тигри, преситени лешояди и жълтеникаво-розови вулканични облаци, Илюстрования човек обяви:

— Последно безплатно представление за тази вечер! Елате! Елате всички!

Тълпата се втурна към главната платформа пред шатрата с уродите, където стояха джуджето, Скелета и мистър Дарк.

— Най-изумително опасният, а нерядко и смъртоносен... световноизвестният трик ЛОВЕЦ НА КУРШУМИ!

Тълпата радостно ахна.

— Пушките, моля!

Мършавия разтвори широко шкаф, пълен с лъскава артилерия.

Подтичващата вещица застина, когато мистър Дарк се провикна:

— А ето и кой ще предизвика смъртта, ще заложи живота си и ще хване куршума — мадмоазел Таро!

Вещицата поклати глава, изблея нещо неясно, но ръката на мистър Дарк се пресегна и я дръпна като дете върху платформата. Тя все още протестираше и Дарк трепна за миг, но вече нямаше място за отстъпление пред всичките тези хора и той продължи:

— А сега, моля, чакаме доброволец за пушката. Над тълпата се разнесе тих ропот, никой не смееше да заговори високо.

Устата на мистър Дарк почти не трепна. С едва доловим глас той попита:

— Спря ли му часовника?

— Не — изхленчи тя. — Не го спрях.

— Не? — Той едва се удържаше да не изкрещи.

Изпепели я с поглед, после се завъртя към публиката и остави устата си автоматично да довърши призива, докато пръстите му играеха по пушките.

— Доброволци, моля!

— Спрете представлението — тихо извика вещицата, кършейки ръце.

— Представлението продължава, проклета да си — изсъска свирепо той. — Дважди, трижди проклета и *още по-лошо*.

И Дарк тайно ощипа, ухапа с пръсти татуираната върху китката му сляпа жена в черно.

Вещицата се сгърчи, хвана се за гърдите, изстена, заскърца със зъби.

— Милост! — глухо пошушна тя.

Тълпата мълчеше.

Мистър Дарк бързо кимна.

— След като няма доброволци... — Той почеса илюстрираната си китка. Вещицата потрепери. — Ще отменим последния номер и...

— Ето един доброволец!

Тълпата се завъртя.

Мистър Дарк трепна, после бързо попита:

— Къде?

— Тук.

Далече, в самия край на тълпата, се вдигна една ръка и човешкото множество се разтвори пред нея.

Мистър Дарк видя съвсем ясно самотния мъж, застанал там.

Чарлс Холуей, гражданин, баща, замислен съпруг, нощен скиталец и чистач в градската библиотека.

47.

Одобрителните възгласи на тълпата заглъхнаха.

Чарлс Холуей не помръдна.

Чакаше пътеката към платформата да се разчисти напълно.

Не виждаше израженията на уродите, застанали горе. Очите му плъзнаха из навалищата и откриха Огледалния лабиринт — пустотата на забравата, подмамваща с десет хиляди милиона светлинни години, изпълнени с отражения и контраотражения, преобърнати и двойно преобърнати, потъващи към дълбините на нищото, пропадащи с главата надолу към нищото, летящи стремглаво към още по-ужасяващи бездни от нищо.

И все пак нямаше ли ехо от две момчета в сребристия прах по гърба на всяко огледало? Дали наистина долавяше, ако не с очи, то поне с трепетните връхчета на миглите, как са минали, как чакат отвъд, топъл восък между студения, чакат да бъдат навити с пружината на ужаса и да побягнат панически?

Не, каза си Чарлс Холуей, недей да мислиш. Време е да приключваш!

— Идвам! — извика той.

— Виж им сметката, дядка! — рече някакъв мъж.

— Да — отвърна Чарлс Холуей. — Непременно.

И тръгна напред през тълпата.

Вещицата бавно се завъртя, хипнотизирана от идващия през нощта доброволец. Клепачите ѝ трепкаха под тъмните очила, напъваха здраво защитите восъчни конци.

Цял облян от гъмжилото на илюстрациите, мистър Дарк се приведе от платформата и доволно облиза устни. Мислите се въртяха като огнени фойерверки в очите му — бързо, бързо, какво, какво, какво!

А застаряващият чистач залепи на лицето си широка усмивка като бели пластмасови зъби от карнавален комплект и продължи да крачи напред, и тълпата се разтваряше като морето пред Мойсей,

затваряше се отзад, а той се питаше: какво да правя? Защо съм тук? Ала крачката му оставаше твърда.

Кракът на Чарлс Холуей докосна първото стъпало на платформата.

Вещицата тайно потрепери.

Мистър Дарк усети тази тайна и рязко се озърна. Бързо посегна да сграбчи здравата дясна ръка на този петдесет и четири годишен мъж.

Но петдесет и четири годишният мъж поклати глава и не пожела нито да се ръкува, нито да приеме някаква помощ.

— Благодаря, не.

От платформата Чарлс Холуей помахаше с ръка на хората.

Изпращаха редки аплодисменти.

— Но... — Мистър Дарк бе смаян. — Лявата ви ръка, сър, няма как да стреляте с пушка, ако използвате само едната ръка.

Чарлс Холуей пребледня.

— Ще го направя — каза той. — С една ръка.

— Ура! — провикна се долу едно момче.

— Давай, Чарли! — викна мъжът зад него.

Мистър Дарк се изчерви, чувайки смеха и все по-силните ръкопляскания на тълпата. Вдигна ръце, за да отблъсне вълната освежаващи звуци, бликаща като дъжд от хората.

— Добре, добре! Нека видим дали *може* да го направи!

С груби движения Илюстрования човек грабна пушка от стойката и я хвърли напред.

Тълпата ахна.

Чарлс Холуей се приведе. Вдигна дясната си ръка. Пушката плясна дланта му. Той стисна пръсти. Пушката не падна. Държеше я здраво.

Публиката задюдюка, освирка мистър Дарк заради лошото поведение и това го накара за миг да се извърне и мислено да се изругае.

Широко усмихнат, бащата на Уил вдигна пушката.

Тълпата изрева.

И докато вълната от ръкопляскания връхлиташе, разбиваше се в брега и пак отстъпваше, той отново погледна към лабиринта, където невидимите, но ясно доловими сенчести силуети на Уил и Джим бяха

вмъкнати сред титанични бръсначи от разкриване и илюзия. После набързо плъзна поглед по хипнотичните очи на мистър Дарк и се втренчи в разтрепераната, защита и сляпа жрица на нощта, която отстъпваше все по-назад и по-назад. Вече беше в края на платформата и нямаше накъде да отстъпва, притиснала гръб в червено-черната мишена.

— Момче! — извика Чарлс Холуей.

Мистър Дарк настръхна.

— Трябва ми млад доброволец, за да ми помогне да държа пушката! — продължи Чарлс Холуей. — Ела, момче, което и да си!

Няколко момчета в тълпата запристъпваха от крак на крак.

— Момче! — извика Чарлс Холуей. — Чакай. Синът ми е някъде там. Той е доброволец, нали, Уил?

Вещицата вдигна ръка да опипа формата на тази дързост, бликаща от петдесет и четири годишния мъж като треска. Мистър Дарк се завъртя, сякаш го улучи куршум.

— Уил! — викна бащата.

Уил седеше неподвижно във въсърния музей.

— Уил! — извика отново баща му. — Идвай, момче!

Тълпата се озърна наляво, надясно, назад.

Никакъв отговор.

Уил седеше във въсърния музей.

Мистър Дарк наблюдаваше всичко това с известна доза уважение, мъничко възхищение и лека тревога; той сякаш чакаше също като бащата на Уил.

— Уил, ела да помогнеш на стареца си! — викна шеговито мистър Холуей.

Уил седеше във въсърния музей.

Мистър Дарк се усмихна.

— Уил! Уили! Ела тук!

Никакъв отговор.

Мистър Дарк се усмихна широко.

— Уили, не чуваш ли своя старец?

Мистър Дарк престана да се усмихва.

Защото последните думи принадлежаха на един господин от тълпата.

Хората се разсмяха.

— Уил! — подвижна една жена.
— Уили! — обади се друга.
— Ехо! — някакъв господин с брада.
— Излизай, Уилям! — момче.

Хората пак се разсмяха, побутнаха се с лакти.

Чарлс Холуей викаше. *Хората* викаха. Гласът на Чарлс Холуей бе глас в пустиня. Гласът на *хората* бе глас в пустиня.

— Уил! Уили! Уилям!

В огледалата сновеше сянка.

Вещицата се обля в пот.

— Там!

Тълпата престана да вика.

Чарлс Холуей се задави с името на сина си и млъкна.

Защото Уил стоеше на входа на лабиринта като восъчна фигура, в каквата почти се беше превърнал.

— Уил — тихо го повика баща му.

От звука на този глас вещицата пак се обля в пот.

А бащата протегна на момчето пушката като пръчка и го изтегли на сцената.

— *Ето я* здравата ми лява ръка! — обяви той.

Уил нито видя, нито чу как над тълпата се надигнаха бурни, предизвикателни ръкопляскания.

Мистър Дарк не бе помръднал, макар че Чарлс Холуей го виждаше как през цялото време пали и зарежда в главата си оръдейни заряди; ала всеки заряд само съскаше и гаснеше. Мистър Дарк не можеше и да предположи с какво си имат работа. Впрочем Чарлс Холуей също нямаше ни най-малка представа. Сякаш година подир година бе писал тази пиеса за себе си нощем в библиотеката, бе я научил наизуст и после разкъсал, а сега не помнеше за какво е ставало дума. Разчиташе на тайните открития в собствената си душа, надяваше се да действа в зависимост от обстоятелствата, да свири по слух... не, не по слух, а със сърце и душа! Ами... *сега*?!

От блясъка на зъбите му вещицата сякаш ослепя още повече! Невъзможно! Тя трескаво вдигна ръка към очилата, към защитите си клепачи!

— Елате по-близо всички! — извика бащата на Уил.

Тълпата се струпа напред. Платформата се превърна в остров. Хората бяха морето.

— Наблюдавайте мишената!

Вещицата се топеше в дрипите си.

Илюстрования човек погледна наляво, но не намери утеха от Скелета, който просто изглеждаше още по-мършав; не откри утеха и от джуджето отдясно, което тънеше в своята идиотска лудост.

— Куршумът, ако обичате! — любезно помоли бащата на Уил.

Хилядите илюстрации по трепкащите конски мускули не го чуха. Тогава защо да го чуе мистър Дарк?

— Ако обичате — повтори Чарлс Холуей. — Куршумът. За да прострелям онази бълха върху брадавицата на старата циганка.

Уил стоеше неподвижно.

Мистър Дарк се поколеба.

В разбуненото човешко море цъфнаха усмивки — тук, там, сто, двеста, триста бели усмивки, сякаш лунната гравитация люлееше водите. Приливът прииждаше.

Като в забавен кадър Илюстрования човек подаде куршума. Дългата му ръка, трептяща като меласа, спря за миг пред момчето да види дали то ще забележи. Момчето не забеляза.

Бащата пое куршума.

— Можете да го бележите с инициалите си — каза мистър Дарк. Така беше по правилата.

— Не, с нещо повече!

Чарлс Холуей вдигна ръката на сина си и го накара да държи куршума, а самият той извади със здравата си ръка джобно ножче и изрязва върху оловото странен символ.

Какво става? — помисли си Уил. Знам какво става. Не знам какво става. Какво!?

Мистър Дарк видя върху куршума лунен сърп, не намери нищо нередно в това, зареди пушката и грубо я хвърли към бащата на Уил, който пак сръчно я улови.

— Готов ли си, Уил?

Свежото като праскова лице на момчето кимна едва забележимо.

Чарлс Холуей хвърли последен поглед към лабиринта и си помисли: Джим, там ли си още? Пригответи се!

Мистър Дарк се завъртя да укроти, да утеши, да успокои старата си пращна приятелка, но рязко спря, като чу металния трясък — бащата на Уил отваряше пушката и вадеше куршума, за да го покаже на публиката. Изглеждаше съвсем истински, но той бе чел преди години, че се използва фалшив куршум от твърд восък с цвят на стомана. При изстрела восъкът се разпада в цевта на пушек и изпарения.

Точно в този момент Илюстрования човек, който някак се бе изхитрил да размени куршумите, пъхаше истинския белязан куршум в треперещите пръсти на вещицата. Тя щеше да го скрие под бузата си. След изстрела щеше да се отметне от въображаем удар, а после да покаже куршума, хванат между прогнилите ѝ жълти зъби. Оркестър, туш! Аплодисменти!

Илюстрования човек вдигна очи и видя Чарлс Холуей с отворената пушка и восъчния куршум. Но вместо да разкрие какво знае, мистър Холуей само каза:

— Хайде да издълбаем белега малко по-ясно, нали, момчето ми?

И докато момчето държеше куршума в безчувствената си ръка, той беляза този нов, чист восъчен куршум със същия тайнствен полумесец, после го зареди в пушката.

— Готови?!

Мистър Дарк погледна вещицата.

Тя се поколеба, после кимна едва-едва.

— Готови! — обяви Чарлс Холуей.

А наоколо бяха шатрите, развълнуваната тълпа, обляната в студена пот вещица, скритият Джим, една древна мумия, все още обгърнатата от синия пламък на електрическия стол, и въртележката, очакваща представлението да свърши, тълпата да се разотиде и панаирът да си разчисти сметките с момчетата и чистача, ако успее да го хване незабелязано.

— Уил — каза спокойно Чарлс Холуей, докато вдигаше внезапно натезалата пушка. — Рамото ти ще ми бъде опора. Хвани леко с една ръка пушката през средата. Хвани я, Уил. — Момчето вдигна ръка. — Точно така, синко. Когато кажа „задръж“, затаяваш дъх. Чу ли ме?

Главата на момчето трепна в недоловимо кимване. То спеше. Сънуваше. Сънят беше кошмарен. Сънуваше *ето това*.

А в следващата част от съня баща му извика:

— Дами! Господа!

Илюстрования човек стисна юмрук и смачка в дланта си изображението на Уил като цвете.

Уил се завъртя.

Пушката падна.

Чарлс Холуей се престори, че не забелязва.

— Сега двамата с Уил, който ще ми бъде вместо лява ръка, ще изпълним единствения в света, най-опасния, а нерядко и смъртоносен трик Ловец на куршуми!

Аплодисменти. Смях.

Петдесет и четири годишният чистач смъкна от гърба си тежестта на годините и бързо подпря пушката върху потрепващото рамо на момчето.

— Чуваш ли ме, Уил? Слушай! Това си е *между нас!*

Момчето се вслуша. Момчето се успокои.

Мистър Дарк стисна юмрук.

Лек гърч разтърси Уил.

— Ще ги улучим право в десетката, нали, момчето ми! — каза баща му.

Нови смехове.

И момчето наистина стана много спокойно под пушката, опряна на рамото му, и мистър Дарк стисна с всички сили свежото лице, сгушено в плътта на дланта му, ала момчето оставаше безметежно сред неспирния смях, а баща му поддържаше настроението:

— Покажи зъбите си на дамата, Уил!

Уил показа зъбите си на жената пред мишената.

В лицето на вещицата не остана и капка кръв.

Сега и Чарлс Холуей показа зъбите си, макар да не бяха много за показ.

И зимата се всели във вещицата.

— Леле! — възкликна някой сред публиката. — Велика е. Вижте я само как се преструва на уплашена! Гледайте!

Гледам, помисли си бащата на Уил. Безполезната лява ръка висеше край тялото му, дясната докосваше спуська, лицето му се привеждаше към мерника, а синът му държеше пушката безпогрешно насочена към центъра на мишената и лицето на вещицата пред него, и последният миг дойде, и в затвора на пушката имаше въсъчен куршум,

а какво може да стори един восьчен куршум? Куршум, който се разпада при изстрела — каква полза от него? Защо бяха тук, какво можеха да направят? Глупаво, глупаво!

Не! — помисли си бащата на Уил. Престани!

Той прогони съмненията.

Усети как устните му изричат беззвучни думи.

Но вещицата чу какво казва.

През затихващия смях, преди топлият звук да изчезне напълно, той безмълвно оформи с устните си следните думи:

Полумесецът, който изрязах върху куршума, не е полумесец.

Това е моята усмивка.

Сложих усмивката си върху куршума в пушката.

Изрече го веднъж.

Изчака я да разбере.

После го каза беззвучно още веднъж.

И в мига преди Илюстрирания човек да си преведе движението на устните му, Чарлс Холуей бързо и тихо извика:

— Задръж!

Уил спря да диша. Далече сред восьчните статуи по брадичката на скрития Джим капеше слюнка. Стегнат в електрическият стол, живият мумифициран мъртвец тихо тананикаше и през зъбите му струеше електричество. Илюстрациите на мистър Дарк се сгърчиха в болезнена пот, когато той стисна юмрук за последен път... но вече бе твърде късно! Уил безметежно затаи дъх и не трепна под пушката. Баща му безметежно изрече:

— *Сега.*

И стреля.

48.

Един изстрел!

Вещицата ахна през зъби.

Във Восъчния музей Джим ахна през зъби.

И заспалият Уил.

И баща му.

И мистър Дарк.

И уродите.

И тълпата.

Вещицата изпищя.

Сред восъчните фигури Джим избълва целия въздух от дробовете си.

Джим изпищя и се събуди на платформата.

Застанал на ръба на платформата, мистър Дарк гледаше и слушаше какво крещи тълпата.

— Тя припадна...

— Не, подхлъзна се!

— Тя е... простреляна!

Най-сетне Чарлс Холуей застана до Илюстрования човек и погледна надолу. По лицето му бяха изписани много неща: изненада и отчаяние с лек примес на облекчение и задоволство.

Хората вдигнаха жената и я сложиха на платформата. Устата ѝ зееше широко разтворена, сякаш току-що бе осъзнала нещо.

Той знаеше, че е мъртва. След малко и тълпата щеше да разбере. Видя как ръката на Илюстрования човек слезе надолу да докосне, да опипа, да потърси живот. После мистър Дарк повдигна двете ѝ ръце като ръце на кукла, опитвайки да я раздвижи като марионетка. Но тялото отказваше да се подчинява.

Тогава той подаде едната ръка на джуджето, другата на Скелета и те ги разтърсиха в грозна, зловеща имитация на събуждане. Тълпата отстъпи назад.

— ... мъртва...

— Но... няма рана.

— Шок, как мислите?

Шок, помисли си Чарлс Холуей. Боже мой, това ли я е убило? Или другият куршум? Да не би, когато стрелях, да е глътнала *другия* куршум? Да не би да се е... задавила с моята усмивка! О, Господи!

— Няма нищо! Представлението свърши! Само е припаднала! — говореше мистър Дарк. — Всичко е режисирано! Всичко е част от представлението — добави той, без да гледа жената, без да гледа тълпата, гледаше само Уил, който примигваше и се озърташе, излязъл от един кошмар, за да се озове в друг, където баща му стоеше до него, а мистър Дарк крещеше: — Прибирайте се всички! Представлението свърши! Светлини! Светлини!

Светлините на панаира примигаха.

Подгонена от гаснещото осветление, тълпата се завъртя като огромна въртележка и щом лампите помръкнаха, тръгна към малкото оцелели езерца светлина, сякаш искаше да се стопли там, преди да тръгне срещу студения вятър. А лампите наистина гаснеха една по една.

— Светлини! — реवेशе мистър Дарк.

— Скачай! — каза бащата на Уил.

Уил скочи. Уил побягна с баща си, който все още носеше оръжието, изстреляло неговата усмивка, за да убие вещицата и да я превърне в прах.

— Джим вътре ли е?

Стояха пред лабиринта. От платформата зад тях мистър Дарк крещеше:

— Светлини! Прибирайте се! Всичко свърши! Край!

— *Дали* Джим е вътре? — запита се Уил. — Да. Да, вътре е!

Във въсърния музей Джим все още не бе помръднал или мигнал.

— Джим! — долетя глас през лабиринта.

Джим помръдна. Джим мигна. Вратата на задния изход зееше широко разтворена. Джим повлече крака натам.

— Идвам за теб, Джим!

— Не, тате!

Уил се вкопчи в баща си, който стоеше пред първия завой на лабиринта, и завърналата се болка в ръката препускаше нагоре по нервите, за да избухне като огнена топка някъде до сърцето му. Уил стисна здравата му ръка.

— Тате, не влизай!

Зад тях платформата бе опустяла. Мистър Дарк тичаше... накъде? Все едно накъде. Нощта прииждаше, светлините гаснеха, гаснеха, гаснеха, нощта засмукваше всичко наоколо, гъстееше, свистеше, стенеше и тълпата отлетя от алеята като куп обрулени листа от едно огромно дърво, а бащата на Уил стоеше срещу стъклените приливи, срещу вълните, срещу ужаса, който трябваше да преплува, да прегази, да се пребори против съсухрянето, унищожаването на личността, което дебнеше там. Бе видял достатъчно, за да знае. Със затворени очи ще се изгубиш. С отворени очи ще изпиташ тъй върховно отчаяние, ще те налегнат тъй тежки тревоги, че може никога да не стигнеш отвъд дванайсетия завой. Но Чарлс Холуей се изтръгна от ръцете на Уил.

— Джим е там. Джим, чакай! Идвам!

И Чарлс Холуей направи следващата крачка през лабиринта.

Отпред се разтвориха шлюзове сребриста светлина, дебели плочи от сянка, полирани, избърсани, изплакнати с образи на самите себе си и на онези, чиито души на минаване са обагрили стъклото със своето страдание, подправили са студения лед със своя нарцисизъм или са покрили ъглите и плоскостите с потта на страха си.

— Джим!

Той побягна. Уил побягна. Спряха.

Защото светлините вътре ослепяваха една по една, помръкваха, променяха цвета си — първо син, после цвят на лилава лятна мълния, обгърнат от мътно сияние, после трепкащи отблясъци като пламъчета на хиляди старинни свещи, полюшвани от вятъра.

А между него и Джим, когото трябваше да спаси, стоеше армия от един милион мъже с прошарена коса, бяла четина по брадата и болезнено изкривени устни.

Те! Всички те! — помисли си той. Това съм аз!

Тате! — помисли си Уил зад гърба му. Не се бой. Това си само ти. Всички те са моят баща!

Но видът им не му харесваше. Те бяха тъй стари, тъй безкрайно стари и продължаваха да се състаряват, докато се отдалечаваха с безумни жестове, повтаряйки опитите на тате да отблъсне с длани разкритието — този безумен образ, размножен до безкрайност и лудост.

Тате! — помисли Уил. Това си ти!
Но имаше нещо повече.
И всички лампи изгаснаха.
Обзети от страх, двамата застинаха сред глухата тишина.

49.

Една ръка ровеше като къртица из тъмното.

Ръката на Уил.

Тя изпразваше джобовете му, дълбаеше, отхвърляше, пак ровеше. Защото макар да бе тъмно, той знаеше, че онези милиони мъже могат да се дотърят, да се прокраднат, да се нахвърлят и да смажат тате с онова, което *представляваха*! В непрогледната нощ, когато разполагаше само с четири секунди за размисъл, те можеха да сторят на тате *какво ли не*! Ако Уил не побързаше, тате можеше да потъне под тези легиони от Бъдните времена, под тези стада от идващите възможни години, под всички тревоги на бъдещия живот, тъй зли, жестоки и все пак тъй верни, защото не можеше да се отрече, че така ще изглежда тате утре, вдругиден, по вдругиден!

Затова — бързо!

Кой има повече джобове от магьосника?

Момчето.

Кой има в джобовете си *повече* неща от магьосника?

Момчето.

Уил напипа кутия домакински кибрит.

— О, Господи! Тате, дръж!

Той драсна клечката.

Ордите приближаваха!

Те се задаваха тичешком, но сега, разкрити от светлината, разтвориха широко очи, както ги разтвори и тате, зяпнаха от изумление пред собствените си древни кълчения и маскаради. Спрете! — бе извикала клечката. И взводовете отдясно, ротите отляво си наложиха да спрат, гледайки злобно и очаквайки с нетърпение клечката да догори. Успееха ли пак да побягнат, щяха да връхлетят върху този стар, много стар, съвсем стар, ужасно стар мъж, и само за миг да го задушат със Съдбините си.

— Не! — промълви Чарлс Холуей.

Не, трепнаха милиони мъртви устни.

Уил протегна клечката напред. В огледалата милион съсухрени човекоподобни маймунчета сториха същото с малки цветенца от синкаво-жълт пламък.

— Не!

Всяко стъкло хвърляше копия от светлина, които невидимо пронизваха, потъваха надълбоко, намираха сърцето, душата, дробовете, смразяваха вените, късаха нервите, съсипваха Уил, парализираха сърцето му и го подритваха като футболна топка. Претовареният старец рухна на колене, същото сториха и неговите безбройни образи, сборището от ужасени двойници, отдалечени от него със седмица, месец, две години, двацет, петдесет, седемдесет, деветдесет години! С всяка секунда, минута и късен среднощен час на евентуалното му оцеляване сред безумието всичко ставаше все по-сиво, все по-жълто, а огледалата го подмятаха, изцеждаха живата кръв от него, изсмукваха го до сухо, после заплашваха да го превърнат в пращен скелет и да разсипят пепелта му по пода.

— Не!

Чарлс Холуей изби клечката от ръката на сина си.

— Тате, недей!

В новия мрак неспокойното стадо старци се затътри напред с разтуптени сърца.

— Тате, трябва да *виждаме*!

Той драсна втората и последна клечка.

И в нейния проблясък видя тате паднал долу, с плътно затворени очи и стиснати юмруци, а всички онези други мъже се готвеха пак да тръгнат, да пропълзят, да пролазят на колене, щом последната светлинка изгасне. Уил сграбчи рамото на баща си и го разтърси.

— О, тате, тате, не ме интересува колко си стар! Не ме интересува, нищо не ме интересува! О, тате — проплака той. — Обичам те!

Тогава Чарлс Холуей отвори очи, видя себе си и другите като себе си, и сина си отзад, вкопчен в него, пламъчето трепереше, сълзите трепереха по лицето му, и изведнъж пред него отново изплува образът на вещицата, споменът за библиотеката, поражение за един, победа за друг, към това се примеси трясъкът на изстрела, полетът на белязания куршум и паниката на бягащата тълпа.

Само още за миг той се вгледа във всички свои двойници, в Уил. От устата му излетя тих звук. От устата му излетя малко по-силен звук.

И накрая той даде на лабиринта, на огледалата и цялото Време отпред, отвъд, наоколо, горе, долу, отзад, или просто натрупано вътре в него — даде на всичко това единствения възможен отговор.

Разтвори широко уста и пусна на свобода най-мощния звук.

Ако вещицата беше жива, щеше да разпознае звука и пак да умре.

50.

Джим Найтшейд, който бе изскочил през задната врата на лабиринта и бягаше напосоки през панаира, внезапно спря.

Илюстрования човек, който тичаше някъде между черните шатри, също спря.

Джуджето застина.

Скелета се обърна.

Всички бяха чули.

Не, не звука, който издаде Чарлс Холуей.

А страховитите звуци, които последваха.

Първо едно огледало, после второ огледало, след това пауза, после трето огледало, и четвърто, и още едно, и още едно, и пак още едно — като падащи плочки за домино те забулваха своя свиреп взор със стремглаво растящи паяжини, сетне рухваха с тих звън и остър пукот.

Само преди миг тук беше невероятният лабиринт от стъкло, който сгъваше, прегъваше и пак сгъваше образите, сплескани в книга от светлина. В следващия миг всичко се разхвърча като метеорен рояк.

Илюстрования човек спря, вслуша се, опипа очите си, сякаш очакваше от звука да се разпукат като кристал на ситни, остри парченца.

Сякаш Чарлс Холуей, станал отново хорист в някаква странна църква на подземните демони, бе изпял най-красивата, най-високата, най-радостната нота в своя живот, която изпървом изтръска сребристия прах от гърба на огледалата, после изтръска образите от стъклените лица и накрая разтроши самото стъкло. Десет, сто, хиляда огледала се ръсеха към земята като прекрасен снеговалеж в лунна нощ, а заедно с тях чезнеха състарените образи на Чарлс Холуей.

И всичко това заради звука, който бе освободил да излети от дробовете му през гърлото и устата.

Всичко това защото най-сетне прие всичко, прие панаира, хълмовете отвъд него, хората из хълмовете, Джим, Уил, и най-вече себе

си и целия живот, и след като прие, за втори път тази вечер отметна глава и изля съгласието си в звук.

И гледай ти! Също както някога тръбите са повалили стените на Йерихон, огледалата прогониха своите призраци и Чарлс Холуей извика от облекчение. Той отдръпна длани от лицето си. Свежите звездни лъчи и гаснещото сияние на панаира нахлуха да го освободят. Отразените мъртъвци бяха изчезнали, погребани под звънката лавина, под стъкления прибой край нозете му.

— Светлини... светлини!

Далечният глас прогони топлината.

Илюстрирания човек се опомни и потъна сред шатрите.

Тълпата беше изчезнала.

— Тате, какво *правиш*?

Клечката опари пръстите на Уил и той я изтърва, но вече можеше да различи в мътната светлина как тате разгребва купищата огледално стъкло и се отправя отново към празното място, където някога бе стоял изчезналият лабиринт.

— Джим?

Една врата зееше отворена. Бледите, гаснещи светлини на панаира проникваха през нея, за да им покажат восъчните фигури на убийци и жертви.

Джим не седеше сред тях.

— Джим!

Те се вгледаха в отворената врата, през която Джим бе избягал, за да потъне в рояците нощ между черните шатри.

Последната електрическа крушка изгасна.

— Вече *никога* няма да го намерим — каза Уил.

— Ще го намерим — изрече баща му в тъмното.

Къде? — помисли си Уил и трепна.

Далече в края на алеята запъхтя въртележка. Калиопата засвири с мъчително усилие.

Там, помисли си Уил. Само там може да бъде нашият веселяк Джим, при музиката. Бас държа, че още пази в джоба си безплатния билет! О, проклет да е Джим, проклет да е, проклет! — възкликна той и веднага си помисли: Не! Не е *твоя работа* да говориш така! Той вече е прокълнат или малко му остава! Но как да го намерим в тъмното, без

кибрит, без фенерчета, като сме само двама, а те толкова много и сме съвсем сами на тяхна територия?

— Как... — изрече на глас Уил.

Но баща му отвърна:

— Ето.

Каза го съвсем тихо. С благодарност.

И Уил прекрачи към вратата, която вече беше по-светла.

Луната! Слава Богу!

Тя изгряваше иззад хълмовете.

— Полицията?...

— Няма време. Разполагаме с броени минути. Трябва да се погрижим за трима души...

— Уродите!

— Трима души, Уил. Първо Джим, после мистър Кугър, който се пържи на електрическият стол. На трето място мистър Дарк и цялата менажерия по кожата му. Да спасим единия, да сригаме другите двама в ада и да се махаме. Мисля, че тогава и уродите ще се разотидат. Готов ли си, Уил?

Уил огледа вратата, шатрите, мрака, небето, в което се разгаряше нова светлина.

— Бог да благослови луната.

Хванати здраво ръка за ръка, те излязоха през вратата.

Сякаш за да ги приветства, вятърът мощно размаха брезента на шатрите като прокажени криле на праисторически летящи чудовища.

51.

Тичаха през сенки с мирис на урина, тичаха през чистата ледена миризма на луната.

Пред тях калиопата съскаше, тракаше, пискаше.

Музиката! — помисли си Уил. Напред ли свири, или назад?

— Накъде? — прошепна тате.

Уил посочи с ръка.

— Оттук!

На сто метра от тях, отвъд сенчестите грамади на шатрите, в небето литна сноп сини искри, после пак притъмня.

Мистър Електрико! — помисли си Уил. Сто на сто се опитват да го преместят! Да го качат на въртележката, пък да става каквото ще! А ако го съживят, божичко, тогава двамата с Илюстрования човек ще връхлетят побеснели срещу нас с тате! А Джим? Е, какво може да се каже за Джим? Веднъж е така, друг път иначе... а тази вечер? На чия страна ще застане в крайна сметка? На наша страна! Старият верен Джим! На наша, разбира се! Но Уил изтръпна. Дали приятелите остават завинаги? Дали можеш за вечни времена да разчиташ на тяхната топлина, близост и обич?

Уил се озърна наляво.

Джуджето чакаше неподвижно, сгушено между гънките на брезента.

— Тате, гледай — тихо подвикна Уил. — Виж и там... Скелета!

Малко по-напред се извисяваше като мъртво дърво високият мъж, цял от мраморни кости и египетски папируси.

— Уродите... защо не ни спират?

— Страх ги е.

— От нас?!

Бащата на Уил се приведе и надникна иззад една празна клетка.

— Така или иначе, те сами за нищо не стават. И видяха какво се случи с вещицата. Друг отговор няма. Погледни ги.

Из цялата ливада уродите стърчаха неподвижно като стълбовете на шатрите, криеха се в сенките, чакаха. Какво чакаха? Уил преглътна

с усилие. Може би изобщо не се крият, а заемат позиции в очакване на схватката. Когато дойде времето, мистър Дарк ще извика и тогава... просто ще ни обкръжат. Но времето не е дошло. Мистър Дарк е зает. Значи? Значи, помисли си Уил, трябва да се погрижим никога повече да не извика.

Краката на Уил се плъзгаха през тревата.

Бащата на Уил вървеше отпред.

Уродите ги гледаха с очи от лунно стъкло.

Калиопата промени мелодията. Нежна, печална музика долетя иззад шатрите и се разли над реката от мрак.

Върти се напред! — помисли си Уил. Да! *Преди малко* се въртеше назад. Но сега спря и пак се завъртя, само че напред. Какво е *намислил* мистър Дарк?

— Джим! — изтръгна се от гърдите му.

Тате го разтръска.

— Шшшт!

Но името се бе търкулнало от устата му само защото чуваше калиопата да възпява златните бърдни години и усещаше как топлото привличане дърпа скрития нейде Джим, бодрите ноти на изгрева го разтърсват и той се пита какво ли е да бъдеш на шестнайсет, седемнайсет, осемнайсет години, а после, о, после на деветнайсет и накрая — съвсем невероятно! — на двайсет! Мощният вятър на времето навяваше в бронзовите тръби чудесна, весела лятна мелодия и като я чу, дори Уил побягна към музиката, която се разрастваше като дърво, отрупано със зрели слънчеви плодове...

Не! — помисли си той.

И вместо това застави нозете си да пристъпват според собствения му страх, да подскачат по неговата мелодия — тананикане с вцепенено гърло и стегнати дробове, което разтърсваше костите на главата му и заглушаваше песента на калиопата.

— Там — тихо каза тате.

И двамата видяха отпред между шатрите да минава нелепо шествие. Като мрачен султан в паланкин, една смътно позната фигура се взеше в стол, носен върху раменете на тъмни силуети с всякакви размери и форми.

Като чу гласа на тате, шествието трепна, после побягна напред.

— Мистър Електрико! — каза Уил. — Носят го към въртележката.

Шествието изчезна.

Отпред се издигаше шатра.

Уил хвана баща си за ръката и изтича настрани.

— Насам!

Калиопата свиреше нежно. Да привлече Джим, да подмами Джим.

А когато пристигне шествието с Електрико?

Музиката ще засвири назад, въртележката ще се завърти обратно, за да смъкне мъртвата кожа, да освежи годините му!

Уил се препъна, падна. Тате го вдигна.

И тогава...

Отпред избухнаха човешки крясъци, лай, хленч, вой, като че всички бяха паднали. Цяла тълпа от същества с осакатени гърла се жалваше хорово с протяжни стонове, вопли, тръпнещи въздишки.

— Джим! Хванали са Джим!

— Не... — промърмори Чарлс Холуей и добави загадъчно: — Може би Джим е хванал *тях*... или пък ние.

Двамата заобиколиха последната шатра.

Вятърът хвърли прах в лицата им.

Уил закри с длани очите и ноздрите си. Прахът беше като древна подправка, като изгорели кленови листа, имаше яркосин цвят и бавно се сипеше към земята. Малки вихрушки прах се въртяха в собствените си сенки и полепваха по шатрите.

Чарлс Холуей кихна. Отпред няколко фигури подскочиха и побягнаха от някакъв преобърнат, килнат предмет, изоставен на половината път между последната шатра и въртележката.

Това бе електрическият стол, с провиснали ремъци от подлакътниците и краката, и изкривена метална шапка в горния край.

Уил се обърка.

— Но къде е мистър Електрико? Искам да кажа... мистър Кугър!?

— Ами точно *това* трябва да е бил той.

— *Кое* трябва да е бил той!

Но отговорът бе навсякъде около Уил, сипеше се по алеята на малки прашни вихрушки... изгорялата подправка, есенният аромат,

който ги посрещна, когато излязоха иззад ъгъла.

Решили са да опитат, пък да става каквото ще, помисли си Чарлс Холуей. Представи си ги как тичат в последните секунди, как мъкнат през тревите древната торба с прах и кокали върху изключения електрически стол — може би само един от многото опити да раздухат, да насърчат и запазят живота в купчинката мъртва материя, люспи ръжда и гаснещи въглени, които никакъв вятър не може да разпали отново. Ала е трябвало да опитат. Колко пъти през последните двайсет и четири часа са тичали с това начинание само за да спрат панически дейността си, защото всяко сътресение, дори най-лекият дъх е застрашавал да разруши престарелия Кугър на купчинка кайма и плява? По-добре да го оставят стегнат върху топлия електрически стол като постоянен експонат, като вечно действащо зрелище за зяпналата публика, а по-късно да опитат още веднъж, особено сега, когато лампите са изгаснали и тълпата се е оттеглила пред прииждащия мрак, трябвало е да опитат, защото се боят от една усмивка върху куршум и им трябва предишният Кугър — висок, с пламтяща коса и изпълнен със земеръсна енергия. Но някъде преди двайсет или десет секунди последното лепило не издържало, последните струйки живот отлетели на свобода и нелепата мумифицирана кукла се разпаднала на облаци прах и ноемврийски листа, възвестяващи по вятъра за победата на смъртта. Овършан след последната жътва, мистър Кугър се бе превърнал в милиард ситни пергаментови петънца, остатъци от древни ръкописи, танцуващи из ливадите. Също като прашна експлозия в стар житен силос — имаше го и вече го няма.

— О, не, не, не, не, не — шепнеше някой.

Чарлс Холуей докосна ръката на Уил.

Уил млъкна. През последната минута и той бе мислил същото като баща си — за шествието с безжизненото тяло, разсипаното костно брашно и минералния прах, натопил тревите наоколо...

Сега оставаше само празният стол и последните слюдени искрици, ситни пращинки, покриващи ремъците като светулки. А уродите, които бяха мъкнали това бароково приспособление, бягаха и се криеха в сенките.

Накарахме ги да бягат, помисли си Уил, но нещо му подсказа, че греши.

Не. Не нещо. Някой.

Изоставената празна въртележка се въртеше този път сякаш сама за себе си. Напред.

Но между падналия стол и въртележката стоеше самотна фигурка. Урод ли беше? Не...

— Джим!

Тате го блъсна с лакът и Уил млъкна.

Джим, помисли си той.

А къде беше сега мистър Дарк?

Някъде. Защото той бе включил въртележката, нали? Да! За да ги примами, да примами Джим и... какво още? Но сега нямаше време, защото...

Джим обърна гръб на падналия стол и бавно тръгна към безплатното, много безплатното возене.

Отиваше там, където открай време знаеше, че трябва да бъде. Като ветропоказател в бурно време бе трептял ту насам, ту натам, колебливо се бе обръщал към ясни хоризонти и топли посоки само за да се въртне накрая и като сомнамбул да затрепти в привличането на блестящия бронз и летния марш на музиката. Не можеше да откъсне очи.

Крачка по крачка Джим вървеше към въртележката.

— Спри го, Уил — каза бащата.

Уил побягна.

Джим вдигна дясната си ръка.

Бронзовите стълбове прелитаха покрай него към бъдещето, разтегляха плътта като сироп, изпъваха костите като карамел, слънчевият метал обгаряше бузите му, заостряше очите му като кремък.

Джим посегна. Бронзовите пръти звънко затракаха по ноктите му, засвириха своя тиха мелодия.

— Джим!

Бронзовите пръти прелитаха и разсичаха нощта с жълт изгрев.

Музиката бликна високо като бистър фонтан.

Иииииииииииииии.

Джим отвори уста със същия вик.

— Иииииииииииииии!

Един бронзов прът плесна дланта на Джим и отлетя.

Нов бронзов прът плесна дланта му. Този път тя залепна за него.

Китката последва пръстите, ръката последва китката, рамото и тялото последваха ръката. Потънал в непробуден сън, Джим се изтръгна от своите земни корени.

— Джим!

Уил посегна, усети как краката на Джим се изплъзват от пръстите му.

Джим се завъртя през очакващата нощ в огромен и мрачен летен кръг. Уил тичаше подир него.

— Джим, слизай! Джим, не ме изоставяй тук!

Подмятан от центробежната сила, Джим стискаше пръта с една ръка, въртеше се, а по някакъв самотен, изгубен и последен инстинкт другата му ръка се разперваше да улови вятъра, водена от една малка негова частица — онази светла, отделна частица, която все още помнеше дружбата.

— Джим, скачай!!

Уил посегна да сграбчи тази ръка, не успя, препъна се, едва не падна. Първата гонка беше загубена. Джим трябваше да направи една обиколка сам. Уил стоеше и чакаше следващото връхлитане на конете и момчето, което вече не беше съвсем момче.

— Джим! Джим!

Джим се събуди! Насред обиколката по лицето му се изписваше ту юли, ту декември. Той стискаше пръта и крещеше от отчаяние. Искаше и не искаше. Желаше, отхвърляше, отново желаше страстно, понесен в полет по вълшебната топла река от вятър и бляскав метал, препуснал върху юлски и августовски коне, чиито копита тъпчат въздуха като зрял плод, очите му пламтяха. Притисна език към зъбите си и изпъшка от безнадеждност.

— Джим! Скачай! Тате, спри машината!

Чарлс Холуей се завъртя и видя контролното табло на петнайсет метра от себе си.

— Джим! — В ребрата на Уил се впиваше болка. — Не мога без теб! Върни се!

Нейде далече, на отвъдната страна на въртележката, препускаща все по-бързо в нощта, Джим се бореше със собствените си ръце, с пръта, с обруленото от вятъра пътешествие, с гъстеещата нощ, със звездния кръговрат. Пускаше пръта. Пак го сграбчваше. А дясната му

ръка все така се протягаше назад и навън, молейки Уил за последната му капчица сила.

— Джим!

Джим изскочи иззад завоя. Там, долу, на мрачната нощна гара, от която влакът му вече потегляше завинаги сред вихрушка конфети от продупчените билети, той видя Уил — Уили — Уилям Холуей, негов млад другар, млад приятел, който щеше да изглежда още по-млад в края на пътешествието, не просто млад, а непознат! Смътен спомен от отминали времена на далечна година... но сега това момче, този приятел, този по-млад приятел тичаше подир влака и протягаше ръка. Да се качи ли молеше? Канеше го да слезе? Кое от двете?!

— Джим! *Помниш* ли ме?

Уил се хвърли в последен скок. Пръсти докоснаха пръсти, длан докосна дланта.

Пребледнялото, студено лице на Джим гледаше отгоре.

Уил препускаше подир въртящата се машина.

Къде беше тате? Защо не я *спираше*?

Ръката на Джим беше топла, позната, добра ръка. Тя стисна неговата. Той се вкопчи в нея с вик.

— Джим, моля те!

Уил дърпаше. Джим дърпаше. Хванат в капан, Уил усети как през ръката му прелита юлска жегга. Тя бе като животинче, което Джим държеше и галеше, за да се вози с него напред, в кръг, към други времена. Значи тази ръка, отпътувала далече напред, щеше да стане чужда за Уил, нощем щеше да знае неща, за които той, свит под завивките, може само да се досеща. Четиринайсетгодишно момче с петнайсетгодишна ръка! Джим я държеше! Стискаше здраво, не искаше да я пусне! А лицето на Джим, беше ли вече по-старо след това пътешествие в кръг? Беше ли вече на петнайсет, навлязъл в шестнайсетата година?

Уил дърпаше в едната посока. Джим в другата.

Уил падна върху машината.

Двамата се въртяха в нощта.

Сега целият Уил се возеше със своя приятел Джим.

— Джим! Тате!

Колко лесно би било просто да стои, да се вози, да обикаля с Джим, щом не може да го свали. Просто да го остави на мира и да се

вози, ех, как да се вози! Из тялото му бликаха сокове, заслепяваха го, барабаняха в ушите му, изстрелваха електрически заряди през слабините...

Джим крещеше. Уил крещеше.

Пропътуваха половин година през прелитация топъл мрак на овощните градини, преди Уил да сграбчи здраво ръката на Джим, да събере смелост да скочи от толкова много обещания, толкова много чудесни години на растеж, да полети надолу с размахани ръце и крака, да повлече Джим подир себе си. Но Джим не можеше да пусне пръта, не можеше да се откаже от пътешествието.

— Уил!

Разкъсван между машината и приятеля, стиснал и двете с по една ръка, Джим изкрещя.

Викът бе като раздиране на плат или плът.

Очите на Джим станаха слепи като на статуя.

Въртележката летеше.

Джим изкрещя, падна, преметна се безумно във въздуха.

Уил се опита да смекчи падането му, но Джим тежко блъсна земята и се претърколи. Остана да лежи безмълвен.

Чарлс Холуей блъсна ръчката на контролното табло.

Празната машина забави ход. Конете спряха своя бяг към някаква далечна лятна нощ.

Чарлс Холуей и синът му коленичиха до Джим да докоснат китките му, да прилепят ухо до гърдите му. Изцъклените бели очи на Джим гледаха към звездите.

— О, Боже — извика Уил. — Мъртъв ли е?

52.

— Мъртъв?...

Бащата на Уил плъзна длан по това студено лице, по студените гърди.

— Нищо не усещам...

Нейде далече някой викаше за помощ.

Двамата надигнаха глави.

Някакво момче бягаше по алеята, блъскаше се в билетните каси, препъваше се във въжетата на шатрите, озърташе се през рамо.

— Помощ! Той ме гони! — извика момчето. — Страшният човек! Страшният човек! Искам да се прибера У дома!

Момчето се хвърли напред и се вкопчи в бащата на Уил.

— Ох, помощ, загубих се и не ми харесва. Отведете ме у дома. Онзи човек с татуировките!

— Мистър Дарк! — ахна Уил.

— Да! — изхленчи момчето. — Той е някъде там! Ох, спрете го!

— Уил — баща му се изправи, — погрижи се за Джим.

Изкуствено дишане. Добре, момче.

Момчето изтича назад.

— Насам!

Чарлс Холуей го следваше и гледаше уплашеното момче — наблюдаваше главата му, костната структура и закрепването на таза за гръбнака.

— Момче — изрече той до помръкналата въртележка, само на пет-шест метра от мястото, където Уил се привеждаше над Джим. — Как ти е името?

— Няма време! — извика момчето. — Джед. Бързо, бързо!

Чарлс Холуей спря.

— Джед — повика го той. Момчето спря и се обърна с ръце на кръста. — На колко години си, Джед?

— На девет! — отвърна момчето. — Божичко, няма време! Трябва...

— Чудесна възраст, Джед — каза Чарлс Холуей. — Само девет? Толкова млад. Аз *никога* не съм бил толкова млад.

— В името на всичко свято! — гневно извика момчето.

— Или на всичко нечестиво — рече мъжът и посегна напред. Момчето се отдръпна. — Ти се боиш само от един човек, Джед. От мен.

— От вас? — момчето продължаваше да се отдръпва. — Я стига! Защо, защо?

— Защото понякога доброто има оръжия, а злото няма. Понякога даже най-хитрите трикове се провалят. Понякога хората не се оставят да ги подмамят в капан. Тази вечер няма да има разделяй и владей, Джед. Къде ме водеше, Джед? В някоя грижливо подготвена лъвска клетка? В някой атракцион като онзи с огледалата? При някого като вещицата? Какво, какво, Джед, какво? А защо просто не вземем да ти навием ръкава, Джед?

Големите очи от лунен камък блеснаха срещу Чарлс Холуей.

Момчето отскочи назад, но мъжът го догони, хвана го за ръката, сграбчи ризата изотзад и вместо да си губи времето с ръкава, смъкна цялата риза.

— Ами да, Джед — каза Чарлс Холуей почти съвсем спокойно. — Точно както си мислех.

— Ти, ти, ти, ти!

— Да, Джед, аз. Но най-вече ти. Погледни се.

И двамата погледнаха.

Защото по ръката на момчето, по пръстите и по китката гъмжаха сини змии, отровна сини змийски очи, сини скорпиони притичваха по сини челюсти на акули, зейнали с вечен глад да налапат всички уроди, натъпкани и защити буза до буза, кожа до кожа, плът до плът нагоре и надолу по гърдите, по целия торс, сгущени в потайните кътчета на това малко, много малко телце, това изстинало, потресено и треперещо телце.

— Я, Джед, ти си имал великолепно картинна галерия.

— Ти!

Момчето замахна с юмрук.

— Да, пак аз.

Чарлс Холуей пое удара в лицето и стисна момчето като в менгеме.

— Не!

— О, да — каза Чарлс Холуей, използвайки само дясната си ръка, защото лявата висеше безсилно край тялото. — Да, Джед, скачай, пискай, дърпай се. Идеята беше чудесна. Да ме подмамиш сам, да ми видиш сметката, после да се върнеш и да очистиш Уил. И когато дойде полицията, ти си само едно деветгодишно момче, а панаирът, о, не, той не е твой, нямаш нищо общо. Стой мирно, Джед. Защо опитваш да се измъкнеш изпод ръката ми? Полицаяте ще проверят, но собствениците на панаира са изчезнали, нали така, Джед? И всичко ще се размине.

— Нищо не можеш да ми направиш! — изпищя момчето.

— Странно — каза Чарлс Холуей. — Аз пък мисля, че мога.

И той почти с обич притисна момчето плътно до себе си.

— Помощ! — проплака момчето. — Убиват ме!

— Няма да те убия, Джед, мистър Дарк или който и да си. Ти сам ще се убиеш, защото не понасяш да бъдеш до хора като мен, не и толкова близо, *близо*, не и толкова *дълго*.

— Зъл! — изпъшка сгърченото момче. — Ти си зъл!

— Зъл? — Бащата на Уил се разсмя и момчето се задърпа още по-яростно, сякаш звукът жилеше като оса, дереше като къпина. — Зъл? — Ръцете на мъжа бяха мухоловка, залепнала за дребните кости. — Странно е да го чуя тъкмо от теб, Джед. Но навярно така изглежда. Доброто е зло за злото. Затова ще ти сторя само добро, Джед. Просто ще те прегръщам и ще гледам как сам се тровиш. Ще ти сторя добро, Джед, мистър Дарк, господин собственик, момче, и няма да спра, докато не ми кажеш какво му е на Джим. Събуди го. Освободи го. Дай му живот!

— Не мога... не мога... — Гласът на момчето пропадеше в кладенеца на тялото му, заглъхваше все по-далече и по-далече. — ... не мога...

— Тоест не искаш?

— ... не мога...

— Добре, момче, добре, тогава ето така, и така, и така...

Отстрани приличаха на баща и син след дълга раздяла, прегърнати здраво, още по-здраво, мъжът вдигна наранената си ръка да погали изкривеното от страх лице, а тълпата, гъмжилото от илюстрации се разтрепери и хукна насам-натам в микроскопични атаки, приключващи още преди да започнат. Безумно разширените очи

на момчето се впиха в устните на мъжа. То видя там странната и някак красива усмивка, хвърлена тази вечер като опрощение срещу вещицата.

Мъжът прегърна момчето още по-силно и си помисли: Злото има само онази сила, която му даваме. Аз не ти давам нищо. Аз взимам. Умирай от глад. Умирай. Умирай.

Двете кибритени пламъчета в очите на момчето трепнаха и изгаснаха.

Момчето се свлече заедно с цялата си потресена, измъчена менажерия, цялото сборище от невидими, но съвсем реални чудовища.

Би трябвало да отекне грохот на рухнала планина.

Но се чу само тихо шумолене като от изгърван в праха японски книжен фенер.

53.

Чарлс Холуей дълго остана там. Дишаше дълбоко до болка и гледаше малкото тяло. Сенките пърхаха и танцуваха по всички брезентови улички, където всевъзможни на ръст хора и уроди, облечени в плътта на собствените си страхове и грехове, се вкопчваха в прътите и стенеха от ужас и смайване. Някъде Скелета излезе на светло. Някъде другаде джуджето *почти* разбра кой е и изтича като рак от пещерната тъма да гледа, примигвайки, как Уил притиска гърдите на Джим, как бащата на Уил се е привел изтощен над неподвижната фигурка на безмълвното момче, а въртележката се върти все по-бавно и по-бавно, най-сетне спира и се полюшва като ферибот сред вълните от разлюляна трева.

Панаирът бе като едно огромно мрачно огнище, озарено от прииждащи въгленчета, защото сенките идваха да впият огнените си погледи в сцената около въртележката.

Там, под лунната светлина, лежеше илюстрираното момче на име Дарк.

Там лежаха убити дракони, рухнали кули, чудовища от сумрачни епохи сред купища ръждиви монети, смачкани птеродактили като аероплани от стари и вечно безсмислени войни, ракообразни с изумруден цвят, изоставени върху бял пясъчен плаж, откъдето отстъпва приливът на живота, всички, всички илюстрации се променяха, трептяха, съсухряха се заедно с дребната изстиваща плът. Наглото намигване на окото пъп видя себе си и ахна, гърдното зърно — зеница на тръбящ мастодонт — ослепя и изрева от ярост пред слепотата; всички картинки на високия мистър Дарк се бяха смалили като миниатюрна бродерия, наметната и разпъната върху тънките момчешки кости.

От сенките излязоха още уроди и лицата им имаха цвета на смачканите легла, където мнозина от тях бяха загубили битката за душата си. Бавно и любопитно те обикаляха в кръг около Чарлс Холуей и неговия рухнал товар.

Уил отчаяно сгъваше и разгъваше ръцете на Джим, опитвайки да го съживи. Не се боеше от мрачните наблюдатели — нямаше време за тях, А дори и да имаше време, усещаше, че тия уроди вдъхват нощта така, сякаш от години не са имали достъп до тъй чист и прекрасен въздух.

А пред очите на Чарлс Холуей, пред лъскавите лисичи очи, пред влажните рачешки очи, пред залепналите от слуз очи в далечината, момчето, което някога бе мистър Дарк, бавно изстиваше и смъртта събаряше подпорите на кошмарите и картинките, а мъгливите мълнии на рисунъка, намотани, приведени или извисени като страховити знамена на изгубена война, почваха да изчезват една по една от проснатото малко телце.

Уродите се озъртаха плахо, защото луната изведнъж бе изгряла напълно и сега можеха да виждат; те разтриваха ръце, сякаш от тях бяха паднали вериги, разтриваха вратове, сякаш от прегърбените им плещи бе паднал непосилен товар. Излезли с несигурна крачка след дълго лежане в гроба, те примигваха и не можеха да повярват, че до спрялата въртележка лежи причината за всичките им страдания. Ако смееха, биха се привели да плъзнат с трепет ръце по устата, станала изведнъж прекрасна в смъртта, по мраморното чело. Но засега само гледаха зашеметени как техните портрети, самата същина на тяхната алчност, злоба и отровна вина, изумрудените изображения на самозаслепените им очи, самоуловените им тела — как всичко това се топи малко по малко върху нищожната снежна купчинка. Ето, стопи се Скелета! Ето, Джуджето притича настрани като краб и изчезна! Ето, Пияча на лава се сбогува с есенната плът, последва го черният Екзекутор от лондонското пристанище, ето, излетя и изчезна живият балон Авоардюпоа Великолепни — разтвори се в чистия въздух! Ето, бягаха групички и тълпи, а смъртта изчистваше докрай платното на мъртвото тяло.

Сега пред тях лежеше обикновено мъртво момче без нито една картинка по кожата. Лежеше и гледаше звездите с изцъклените очи на мистър Дарк.

— Аххххх...

Странните хора в сянката едновременно въздъхнаха от облекчение.

Може би калиопата издаде последен повелителен крясък. Може би горе в облаците се размърда задрямала гръмотевица. Изведнъж всичко се завъртя. Уродите се разбягаха. На север, на юг, на изток, на запад, освободени от шатри, господари, мрачни закони, и най-вече освободени един от друг, те бягаха като прасета албиноси, като глигани без бивни и подмятани от буря боклуци.

И сякаш тичайки, всеки от тях дръпна въже или изтръгна колче.

Защото сега небето се разтресе от пагубен дъх, от шепот и трополене на падащ мрак — шатрите рухваха.

Със змийско съскане и гърчове на нападащи кобри, въжетата безумно се премятаха, плъзгаха, стрелкаха и косяха тревата с камшични удари.

Въжената мрежа на главната шатра на уродите се сгърчи, разсипа кости, спадна от бронтозавърското си великолепиe до среден размер, от среден до дребен. Всичко се люшкаше пред неминуемото падение.

Шатрата на менажерията се сгъна като черно испанско ветрило.

Други по-малки шатри рухнаха под вятъра из ливадите като забулени фигури.

И тогава най-сетне шатрата на уродите, огромното и печално летящо влечуго майка, се свлече след миг колебание сред водопад от обезумял въздух, пусна на свобода триста конопени змии, с трясък разхлаби черните странични опори да се отронят като зъби от челюстта на циклоп, запляска из въздуха с цели декари плесенявали криле, като че се опитваше да отлети, ала бе прикована към земята и трябваше да се подчини на простичките закони на гравитацията, трябваше да се сгромоляса от собствената си тежест.

От огромната шатра бликна горещ дъх на земя, на конфети, които са били стари още преди да прокопаят каналите на Венеция, и аромат на розов захарен памук като вехта наметка от щраусови пера. Рухвайки, шатрата се белеше; скърбеше, въздишаше за изгубената плът, докато накрая високите греди в гръбнака на погубеното чудовище паднаха с три топовни гърмежа.

Вятърът напяваше идиотска песничка в тръбите на калиопата.

Влакът чакаше сред полето като забравена играчка.

Върху последните оцелели стълбове портретите на уродите размахаха високо ръце, после се запремятаха към земята.

Край въртележката бе останал единствено Скелета. Той се наведе, вдигна телцето на порцелановото момче, което някога беше мистър Дарк, и се отдалечи през полето.

В един кратък миг Уил видя как мършавият човек и товарът му изчезват зад хълмовете по дирите на отминалото карнавално надбягване.

Уил въртеше лице ту насам, ту натам, привличан от бързото падане, шумотевицата, смъртта, бягството на душите. Кугър, Дарк, Скелет, джудже търговец на гръмоотводи, не бягайте, върнете се! Мис Фоли, къде сте? Мистър Крозети, всичко свърши! Успокойте се! Няма страшно! Всичко е наред. Върнете се, върнете се!

Но вятърът изглаждаше дирите им в тревата, а те едва ли щяха да спрат някога, устремени да надбягат самите себе си.

Тогава Уил пак яхна Джим, натисна гърдите му и отпусна, натисна и отпусна, после с трепереща ръка докосна бузата на скъпия си приятел.

— Джим?...

Но Джим беше студен като пресен гроб.

54.

Под студа имаше неуловима топлинка, бялата кожа все още запазваше мъничко цвят, но когато Уил опипа китката на Джим, не усети нищо, а когато притисна ухо към гърдите му, не чу нищо.

— Той е *мъртъв*!

Чарлс Холуей пристъпи до сина си и неговия приятел, и коленичи да пипне спокойното гърло, нетрепващите ребра.

— Не — озадачено изрече той. — Не съвсем...

— Мъртъв е!

От очите на Уил бликнаха сълзи. Но изведнъж усети, че нещо го удря, поваля, разтръсква.

— Престани! — викна баща му. — Искаш ли да го спасиш?!

— О, тате, късно е!

— Млък! Слушай!

Но Уил плачеше.

Баща му отстъпи и пак го удари. Веднъж по лявата буза. Веднъж по дясната — силно.

Всички сълзи изхвъркнаха от очите на Уил; не остана нито една.

— Уил! — Баща му свирепо посочи с пръст към него и Джим. — Дявол да го вземе, Уили, мистър Дарк и всичките като него *обичат* плача, Бога ми, *обичат* сълзите! Мили Боже, колкото повече ревеш, толкова повече се опияняват от солта по брадичката ти. Плачеш ли, изсмукват дъха ти като котки. Ставай! Не стой на колене, по дяволите! Смей се, крещи! Чуваш ли! Викай, Уил, пей, но най-вече се смей! Трябва да се смееш!

— Не мога!

— Трябва! Само това ни остава. Знаем! В библиотеката! Вещицата избяга, Боже мой, *как* бягаше само! Аз я прострелях със смях. С една-единствена усмивка, Уили, нощните хора не могат да я понасят. В нея е слънцето. Те мразят слънцето. *Не бива* да ги взимаме на сериозно, Уил!

— Но...

— Никакво „но“! Ти видя огледалата! А огледалата без малко да ме вкарат в гроба. Показваха ме прогнил и сбръчкан! Изнудваха ме! Изнудваха мис Фоли, за да се включи във великия поход към Нищото, да придружи глупците, които желаят всичко! Идиотско желание — всичко! Клетни нещастни глупци. Досуц като тъпото куче, дете изтървало кокала, за да грабне неговото отражение в езерото. Уил, ти видя — огледалата паднаха *до едно*. Като мартенски лед. Без камък, пушка, нож, въоръжен само със зъби, език и дробове, аз прострелях онези огледала с чисто презрение! Повалих десет милиона уплашени глупци и оставих *истинския* човек да се изправи на крака! А сега ставай *и ти*, Уил!

— Но Джим... — Уил не довърши.

— Той е и тук, и там. Винаги си е бил такъв. Не пропуска нито едно изкушение. Този път стигна твърде далече и може да е загубен. Но той направи усилие да се спаси, нали? Затова нека довършим борбата *вместо* него. Размърдай се!

Уил замаяно се изправи на крака.

— Тичай!

Уил пак подсмръкна. Тате го зашлеви през лицето. Сълзите се разлетяха като метеори.

— Тичай! Скачай! Викай!

Той блъсна Уил напред, затича след него, бръкна в джоба си, преобърна го наопаки и измъкна някакъв лъскав предмет.

Хармониката.

Тате засвири.

Уил спря и се вгледа в Джим.

Тате го зашлеви по ухото.

— Бягай! Не гледай!

Уил направи крачка.

Тате изсвири нов акорд, дръпна Уил за лактите, вдигна нагоре ръцете му.

— Пей!

— Какво?

— Господи! Каквото и да е!

Хармониката фалшиво засвири „Река Суони“.

— Тате. — Уил пристъпи от крак на крак и поклати глава. Чувстваше се безкрайно уморен. — Смешно е!...

— Естествено! Точно *това* искаме! Смешен, глупав старец! Смешна хармоника! Фалшива мелодия!

Тате подскочи. Завъртя се като танцуващ жерав. Но все още далеч не бе смешен. Искаше да си *пробие път* до смешното. Трябваше да *разкъса* момента!

— Уил, колкото по-шумно, толкова по-смешно, така казват хората! Дявол да го вземе, не ги оставяй да пият сълзите ти и да молят за още! Уил! Не им давай да вземат плача ти, да го преобърнат и да го използват за своя усмивка! Да пукна, ако дам на смъртта да се гизди на празник с *моята* печал. Не им подхвърляй и троха, Уили, размърдай си кокалите! Дишай! Викай!

Той сграбчи Уил за косата и го разтръска.

— Нищо... смешно...

— Как да няма смешно! Ами аз? Ти! Джим! Всички ние! Цялата тази история! Гледай!

И Чарлс Холуей почна да прави гримаси, да кокори очи, да сплесква носа си, да намига, да подскача като шимпанзе, да танцува с вятъра, да тропа в праха, да отмята с лай глава към луната, влачейки Уил подир себе си.

— Смъртта е смешна, дявол да го вземе! Наведи се, Уил, раз-два-три. Сега мека стъпка. Я попей. Надолу по река Суони... как беше *нататък*, Уил?... Далече, далече! Ама че гласче имаш, Уил! Тъничко като на момиче. Лястовичка в тенекиена кутия. Скачай, момче!

Уил подскочи, падна долу, бузите му пламнаха, смръщи се, като че бе лапнал лимон. Усети как в гърдите му се надуват балони.

Тате дъхна в сребърната хармоника.

— В Камптаун старците... — изрече Уил.

— Живеят! — изрева баща му.

Троп-троп, подскок, завъртане.

Къде беше Джим? Джим беше забравен.

Тате го гъделичкаше по ребрата.

— ... а пък бабичките пеят!

— Ду-да! — изкрещя Уил. — Ду-да! — пропя той, вече в тон.

Балонът растеше. Гърлото му се стегна.

— ... гащите им се ветреят!

— О, ду-да-де!

Момче и мъж танцуваха менует.

И наред стъпката *нещо* се случи.

Уил усети как балонът в него става огромен.

Усмихна се.

Тате видя зъбите му и трепна.

— Какво?

Уил прихна. Изкиска се.

— Какво *рече*? — попита баща му.

Силата на избухналия топъл балон раздели зъбите на Уил, отметна главата му.

— Тате! Тате!

Той се хвърли напред. Сграбчи ръката на тате. Хукна безумно напред, закрещя, заквака, закудкудака. Плесна с длани по изтръпналите си колене. Изпод краката му излетя прах.

— О, Сузана!

— За мене...

— ... не плачи...

— ... ще се върна аз...

— ... от прерията...

— ... с много злато и...

— Пари!

Хармониката се блъскаше в зъбите, хъхреше, тате хълцаше от смях с присвити очи, въртеше се, подскачаше и блъскаше подметките си една в друга.

— Ха! — Двамата се блъснаха, едва не паднаха, удариха лакти в лакти, чело в чело и от това въздухът взе да излита навън още по-бързо. — Ха! О, Боже, ха! О, Боже, Уил, ха! Нямам сили! Ха!

И сред буйния смях...

Кихавица!

Двамата се завъртяха. Вгледаха се.

Кой лежеше под лунните лъчи?

Джим? Джим Найтшейд?

Наистина ли помръдна? *Наистина* ли устата му се разтвори, клепачите трепнаха? *Наистина* ли бузите му поруменияха?

Не гледай! Тате сръчно завъртя Уил за нов танц. Заиграха буйна самба, хармониката изсмукваше нескопосани мелодии от устните на бащата, който подскачаше като щъркел и се перчеше като пуюк.

Прескочиха Джим в едната посока, после в другата, като че беше обикновен камък в тревата.

— В кухнята е някой с Дайна! Някой в кухнята седи...

— ... знам го аз, о-хо-хо!

Езикът на Джим плъзна по устните.

Те не видяха това. Или се престориха, че не виждат, от страх да не изпуснат мига.

Нататък Джим се справи съвсем сам. Отвори очи. Погледна танцуващите глупаци. Не можеше да повярва. Беше заминал на пътешествие през годините. Сега се връщаше, а нямаше кой да му каже „Здрасти!“ Беше готов да се разплаче, като ги гледаше как се кълчат. Но преди сълзите да бликнат, устата на Джим се изви. От нея излетя колеблив смях. Защото в края на краищата смешният Уил и смешният му стар татко препускаха през ливадата като горили с озадачени лица. Те надвисваха над него, пляскаха с ръце, мърдаха си ушите, привеждаха се да го облеят с пълноводна река от звънък смях, която няма да спре дори ако небето рухне или земята се продъни, смесваха радостта си с неговата, зареждаха го с веселие като с експлозив, като с избухващи пиратки, фойерверки и топовни гърмежи от радост!

А докато гледаше надолу и с наслада разтърсваше кости, Уил си помисли: Джим не помни, че беше мъртъв, затова няма да му кажем, не сега... може би някой ден, но не сега... Ду-да! Ду-да!

Те дори не казаха „Здравей, Джим“, или „Играй с нас“, просто протегнаха ръце, като че преди малко беше изпаднал от вихрения им танц и сега трябва отново да го върнат в рояка. Дръпнаха с всички сили. Джим полетя. Приземи се и затанцува.

И когато се хванаха ръка за ръка, топла длан за топла длан, Уил разбра, че с крясъци, песни и радост са върнали живата кръв. Бяха измъкнали Джим като новородено, бяха го плеснали по дупето, за да влезе животворният, радостен дъх там, където му е мястото.

После тате се наведе и Уил го прескочи, Уил се наведе и тате го прескочи, и двамата зачакаха прегърбени един зад друг, тананикайки, прекрасно уморени, а Джим преглътна и с всички сили се втурна напред. Прескочи Уил, но с тате не успя да се справи и тримата паднаха, търкулнаха се в тревата и отекваше кикот на кукумявка, рев на магаре, песен на медни тръби, звън на цимбали, както навярно е

било през първата година на Сътворението, преди радостта да напусне Райската градина.

Накрая станаха на крака, потупаха се по раменете, стегнаха колене, разклатиха се и се спогледаха с щастлив блясък в очите, опиянени от покоя като от вино.

А когато се наситиха на усмивките и пламналите си лица, погледнаха през полето.

Черните стълбове на шатрите се трупаха като слонски кости, мъртвите шатри отлитаха като листенца на огромна черна роза.

Единствените будни сред заспалия свят като тройка весели котараци, те с удоволствие се приличаха под хладните лунни лъчи.

— Какво стана? — попита накрая Джим.

— *Какво ли не!* — провикна се тате.

И пак се разсмяха, но изведнъж Уил прегърна Джим и заплака.

— Хей — заповтаря тихичко Джим. — Хей... хей...

— О, Джим, Джим — промълви задавено Уил. — Завинаги ще си останем приятели.

— Че как иначе.

Джим млъкна.

— Няма нищо — каза тате. — Поплачи си. Измъкнахме се от дебрите. На връщане към вкъщи пак ще се посмеем.

Уил пусна Джим.

Станаха на крака и се спогледаха. Уил погледна баща си с буйна гордост.

— О, тате, тате, ти го *направи*, ти го *направи!*

— Не, заедно го направихме.

— Но без теб всичко щеше да свърши. О, тате, никога не съм те познавал. Сега знам какъв си.

— Така ли, Уил?

— Да пукна, ако лъжа!

И в очите на всеки от двамата другият затрептя сред влажно сияние.

— Ами тогава да се запознаем. Дай ръка, сине.

Тате протегна ръка. Уил я стисна. Двамата се разсмяха, избърсаха сълзите и бързо погледнаха стъпките, разпилени из росната трева в посока към хълмовете.

— Тате, те ще се върнат ли?

— И не, и да. — Тате прибра хармониката. — Тези няма да се върнат. Но да, ще дойдат други като тях. Не с панаир. Един Господ знае под какъв облик ще се появят пак. Но утре по изгрев, по пладне или най-късно по залез-слънце ще пристигнат. Вече са на път.

— О, не — изохка Уил.

— О, да — каза тате. — Трябва да бъдем нащрек до края на дните си. Битката едва започна.

Бавно заобиколиха въртележката.

— Как ще изглеждат? Как да ги познаем?

— Може вече да са тук — тихо каза тате.

Двете момчета стреснато се озърнаха.

Но нямаше нищо друго, освен тях, ливадата и машината.

Уил погледна Джим, погледна баща си, после сведе очи към собственото си тяло. Пак вдигна очи към тате.

Тате кимна съвсем сериозно, после кимна към въртележката, качи се и докосна един бронзов прът.

Уил се качи до него. Джим застана до Уил.

Джим погали един кон по гривата. Уил потупа друг по гърба.

Огромната машина тихо се люшкеше по прилива на нощта.

Само три обиколки напред, помисли си Уил. Еха! Само четири обиколки напред, помисли си Джим. Яко!

Само десет обиколки назад, помисли си Чарлс Холуей. Господи!

Всеки прочете какво се таи в очите на другия.

Колко лесно, помисли си Уил.

Само този път, помисли си Джим.

Но пък щом веднъж се захванеш, помисли си Чарлс Холуей, вече няма да спреш. Още едно возене, и още едно. А по някое време ще почнеш да возиш приятели, и още приятели, докато накрая...

Мисълта хрумна на тримата в един и същ тих момент.

... накрая се превръщаш в собственик на въртележката, пазител на уродите, притежател на някаква частица от вечността, водач на мрачните пътуващи представления...

Може би, казваха очите им, те вече са тук.

Чарлс Холуей прекрачи към машинариите на въртележката, намери тежък гаечен ключ и разби осите и зъбчатките. После отведе момчетата настрани и удари контролното табло веднъж, дважд, докато то се пръсна на парчета сред пресекливи мълнии.

— Може да е излишно — каза Чарлс Холуей. — Може да не работи, ако не черпи енергия от уродите. Но... — Той удари кутията за последен път и захвърли ключа. — Късно е. Сигурно минава полунощ.

Сякаш за да потвърдят, часовниците на кметството, на баптистката, методистката, епископалната и католическата църква удариха дванайсет пъти. Вятърът носеше семената на Времето.

— Който стигне последен до железопътния семафор, е дърта бабичка!

Момчетата литнаха като ракети.

Бащата се поколеба само миг. Усети неясна болка в гърдите си. Ако тичам, запита се той, какво ще стане? Важна ли е Смъртта? Не. Важно е всичко друго, станало преди нея. А тази вечер чудесно се справихме. Дори и Смъртта не може да ни го отрече. Е, накъде хукнаха тия момчета... и защо да не ги... *последвам?*

Така и стори.

И Бога ми, беше великолепно да отпечатват живота си върху хладните росни полета, обгърнати в нов мрак, поразително напомнящ коледно утро. Момчетата препускаха като понита рамо до рамо и знаеха, че някой ден единият ще пресече финала пръв, а другият втори, или изобщо няма да стигне, но сега тази първа минута от утрото не беше за скръб или загуба. Не беше време да се вглеждат в лицата си, за да разберат кой е по-стар и кой много по-млад. Днес беше просто един обикновен октомврийски ден през една година, която ненадейно се оказваше далеч по-хубава, отколкото предполагаша съвсем неотдавна, а луната и звездите описваха своя огромен кръг към неизбежното утро, и те тичаха, и със сълзите беше приключено за тази вечер, и Уил се смееше и пееше, а Джим припяваше дума по дума, и двамата прорязваха с гърди сухите буренаци към града, където поне още няколко години щяха да живеят един срещу друг.

А подир тях подтичваше един мъж на средна възраст, унесен ту в сериозни, ту в радостни мисли.

Може би момчетата забавиха крачка. Така и не стана ясно. Може би Чарлс Холуей ускори крачка. Сам не знаеше.

Но тичайки наравно с момчетата, мъжът на средна възраст се пресегна напред.

В един и същ миг Уил стовари длан, Джим стовари длан, тате стовари длан върху основата на семафора.

Вятърът отнесе възторжените им викове.

После под зоркия взор на луната тримата обърнаха гръб на пущинака и тръгнаха към града.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.